

UCHWAŁA NR XXII/187/2020
RADY GMINY RYCZYWÓŁ
z dnia 4 grudnia 2020 r.

w sprawie **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**
Gminy Ryczywół

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 713 ze zm.), art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U. z 2020 poz. 293 ze zm.) Rada Gminy Ryczywół uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół, zwane dalej „studium”.

§ 2.

Studium obejmuje swym zasięgiem obszar w granicach administracyjnych gminy Ryczywół.

§ 3.

Integralnymi załącznikami do niniejszej uchwały są:

1) część tekstowa – ujednolicony tekst studium, na który składa się:

- a) tom I – „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół” – Uwarunkowania rozwoju gminy, stanowiący załącznik Nr 1,
- b) tom II – „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół” – Kierunki rozwoju gminy oraz uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań wraz z syntezą ustaleń studium, stanowiący załącznik Nr 2;

2) część graficzna, na którą składa się:

- a) plansza „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół” – UWARUNKOWANIA ROZWOJU”, sporządzona na kopii mapy topograficznej w skali 1:20 000, stanowiąca załącznik Nr 3,
- b) plansza „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół” – KIERUNKI ROZWOJU sporządzona na kopii mapy topograficznej w skali 1:20 000, stanowiąca załącznik Nr 4,

- 3) rozstrzygnięcie Rady Gminy Ryczywół o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu studium złożonych po wyłożeniu projektu studium do publicznego wglądu, stanowiące załącznik Nr 5.
- 4) dokument elektroniczny zawierający dane przestrzenne, stanowiący załącznik Nr 6.

§ 4.

Traci moc uchwała Nr X/61/2000 Rady Gminy w Ryczywole z dnia 16 lutego 2000 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół.

§ 5.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ryczywół.

§ 6.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr XXII/187/2020 Rady Gminy Ryczywół z dnia 4 grudnia 2020 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół.

1. Prace nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół, prowadzone były w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 293 ze zm.), na podstawie uchwały Nr X/67/2015 Rady Gminy Ryczywół z dnia 1 października 2015 roku w sprawie: przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół.
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenie oddziaływania na środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.) nałożyła wymóg przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania studium na środowisko. W związku z powyższym na potrzeby studium została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.
3. Zakres studium jest zgodny z przepisami art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 293 ze zm.). Projekt studium został uzgodniony i zaopiniowany stosownie do ustaleń art. 11 powołanej wyżej ustawy.
4. W dniach od 20.11.2019 r. do 19.12.2019 r. projekt studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został wyłożony do publicznego wglądu. W ustawowym terminie, tj. do dnia 21.01.2020 r. do projektu studium złożono pięć uwag. Cztery uwagi zostały uwzględnione w całości, natomiast jedna została częściowo nieuwzględniona.
5. W dniach od 01.09.2020 r. do 30.09.2020 r. projekt studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został drugi raz wyłożony do publicznego wglądu. W ustawowym terminie, tj. do dnia 21.10.2020 r. do projektu studium złożono 10 uwag. Uwagi zostały w całości nieuwzględnione.
6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół nie stanowi prawa miejscowego. Jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Kierunki rozwoju gminy określone w studium stanowią wytyczne dla prowadzenia prac planistycznych, a zwłaszcza opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

7. Podjęcie uchwały nie powoduje skutków finansowych dla budżetu Gminy Ryczywół.

Wójt Gminy Ryczywół.

Rozstrzygnięcie
o sposobie rozpatrzenia uwag dotyczących projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół złożonych po wyłożeniu projektu studium do publicznego wglądu.

§ 1.

Projekt Studium został wyłożony do publicznego wglądu w okresie od 20.11.2019 r. do 19.12.2019 r. w siedzibie Urzędu Gminy Ryczywół, ul. Mickiewicza 10, 64-630 Ryczywół. W wyznaczonym terminie wnoszenia uwag dotyczących projektu Studium, tj. do dnia 21.01.2020 r. do projektu studium złożono pięć uwag. Cztery uwagi zostały uwzględnione w całości, natomiast jedna została częściowo nieuwzględniona.

Na podstawie art. 12 ust.1 ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2020r. poz. 293 ze zm.) Rada Gminy Ryczywół rozstrzyga co następuje:

- 1) **Treść uwagi:** Dokonanie korekty obwodnicy wyznaczonej w miejscowości Ryczywół, zgodnie z załącznikiem graficznym.

Rozstrzygnięcie: uwaga częściowo nieuwzględniona. Nie wrysowano przebiegu obwodnicy w ciągu drogi powiatowej nr 2020P.

§ 2.

Drugie wyłożenie projekt Studium do publicznego wglądu nastąpiło w okresie od 01.09.2020 r. do 30.09.2020 r. w siedzibie Urzędu Gminy Ryczywół, ul. Mickiewicza 10, 64-630 Ryczywół. W wyznaczonym terminie wnoszenia uwag dotyczących projektu Studium, tj. do dnia 21.10.2020 r. do projektu studium złożono 10 uwag. Uwagi zostały w całości nieuwzględnione.

- 1) **Treść uwagi:** Proszę o dopuszczenie eksploatacji kruszywa naturalnego na działce nr 320/1 w miejscowości Lipa, gmina Ryczywół.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: W granicach gminy Ryczywół nie wyznacza się terenów przeznaczonych pod wydobywanie kruszywa naturalnego. Działka nr 320/1, obręb Lipa, znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie terenów wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej (RM/U). Eksploatacja kruszywa jest przedsięwzięciem uciążliwym względem zabudowy mieszkaniowej i może przyczynić się do konfliktów społecznych.

- 2) **Treść uwagi:** Brak informacji o gazyfikacji gminy w opisie Studium i mapie graficznej. Otrzymałem informacje, że nie ujęto tej infrastruktury ponieważ autorka Studium stwierdziła, że nie ma chętnych do podłączenia się do gazu oraz nie ma odbiorcy strategicznego. Wyjaśniam, że nie należy się sugerować że nie ma strategicznego odbiorcy to nie należy przyjmować w projekcie Studium takiego uzbrojenia na terenie gminy. Stwierdzam, że należy kierować się tylko zyskiem. Przytaczam tu sąsiednie miejscowości na terenach gmin sąsiednich jak Bukowiec, Owieczki, Grudna, Kaziopole, gdzie wybudowano sieć gazowniczą, chociaż nie ma strategicznego odbiorcy, a dokonano już tego kilka lat temu.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Tematykę z zakresu infrastruktury gazowej określono w rozdziale 12.5 „Kierunki rozwoju sieci gazowej” (tom II Studium). Zgodnie z ustaleniami studium w rozdziale 31 „Tereny rozwojowe i obszary strategiczne” (tom II Studium) ustalono że na terenach obszaru całej gminy dopuszcza się lokalizację szeroko rozumianej infrastruktury technicznej. Poprzez infrastrukturę techniczną należy rozumieć również sieć gazową.

- 3) **Treść uwagi:** Nie ujęto w miejscowości Ludomy istniejącego cmentarza parafialnego. Wymieniono 2 cmentarze nieczynne a istniejącego czynnego nie ujęto.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Teren cmentarza parafialnego (ZC) oznaczony jest na rysunku Studium na terenie działek nr ewid. 535/1 i 535/2. Teren opisany jest w rozdziale 10 „Kierunki rozwoju terenów zieleni, ogrodów działkowych i cmentarzy” (tom II Studium) oraz w rozdziale 32 „Zasady zagospodarowania obszarów zabudowanych i podlegających zabudowie (tom II Studium).

- 4) **Treść uwagi:** Brak wyraźnego oznaczenia gdzie są miejsca poboru kruszywa naturalnego w Ludomach i Lipie.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: W granicach gminy Ryczywół nie wyznacza się terenów przeznaczonych pod wydobywanie kruszywa naturalnego. Zatem nie określono na rysunku studium miejsc eksploatacji kruszywa naturalnego. Zarówno na rysunku Studium jak i w tekście Studium opisano istniejące złoża surowców: kruszywa naturalne (Z1-Z4) oraz torfy (Z5 – Z8).

- 5) **Treść uwagi:** Działki nr 110, 111, 112 w miejscowości Boruchowo wnioskuje o ujęcie jak w piśmie z dnia 4.07.2018 przy ogłoszeniu o przystąpieniu do opracowania Studium, na cele rekreacyjno – mieszkaniowe.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Działki nr ewid. 110, 111, 112 w miejscowości Boruchowo położone są poza zwartymi jednostkami osadniczymi, na terenach cennych przyrodniczo, wzdłuż rzeki Flinty (obszar chronionego krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Notecka PLB300015 Natura 2000, korytarz ekologiczny Puszcza Notecka-Puszcza Zielonka).

- 6) **Treść uwagi:** Wnioskuje jak w piśmie w pkt 4 w miejscowości Ryczywół o ujęcie całej działki nr 517 i działek sąsiednich w kierunku ul. Chodzieskiej na cele budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego, modernizację rowu melioracyjnego przez ułożenie rur kanalizacyjnych do odprowadzenia wody deszczowej i wykonania dostępu do działek przez drogę techniczną od ul. Chodzieskiej.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Teren działki nr ewid. 517 stanowią grunty pod rowami. W celu zrównoważonej gospodarki wodnej należy zachować rowy melioracyjne, cieki wodne oraz inne wody powierzchniowe jako obszary otwarte. Drogę obsługującą tereny mieszkaniowe, mieszkaniowo – usługowe oraz usługowe można przeprowadzić wzdłuż rowu, bez konieczności jego zasypywania. Tereny na działkach sąsiednich w kierunku ul. Chodzieskiej przeznaczono w znacznej części pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo – usługową oraz usługową.

- 7) **Treść uwagi:** Należy ująć w Studium modernizację drogi gruntowej na odcinku około 2 km od miejscowości Dąbrówka Ludomska do Boruchowa przez istniejący most na rzece Flincie. Modernizacja tej drogi gminnej umożliwi lepszą i bliższą komunikację w południowej części gminy. Ten odcinek połączy drogę gminną Ninino – Wełna z drogą powiatową w Dąbrówce Ludomskiej o nawierzchni asfaltowej do drogi wojewódzkiej nr 178 Oborniki – Czarnków. Umożliwi to bliższy dojazd do takich miejscowości jak Boruchowo, Grudna, Kaziopole, Wełna, Rogoźno, Parkowo, Słomowo, Boguniewo itp.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Zgodnie z ustaleniami studium w rozdziale 31 „Tereny rozwojowe i obszary strategiczne” (tom II Studium) ustalono że na terenach obszaru całej gminy dopuszcza się lokalizację szeroko rozumianej infrastruktury technicznej oraz infrastruktury drogowej. Ustalenia Studium dopuszczają wszelkie modernizacje dróg na terenie gminy Ryczywół.

- 8) **Treść uwagi:** Brak szczegółowego opisu ochrony środowiska w różnych sprawach oraz spraw związanych z ogrzewaniem budynków mieszkalnych.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Zapisy dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego ujęto m.in. w rozdziale 2.8 „Walory przyrodniczo-krajobrazowe terenu, ich ochrona prawna, różnorodność biologiczna i możliwości kształtowania” (tom I Studium) oraz w rozdziale 3 „Kierunki ochrony zasobów środowiska przyrodniczego” (tom II Studium).

- 9) **Treść uwagi:** W związku z ponownym wyłożeniem projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół chcielibyśmy złożyć uwagę do ww. projektu. Informuję, że działki o nr ewidencyjnych 990 i 991 są naszą własnością i z uwagi na planowany sposób zabudowy uprzejmie prosimy o zakwalifikowanie tego terenu jako teren M/U. Obecnie teren ten został wskazany jako teren U. Prośbę tą motywujemy tym iż działki 990 i 991 obecnie znajdują się pomiędzy dwoma terenami M/U, a wskazanie go jako M/U będzie stanowić kontynuację funkcji. Jednocześnie informuję, że w najbliższym czasie planujemy zagospodarować ten teren pod zabudowę wielorodzinną z usługami od strony ul. Kolejowej.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Teren działek nr ewid. 990 i 991 oznaczony został w Studium symbolem U jako teren zabudowy usługowej. W tekście Studium – (tom II) istnieje zapis, że wyznaczone na rysunku Studium tereny, przeznaczone pod zabudowę, oznaczają funkcję dominującą, a nie wyłączną. W związku z tym zabudowa ta może być uzupełniania innymi funkcjami z uwzględnieniem zasad i wskazówek określonych w Studium a także funkcjami wynikającymi z istniejącego zagospodarowania przestrzennego oraz z analiz przestrzennych dokonywanych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź innych opracowań planistycznych i dotyczących rozwoju gminy. W związku z powyższym na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego istnieje możliwość uzupełnienia zabudowy usługowej funkcją mieszkaniową, jeśli będzie wynikać to z analiz przestrzennych.

10) **Treść uwagi:** Ponieważ nie mogłem uczestniczyć w konsultacjach społecznych, przedkładałem kilka uwag dotyczących Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół oraz Planu Rozwoju Gminy. Chcąc uniknąć tworzenia kolejnych martwych dokumentów - a jest to niestety praktyką polskich samorządów – chciałbym przekazać kilka uwag i zapytań dotyczących Studium oraz Programu Rozwoju Gminy. Nadmienię, że w ankiecie wzięłem udział, ale jej metodologia nie pozwalała na uwzględnienie wszystkich postulatów rozwojowych Gminy Ryczywół, które wyrażają mieszkańcy. Ponadto mam wrażenie, że firma opracowująca ankietę wykorzystwała schemat z lat poprzednich o czym świadczy pytanie dotyczące szkolnictwa ponadgimnazjalnego (gimnazja już nie istnieją). Mam nadzieję, że moje wnioski będą przedmiotem analizy na poziomie Komisji Rady Gminy i tworzenia ostatecznej wersji Programu. Po analizie Projektów chciałbym wyrazić wątpliwość co do tworzenia osi Studium i programu wokół koncepcji tzw. Gminy rolniczej. Chciałbym uzyskać informacje jaki procent wpływów do budżetu Gminy jest z działalności rolniczej, a jaki od pozostałych osób prawnych i fizycznych? Jeśli działalność rolnicza nie generuje wysokich dochodów Gminy to jest to sygnał do zmian w. w. Studium i Programie. Utrzymywanie sztucznie tej koncepcji źle rokuje na kolejne dekady – trzeba szukać dróg zrównoważonego rozwoju opierającego się na wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości i tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych. Analizując

projekty pojawiają się następujące wątpliwości:

Gospodarka – stworzyć w dokumentach strategicznych warunki do działalności nierolniczej – tereny pod AG, zabudowę wielorodzinną i jednorodziną. Są na terenie Gminy grunty dzierżawione przez rolników będące własnością osób nie zajmujących się zawodowo rolnictwem o niskiej klasie bonitacyjnej – trzeba je zakwalifikować w planach jako tereny na działalność nierolniczą (do przekształcenia).

Rolnictwo ekologiczne – Chciałbym się dowiedzieć ile podmiotów rolniczych na terenie Gminy Ryczywół wytwarza produkty ekologiczne lub jest zainteresowane ich wytwarzaniem? Podobnie sprawa z agroturystyką – czy jest jakakolwiek wola stworzenia miejsc noclegowych w gospodarstwach wiejskich na terenie Gminy Ryczywół?

Sprawa infrastruktury turystycznej – Gmina nie ma wystarczającej ilości punktów gastronomicznych i hotelowych. Społeczeństwo lokalne nie ma gdzie spędzić wolnego czasu choćby przy kawie. Wydaje się konieczne stworzenie ogródka na rynku czy klimatycznej kawiarni przy kościele ewangelickim. Warto przemyśleć stworzenie szkolnej stołówki z możliwością wydawania posiłków dla osób z zewnątrz. Trzeba też stworzyć ofertę podatkową dla potencjonalnych inwestorów, którzy chcieliby zbudować salę na imprezy okolicznościowe, punkty małej gastronomii czy miejsca hotelowe.

Aktywizacja społeczna – nie może polegać na tworzeniu kolejnych placów zabaw, siłowni, remoncie świetlic i remiz tylko na wyeksponowaniu tego co atrakcyjne, niepowtarzalne, unikatowe, historyczne i wyjątkowe. Takich samych obiektów jak świetlice mamy setki, jeśli nie tysiące w innych Gminach. Dlaczego potencjalny turysta ma wybrać akurat Gminę Ryczywół? Na terenie Gminy mamy takie budynki, które można dostosować, nadać im nową funkcję jednak wciąż przegrywają one z w. w. obiektami choć tak naprawdę są wykorzystywane tylko w okresie letnim i to kilka razy w roku.

Sport – w Programie jest traktowany jako wizytówka naszej Gminy. Gdyby zabrakło kilku pasjonatów to sport przestałby praktycznie istnieć. Nie ma instytucjonalnego centrum zarządzania i wspierania sportu – kompetencje zostały podzielone i porzucane i nie wiadomo do końca kto z pozycji Gminy za ten sport odpowiada. Propozycja Ryczywolskiego Centrum Sportu i Rekreacji powinna zostać zrealizowana, co pozwoliłoby wykorzystać potencjał istniejącej infrastruktury np. hali. Centrum

koordynowałyby działania Klubów, Szkół, Stowarzyszeń przy jednoczesnym organizowaniu imprez cyklicznych oraz modernizacji oraz rozbudowie obiektów sportowych.

Turystyka – brakuje historycznej ścieżki edukacyjnej, która poprowadziłaby turystów w sposób tradycyjny (tablice informacyjne) i multimedialny (specjalna aplikacja na telefon komórkowy) po zakątkach naszej Gminy. Nie potrafimy od 15 lat zakończyć prac remontowych w kościele ewangelickim, który mógłby pełnić funkcję centrum turystycznego oraz być miejscem powstania klimatycznej kawiarni i spotkań kulturalnych (koncerty, wystawy, sesje fotograficzne). Dziś klientów, widzów, turystów przyciąga nie masowość oferty tylko jej nietuzinkowość, niepowtarzalność. Mam wrażenie, że się tego nie dostrzega lub nie chce dostrzec.

Promocja Gminy – w strukturach UG pojawić się osoba odpowiedzialna za działania promocyjne Gminy (samodzielne stanowisko całkowicie odpolitycznione). Miałaby ona promować walory Gminy, a nie konkretnych osób lub grup. Ten ostatnio model promocji wprowadzono w kadencji 2014-2018 i mam wrażenie, że sytuacja nic się nie zmieniła. Brakuje informatorów, wydawnictw, gadżetów. Warto rozpisać konkurs na opracowanie gadżetów i logo związanych z naszym regionem – długopisy, torby i smycze są OK, ale dziś oczekiwania i potrzeby są inne. Gmina nie ma żadnych produktów lokalnych – mamy doskonały chleb i zakład produkcji pieczarki. Warto wspierać te produkty i zachęcać rolników do produkcji ekologicznej (miód, wolny chów zwierząt, uprawy bez oprysków).

Ekologia – trzeba robić wszystko żeby ryczywolska wieś oferowała czyste powietrze i wodę o dobrej jakości. W tym obszarze mamy wiele do zrobienia. Powietrze w sezonie grzewczym jest fatalnej jakości (smog) – pomimo to nikt nie monitoruje poziomu obecności trujących dla organizmu pyłów. Mieszkańcy zgłaszają wątpliwości co do jakości wody pitnej. Nie uregulowane są sprawy niekontrolowanego wywozu gnojowicy – rolnicy powtarzają, że mają prawo ale przypominam, że są określone normy wywozów, których nikt nie przestrzega. Alarmująco wygląda sprawa śmieci w lasach i przy drogach. Skandalem natomiast jest wysoki poziom zaśmiecenia Rezerwatu Chlebowo. Stan środowiska powinien zachęcać do osiedlenia w Gminie Ryczywół – dziś jest odwrotnie.

Flinta - stan Flinty jest agonalny na odcinku do Boruchowa i wymaga

natychmiastowych działań. Warto wrócić do koncepcji zbiornika retencyjnego (jest w tej chwili szansa na dofinansowanie), który zatrzyma wodę i wzbogaci ofertę turystyczną. Wody Polskie nie dbają o tamy i zastawki. Wędkarze nie mają żadnego ciekłu lub akwenu. Warto przemyśleć strefę bez sztucznych nawozów i gnojowicy wzdłuż Flinty co pozwoli na zahamowanie jej zarastania.

Infrastruktura gazowa – wyzwaniem cywilizacyjnym jest doprowadzenie gazu, który zachęci ludzi do zamieszkania w Gminie i inwestycji.

Ochrona zabytków – Gmina pomimo przyjęcia i obowiązywania Programu Ochrony Zabytków nie podejmuje kompleksowych działań zmierzających do ochrony dziedzictwa architektonicznego polskiej wsi. Przykład Szkoły w Lipie, pałacu Karola Marcinkowskiego czy Białej Szkoły są jednymi z wielu. Alarmująco przedstawia się kwestia tzw. przebudowy budynków objętych ewidencją zabytków – zmienia się stolarkę okienną, drzwi, elewacje czy pokrycie dachowe bez jakiegokolwiek konsultacji z Konserwatorem. Często robi się dobudówki lub dodatkowe kondygnacje, co całkowicie zmienia charakter zabudowy wiejskiej. Dzieje się to przy biernej aprobacie instytucji odpowiedzialnych za projektowanie, nadzór, kontrolę. Całkowitą ochroną Konserwatorską powinna zostać objęty Rynek i ul. Czarnkowska (wpis do Rejestru Zabytków). Gmina powinna stymulować działania dotyczące pałaców i parków – część z nich zniknęła, inne są w złym stanie zachowania.

Transport zbiorowy – konieczność dochowania wszelkich starań w sprawie uruchomienia linii kolejowej. Byłoby to okno na świat mieszkańców Ryczywołu – rynek pracy, szkoły, studia, instytucje samorządowe, turystyka.

Ścieżki rowerowe – żaden remont drogi nie może pomijać ścieżki rowerowej. Warto stworzyć ścieżkę rowerową Via Flinta (Droga Flinta) – wykorzystać drogę powiatową – ul. Stepczyńskiego – Czarnkowska – koło kościoła Ewangelickiego – do mostku na Flincie (Park Strzelecki, Grodzisko), wzdłuż Flinty do mostku – kierunek Osiedle – powrót na ul. Stepczyńskiego. Ponadto stworzyć ścieżkę do źródeł Flinty i na Bagna Chlebowo.

Rozstrzygnięcie: uwaga nieuwzględniona w całości.

Uzasadnienie: Studium sporządzono zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 ze zm.). Na rysunku Studium (Kierunki rozwoju) wyznaczono tereny

m.in. pod działalność gospodarczą – produkcję, usługi, składy, magazyny, pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo – usługową, w tym jednorodziną i wielorodzinną. Stworzono zatem na terenie gminy warunki do działalności pozarolniczej. Na terenie gminy wyznaczono również tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej. W ramach tej zabudowy może być rozwijana agroturystyka, natomiast na terenach rolniczych może być prowadzone rolnictwo ekologiczne. W ramach terenów RM/U, M/U, U, UT może być lokalizowana zabudowa związana z infrastrukturą turystyczną, w tym gastronomią, hotelarstwem. Na terenach US, U, M/U może rozwiać się sport i rekreacja. Kwestie dotyczące czystego powietrza, wody o dobrej jakości, wywozu nieczystości oraz gospodarowania odpadami regulowane są przepisami odrębnymi. Na terenie gminy można realizować zbiorniki wodne, zgodnie z przepisami odrębnymi. Studium dopuszcza na terenie gminy infrastrukturę techniczną, w tym gazociągową, w zależności od zaistniałych potrzeb. Ochrona zabytków została opisana w tekście Studium (tom I i II). Studium nie wyklucza możliwości uruchomienia linii kolejowej ani budowy ścieżek rowerowych. W zakresie uwag dotyczących Planu rozwoju Gminy należy uznać je za bezprzedmiotowe bowiem nie odnoszą się bezpośrednio do ustaleń Studium.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXII/187/2020
Rady Gminy Ryczywół
z dnia 4 grudnia 2020 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY RYCZYWÓŁ

UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

TOM I

Ryczywół 2020

PRACOWNIA URBANISTYCZNA Magdalena Kalinowska „PLAN 21”, Poznań

Niniejsze opracowanie - *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ryczywół*, sporządził zespół projektowy w składzie:

Główny projektant:

mgr Magdalena Kalinowska, członek ZOIU nr Z-383

Zespół projektowy:

mgr inż. Aleksandra Raźniewska

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
1. Przedmiot, forma i cel opracowania	5
2. Procedura formalno-prawna opracowania studium	7
3. Materiały wejściowe do studium	7
UWARUNKOWANIA ROZWOJU	9
1. Uwarunkowania zewnętrzne obszaru	9
1.1 Położenie gminy	9
1.2 Powiązania zewnętrzne obszaru	10
1.3 Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	10
2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze	13
2.1 Położenie i rzeźba terenu	13
2.2 Budowa geologiczna i warunki gruntowe	13
2.3 Wody powierzchniowe	14
2.4 Wody podziemne	16
2.5 Warunki glebowe	18
2.6 Szata roślinna i świat zwierzęcy	19
2.7 Klimat	19
2.8 Walory przyrodniczo-krajobrazowe terenu, ich ochrona prawna, różnorodność biologiczna i możliwości kształtowania	20
3. Historyczne i kulturowe uwarunkowania rozwoju	25
3.1 Rys historyczny	25
3.2 Zabudowania historyczne	26
3.3 Zasoby środowiska kulturowego	30
4. Istniejący stan zagospodarowania przestrzennego gminy	44
5. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy	45
5.1 Demografia i sieć osadnicza	45
5.2 Warunki życia ludności	47
5.3 Turystyka i wypoczynek	50
5.4 Gospodarka	51
6. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna	53
6.1 Transport i komunikacja	53
6.2 Infrastruktura techniczna	55
7. Mocne i słabe strony, zagrożenia i szanse rozwoju	56
8. Główne funkcje gminy i poszczególnych miejscowości	59
8.1 Ocena istniejącego zainwestowania i zagospodarowania	60
8.2 Możliwości rozwojowe gminy (walory i słabości środowiska)	61
9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Ryczywół	63
9.1 Analizy ekonomiczne	64
9.2 Analizy finansowe	69

9.3	Analizy środowiskowe	74
9.4	Analizy społeczne i gospodarcze	74
9.5	Prognoza demograficzna	76
9.6	Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	76
9.7	Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy, na obszarach zwartych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	80
9.8	Potrzeby inwestycyjne gminy, a możliwości finansowania	83
9.9	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	83
9.10	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze)	85
9.11	Chłonność obszarów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę	91
9.12	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (zwartych obszarów osadniczych) oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	94
9.13	Zapotrzebowanie na nową zabudowę, a chłonność obszarów	95
9.14	Lokalizowanie zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi i obowiązującymi planami miejscowymi	97
10.	Stan prawny gruntów - obowiązujące opracowania planistyczne	101
11.	Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	103
12.	Tereny zamknięte	103
13.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	103
14.	Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym	104
15.	Zagrożenia ludności i jej mienia	104
	BIBLIOGRAFIA	105
	SPIS RYCIN	106
	SPIS TABEL	106

WPROWADZENIE

1. Przedmiot, forma i cel opracowania

Posiadanie przez gminę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkiem nałożonym na mocy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (t. j. Dz.U. 2020 poz. 293 ze zm.). Wymagany zakres studium określony został w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w *sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*. Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem projekt Studium powinien zawierać:

- część określającą uwarunkowania rozwoju, przedstawioną w formie tekstowej i graficznej, która uwzględnia m.in. dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu, stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony, stan środowiska naturalnego, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych, warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochronę ich zdrowia, zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia, potrzeby i możliwości rozwoju gminy, stan prawny gruntów, występowanie obiektów i terenów chronionych, występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, występowanie udokumentowanych złóż kopalin i zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, występowanie terenów górniczych, stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami, wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej, a także zadania służące realizacji celów publicznych o zasięgu ponadlokalnym;
- część określającą kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy w formie tekstowej i graficznej, która uwzględnia m.in. kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy, obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk, obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, kierunki

rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz o znaczeniu ponadlokalnym, obszary dla których obowiązkowe będzie sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, obszary przestrzeni publicznej, obszary dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych, obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny, obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb występujących w gminie a także obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW i ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;

- uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium.

Celem tworzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie polityki przestrzennej gminy, którego ustalenia są jednocześnie wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy.

Proces opracowywania studium składa się z trzech etapów:

- rozpoznanie i diagnoza uwarunkowań rozwoju gminy,
- wskazanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gminy na podstawie przeprowadzonej wcześniej analizy stanu istniejącego,
- sformułowanie polityki przestrzennej gminy.

Pierwszy etap polega na rozpoznaniu stanu istniejącego w gminie (potrzeb, problemów, zasobów) na podstawie inwentaryzacji terenowej, analizy istniejących opracowań i dokumentów oraz badań własnych. Dotyczy to całej sfery życia społeczno-gospodarczego obszaru, stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz powiązań zewnętrznych i wewnętrznych gminy.

Na podstawie tak utworzonej bazy danych i informacji, określa się kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy a następnie politykę przestrzenną gminy,

które doprowadzić mają do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru przy jednoczesnym zachowaniu zasobów środowiska naturalnego dla przyszłych pokoleń.

2. Procedura formalno-prawna opracowania studium

Proces opracowania studium jest szczegółowo określony w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i składa się z kilku etapów:

- podjęcie Uchwały Rady Gminy Ryczywół Nr X/67/2015 z dnia 1 października 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół,
- ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzania Studium, zawiadomienie organów administracji państwowej, instytucji i jednostek organizacyjnych,
- konsultacje i omawianie koncepcji na spotkaniach roboczych zespołu autorskiego i Wójta Gminy,
- zaopiniowanie Studium przez Gminną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną,
- uzgodnienie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przez Wojewodę Wielkopolskiego i Zarząd Województwa Wielkopolskiego i inne organy i instytucje,
- udostępnienie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego organom właściwym do jego opiniowania,
- wyłożenie projektu Studium do publicznego wglądu,
- uchwalenie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przez Radę Gminy Ryczywół.

3. Materiały wejściowe do studium

Przy opracowywaniu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania gminy Ryczywół, analizowano i wykorzystano następujące materiały:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ryczywół z 2000 roku;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w latach 1997-2003 dla obszarów gminy Ryczywół;
- Rejestr zabytków województwa wielkopolskiego. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu;
- Mapy topograficzne w skali 1:10000, mapy sytuacyjno-wysokościowe w skali 1:1000, mapy ewidencyjne 1:2000 i 1:5000;

- Materiały statystyczne – demografia, rynek pracy, pomoc społeczna zebrane przez zespół autorski podczas inwentaryzacji w 2018 roku;
- Materiały dotyczące użytkowania i zagospodarowania terenów zebrane przez zespół autorski podczas inwentaryzacji terenowej w 2018 roku;
- Dokumenty i mapy dotyczące infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;
- Wnioski do Studium od instytucji, firm i osób fizycznych;
- Decyzje o warunkach zabudowy i ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego wydane przez Wójta Gminy.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. Uwarunkowania zewnętrzne obszaru

1.1 Położenie gminy

Gmina Ryczywół jest gminą wiejską, leżącą na terytorium powiatu obornickiego, w województwie wielkopolskim. W latach 1975-1998 gmina stanowiła część dawnego województwa pilskiego, w rejonie administracyjnym Chodzieży. Od północy graniczy z gminą Budzyń (powiat Chodzież), od zachodu z gminami: Czarnków, Połajewo (powiat czarnkowsko-trzcianecki), od południa z gminą Oborniki, a od wschodu z gminą Rogoźno.

Ryc. 1. Położenie gminy Ryczywół na tle powiatu obornickiego i sąsiednich gmin

źródło: Opracowanie własne

Powierzchnia gminy Ryczywół wynosi 15 476 ha (155 km²), licząc przy tym 7 379 mieszkańców (2017 r.). W związku z powyższym, gęstość zaludnienia oszacowano na 48 os./km². Na terenie gminy znajduje się 14 sołectw i 32 miejscowości. Gminę Ryczywół podzielono na 19 obrębów: Boruchowo, Dąbrówka Ludomska, Gorzewo, Gościejewko, Igrzyna, Krężoły, Lipa, Ludomicko, Ludomy, Ninino, Orłowo, Piotrowo, Połajewice, Radom, Ryczywół, Skrzetusz, Tłukawy, Wiardunki i Zawady.

1.2 Powiązania zewnętrzne obszaru

Gmina Ryczywół położona jest w centrum Województwa Wielkopolskiego, przy drodze wojewódzkiej nr 178 /Wałcz/ – Trzcianka – Czarnków – Oborniki. Przez obszar gminy przebiegają drogi powiatowe i sieć dróg gminnych, które łączą ją z sąsiednimi gminami.

Ryczywół usytuowany jest przy nieczynnej trasie kolejowej nr 236 Wągrowiec – Bzowo – Goraj. Transport osobowy został zlikwidowany. Gmina Ryczywół posiada dostęp do ważnej linii kolejowej Poznań – Kołobrzeg poprzez stację kolejową w pobliskim Rogoźnie Wielkopolskim i przystanki w Sokołowie Budzyńskim, Tarnowie Rogozińskim i Parkowie. Odległość z Ryczywołu do wymienionych miejscowości wynosi średnio 11 kilometrów.

1.3 Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Na rysunku Studium oznaczono obszary o różnym przeznaczeniu, które stanowią dotychczasowe zagospodarowanie terenów gminy Ryczywół:

1. tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych z towarzyszącymi usługami,
2. RU - tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej,
3. tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami,
4. MW - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z towarzyszącymi usługami,
5. M/U - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, tereny zabudowy usługowej,
6. U – tereny zabudowy usługowej,
7. UP – tereny zabudowy usługowej – usługi celu publicznego,
8. UO – tereny usług oświaty i edukacji,
9. UKR – tereny usług kultu religijnego,
10. US – tereny sportu i rekreacji,
11. P/U – tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,
12. tereny zabudowy garażowej, gospodarczej,
13. tereny zieleni,
14. ZC – cmentarze,
15. ZD – tereny ogrodów działkowych,
16. tereny zieleni ogrodowej,
17. IT - tereny infrastruktury technicznej,
18. RK – rynek,
19. TK – tereny infrastruktury kolejowej,

20. tereny obsługi komunikacji drogowej, parkingi,
21. drogi i pozostałe ciągi komunikacyjne,
22. OZE – tereny odnawialnych źródeł energii - elektrownia wiatrowa.

Ponadto na rysunku Studium zaznaczono następujące tereny:

1. pastwiska,
2. nieużytki,
3. lasy,
4. łąki,
5. zadrzewienia,
6. sady,
7. wody powierzchniowe śródlądowe,
8. tereny rolnicze klasy gruntów I-III,
9. tereny rolnicze klasy gruntów IV-VI.

Na rysunku Studium wyznaczono także następujące obiekty i obszary:

1. granice administracyjne:
 - granica gminy Ryczywół,
 - granica obrębów gminy Ryczywół,
2. środowisko przyrodnicze:
 - pomniki przyrody żywej (okazate drzewa),
 - granica Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 139 Dolina Kopalna Smogulec – Margonin,
 - granica korytarza ekologicznego "Puszcza Notecka - Puszcza Zielonka",
 - granica obszaru specjalnej ochrony ptaków "Puszcza Notecka" PLB300015,
 - granica obszaru mającego znaczenie dla wspólnoty "Dolina Wełny" PLH300043,
 - granica obszaru mającego znaczenie dla wspólnoty "Bagno Chlebowo" PLH300016,
 - granica Obszaru chronionego krajobrazu "Puszcza Notecka",
 - granica Obszaru chronionego krajobrazu "Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka",
 - granica Rezerwatu przyrody "Bagno Chlebowo",
 - lasy wodochronne,
3. obszary zagrożenia powodzią:
 - granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%),

- granice obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%),
4. złoża surowców:
- złoża surowców naturalnych (Z1 - Z8):
 - granica występowania złóż torfów,
 - granica występowania złóż kruszyw naturalnych,
5. walory kulturowe:
- obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków (1 - 16),
 - stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków (1),
 - historyczny układ urbanistyczny miejscowości Ryczywół,
 - granice zespołów zabytkowych (A1 - A2),
 - granice zabytkowych parków podworskich (A - G),
 - granice zabytkowych cmentarzy,
 - strefy ochrony stanowisk archeologicznych,
6. komunikacja i infrastruktura techniczna:
- drogi wojewódzkie,
 - drogi powiatowe,
 - drogi gminne,
 - linia kolejowa nr 236,
 - istniejąca ścieżka rowerowa,
 - istniejące ujęcia wód,
 - istniejące studnie,
 - istniejąca elektrownia wiatrowa o mocy powyżej 100kW,
 - strefa ochronna urządzenia wytwarzającego energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW;
7. obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: granice obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
8. tereny zamknięte:
- granica terenów zamkniętych wraz ze strefami ochronnymi.

Na rysunku Studium przedstawiono tabelarycznie:

1. walory kulturowe - wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
2. walory kulturowe - wykaz zabytkowych parków,
3. walory kulturowe - wykaz zespołów zabytkowych,
4. walory kulturowe - stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków,
5. wykaz złóż surowców.

2. Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

2.1 Położenie i rzeźba terenu

Gmina Ryczywół jest położona w obrębie dwóch jednostek fizjograficznych (wg podziału J. Kondrackiego) - mezoregionu Kotliny Gorzowskiej, będącej częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej oraz mezoregionu Pojezierza Chodzieskiego wchodzącego w skład makroregionu Pojezierza Wielkopolskiego będących częścią podprovincji Pojezierzy Południowo-Bałtyckich. Według podziału Niziny Wielkopolskiej B. Krygowskiego na regiony morfologiczne, gmina usytuowana jest w obrębie subregionu Równiny Wągrowieckiej należącego do regionu Wysoczyzny Gnieźnieńskiej oraz subregionu Kotliny Gorzowskiej będącego częścią regionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Największą powierzchnię w gminie zajmują obszary wysoczyznowe występujące w postaci dwóch zwartych obszarów oddzielonych od siebie doliną rzeki Flinty. Część zachodnia wysoczyzny rozciąga się od miejscowości Radom przez Skrzetusz, Gorzewo, aż do miejscowości Dąbrówka Ludomska. Cechą charakterystyczną tej części wysoczyzny jest biegnące południkowo wyniesienie - Wał Ryczywolski, o zmiennej wysokości punktów kulminacyjnych od 86,4 m npm koło miejscowości Skrzetusz przez 93,6 m npm na północ od Gorzewa (najwyższy punkt w gminie), do 80,6 m npm w rejonie Dąbrówki Ludomskiej. Przeważającą część obszaru gminy stanowią powierzchnie o małych spadkach, które nie stanowią ograniczenia dla działań planistycznych. Większe spadki występują jedynie w obrębie stoków wyniesienia wysoczyzny na linii Ryczywół – Gorzewo oraz między miejscowościami Ludomy – Dąbrówka Ludomska.

2.2 Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Na terenie gminy występują skały pochodzenia trzecio i czwartorzędowego. Na powierzchni kredowej zdeponowane są utwory trzeciorzędowe. Większość z nich stanowią osady mioceńskie, na które składają się ility, mułki, mułowce z detrytusem roślinnym oraz różnoziarniste piaski kwarcowe występujące na obszarze całej gminy. W rejonie Skrzetusza zachowany jest niewielki płat iltów plioceńskich, które na pozostałym terenie występują w postaci nieciągłych warstw w utworach czwartorzędowych. Iły plioceńskie w granicach gminy nie tworzą wychodni na powierzchni. Utwory czwartorzędowe tworzą zwartą pokrywę o bardzo zróżnicowanej miąższości. W ich skład wchodzi głównie gliny zwalowe tworzące obszar wysoczyzny. Pomiedzy miejscowościami Piotrowo - Skrzetusz, występują powierzchnie piasków i żwirów lodowcowych, wśród których znajdują się kulminacje wzniesień kemowych, zbudowanych z warstwowanych osadów mułków, piasków i żwirów. Największe powierzchnie, wśród osadów holoceniowych, zajmują utwory organiczne: torfy, gytie i mursze. Występują one głównie w obrębie dna doliny rzeki Flinty, od miejscowości

Potąjewice do Boruchowa, wokół Kanału Orłowskiego oraz w południowo-zachodniej części gminy, na południe od miejscowości Chlebowo.

Na terenie gminy zlokalizowane są cztery udokumentowane złoża kruszywa naturalnego. Zlokalizowane są w obrębach Igrzyna (złoże „Igrzyna”), Lipa, (złoża „Lipa Tł”, „Lipa AK”) i Ludomy (złoże „Ludomy”). W obrębie Ludomicka występuje złożo torfów, „Chlebowo”.

Surowce mineralne

Na terenie gminy Ryczywół występują złoża kruszyw naturalnych (Z1-Z4) i torfów (Z5-Z8), przedstawione w poniższej tabeli.

Tab. 1. Złoża występujące na terenie gminy Ryczywół

Lp.	Nazwa złoża	Nr (MIDAS)	RODZAJ SUROWCA
Z1	Igrzyna	18775	Kruszywa naturalne
Z2	Lipa Tł	16276	Kruszywa naturalne
Z3	Lipa AK	18836	Kruszywa naturalne
Z4	Ludomy	5102	Kruszywa naturalne
Z5	Chlebowo	6957	Torfy
Z6	Chlebowo	6957	Torfy
Z7	Chlebowo	6957	Torfy
Z8	Chlebowo	6957	Torfy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Instytutu Geologicznego

Na terenie gminy Ryczywół nie odnotowano terenów i obszarów górniczych, udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, ani obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych. Na terenie gminy znajdują się obszary wód termalnych o znaczeniu praktycznym w kredzie dolnej i jurze dolnej.

2.3 Wody powierzchniowe

W skład wód powierzchniowych występujących na terenie gminy Ryczywół zaliczyć można ciek wodne, kanały i rowy oraz w minimalnym stopniu zbiorniki wodne. Całkowita powierzchnia tych wód wynosi 160 ha. Największy obszar zajmują kanały i rowy – 143 ha, znacznie mniejsze ciek wodne – 16 ha, a zbiorniki wodne tylko 1 ha. Obszar gminy jest terenem bezziornym. Głównym elementem sieci hydrograficznej na terenie gminy Ryczywół jest płynąca południkowo rzeka Flinta. Wszystkie ciek wodne w gminie Ryczywół mają uregulowaną linię brzegową. Rzeka Flinta posiada na prawie całej swojej

długości umocnione brzegi, jedynie tylko jej ujściowy odcinek w obrębie terenów leśnych zachował swój pierwotny charakter. Na długości ponad 2 km między wsią Tłukawy, a ujściem Rygi, brzegi Flinty posiadają przeciwpowodziowe obwałowania. Cały obszar gminy Ryczywół należy do dorzecza rzeki Warty. Przez gminę biegnie dział wodny III rzędu oddzielający zlewnię rzeki Wełny od zlewni rzeki Kończak. Zlewnia Wełny w granicach gminy obejmuje fragmenty zlewni Flinty i Strugi Sokołowskiej. Największy obszar w gminie należy do zlewni rzeki Flinty, która ok. 1 km na południe od granicy gminy (miejscowość Rożnowice - gmina Rogoźno) wpada do Wełny. W górnym biegu Flinta przyjmuje jeden dopływ - Rygę, nazywaną również Kanałem Radomskim albo Morzysławskim, która odwadnia północno-zachodnią część gminy, wokół miejscowości Radom. Zlewnia Rygi ograniczona jest działem wodnym V rzędu biegnącym w kierunku południowo-wschodnim od miejscowości Połajewice do ujścia rzeki i następnie w przeciwnym kierunku, do działu III rzędu, z którym łączy się na północ od Skrzetusza. Struga Sokołowska odwadnia bardzo mały obszar w północno-wschodniej części gminy, na wschód od miejscowości Gościejewo Leśne i Gościejewko. W obrębie zlewni rzeki Kończak, odwadniającej zachodnią część gminy, znajduje się zlewnia cząstkowa Kanału Kończak, która obejmuje obszar rozciągający się od miejscowości Łopiszewo i Krężoły aż do południowej granicy gminy (dział wodny IV rzędu). Kanał Kończak powstaje w południowo-zachodniej części gminy w wyniku połączenia się Kanału Orłowskiego, odwadniającego torfowisko usytuowane na południe od Orłowa, z kanałem odwadniającym torfowisko położone na północny wschód od miejscowości Chlebowo. Dopływem Kanału Kończak jest również Kanał Ludomicki przepływający przez grunty wsi Ludomicko, odwadniający torfowisko „Chlebowo”. Pomimo występowania wyrazu „kanał” w nazwach własnych wymienionych cieków, są to naturalne rzeki, które zostały uregulowane lub zmieniono ich bieg podczas zabiegów melioracyjnych rozpoczętych już w XIX w. Na terenie gminy znajdują się także obszary bezodpływowe, skoncentrowane w północno-zachodniej jej części, w granicach zlewni rzeki Rygi i Kończak. Największy z nich, znajdujący się między miejscowościami Piotrowo i Skrzetusz, charakteryzuje się utrudnioną infiltracją wód powierzchniowych w głąb. Pozostałe dwa obszary obejmujące południową część miejscowości Radom i tereny przyległe charakteryzują się dobrą przepuszczalnością podłoża (obszary chłonne). Na dzień dzisiejszy większość kanałów i rowów oraz towarzyszące im urządzenia hydrotechniczne są w bardzo złym stanie technicznym, co w znacznym stopniu ogranicza ich poprawne funkcjonowanie. W wielu miejscach kanały i rowy wymagają udroźnienia. Zbiorniki wodne na terenie gminy to przede wszystkim bardzo małe śródpolne zagłębienia wypełnione wodą na stałe lub okresowo oraz szereg małych powierzchniowo

zbiorników, będących pozostałością po eksploatacji torfów (potorfiów), znajdujących się w granicach torfowiska „Chlebowo”. Potorfia nie nadają się do gospodarczego wykorzystania.

Zasoby wód powierzchniowych na obszarze gminy Ryczywół znajdują się w granicach czterech jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP) tj.:

- Dopływ z Sokołowa Budzyńskiego (PLRW60001618672);
- Flinta (PLRW60001718689);
- Kończak (PLRW600017187149);
- Wełna od Dopływu poniżej Jez. Łęgowo do ujścia (PLRW60002418699).

JCWP Dopływ z Sokołowa Budzyńskiego (PLRW60001618672) stanowi naturalną część wód (NAT), tj. potok nizinny lessowy lub gliniasty (16). Charakteryzuje się złym stanem i zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego (2017 r.).

JCWP Flinta (PLRW60001718689) stanowi naturalną część wód (NAT), tj. potok nizinny piaszczysty na utworach staroglacjalnych (17). Charakteryzuje się złym stanem i zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego (2017 r.).

JCWP Kończak (PLRW600017187149) stanowi silnie zmienioną część wód (SZCW), stanowiącą potok nizinny piaszczysty na utworach staroglacjalnych (17). Charakteryzuje się złym stanem i zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego z możliwością migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego – Kończak od ujścia do ujścia Kanału Ludomickiego i dobrego stanu chemicznego (2017 r.).

JCWP Wełna od Dopływu poniżej Jez. Łęgowo do ujścia (PLRW60002418699) stanowi silnie zmienioną część wód (SZCW), stanowiącą małe i średnie rzeki na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych (24). Charakteryzuje się złym stanem i zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego z możliwością migracji organizmów wodnych na odcinku cieków istotnego – Wełna od ujścia do ujścia Flinty i dobrego stanu chemicznego (2017 r.).

2.4 Wody podziemne

Na terenie gminy Ryczywół wody czwartorzędowe tworzą warstwy wodonośne w obrębie doliny Flinty jak i wysoczyzny. Pierwszy poziom wodonośny w obrębie dolin rzecznych i torfowisk tworzą wody gruntowe, których głównym źródłem zasilania są opady atmosferyczne oraz wody gruntowe spływające z terenów wyżej położonych. Na tych terenach woda stabilizuje się na głębokości do 1 m ppt. Zwierciadło wód

gruntowych stabilizuje się tu na zmiennej głębokości 1–3 m ppt. Podczas wysokich stanów wody w rzece również ten teren podlega jej oddziaływaniu. Trzeci poziom wyróżnić można w obrębie terasy wysokiej doliny Warty, gdzie woda występuje na głębokości ponad 5 m ppt, a w obrębie powierzchni zwydmionych i wałów wydmowych jej głębokość zalegania może przekraczać 10 m ppt. W obrębie wysoczyzny pierwszy poziom wód gruntowych występuje na głębokości od 2 do 10 m ppt. W obrębie wyniesienia Wału Ryczywolskiego wody podziemne obniżają się jeszcze głębiej. Wody pierwszego poziomu wodonośnego w obrębie wysoczyzny zalegają na trudno przepuszczalnej warstwie glin i są to wody o swobodnym zwierciadle. Kolejny poziom wodonośny zalega na zmiennej głębokości 30 – 90 m ppt. Jego miąższość wynosi od 9 do 36 m. Wody tego poziomu ograniczone są z góry i od dołu warstwą gliny (wody śródglinowe), co powoduje, że wody są pod ciśnieniem, a ich zwierciadło jest napięte i stabilizuje się kilkadziesiąt metrów powyżej warstwy. Poziom ten wypłyca się w kierunku południowym, gdzie obserwowany jest na głębokości 18 – 26 m ppt. Jego miąższość zmniejsza się do kilku metrów. Trzeci poziom w obrębie wysoczyzny znajduje się na głębokości ponad 80 m ppt. Jego miąższość waha się od 13 do 36 m. Są to również wody pod dużym ciśnieniem. Śródglinowe poziomy wodonośne są częścią Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 139. Wody trzeciorzędowe występują w osadach piaszczystych miocenu zalegających na głębokości ponad 150 m ppt. Są to wody pod dużym ciśnieniem hydrostatycznym i mają charakter wód subartezyjskich. Zasoby eksploatacyjne w gminie Ryczywół na dzień 1.01.1986 r. wynosiły 511,5 m³/h, w tym dla wód czwartorzędowych (491,5 m³/h) i trzeciorzędowych (20,0 m³/h). Wody trzeciorzędowe występują w rejonie miejscowości Orłowo. Warstwa wodonośna leży na głębokości 151 – 164 m ppt, a jej wydajność wynosi 12 – 15 m³/h. Wody czwartorzędowe eksploatowane są na terenie całej gminy.

Zasoby wód podziemnych na obszarze gminy Ryczywół znajdują się w granicach dwóch jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) tj.:

- nr 41 (PLGW600041) charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym i ilościowym, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego (2016 r.);
- nr 42 (PLGW600042) charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym i ilościowym, niezagrażona nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego (2016 r.).

Obszar gminy znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 139 *Dolina Kopalna Smogulec – Margonin* (GZWP nr 139). Ponadto na obszarze gminy zlokalizowane są ujęcia wody oraz sześć studni. Do ujęć wody zaliczamy m.in.:

- 1) ujęcie wody na działce o nr ewid. 763, obręb Ryczywół – $Q_e = 4,0 \text{ m}^3/\text{h}$ (zatwierdzona dokumentacja hydrogeologiczna decyzją Starosty Obornickiego z dnia 12.04.2019r. znak: OS.IV.6531.2.2019);
- 2) ujęcie wody na działce o nr ewid. 197, obręb Tłukawy – $Q_e = 1,71 \text{ m}^3/\text{h}$ (zatwierdzona dokumentacja hydrogeologiczna decyzją Starosty Obornickiego z dnia 11.04.2018r. znak OS.IV.6531.2.2018);
- 3) ujęcie wody na działce o nr ewid. 269, obręb Ryczywół – $Q_e = 0,25 \text{ m}^3/\text{h}$ (zatwierdzona dokumentacja hydrogeologiczna decyzją Starosty Obornickiego z dnia 08.01.2018r., znak: OS.IV.6531.6.2017).

2.5 Warunki glebowe

Gmina Ryczywół charakteryzuje się stosunkową dobrą jakością występujących tu gleb, zwłaszcza na terenach gliniastych. Największą powierzchnię wśród gleb gminy Ryczywół zajmują gleby brunatnoziemne występujące na powierzchniach wysoczyznowych. Na płaskich powierzchniach, zbudowanych z glin i piasków gliniastych wykształcone zostały gleby brunatne właściwe, zaliczane do II i III klasy bonitacji, kompleksów pszennych dobrych i bardzo dobrych. Największe powierzchnie gleb klasy II i III występują na południowy zachód od wsi Skrzetusz oraz na zachód od wsi Gorzewo. Na powierzchniach o niewielkim spadku występują gleby płowe charakteryzujące się dwudzielnością profilu (spiaszczenie górnego profilu). W zależności od uziarnienia skały macierzystej zaliczane są do III lub IV klasy bonitacji i kompleksów żytnich dobrych i bardzo dobrych. Tworzą one bardzo duże powierzchnie na terenie całej gminy. Na płaskich powierzchniach w obrębie sandru Flinty wykształcone zostały gleby rdzawe. W zależności od skały macierzystej, którą mogą być piaski terasowe lub piaski gliniaste, gleby te zaliczane są od IV do VI klasy bonitacji. Większość tych gleb wykształcona jest na piaskach luźnych zaliczanych do V i VI klasy bonitacji oraz najstabszych kompleksów. Na większości tych gleb występują obecnie obszary leśne. Duże powierzchnie tych gleb występują również wzdłuż doliny Flinty. W obrębie wałów wydmych i powierzchni zwydmionych występują gleby bielcowe i bielice, zaliczane do najniższych klas bonitacyjnych. W miejscach, gdzie lokalnie występują wychodnie łtów oraz na glinach zostały wykształcone czarne ziemie, które po zdrenowaniu okazały się bardzo przydatne dla rolnictwa. Zaliczane są one do II klasy bonitacji i kompleksów pszenego dobrego i bardzo dobrego.

Gleby organiczne, które występują na terenie gminy to głównie gleby torfowe i mułowo-torfowe zajmujące tereny najniżej położone w obrębie dolin rzecznych.

Największe skupiska gleb torfowych występują w dnach dolin rzek Flinty i Rygi, szczególnie między miejscowościami Połajewice – Igrzyna, a także w obrębie torfowiska „Chlebowo” oraz łąk położonych na południe od wsi Orłowo.

Rolnicza przydatność gleb występujących na terenie gminy jest stosunkowo dobra – prawie 55% powierzchni gminy zajmują gleby dobrych i średnio dobrych gleb bonitacyjnych. Łączny udział gleb II i III klasy bonitacyjnej na terenie Gminy wynosi 23,7% ogółu powierzchni. Gleby najstabsze są przeznaczane na zalesianie. Punktowa ocena jakości gleb uzyskiwana po przeliczeniu klas bonitacyjnych przez współczynniki, dla gleb występujących na terenie gminy Ryczywół, wykonana została w Instytucie Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Grunty orne gminy Ryczywół ocenione zostały na poziomie 52,0 pkt (w skali 100-punktowej), a dla użytków zielonych wskaźnik ten wynosi 37,0 pkt (w skali 90-punktowej). Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb wynosi 48,2 pkt. Z wyliczenia tego wynika, że klasa bonitacyjna gruntów ornych jest nieco wyższa od IVa. Średnia klasa bonitacyjna użytków zielonych mieści się w przedziale między klasami IV i V. Uznać należy, iż ogólne warunki glebowe do produkcji rolnej w gminie są korzystne.

2.6 Szata roślinna i świat zwierzęcy

Obszar gminy należy do obszaru Borów Nadnoteckich, będącej częścią Wielkopolsko-Pomorskiej krainy przyrodniczo-leśnej. W jej granicach znajdują się fragmenty Puszczy Noteckiej, części obszaru kompleksu leśnego ciągnącego się od Chodzieży, lasy bagienne (torfowisko „Chlebowo”) oraz lasy grądowe w dolinie Flinty. Łączna powierzchnia lasów to ok. 3 432 ha, co stanowi 23,7% obszaru gminy. Lesistość gminy jest niższa od średniej dla całego województwa wielkopolskiego, co potwierdza jej rolniczy charakter. Największa powierzchnia terenów leśnych należy do Skarbu Państwa (3044 ha), w tym 2891 ha do Państwowego Gospodarstwa Leśnego i 136 ha do Zasobów Krajowego Ośrodka Wspierania Rolnictwa. Tereny leśne są również własnością prywatną (300 ha), komunalną (9 ha) i spółdzielczą (8 ha). Na terenie obrębów Gorzewo, Ludomy i Lipa występują lasy wodochronne. W południowej części gminy Ryczywół występuje cenna fauna o wysokich walorach przyrodniczych.

2.7 Klimat

Obszar gminy leży w granicach środkowo-wielkopolskiego regionu klimatycznego. Średnia roczna temperatura wynosi 7,7 °C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń (-2,4 °C), a najcieplejszym lipiec (17,8 °C). W ciągu roku obserwuje się średnio 30-50 dni mroźnych oraz 100-110 dni z przymrozkami. Czas trwania pokrywy śnieżnej wynosi 38-60 dni. Opady: średnia roczna suma opadów najczęściej nie przekracza 500 mm,

największe amplitudy roczne opadów wynoszą 330 mm, przy wartościach skrajnych 333 mm dla minimum i 663 mm dla maksimum. Tak niskie sumy opadów to wynik położenia gminy w „cieniu opadowym” moren pomorskich. W skali rocznej na terenie gminy dominują wiatry wiejące z kierunków zachodnich, o niskich prędkościach. Najmniejszy udział mają wiatry z kierunków północnego i północno - wschodniego. Warunki klimatyczne na obszarze gminy wykazują zasadnicze podobieństwo do klimatu całego rejonu Polski środkowej. Przeważają wiatry z sektorów zachodnich.

2.8 Walory przyrodniczo-krajobrazowe terenu, ich ochrona prawna, różnorodność biologiczna i możliwości kształtowania

Obecnie na obszarze gminy występują następujące formy ochrony przyrody (zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.):

- Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Notecka” PLH300015 Natura 2000:
Obszar położony jest w południowej części gminy Ryczywół. Swoim zasięgiem obejmuje przede wszystkim: tereny leśne, łąki i bagna znajdujące się w południowej części obrębu Ludomicko, lasy w południowej części obrębów Ludomy i Lipa, a także we wschodniej części obrębu Dąbrówka Ludomska oraz lasy, łąki, grunty orne położone w centralnej części obrębu Boruchowo.
Jest to największy w Polsce obszar wydm śródlądowych, porośnięty monokulturami sosnowymi, posadzonymi po gradacji strzygoni choinówki w latach 1922-1924. Na terenie ostoi znajduje się kilkadziesiąt jezior pochodzenia wytopiskowego oraz liczne torfowiska. Przedmiotem ochrony jest 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, m.in.: bąk *Botaurus stellaris* (kod A021), bocian czarny *Ciconia nigra* (A030), kania czarna *Milvus migrans* (A073), kania ruda *Milvus milvus* (A074), bielik *Haliaeetus albicilla* (A075), żuraw *Grus grus* (A127), puchacz *Bubo bubo* (A215), włośnica *Aegolius funereus* (A223), lelek *Caprimulgus europaeus* (A224), dzięcioł czarny *Dryocopus martius* (A236), dzięcioł średni *Dendrocopos medius* (A238), lerka *Lullula arborea* (A246), muchotłówka mała *Ficedula parva* (A320), gągoł *Bucephala clangula* (A067) i jarzębatka *Silvia nisoria* (A307);
- Obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka”:
Obszar położony jest w południowej części gminy Ryczywół, obejmując tereny leśne, łąki i bagna w południowej części obrębu Ludomicko oraz tereny leśne w południowej części obrębu Lipa.

Obszar ten wyróżnia się krajobrazem leśnym, sztucznie wprowadzonym na rozległych polach wydmych. Puszcza jest zaliczana do regionów intensywnego rozwoju gospodarki leśnej. Najciekawsze elementy przyrodniczo-krajobrazowe tego obszaru stanowią: kompleks wydm śródlądowych, jeden z największych w Europie, rynnowa dolina rzeki Miąty z licznymi jeziorami, duża powierzchnia borów sosnowych, bogata fauna z rzadkimi gatunkami zwierząt, m.in. wilk, bóbr, żuraw i rybołów;

- Obszar specjalnej ochrony „Dolina Wełny” PLH300043 Natura 2000:

Obszar zlokalizowany jest na niewielkim obszarze, w południowej części gminy Ryczywół, w południowej części obrębu Dąbrówka Ludomska.

Obszar chroni dolny, silnie meandrujący odcinek rzeki Wełny o długości ponad 14 km, od ujścia Strugi Sokołowskiej do ujścia Wełny do Warty. Dolina Wełny porośnięta jest lasami sosnowymi i zajęta jest częściowo przez użytki rolne. Wzdłuż samej rzeki znajdują się fragmenty grądów, łągów i ekstensywnie użytkowanych łąk. Wełna należy do silnie eutroficznych, o niewielkiej przejrzystości wody (0,2-0,5 m) rzek i cechuje się wysokimi stężeniami chlorofilu "a" w związku oddziaływaniem eutroficznych jezior położonych w środkowym i górnym biegu. Rzeka tradycyjnie wykorzystywana jest przez młyny i elektrownie wodne. W obszarze ostoi charakteryzuje się dużymi spadkami terenu i silnym nurtem, co sprawia, że występująca tutaj flora i fauna jest charakterystyczna dla krainy brzany (według typologii rybackiej).

Dno jest z reguły żwirowe, piaszczyste lub kamieniste, a utworzone progi spiętrzające wodę nadają rzece charakteru potoku górskiego. W nielicznych zakolach oraz bezpośrednio przy brzegach nagromadzone osady sprzyjają wzrostowi roślinności. W korycie rzeki występują głównie takie zbiorowiska jak: *Ceratophylletum demersi*, *Nupharo-Nymphetum albae* i *Potametum pectinati*. W częściach szybko płynących rzeki wykształcają się zbiorowiska ze związku *Ranunculion fluitantis*. Interesujące są zbiorowiska mchów wodnych głównie z dominacją *Fontinalis antipyretica* i *Leptodictyum riparium*. Miejsca piaszczyste i kamieniste porastają zieleńce nitkowate, licznie występuje *Hildebrandia rivularis*. W Dolinie występują niewielkie eutroficzne starorzecza. W granicach ostoi znajdują się również łągi olszowe i grądy. Obszar chroni także przyujściowe fragmenty rzek Strugi Sokołowskiej, Flinty i Zaganki;

- Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka”:

Obszar położony jest w południowej części gminy Ryczywół. Obejmuje tereny leśne w południowo-wschodniej części obrębu Lipa oraz Dąbrówka Ludomska.

Przedmiotem ochrony jest malowniczy krajobraz dolin rzecznych, wciętych w równiny morenowe oraz wąskich rynien polodowcowych z licznymi jeziorami przepływowymi. Rzeka Wełna w dolnym biegu meandrując po kamienistym dnie tworzy liczne bystrza i przełomy, wykazując miejscami charakter potoku górskiego (obecność krasnorostów np. *Hildebrandia rivularis*, *Thorea ramosissima*). Nieprzeciętne piękno krajobrazu, stanowiska bobrów, miejsca lęgowe rzadkich gatunków ptaków, liczne pomniki przyrody, parki podworskie oraz zabytki architektury tworzą tu harmonijną całość;

- Obszar specjalnej ochrony „Bagno Chlebowo” PLH300016 Natura 2000:

W 2008 r. Bagno Chlebowo i jego okolice ustanowiono specjalnym obszarem ochrony siedlisk Natura 2000. Obszar znajduje się w południowej części gminy Ryczywół, w granicach obrębu Ludomicko.

- Rezerwat przyrody „Bagno Chlebowo”:

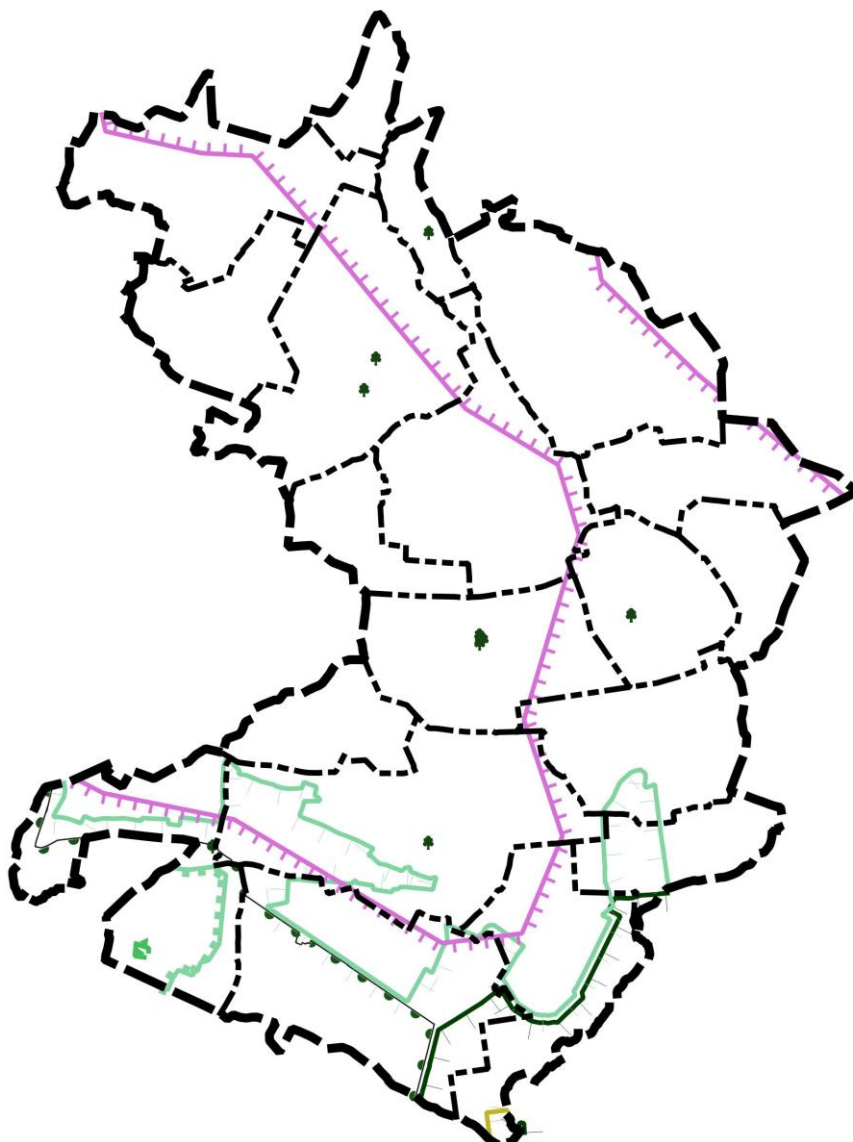
Rezerwat położony jest w południowej części gminy, w granicach obrębu Ludomicko. Jest on przyrodniczą dumą gminy Ryczywół. Stanowi największy w Wielkopolsce kompleks torfowiskowy. Łączna powierzchnia całego torfowiska to około 300 ha. Rezerwat został utworzony w 1959 r., choć pierwsze badania naukowe prowadzono tu już w latach 30. XX wieku. Rezerwat leży w obrębie Puszczy Noteckiej, nieopodal wsi Chlebowo i Lipa. Dojazd samochodem możliwy jest tylko drogami gruntowymi prowadzącymi z Lipy do Chlebowa. Bezpośrednio nad torfianki można się dostać jedynie pieszo. Szczególną atrakcją kompleksu stanowią zalane wodą wyrobiska po kopalni torfu. Można tu spotkać wiele zagrożonych gatunków roślin, jak np. torfowiec, żurawinę błotną, wełniankę, bagno zwyczajne, borówkę brusznicę, wrzos pospolity, a także zwierząt, m.in. żmiję zygzakowatą, bobra czy żurawia. Chlebowskie bagna są miejscem urokliwym o każdej porze roku, jednak najlepszą porą na odwiedzinę rezerwatu jest przełom maja i czerwca. Wówczas przypada moment kwitnienia bagna zwyczajnego, pokrywającego teren kobiercem białych kwiatów. Bagno Chlebowo idealnie nadaje się na rodzinny spacer, przejażdżkę rowerem, grzybobranie, plener fotograficzny. Tylko tu można spacerować wąskimi groblami pomiędzy torfiankami i podziwiać słońce odbijające się w kryształowo czystej, spokojnej wodzie;

- pomniki przyrody, obejmujące 12 okazów sędziwych drzew, najliczniej występujące w granicach obrębu Gorzewo. Okazale drzewa zlokalizowane są również w Skrzetuszu, Ludomach, Nininie, Ludomicku oraz Igrzynie.

Ponadto na terenie gminy znajduje się korytarz ekologiczny „Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka” biegnący południkowo z północy na południe gminy Ryczywół. Obejmuje swym zasięgiem przede wszystkim tereny leśne i łąki położone wzdłuż rzeki Flinty, jak i obszary cenne przyrodniczo znajdujące się w południowej części gminy.

Granice wymienionych form ochrony przyrody na terenie gminy Ryczywół, obrazuje rycina zamieszczona poniżej.

Ryc. 2. Formy ochrony przyrody na tle gminy Ryczywół

OZNACZENIA:

GRANICE ADMINISTRACYJNE

- GRANICA GMINY
- - GRANICA OBRĘBÓW

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

- ◆ POMNIKI PRZYRODY
- KORYTARZ EKOLOGICZNY "PUSZCZA NOTECKA - PUSZCZA ZIELONKA"
- OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY "PUSZCZA NOTECKA" PLB300015 NATURA 2000
- OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY "DOLINA WEŁNA" PLH300043 NATURA 2000
- OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY "BAGNO CHLEBOWO" PLH300016 NATURA 2000
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU "PUSZCZA NOTECKA"
- OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU "DOLINA WEŁNY I RYNNA GOŁANIECKO-WĄGROWIECKA"
- REZERWAT PRZYRODY "BAGNO CHLEBOWO"

źródło: opracowanie własne

3. Historyczne i kulturowe uwarunkowania rozwoju

3.1 Rys historyczny

Ryczywół został założony jako miasto prywatne na początku XVw., nad rzeką Flintą (Golnicą), na gruntach należących do wsi Krężoły i pierwotnie nosił nazwę Nowy Ostrów. Nazwa Ryczywół oraz herb przedstawiający czarną głowę wołu wywodzą się od odbywających się tu targów bydła oraz licznych pasących się na zielonej równinie stad. Główna oś komunikacyjna (dawny szlak handlowy) utworzyła duży prostokątny rynek. Z narożników rynku wyznaczone zostały główne ulice prowadzące w kierunkach wylotowych z Ryczywołu do Rogoźna, Obornik i Czarnkowa. Ten historyczny układ przestrzenny miejscowości pozostał do chwili obecnej nie zmieniony. Wyraźną dominantę architektoniczną Ryczywołu stanowią dwa kościoły. Kościół katolicki p.w. Św. Mikołaja i Św. Anny został wzniesiony na miejscu poprzedniej starszej świątyni w latach 1924 - 26. Drugi kościół ewangelicki usytuowany został na przeciwległym końcu miejscowości. Istotne dziedzictwo kulturowe Ryczywołu stanowią dawne cmentarze. Cmentarz żydowski usytuowany był w znacznej odległości od zabudowań po zachodniej stronie miejscowości. Obecnie po cmentarzu zachowały się nieliczne mogiły. Pod ochroną konserwatorską znajduje się również parafialny cmentarz rzymsko - katolicki, założony w XIX w. Cmentarz jest nadal użytkowany, z dawnych lat zachowały się nagrobki oraz starodrzew.

Na obecnym obszarze gminy nieliczne osadnictwo średniowieczne powstawało głównie przy szlakach handlowych. Najwcześniejsza udokumentowana wzmianka w źródłach historycznych pochodzi z 1368 r. i dotyczy wsi Tłukawy (wchodzącej w skład starostwa rogozińskiego jako wieś królewska). Następne wymieniane wsie to Ninino (1381), Ludomy (1389). W XIV w. tereny obecnej gminy należały do województwa i powiatu poznańskiego. Część stanowiła własność szlachecką, a północno-wschodnie tereny włączono do starostwa rogozińskiego. Ryczywół przez wieki należał do kolejnych rodów szlacheckich. W 1934 r. odebrano mu prawa miejskie. W prawie wszystkich wsiach zachowały się rezydencje, parki i zespoły folwarczne związane z tradycją ziemiańską znamienitych rodów szlacheckich bądź późniejszych przybyłych osadników niemieckich. Wsie należące do obecnej gminy nie stanowiły znaczących ośrodków gospodarczych ani politycznych. Zachowana zabudowa wiejska, pochodząca przeważnie z 2 poł. XIX w., związana była z zespołami rezydencjonalnymi. Zabudowa gospodarcza narażona była na daleko idące przekształcenia. Część folwarcznych układów kompozycyjnych uległa zniszczeniu na skutek podziałów własnościowych, przebudów obiektów, wznoszeniu nowych budowli i rozbiórki starych.

W wielu wsiach zachowana jest historyczna zabudowa gospodarstw wiejskich. Często oprócz domu mieszkalnego ocalały również budynki gospodarcze, predysponując do objęcia ochroną konserwatorską zagrody wiejskiej jako nierozzerwalnej części dawnego „obejścia” chłopskiego. W części wsi np. w Radomiu, Tłukawach, zachowały się historyczne układy przestrzenne – owalnicowe (zwarta zabudowa usytuowana wokół okrągłego placu tworząca zamknięty pierścień). Na terenie gminy znajduje się niewielka ilość obiektów sakralnych. Przeważnie są to obiekty pochodzące głównie z 2 poł. XIX w. lub pocz. XX w. Kościół filialny p.w. NMP Niepokalanie Poczętej w Ludomach został wzniesiony na potrzeby gminy ewangelickiej obecnie pełni funkcje świątyni katolickiej, podobnie pochodzący z 1912 r. niewielki kościół w Radomiu. Kościół poewangelicki w Ryczywole, będący własnością Gminy Ryczywół, jest nieużytkowany. Pozostałe kościoły zostały wzniesione jako świątynie katolickie.

3.2 Zabudowania historyczne

W Ryczywole na szczególną uwagę i ochronę zasługuje dawny układ przestrzenny centrum (Pl. 1 Maja oraz ul. Czarnkowska), zachowany bez zmian w stosunku do planu historycznego wraz z zachowaną licznie, dawną zabudową mieszkalną i dwoma zabytkowymi kościołami. Założenie to stanowi istotne dziedzictwo kulturowe, kształtujące charakterystyczny obraz Ryczywołu - historyczny układ urbanistyczny. Na terenie gminy Ryczywół szczególnej ochronie powinny podlegać zespoły dworsko (pałacowo)-parkowe wraz z dawnymi folwarkami. Traktowane jako całość, tworzą wyróżniającą się na tle zabudowy wiejskiej historyczną przestrzeń zurbanizowaną. W miarę możliwości należy zachować dawne funkcje poszczególnych części zespołów: folwark - jako teren gospodarczy, polany parkowe jako łąki krajobrazowe - bez wprowadzenia nasadzeń, tereny zadrzewione jako naturalne masywy zieleni. Najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłoby powierzenie całego zespołu dworsko (pałacowo)-parkowego łącznie z folwarkiem jednemu właścicielowi, który w swojej działalności gospodarczej chronić będzie zachowaną substancję zabytkową. Dodatkowo w miejscowościach: Radom i Tłukawy historyczny układ urbanistyczny zachowany jest na tyle czytelnie, iż predysponuje do utrzymania.

Na obszarze gminy występuje ponadto duża liczba historycznych zabudowań wiejskich objętych ochroną konserwatorską.

Ryczywół

Zabudowa dawnego rynku miejskiego

Miejska przeszłość Ryczywołu znajduje swoje odzwierciedlenie w zabudowie centralnego placu wsi (dawnego rynku). Zabudowa jest predysponowana do ochrony, stanowiąc cenną poznawczo pozostałość historyczną, charakterystyczną dla małych XIX-wiecznych miasteczek. Najstarsze zachowane obiekty pochodzą z 1 poł. XIX w. i reprezentują skromną architekturę mieszkalną, licznie zachowane domy wzniesione zostały również ok. poł. XIX w. i na przestrzeni jego drugiej połowy. Ta najstarsza zachowana historyczna zabudowa charakterystyczna jest dla małego miasteczka o funkcji rzemieślniczo-rolniczej. Zachowany pozostał często tu widoczny historyczny typ stosunkowo wąskiej działki, z niskim murowanym budynkiem mieszkalnym z frontu oraz budynkiem gospodarczym w głębi. Zabudowa występuje w układzie zwartym. Przy ul. Czarnkowskiej i przy Pl.1Maja zachowana jest ona tak licznie, że tworzy całe ciągi historycznej architektury. Dominuje typ parterowego, rzadziej jednopiętrowego, domu nakrytego wysokim dachem dwuspadowym, z sienią na osi lub przejazdem. Zabudowa mieszkalna posiada w przeważającym stopniu skromnie otynkowane, pozbawione ozdobnego detalu architektonicznego elewacje. Jedynie przy rynku (Pl. 1 Maja) charakteryzuje się większym zróżnicowaniem; domy są wyższe - dwu, trzykondygnacyjne - z bardziej ozdobnym opracowaniem elewacji; pojawia się dekoracyjny detale architektoniczne: profilowane gzymsy, fryzy, opaski okienne, nieliczne domy reprezentują typ niewielkiej kamienicy z charakterystycznym dla 2 poł. XIX w. bogatszym detalem eklektycznym. Obiekty te zachowane są w różnym stopniu. W miejscowości Ryczywół od XVIII w. tworzył się historyczny układ urbanistyczny, predysponowany do objęcia ochroną konserwatorską.

Kościół katolicki p.w. św. Mikołaja

Obiekt jest usytuowany nieznacznie na wschód od rynku, przy drodze do Rogoźna, został wzniesiony na miejscu poprzedniej, starszej świątyni w latach 1924-26. Kościół zaprojektowany został przez Stefana Cybichowskiego z użyciem form późnobarokowych. Wnętrze zdobią cenne zabytki ruchome przeniesione z poprzedniego kościoła: obrazy i rzeźby z XVI - XVIII w. Do zespołu kościoła należą: usytuowany po południowej stronie placu przykościelnego skromny, parterowy budynek plebanii, budynki gospodarcze oraz dom sióstr zakonnych (obecnie probostwo).

Kościół ewangelicki

Kościół usytuowany został na przeciwległym, północno-zachodnim krańcu dawnego miasta, przy ul. Czarnkowskiej. Kościół wzniesiony został ok. 1889 r., z użyciem popularnych w tym okresie form neogotyckich, reprezentuje prostą jednonawową

budowlę, nakrytą wysokim dachem dwuspadowym, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium od wschodu oraz czworoboczną wieżą od zachodu. Ceglane elewacje ozdobione są skromnym detalem architektonicznym. Kościół pozostaje obecnie nie użytkowany.

Zespół dworsko-parkowy

Położony w części Ryczywołu, tworzącej w przeszłości odrębną wieś dworską Łopiszewo. Zespół dworsko-parkowy wyposażony został w obszerne założenie folwarczne. Najstarsze założenie powstało najprawdopodobniej w 2 poł. XVIII w., w okresie kiedy Łopiszewo zostało własnością Chmielewskich, ówczesnych dziedziców Ryczywołu. Współczesny układ zespołu pochodzi z 2 poł. XIX w., jedynie obecny dwór został wzniesiony z lat 1942-45. Dwór jest piętrowym prostym budynkiem, nakrytym dachem dwuspadowym z mieszkalnym poddaszem, skromne 11-osiove elewacje zostały urozmaicone werandą z balkonem. Nowy dwór w stosunku do dawnej rezydencji, zniszczonej w pożarze w 1939 r., został wzniesiony bardziej na północny-zachód. Otaczający dwór park krajobrazowy o powierzchni 3,52 ha, założony został ok. poł. XIX w. Obecnie teren ten stanowi własność prywatną.

Cmentarz żydowski

Pozostałości po dawnym cmentarzu żydowskim usytuowane są w znacznej odległości od zabudowań po zachodniej stronie zabudowań pomiejskich, na terenie należącym do nieistniejącej już wsi Łopiszewo. Cmentarz założony został w XVIII w., najprawdopodobniej wraz z powstaniem pierwszej gminy żydowskiej w Ryczywole. Obszar cmentarza o powierzchni ok. 0,45 ha jest obecnie mocno zaniedbany, zachowały się nieliczne ślady po mogiłach, jedna z płyt nagrobnych została przewieziona do Muzeum Kultury Ludowej w Osieku. W ubiegłym roku Cmentarz został nieodpłatnie przekazany Gminie Żydowskiej.

Cmentarz ewangelicki

Założony w XIX w., obecnie jest nieczynny, bardzo zaniedbany i zniszczony.

Cmentarz katolicki

Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki, założony w XIX w. Cmentarz pozostaje nadal użytkowany, zachowany pozostał starodrzew oraz dawne nagrobki. Obiekt znajduje się pod ochroną konserwatorską.

Dąbrówka Ludomska

Zespół dworsko-parkowy

Tutejszy dwór późnoklasycystyczny został wzniesiony przed poł. XIX w. (ok. 1840 r.). Dwór - obecnie w bardzo złym stanie technicznym - o prostej parterowej bryle,

z piętrową wystawką na osi, otacza park krajobrazowy o pow. 4,55 ha założony wraz z powstaniem rezydencji. Park zachowany pozostał w starych granicach, z pierwotnym podziałem i siecią dróg. Z dawnego drzewostanu (wiek najstarszych drzew można przyjąć ok. 170 lat) zachowane pozostały liczne jesiony, klony, lipy i kasztanowce.

Ludomki

Dworek

Niewielki parterowy dwór z piętrową wystawką na osi i trójarkadowym podcieniem wzniesiony w poł. XIX w., przeprowadzone współcześnie remonty zniszczyły całkowicie detal architektoniczny zdobiący elewacje dworu.

Gorzewo

Zespół pałacowo-parkowy

Obiekt architektury rezydencjonalnej wzniesiony na przestrzeni 2 poł. XIX w. (przebudowany na początku XX w.). Piętrowy, wieloczętonowy budynek o zróżnicowanej wysokości, nakryty wysokimi dachami dwuspadowymi. Wieloosiowe elewacje zachowały prosty detal architektoniczny: profilowane gzymsy, opaski oraz wprowadzające pionowe podziały - lizeny. Otoczony parkiem krajobrazowym z zachowanym starodrzewem z okazami drzew o cechach pomników przyrody.

Ninino

Zespół pałacowo-parkowy

Pałac o budowie architektonicznej podobnej, jak obiekt w Gorzewie. W pałacu w Nininie na uwagę zasługuje ganek ozdobiony neorenesansowymi motywami dekoracyjnymi. Otoczony zabytkowym parkiem krajobrazowym.

Orłowo

Zespół dworsko-parkowy

Dwór w Orłowie wzniesiony w 1897 r., nawiązuje w swojej formie do typu niewielkiej neorenesansowej willi. Dobrze zachowany, posiada zwartą parterową bryłę z wyższym poddaszem i piętrowymi wystawkami na osi oraz usytuowanym od południa arkadowym gankiem z balkonem; elewacje utrzymane są w jednolitej szacie stylowej z wykorzystaniem dekoracyjnego kontrastu czerwonej klinkierowej cegły i białego tynku. Dopełnieniem założenia dworskiego w Orłowie pozostaje rozległy park z k. XIX w. Założony na obszarze 8,45 ha w stylu krajobrazowym posiada licznie zachowany starodrzew.

Chlebowo

Zespół dworsko-parkowy

Objęty ochroną konserwatorską dwór w Chlebowie z 1907-1912 r. (mocno przebudowany ok. 1965 r.), usytuowany w zabytkowym parku krajobrazowym o pow. 4,32 ha.

Ludomy

Parafialny kościół katolicki p.w. św. Jana Chrzciciela

Obiekt wzniesiony został w 1868 r. i reprezentuje popularne w tym czasie formy neogotyckie, z czworoboczną wieżą z wysokim hełmem, stanowiącą wyraźną dominantę architektoniczną i wysokościową wsi.

Kościół ewangelicki

Wzniesiony przez kolonistów na terenie dworskiego parku w 1910 r. Kościół jest skromną, jednonawową budowlą z niską, czworoboczną wieżą zwieńczoną cebulastym hełmem.

Radom

Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Św.

Wzniesiony został w 1912 r. Kościół jest bardzo niepozornym, niewielkim obiektem. Jednonawowy, nakryty wysokim dachem dwuspadowym, z sygnaturką; od zachodu posiada podcień wsparty na kolumnach.

3.3 Zasoby środowiska kulturowego

Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych woj. wielkopolskiego

Chlebowo

- park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A-459 z 11.10.1983;

Dąbrówka Łutomska

- zespół pałacowy, poł. XIX:

- pałac, nr rej.: A-1447 z 12.04.1973,

- park, nr rej.: A-456 z 11.10.1983;

Gorzewo

- zespół dworski, poł. XIX, nr rej.: A-1690 z 4.04.1975:

- dwór,
- park;

Ludomki

- dwór, 1 poł. XIX, nr rej.: 914/Wlkp/A z 13.12.1983;

Ludomy

- zespół kościoła par., nr rej.: 671/Wlkp/A z 17.04.2008:
 - kościół pw. św. Jana Chrzciciela, 1868-94,
 - cmentarz kościelny,
 - plebania, 1889-91,
 - ogród plebański z podwórzem gosp., XIX/XX,
- park dworski, XVIII/XIX, nr rej.: A-457 z 11.10.1983;

Łopiszewo

- park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A-458 z 11.10.1983;

Ninino

- zespół pałacowy, 2 poł. XIX:
 - pałac, nr rej.: A-1691 z 4.04.1975,
 - park, nr rej.: A-407 z 12.03.1982;

Orłowo

- zespół dworski, k. XIX:
 - dwór, nr rej.: A-1692 z 4.04.1975,
 - park, nr rej.: A-408 z 12.03.1982;

Piotrowo

- wiatrak paltrak, 1875, nr rej.: A-317 z 23.09.1977 (nie istnieje);

Ryczywół

- kościół par. pw. św. Mikołaja, ul. Stepczyńskiego, 1924-25, nr rej.: 670/Wlkp/A z 15.04.2008,
 - cmentarz kościelny, j.w.,
 - teren sadu i ogrodu plebańskiego, j.w.,
- kościół ewangelicki, ul. Czarnkowska, 1896-98, nr rej.: 537/Wlkp/A z 28.08.2007,

- cmentarz kościelny, j.w.

Zabytki ruchome

Na terenie gminy Ryczywół nie wpisano dotąd do rejestru żadnych ruchomych obiektów zabytkowych. Niemniej zasługują na to zespoły wystroju i wyposażenia kościołów parafialnych p.w. św. Jana Chrzciciela w Ludomach oraz p.w. św. Mikołaja w Ryczywole. Dotychczas na terenie gminy zinwentaryzowano kilkanaście zabytków ruchomych pochodzących z kościołów parafialnych p.w. świętego Mikołaja w Ryczywole gdzie zewidencjonowano 10 obiektów, p.w. św. Jana Chrzciciela w Ludomach gdzie zewidencjonowano 6 zabytkowych obiektów ruchomych oraz witraże w poewangelickim kościele w Ludomach.

Zabytki nieruchome

Wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków:

Boruchowo:

- dom nr 5, 3 ćw. XIX w.,
- dom nr 11, 2 poł XIX w.,
- cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny;

Chlebowo:

- kotłownia, k. XIX w.,
- dwór, dz. nr 95, 1907-1912r.,
- park, dz. nr 95, k. XIX w.,
- dom zarządcy, dz. nr 97, k. XIX w.,
- oficyna dworska, dz. nr 96, k. XIX w.,
- budynek gospodarczy, dz. nr 96, k. XIX w.;

Dąbrówka Ludomska:

- dwór, dz. nr 59/2, ok. 1840 r.,
- park, dz. nr 59/2, poł XIX w.,
- dom nr 10-11, 1912 r.,
- dom nr 14, 1913 r.,
- dom nr 17 (dwojak), 1860 r.,
- zespół folwarczny 2 poł XIX w., pocz. XX w,
- chlewnia 1860r.; dz. nr 59/13 (dawniej 59/11),
- spichlerz , dz. nr 59/14 (dawniej 59/11), 1910r.,
- spichlerz, dz. nr 59/13 (dawniej 59/11) 1900 r.,

- stodoła, dz. nr 59/14 (dawniej 59/11), 1960 r.,
- obora, dz. nr 59/14 (dawniej 59/11), 1909r.,
- kuźnia, dz. nr 59/14 (dawniej 59/11), 1890 r.;

Drzonek:

- dom nr 19, 2 poł XIX w.,
- dom z budynkiem inwentarskim 22, 2 poł XIX w.;

Gorzewo:

- rządcówka nr 2, dom folwarczny, koniec XIX w.,
- pałac nr 2a, zespół pałacowy, połowa XIX w.,
- oficyna pałacowa nr 3, zespół pałacowy, koniec XIX w.,
- brama parkowa, dz. nr 193/26, 2 poł XIX w.,
- dom nr 5, koniec XIX w.,
- dom nr 6, koniec XIX w.,
- dom nr 11, pocz. XX w.,
- dom nr 23, pocz. XX w.,
- dom-czworak nr 25, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 26, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 27, 2 poł. XIX w.,
- dom-dwojak nr 29, 1 ćw. XX w.,
- dom-czworak nr 30, 2 poł XIX w./ XX w.,
- świetlica wiejska, dz. nr 131 (dawniej szkoła), lata 30 XX w.,
- gorzelnia, dz. nr 193/45, zespół folwarczny, koniec XIX w.,
- masarnia dz. nr 193/41, zespół folwarczny, początek XX w.,
- obora dz. nr 194/44, k. XIX w.,
- spichlerz, dz. nr 193/41, 1 ćw. XX w.,
- park, 2 poł XIX w.,
- wozownia, XIX-XX w.,
- cieleśnik, ob. tuczarnia, dz. nr 193/28, k. XIX w.;

Gościejewko:

- dom nr 7, 4 ćw. XIX w.,
- dom nr 10, 4 ćw. XIX w.,
- dom nr 15, 1882 r.,
- dom nr 16, 4 ćw. XIX w.,

- cmentarz ewangelicki, dz. nr 33, XIX w., (nieczynny);

Gościejewko Leśne:

- cmentarz ewangelicki, dz. nr 20, XIX w., (nieczynny);

Igrzyna:

- cmentarz ewangelicki, dz. nr 20, XIX w., (nieczynny);

Krężoły:

- zespół dworsko-folwarczny, dz. nr 21/5, 21/3, 21/1, 2 poł XIX w., k. XIX w., 1 ćw. XXw.,
- dwór nr 4, k. XIXw.,
- chlewnia dz. nr 21/4, 2 poł XIX w.,
- obora, dz. nr 21/5, 1 ćw. XX w.,
- spichlerz, dz. nr 21/3, k. XIX w.,
- obora, dz. nr 21/5, 1939 r.;

Lipa:

- dom nr 47, l. 30 XX w.,
- dom nr 61, l. 20 XX w.,
- dom nr 77, pocz. XX w.,
- dom 93, l. 30 XX w.,
- obora nr 93, l. 30 XX w.,
- dom nr 98, l. 30 XX w.,
- szkoła nr 99, pocz. XX w.,
- dom nr 107, pocz. XX w.,
- dom nr 113, 1936 r.,
- obora nr 113, l. 30 XX w.,
- dom 120, pocz. XX w.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 70/1, 70/2, XIX w., (nieczynny),
- Kuźnia 65, 1900 r.;

Ludomicko:

- cmentarz ewangelicki, dz. nr 20, XIX w., (nieczynny);

Ludomki:

- dom nr 2, początek XX w.,

- dom nr 29, zespół domów dla wojsk niemieckich, lata 40 XX w.,
- dom nr 29A, zespół domów dla wojsk niemieckich, lata 40 XX w.,
- dom nr 30, zespół domów dla wojsk niemieckich, lata 40 XX w.,
- dom nr 31, zespół domów dla wojsk niemieckich, lata 40 XX w.,
- dom nr 33, zespół domów dla wojsk niemieckich, lata 40 XX w.,
- dom nr 34, zespół domów dla wojsk niemieckich, lata 40 XX w.,
- dwór dz. nr 437/5, 1 poł. XIX w.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 517, XIX w., nieczynny,
- obora, dz. nr 437/5 1 ćw. XX w.,
- park, dz. nr 437/5, poł. XIX w.;

Ludomy:

- dom nr 16, pocz. XIX w.,
- dom nr 17, pocz. XX w.,
- dom nr 30, k. XIX w.,
- dom nr 41, k. XIX w.,
- dom nr 45, pocz. XX w.,
- dom nr 47, pocz. XX w.,
- obora nr 47, pocz. XX w.,
- dom nr 50, k. XIX w.,
- stodoła nr 50, k. XIX w.,
- dom nr 57, pocz. XX w.,
- obora nr 57, l. 20 XX w.,
- dom nr 59, 3 ćw. XIX w.,
- dom nr 60, 3 ćw. XIX w.,
- dom nr 61, pocz. XX w.,
- stajnia / ob. budynek gospodarczy nr 61, pocz. XX w.,
- dom nr 62, pocz. XX w.,
- dom nr 64, pocz. XX w.,
- dom nr 68, pocz. XX w.,
- dom nr 73, pocz. XX w.,
- dom nr 77, pocz. XX w.,
- dom nr 94, k. XIX w.,
- dom nr 97, k. XIX w.,
- obora nr 97, k. XIX w.,
- szkoła dz. nr 84, pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy, pocz. XX w.,

- kościół katolicki pw. Św. Jana Chrzciciela, 1868-1894 r.,
- kościół ewangelicki, 1910 r.,
- park, XVIII/XIX w.,
- pastorówka, 1910 r.,
- plebania, 1889-1891 r.,
- cmentarz rzymsko-katolicki, dz. nr 535/1, XIX w. (nieczynny),
- cmentarz ewangelicki, XIX w. (nieczynny),
- budynek gospodarczy nr 87, 2 poł. XIX w.;

Łaszczewiec:

- budynek gospodarczy nr 4, k. XIX w.;

Ninino:

- dom nr 5, koniec XIX w.,
- dom nr 8, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 6, 4 ćw. XIX w.,
- dom nr 7, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 10, poł. XIX w.,
- dom nr 16, 4 ćw. XIX w.,
- dom nr 19, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 20, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 21, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 23, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 25, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 26, 1 ćw. XX w.,
- stodoła nr 26, k. XIX w.,
- obora nr 31, 1 ćw. XX w.,
- dom nr 31, 1 ćw. XX w.,
- zespół folwarczny, 2 poł. XIX w., pocz. XX w., lata 20 XX w.,
- stodoła, zespół folwarczny, koniec XIX w.,
- dom nr 29, 1 ćw. XX w.,
- stodoła nr 29, k. XIX w.,
- spichlerz, zespół folwarczny, 1911-1920 r.,
- młyn nr 37a, zespół folwarczny ob. budynek mieszkalny, koniec XIX w.,
- dawna stodoła i magazyn nr 37, 2 poł. XIX w.,
- brama parkowa, zespół pałacowy, 2 poł. XIX w.,

- obora, dz. nr 104, zespół folwarczny, 1886 r.,
- pałac, zespół pałacowy ob. budynek mieszkalny, dz. nr 114/2, 2 poł. XIX w.,
- park, dz. nr 114/2, 2 poł. XIX w.,
- wozownia dz. nr 114/3, koniec XIX w.,
- obora nr 27a, 1886 r.;

Orłowo:

- czworak, nr 4, koniec XIX w.,
- czworak, nr 6 koniec XIX w.,
- czworak, nr 7 koniec XIX w.,
- dwór, zespół dworski, dz. nr 29/11, 1897 r.,
- budynek gospodarczy, dz. nr 29/9 (magazyn), 1865 r.,
- obora, zespół folwarczny, dz. nr 29/9 koniec XIX w.,
- obora, zespół folwarczny, dz. nr 29/9 koniec XIX w.,
- owczarnia, zespół folwarczny, dz. nr 29/9 koniec XIX w.,
- park, zespół dworski, dz. nr 29/9, koniec XIX w.,
- stajnia, zespół folwarczny, dz. nr 29/9 koniec XIX w.,
- cielętnik, ob. chlewnia, zespół folwarczny, pocz. XX w.,
- stodoła, zespół folwarczny, dz. nr 29/11, koniec XIX w.,
- park dz. nr 29/9, k. XIX w.,
- zespół dworsko-folwarczny, 2 poł. XIX w. – pocz. XX w.;

Piotrowo:

- dom nr 2/2a, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 11, 2 poł. XIX/XX w.,
- dom nr 12, 2 poł. XIX/XX w.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 92, XIX w., nieczynny,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 210 XIX w., nieczynny,
- zespół folwarczny, k. XIX w., pocz. XX;

Radom:

- dom nr 2, koniec XIX w.,
- dom nr 26 koniec XIX w.,
- dom nr 31 koniec XIX w.,
- dom nr 32, początek XX w.,
- dom nr 35, pocz. XX w.,
- dom nr 36, pocz. XX w.,

- dom nr 40 pocz. XX w.,
- szkoła/ ob. budynek mieszkalny nr 41, pocz. XX w.,
- chlewnia /ob. bud. inwentarsko-magazynowy, dz. nr 83/12, pocz. XX w.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 89 XIX w., nieczynny,
- kościół filialny, pw. Podwyższenia Krzyża, dz. nr 225, 1912 r.,
- kurnik ob. magazyn, dz. 83/12, lata 40 XX w.,
- obora, zespół folwarczny, dz. 83/12, 3 ćw. XIX w.,
- rządcówka, zespół folwarczny, dz. 83/12, 2 poł. XIX w.,
- stajnia ob. jałownik, dz. 83/12, pocz. XX w.,
- stodoła ob. magazyn, dz. nr 83/12 pocz. XX w.,
- zespół folwarczny, 2 poł. XIX w – pocz. XIX w.;

Ryczywół:

- dom, ul. Czarnkowska 1, z 4 ćw. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 2, z 1 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 3, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 4, z 1 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 5, z 3 ćw. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 6, z 2 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 7, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 10, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 13, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 14, z k. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 15, z k. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 19, z 3 ćw. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 21, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 23, z k. XIX w.,
- budynki gospodarcze, ul. Czarnkowska 23, z 4 ćw. XIX w.,
- kościół ewangelicki, ul. Czarnkowska 24, z 1889 r.,
- ogrodzenie, ul. Czarnkowska 24, z 1889 r.,
- szkoła, ul. Czarnkowska 25, z pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy, ul. Czarnkowska 25, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 26, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 27, z 2 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 30, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 31, z poł. XIX w.,

- dom, ul. Czarnkowska 32, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 35, z 2 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 36, z 2 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 39, z k. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 41, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 42, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 43, z 2 poł. XIX w.,
- dom / d. synagoga, ul. Czarnkowska 44, z 2 poł. XIX w., poł. XX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 45, z 1 poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 16, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Czarnkowska 20, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Kolejowa 9, z 1 ćw. XX w.,
- dom, ul. Kolejowa 10, z 1 ćw. XX w.,
- dom / magazyn zbożowy, ul. Kolejowa 11, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Kolejowa 22, z 1900 r.,
- poczta, ul. Kolejowa 24, z 1900 r.,
- dom, ul. Kolejowa 26,27, z 1900 r.,
- dworzec kolejowy, ul. Kolejowa 12, z pocz. XX w.,
- dom pracowników kolei, ul. Kolejowa 15, z pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy, ul. Kolejowa 15, z pocz. XX w.,
- dom pracowników kolei, ul. Kolejowa 16, z pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy, ul. Kolejowa 16, z pocz. XX w.,
- magazyn zbożowy, ul. Kolejowa 19, z pocz. XX w.,
- stodoła, ul. Obornicka 1, z k. XIX w.,
- młyn, ul. Obornicka 4, z ok 1910 r.,
- dom, ul. Obornicka 1, z 1 ćw. XX w.,
- dom, Plac 1 Maja 1, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 3, z k. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 4, z k. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 5, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 6, z 1900 r.,
- dom, Plac 1 Maja 7, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 8, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 9, z 1 poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 10, z 1 poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 11, z 1900 r.,

- dom, Plac 1 Maja 13, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 16, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 19, z pocz. XX w.,
- dom, Plac 1 Maja 23, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 25, z k. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 26, z 3 ćw. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 27, z 2 poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 28/29, z 1900 r.,
- dom, Plac 1 Maja 31, z pocz. XX w.,
- dom, Plac 1 Maja 32, z poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 35, z 1 poł. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 36, z 4 ćw. XIX w.,
- dom, Plac 1 Maja 38, z k. XIX w.,
- dom, ul. Marcinkowskiego 2, z 1900 r.,
- dom, ul. Marcinkowskiego 10, z k. XIX w.,
- dom, ul. Marcinkowskiego 15, 3 ćw. XIX w.,
- dom, ul. Marcinkowskiego 16, 1990 r.,
- dom, ul. Marcinkowskiego 17, 1939 r.,
- dom, ul. Mickiewicza 2, z 1999 r.,
- dom, ul. Mickiewicza 4, z 1950 r.,
- młyn, ul. Mickiewicza 5, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 7, z 1 ćw. XX w.,
- urząd gminy, ul. Mickiewicza 10, z 1 ćw. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 11, z 1 ćw. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 12, z pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy, ul. Mickiewicza 13, z pocz. XX w.,
- szkoła, ul. Mickiewicza 14, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 16, z 1 ćw. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 18, z poł. XIX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 23, z 1 ćw. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 26, z pocz. XX w.,
- dom, ul. Mickiewicza 32, z pocz. XX w.,
- mleczarnia, ul. Mickiewicza 33, z 1905r.,
- dom, ul. Mickiewicza 34, z 1 ćw. XX w.,
- dwór, Os. Parkowe 1, z 1942-1945 r.,
- park, Os. Parkowe 1, z poł. XIX w.,

- brama, Os. Parkowe 1, z k. XIX w.,
- gorzelnia, Os. Parkowe 2, z 1875 r.,
- stodoła ob. mieszalnia pasz, Os. Parkowe nr dz. 624/38, z 1866 r.,
- obora, Os. Parkowe 2, z ok.1865-1890 r.,
- mleczarnia ob. dom mieszkalny, Os. Parkowe 4, z 1876 r.,
- dom mieszkalny, Os. Parkowe 12, z 1917 r.,
- dom mieszkalny, Os. Parkowe 14, 18, z ok. poł. XIX w.,
- dom mieszkalny, Os. Parkowe 16, z ok. 1865-1890 r.,
- park, Os. Parkowe,
- stodoła, Os. Parkowe 15, z pocz. XX w.,
- owczarnia ob. magazyn zboża, ul. Działkowa dz. nr 624/38, z 1939-1945 r.,
- kurnik, ob. budynek inwentarski i mieszkanie, ul. 6 stycznia 6b, z ok. 1865-1890 r.,
- pralnia ob. dom mieszkalny, ul. 6 stycznia 6b, z ok. 1865-1890 r.,
- obora, ob. chlewnia, ul. 6 stycznia nr dz. 622/1, z ok. 1865-1890 r.,
- szkoła, ul. 6 stycznia 6, z l. 30 XX w.,
- remiza strażacka, ul 6 stycznia 2, z l. 20 XX w.,
- budynek mieszkalny, ul. 6 stycznia 2, z 4 ćw. XIX w.,
- kościół katolicki pw. Św. Mikołaja, ul. Stepczyńskiego, z 1924-1925 r.,
- plebania, dom, ul. Stepczyńskiego 1, z poł. XIX w.,
- budynek gospodarczy, ul. Stepczyńskiego 1, z k. XIX w.,
- dom, ul. Chodzieska 86, z k. XIX w.,
- budynek gospodarczy, ul. Chodzieska 86, z k. XIX w.,
- cmentarz ewangelicki, z XIX w. nieczynny,
- cmentarz rzymsko-katolicki, dz nr 47, z XIX w. czynny,
- cmentarz żydowski, dz nr 37, z XVIII w. nieczynny,
- zespół folwarczny,
- dom, ul. 6 Stycznia 1, dz. nr 808, 1900 r.,
- historyczny układ urbanistyczny miejscowości Ryczywół, od XVIII w.;

Skrzetusz:

- dom nr 9 początek XX w.,
- dom nr 10, początek XX w.,
- budynek gospodarczy nr 10, początek XX w.,
- szkoła ob. dom nr 13 początek XX w.,
- dom nr 18, pocz. XX w.,
- dom nr 24, 1 ćw. XX w.,

- dom nr 38, pocz. XX w.,
- dom nr 43, pocz. XX w.,
- dom nr 44, k. XIX w.,
- dom nr 45, pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy nr 47, pocz. XX w.,
- dom nr 49, pocz. XX w.,
- dom nr 51, pocz. XX w.,
- dom nr 58, 2 poł. XIX w.,
- stajnia / ob. budynek inwentarski nr 58, 2 poł. XIX w.,
- przedszkole/ obecnie dom , nr 59, l. 30 XX w.,
- budynek gospodarczy nr 59, pocz. XX w.,
- dom nr 60, pocz. XX w.,
- dom nr 63, pocz. XX w.,
- dom nr 64, pocz. XX w.,
- dom nr 65, pocz. XX w.,
- dom nr 67, pocz. XX w.,
- dom nr 70, pocz. XX w.,
- dom nr 71, pocz. XX w.,
- dom 73, pocz. XX w.,
- budynek gospodarczy nr 73, pocz. XX w.,
- stodoła nr 76, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 76, pocz. XX w.,
- stodoła nr 77, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 79, pocz. XX w.,
- dom nr 82, początek XX w.,
- dom nr 83, 1905 r.,
- dom nr 86, 1900 r.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 365, 366, k. XIX w., nieczynny,
- cmentarz epidemicki, dz. nr 577, XIX w., nieczynny,
- droga brukowana, dz. nr 537, koniec XIX w.,
- budynek gospodarczy nr 13, początek XX w.,
- dom nr 69, 1939 r.;

Tłukawy:

- dom nr 1/1a, 3 ćw. XX w.,
- dom nr 2, pocz. XX w.,

- dom nr 3, pocz. XX w.,
- dom nr 4, pocz. XX w.,
- dom nr 6, poł. XIX w.,
- dom nr 7, pocz. XX w.,
- dom nr 12, k. XIX w.,
- dom nr 14, pocz. XX w.,
- szkoła nr 15, pocz. XX w.,
- dom nr 17, poł. XIX w.,
- dom nr 18, pocz. XX w.,
- dom nr 19, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 23, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 24, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 26, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 27, pocz. XX w.,
- dom nr 28, pocz. XX w.,
- dom nr 29, poł. XIX w.,
- dom nr 30, ok. poł. XIX w.,
- dom nr 31, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 56, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 57, 2 poł. XIX w.,
- dom nr 58, 2 poł. XIX w.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 64, XIX w. (nieczynny),
- zespół dworsko-folwarczny, dz. nr 325, 326, 327, 2 poł. XIX w.;

Trzy Góry:

- cmentarz ewangelicki, dz. nr 25, XIX w. (nieczynny);

Wiardunki:

- dom nr 1, k. XIX w.,
- chlewnia i owczarnia ob. chlewnia, nr 3, pocz. XX w.,
- dom nr 9, poł. XIX w.,
- dom nr 12, pocz. XX w.,
- dom nr 27, 2 poł. XIX w.,
- obora, dz. nr 178/15, 1910 r.,
- stodoła, dz. nr 178/15, pocz. XX w.,
- cmentarz ewangelicki dz. nr 116, XIX w., nieczynny,

- zespół dworsko-folwarczny Lehmannshof, 4 ćw. XIX w., pocz. XX w.,
- zespół dworsko-folwarczny, lata 80. XIX w.;

Zawady:

- dom nr 2, koniec XIX w.,
- dom nr 3, pocz. XX w.,
- dom nr 8, pocz. XX w.,
- dom nr 13, 1865 r.,
- dom nr 17, pocz. XX w.,
- obora nr 17, pocz. XX w.,
- dom nr 25, k. XIX w.,
- cmentarz ewangelicki, dz. nr 17 i 18 XIX w., nieczynny.

Zabytki archeologiczne

W gminie Ryczywół znajduje się kilkaset zewidencjonowanych i rozpoznanych stanowisk archeologicznych, stanowiących dobro kultury i objętych ochroną konserwatorską. Wpisane do rejestru zabytków grodzisko (Ninino, stan.1 , obszar AZP 44-27/60, nr rejestru 855/A, decyzją z dnia 17 lutego 1970 r.,) położone w niewielkiej odległości na południowy-zachód od wsi Ninino, objęte jest pełną ochroną prawną.

4. Istniejący stan zagospodarowania przestrzennego gminy

Analiza stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, stanowi punkt wyjścia do określenia kierunków rozwoju i polityki przestrzennej gminy Ryczywół. Zmiany w życiu gospodarczym kraju, jakie następują od początku lat 90-tych, nie pozostają bez wpływu na życie gospodarcze gminy, a to pociąga za sobą zmiany w jej układzie funkcjonalno-przestrzennym. Decydujący wpływ mają tu:

- urynkowanie gospodarki, w tym również rolnictwa, co powoduje nieopłacalność uprawniania gleb niskich klas bonitacyjnych,
- aktywizacja działalności gospodarczej, a co za tym idzie znaczne zapotrzebowanie na tereny, szczególnie te o niskich klasach gleb i dogodnie skomunikowane,
- podnoszenie jakości życia mieszkańców co wpływa na zwiększone zapotrzebowanie na tereny pod budownictwo jednorodzinne.

Proces tych przemian dokonuje się szybko i na naszych oczach, ale niestety nie zawsze jest możliwy do sterowania przez gminę, do czego skutecznie przyczyniają się

obowiązujące ustawodawstwo - z jednej strony i brak sankcji za nieprzestrzeganie prawa - z drugiej. Wiejskie jednostki osadnicze zlokalizowane są przede wszystkim przy drodze wojewódzkiej i drogach powiatowych. Rozłożone są równomiernie na obszarze całej gminy, a ich hierarchia jest słabo zarysowana. Miejscowość Ryczywół, stanowiące serce gminy skupia kilka dróg powiatowych i jest największym ośrodkiem w gminie z rozwijającą się funkcją mieszkaniową, usługową i produkcyjną.

5. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy

5.1 Demografia i sieć osadnicza

Sieć osadniczą gminy Ryczywół tworzy 19 obrębów: Boruchowo, Dąbrówka Ludomska, Gorzewo, Gościejewko, Igrzyna, Krężoły, Lipa, Ludomicko, Ludomy, Ninino, Orłowo, Piotrowo, Połajewice, Radom, Ryczywół, Skrzetusz, Tłukawy, Wiardunki i Zawady. Na terenie gminy znajduje się 14 sołectw i 26 miejscowości. Gminę Ryczywół wg stanu na dzień 31.12. 2018 zamieszkiwało 7 270 osób. Średnia gęstość zaludnienia dla terenu całej gminy w roku 2017 wynosiła 48 os/km².

Tab. 2. Mieszkańcy stali w poszczególnych miejscowościach (dane na dzień 07.03.2019r.)

Miejscowość	Kobieta	Mężczyzna	Ogółem
Boruchowo	30	38	68
Chlebowo	8	10	18
Chmielewo	7	10	17
Drzonek	10	12	22
Dąbrówka Ludomska	78	101	179
Gorzewko	28	31	59
Gorzewo	339	316	655
Gościejewko	26	33	59
Gościejewo Leśne	12	8	20
Igrzyna	1	1	2
Krężoły	34	39	73
Lipa	354	352	706
Lipa Nowa	19	16	35
Lipa Wojciechowo	14	17	31
Lipa-Bagna	0	3	3
Ludomicko	2	2	4
Ludomki	178	156	334
Ludomy	220	238	458
Ludomy Leśniczówka	2	3	5
Nininko	138	124	262
Orłowo	62	79	141
Piotrowo	56	52	108
Połajewice	4	7	11

Radom	118	120	238
Ryczywół	1227	1172	2399
Skrzetusz	171	185	356
Trzy Góry	13	19	32
Tłukawy	155	168	323
Wiardunki	138	153	291
Zawady	52	54	106
Łaszczewiec	29	28	57
Łopiszewo	65	57	122

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ryczywole

Miejscowość Ryczywół charakteryzuje się największą liczbą ludności i stanowi ona ok. 33% wszystkich mieszkańców stałych w gminie, natomiast najmniej mieszkańców odnotowano w miejscowości Igrzyna.

Tab. 3. Podstawowe dane demograficzne gminy Ryczywół

	2005	2010	2015	2017	2018
Ogółem	7108	7366	7449	7379	7 270
w tym:					
Kobiety	3581	3689	3720	3663	3630
Mężczyźni	3548	3677	3729	3716	3640

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych

Powyższa tabela prezentuje podstawowe dane dotyczące liczby ludności. Od 2005 roku liczba ludności gminy zwiększyła się o 162 osoby (wzrost o 2,2%). Jednakże w roku 2017r. nastąpił spadek w stosunku do roku 2015r. o 70 osób, a następnie w roku 2018 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 109 osób w stosunku do roku poprzedniego.

Na sytuację demograficzną gminy wpływ mają dwa elementy – ruch naturalny i migracje. Przyrost naturalny w roku 2017 na 1000 ludności wynosił 2, w tym urodzenia żywe wynosiły 77, zaś zgony 75. W roku poprzedzającym odnotowano ujemny przyrost naturalny, jednakże w poprzedzających go latach tendencja była wręcz odwrotna – w roku 2010 odnotowano przyrost naturalny na poziomie 50. W związku z powyższym odnotowano dodatni przyrost naturalny. Saldo migracji w gminie jest bardzo zróżnicowane i nie wykazuje określonych tendencji.

Struktura ludności gminy wg płci i wieku ma istotny wpływ na sytuację społeczną i gospodarczą gminy. Wg stanu na rok 2017, w gminie mieszkało 3663 kobiet i 3716 mężczyzn. Współczynnik feminizacji dla gminy wynosił w 2017 roku - 99.

Struktura wg wieku charakteryzuje ludność danego obszaru, wydzielając trzy grupy ludności – osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-14 lat), produkcyjnym (15-59/64) i poprodukcyjnym (60/65+). W związku z powyższym, grupa w wieku przedprodukcyjnym stanowi 18% ogółu mieszkańców, w wieku produkcyjnym 66%, zaś w wieku

poprodukcyjnym 16%. Gmina znajduje się w korzystnej sytuacji demograficznej w aspekcie struktury wiekowej społeczeństwa.

Zasoby ludzkie, struktura zatrudnienia oraz bezrobocie

Struktura zatrudnienia jest kolejnym istotnym elementem wpływającym na możliwości rozwojowe gminy. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtuje się na poziomie 2,4% i jest to wartość niższa o 3,3% w stosunku do wyniku z przed 10 lat. Od roku 2012 odnotowuje się nieustanny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym pozostających bez zatrudnienia.

Tab. 4. Bezrobotni zarejestrowani w gminie w latach 2005-2017

	2005	2010	2015	2017
ogółem	628	304	178	112
kobiety	393	199	121	75

źródło: opracowanie własne, Bank Danych Lokalnych

W roku 2017 na terenie gminy odnotowano 112 osób bezrobotnych. Od kilku lat zauważalna jest wyraźna tendencja spadkowa liczby osób pozostających bez pracy. Jednakże, najliczniejszą wciąż grupę osób bezrobotnych stanowią kobiety. W 2017 roku udział kobiet bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 3,6%, natomiast w przypadku mężczyzn wskaźnik ten odnotowano na poziomie 1,5%.

5.2 Warunki życia ludności

Mieszkalnictwo

Warunki mieszkaniowe w gminie są jednym z elementów, dzięki którym można określić stopień rozwoju analizowanej jednostki terytorialnej. W roku 2016 na terenie gminy odnotowano 2040 mieszkań. W stosunku do stanu z 2006 roku liczba mieszkań wzrosła o ponad 80 lokali. W roku 2017 w gminie znajdowało się 1437 budynków mieszkalnych. W 2017 roku na 1000 mieszkańców przypada 278,2 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 93,4 m², zaś przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosiła 26,0 m² i są to wartości dodatnie w stosunku do wyniku sprzed 10 lat. W porównaniu jednak do województwa wielkopolskiego w gminie odnotowujemy mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania, w związku z czym również mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę. Na 1 mieszkanie w gminie przypadało 3,59 osób, zaś na 1 izbę przypadało 0,83 osoby. W zasobie gminnym znajdowały się 122 mieszkania komunalne.

Standard wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne gminy na tle analizowanych jednostek, powiatu obornickiego i województwa wielkopolskiego, jest niekorzystny. W porównaniu do wskaźników dla powiatu i województwa, odsetek mieszkań gminy wyposażonych w wodociąg i kanalizację jest dużo niższy.

Tab. 5. Wyposażenie budynków mieszkalnych gminy Ryczywół, powiatu obornickiego, województwa wielkopolskiego w instalacje techniczno-sanitarne w 2017 roku

Wyposażenie	gmina Ryczywół (%)	powiat obornicki (%)	województwo wielkopolskie (%)
wodociąg	83,8	87,3	92,9
kanalizacja	41,7	59,0	58,0

źródło: opracowanie własne, Bank Danych Regionalnych - GUS

Infrastruktura komunalna

Stopień rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy wpływa bezpośrednio na poziom życia jej mieszkańców. W roku 2017 odnotowano 28,7 km czynnej sieci kanalizacyjnej, w stosunku do roku 2007 wybudowano 26,7 km nowych odcinków sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. Z sieci kanalizacyjnej korzysta zaledwie 41,7% mieszkańców, w związku z powyższym można powiedzieć że infrastruktura kanalizacyjna nie pokrywa zapotrzebowania gminy. Z sieci wodociągowej korzysta 83,8% mieszkańców gminy w związku z czym zwodociągowanie gminy jest na zadowalającym poziomie. Z sieci gazowej korzysta zaledwie 0,3% mieszkańców gminy.

W ostatnich latach rozwija się budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy, wciąż jest jednak niewystarczająca. Odnotowano natomiast zadowalający stan sieci wodociągowej. Jednakże poziom występowania sieci gazowej jest znikomy.

Edukacja

Gmina posiada dwie placówki przedszkolne. Na terenie gminy znajdują się dwie publiczne szkoły podstawowe:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Karola Marcinkowskiego w Ludomach,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Ryczywole.

Współczynnik skolaryzacji brutto w roku 2017 kształtował się na poziomie 88,22% w szkołach podstawowych i na poziomie 94,77% w szkołach gimnazjalnych. W przeciągu lat 2008-2018 odnotowano nieustanny spadek liczby uczniów wraz ze wzrostem liczby mieszkańców.

Tab. 6. Liczba placówek i uczniów przypadających na daną kategorię placówek szkolnych w latach 2008-2018

Rok	Gimnazja	Szkoły podstawowe	Przedszkola	razem placówki oświatowe	liczba dzieci przedszkolnych	liczba uczniów	liczba uczniów i dzieci razem
2008	2	3	2	7	205	930	1135
2009	2	3	2	7	215	860	1075
2010	2	3	2	7	222	850	1072
2011	2	3	2	7	244	840	1084
2012	2	3	2	7	254	810	1064
2013	2	3	2	7	254	798	1052
2014	2	3	2	7	260	787	1047
2015	2	2	2	6	252	825	1077
2016	2	2	2	6	238	830	1068
2017	2	2	2	6	263	756	1019
2018	-	2	2	6	272	725	997

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie gminy Ryczywół funkcjonują cztery apteki. Na jedną aptekę przypada zatem 1 817 osób. Na terenie gminy czynne są dwie przychodnie, w Ryczywole i w Ludomach.

Kultura i sztuka, organizacje pozarządowe

Działalność kulturalną na terenie gminy świadczy przede wszystkim Gminny Ośrodek Kultury w Ryczywole. Instytucja ta prowadzi grupy artystyczne tj. Dziecięcy Zespół Instrumentów Dętych, Zespół śpiewaczy oraz Zespół „Moment”. Ponadto prężnie działają cztery grupy artystyczne: sekcja wokalna „MOMENT”, zajęcia plastyczne, nauka gry na gitarze oraz zajęcia fotograficzne. W zarządzie GOK znajduje się również biblioteka, która prowadzi Kobięcy Klub Książki oraz organizowane są cykliczne spotkania z artystami.

Kultura fizyczna, sport i rekreacja

Obiekty umożliwiające spędzanie wolnego czasu „na sportowo” na terenie gminy Ryczywół: Orlik, stadion, boisko sportowe w Ludomach oraz boisko sportowe w Lipie. Na

terenie gminy działają dwa kluby sportowe: Klub Sportowy Golnica, Lipski Klub Sportowy, oraz Szkołka Piłkarska prowadzona przez Stowarzyszenie "Aktywni Razem".

5.3 Turystyka i wypoczynek

Atrakcyjność turystyczna gminy

Potencjał turystyczny gminy Ryczywół tkwi w wykorzystaniu głównej atrakcji przyrodniczej gminy, jaką jest torfowisko Chlebowo. W latach 2000 – 2001 oznakowano interesujący szlak z Jaracza Młyna przez Piłkę Młyn, Lipę do Chlebowa. Szlak rowerowy ma długość ok. 36 km i ma kształt pętli. Rozpoczyna się i kończy na terenie Muzeum Historii Młynarstwa i Wodnych Urządzeń Przemysłu Wiejskiego w Jaraczu. Ścieżka prowadzi leśnymi drogami Puszczy Noteckiej przez historyczne wioski Wiardunki i Ninino do Ryczywołu. Z Ryczywołu przez Ludomy i Lipę dociera do zabudowań osady Chlebowo i dalej na tereny Rezerwatu Bagna Chlebowo. Powrót odbywa się przez Chlebowo i wieś Lipa do Muzeum w Jaraczu. Szlak przebiega drogami leśnymi przez lasy puszczańskie, drogami gruntowymi na terenie rezerwatu oraz utwardzonymi drogami powiatowymi.

Ryc. 3. Szlak rowerowy na terenie gminy Ryczywół

źródło: opracowanie Urząd Gminy w Ryczywole

Ponadto do najważniejszych atrakcji turystycznych można zaliczyć obiekty tj.:

- "Orlik" przy ul. Szkolnej w Ryczywole,
- Kościół parafialny na ul. Stepczyńskiego w Ryczywole,
- Kościół ewangelicki, ul. Czarnkowska w Ryczywole,
- Hala widowiskowo – sportowa w Ryczywole ,
- Pumptrack za szkołą podstawową w Ryczywole, ul. Szkolna,

- Murale na Pl. 1 Maja i na ul. Szkolnej w Ryczywole,
- Zakątek strażacki w m. Tłukawy,
- Plac 1 Maja w Ryczywole – figura Woła,
- Park ludomski - ścieżka dydaktyczna,
- Kościoły Ludomy,
- Kościół Radom,
- Ścieżka rowerowa Ryczywół - Skrzetusz – Igrzyna – Tłukawy,
- Torfowisko Chlebowo.

Zagospodarowanie turystyczne

Z punktu widzenia turystów, istotne jest zagospodarowanie turystyczne obszaru w obiekty noclegowe, gastronomiczne oraz bazę uzupełniającą. Na terenie gminy Ryczywół nie znajdują się żadne obiekty hotelowe ani większe punkty oferujące nocleg. Przyjezdni mogą korzystać z punktów oferujących nocleg w postaci pokoi gościnnych. Na terenie gminy znajduje się kilka większych punktów gastronomicznych.

5.4 Gospodarka

Podmioty gospodarcze

Według danych na 2018 roku zarejestrowane były 630 podmioty gospodarcze (dane z centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej). Podmiotów o aktywnym statusie było 323, w formie spółki/spółek cywilnych 4, wykreślonych 258, a zwieszonych 45. Według sektorów własnościowych zdecydowana większość podmiotów stanowi sektor prywatny, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wg rodzaju działalności PKD 2007 przemysł i budownictwo stanowią ponad 36% wszystkich działalności. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo niecałe 8%. Ok. 56% stanowią podmioty, które nie są zaliczane do żadnej z powyższych grup.

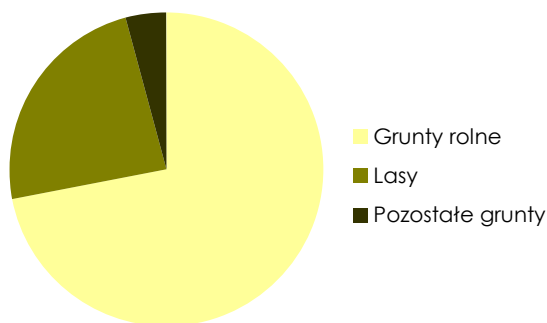
Do ważniejszych przedsiębiorstw w gminie należą:

- Notto Sp. z o.o. sp. k.,
- „MIĘDZYNARODOWY TRANSPORT DROGOWY-SPEDYCJA”,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Hanex”,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-handlowo-usługowe „HARTWIG”,
- Piekarnia sp. cyw. Ryczywół,
- Grupa Producentów Grzybów Łuk-Mar Sp. z o.o.,
- Parkiety G.J.

Użytkowanie terenów w gminie

Gmina Ryczywół jest typową gminą rolniczą, więc w strukturze użytkowania terenów na jej obszarze dominują tereny rolnicze, które stanowią 72% obszaru gminy. Lasy pokrywają 23,7% powierzchni gminy, a pozostałe grunty – 4,3%. Lesistość gminy Ryczywół jest nieznacznie niższa niż średnia lesistość dla województwa (26,7%). Lasy pokrywają głównie południową i w mniejszym stopniu północną część gminy.

Ryc. 4. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Ryczywół wg stanu na 2018 rok

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole

6. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna

6.1 Transport i komunikacja

Sieć dróg publicznych

Ryc. 5. Sieć dróg na terenie gminy Ryczywół

źródło: opracowanie własne

Przez obszar gminy Ryczywół przebiegają:

- 1) **droga wojewódzka:** nr 178 /Wałcz/ – Trzcianka – Czarnków – Oborniki;
- 2) **drogi powiatowe:**
 - nr 1352 P (Przybychowo) GP – Ryczywół – Ninino – Ruda,
 - nr 1177 P (Piła) GP – Tłukawy – Ryczywół,
 - nr 1846 P (Połajewo) GP – Krężoty – Łopiszewo – Ryczywół,
 - nr 2018 P Radom – Droga 1352 P,
 - nr 2019 P Ryczywół – Gorzewo – Ludomy,
 - nr 2020 P Ryczywół – Tarnowo,
 - nr 2021 P Zawady – GP (Sokołowo Budzińskie),
 - nr 2025 P Ninino – Wełna – Parkowo – Pacholewo – GP (Murowana Goślina),
 - nr 2040 P Ludomki – Dąbrówka Ludomska,
 - nr 2041 P Chlebowo – Lipa,
 - nr 2042 P Podlesie GP- GP Chlebowo – Ludomy;
- 3) **sieć dróg gminnych.**

Komunikacja kolejowa

Ryczywół usytuowany jest przy nieczynnej trasie kolejowej nr 236 Wągrowiec – Bzowo Goraj. Jest to linia zaliczana do kategorii drugorzędnej o znaczeniu ponadlokalnym. Transport osobowy został zlikwidowany zaś towarowy odbywa się sporadycznie. W Ryczywolu nie ma bazy wyładunkowej. Gmina Ryczywół posiada dostęp do ważnej linii kolejowej Poznań – Kołobrzeg poprzez stację kolejową w pobliskim Rogoźnie Wielkopolskim i przystanki w Sokołowie Budzińskim, Tarnowie Rogozińskim i Parkowie. Odległość z Ryczywołu do wymienionych obiektów wynosi średnio 11 kilometrów.

Komunikacja autobusowa

Dobrze rozwinięta jest sieć komunikacji autobusowej na trasie Piła – Ryczywół – Oborniki – Poznań oraz Czarnków – Ryczywół – Rogoźno – Wągrowiec. Sieć autobusowa dostosowana jest dla potrzeb młodzieży dojeżdżającej do szkół oraz ludzi dojeżdżających do pracy.

Komunikacja rowerowa

W chwili obecnej brak jest rozbudowanej infrastruktury rowerowej, a istniejące szlaki są słabo oznakowane.

6.2 Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Gmina Ryczywół jest w ok. 91 % zwodociągowana. W związku z tym, że na terenie gminy Ryczywół nie funkcjonowała spółka gminna, Rada Gminy zauważyła potrzebę utworzenia spółki gminnej celem prowadzenia gospodarki wodno-kanalizacyjnej, która docelowo zajmować ma się również prowadzeniem szeroko pojętej gospodarki komunalnej. Przedsiębiorstwo Komunalne w Ryczywole Sp. z o.o. zajmuje się dostarczaniem wody na terenie gminy oraz odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków. Na terenie gminy działa 5 stacji uzdatniania wody:

- SUW Ryczywół + studnie głębinowe nr 1 i 2 - dz. 420/2,
- SUW Ryczywół zbiorniki retencyjne - dz. 736/2,
- SUW Gorzewo - dz. 244/1,
- SUW Gorzewo ujęcie studnia nr 1 i 3 - dz. 184/2,
- SUW Gorzewo ujęcie studnia nr 2 - dz. 193/18.

Ponadto, zlokalizowane są dwie studnie w miejscowości Ninino (dz. 113) oraz Ludomy (studnia nr 1 i 2 - dz.513/5). W Ludomach zlokalizowana jest również pompownia wody (dz. 513/4).

Sieć kanalizacyjna i oczyszczanie ścieków

Gmina Ryczywół skanalizowana jest w ok. 42%. Gmina Ryczywół posiada biologiczną oczyszczalnię ścieków „Ryczywół”. Obsługiwana jest przez trzy odbiorniki ścieków tj.: I rzędu: Odra, II rzędu: Warta, III rzędu: Wełna.

Bezpośrednim odbiornikiem ścieków pochodzących z gminy Ryczywół jest odbiornik Flinta. Średnia przepustowość oczyszczalni kształtuje się na poziomie 710 m³/d, a maksymalna: 930 m³/d. Ilość oczyszczonych ścieków komunalnych ogółem w ciągu roku osiąga wartość ok. 215 tys. m³/r. (dane z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2017).

Sieć energetyczna

Przez gminę Ryczywół nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Sieć elektroenergetyczna gminy składa się z linii średniego i niskiego napięcia.

Sieć gazowa

Z sieci gazowej korzysta 0,3% mieszkańców gminy. Na terenie gminy zlokalizowanych jest dwóch odbiorców gazu, z którego korzystają zaledwie 22 osoby.

Gospodarka odpadami

Odpady zmieszane o kodzie 20 03 01 oraz odpady ulegające biodegradacji o kodzie 20 02 01 wywożone są do Międzygminnego Składowiska Odpadów Komunalnych w Toniszewie (powiat wągrowiecki). Odpady zbierane w sposób selektywny przekazywane są dalej do recyklerów, wykazanych w poniższej tabeli.

Tab. 7. Miejsca przekazania odpadów selektywnych zebranych w I półroczu 2018 r.

Kod odpadu	Instalacja, do której zostały przekazane odpady
15 01 02	P.W. BIOSTAL
	Centrum Recyklingu w Obornikach Sp. z o.o.
	ELANA PET
	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Studzieńcu
15 01 07	REMONDIS Glass
17 01 01	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Studzieńcu

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywólu

7. Mocne i słabe strony, zagrożenia i szanse rozwoju

W celu podsumowania analizy stanu istniejącego obszaru gminy Ryczywół wykorzystano technikę analityczną – analizę SWOT. Stanowi ona dobry punkt wyjścia do formułowania kierunków i przyszłej polityki rozwojowej gminy. Polega ona na usystematyzowaniu i poszeregowaniu informacji w cztery kategorie: mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwoju. Dwie pierwsze kategorie postrzegane mogą być zarówno jako czynniki wewnętrzne oraz te, które określają stan obecny (Tab. 8). Dwie kolejne kategorie to wykładnie określające czynniki zewnętrzne oraz przyszłe determinanty rozwoju jednostki (Tab. 9).

Tab. 8. Mocne i słabe strony gminy Ryczywół

Mocne strony	Słabe strony
Sfera społeczna i jakość życia mieszkańców	
<ul style="list-style-type: none"> – dobre wyposażenie szkół i przedszkoli, – zmniejszający się odsetek osób bezrobotnych, – transport dzieci do szkół, – wzrastająca przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²]; 	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczony dostęp do usług medycznych, – zróżnicowane saldo migracji, – niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych, – niewystarczająca promocja gminy, – wysoki udział kobiet w ogóle osób bezrobotnych;
Sfera gospodarcza i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> – dobre warunki dla rozwoju rolnictwa, – ponad 80 % mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, – korzystne położenie względem drogi krajowej nr 11 Poznań-Piła-Koszalin, – droga wojewódzka nr 178 przebiegająca przez teren gminy, – korzystne warunki geologiczne dla zabudowy; 	<ul style="list-style-type: none"> – słabo rozwinięty transport publiczny zapewniający komunikację na obszarach wiejskich, – brak ścieżek rowerowych, – brak doposażenia w infrastrukturę techniczną (sieć kanalizacyjna, sieć gazowa), – zły stan dróg, – rozdrobnienie gospodarstw z tradycyjnymi gałęziami produkcji uniemożliwiające wprowadzenie nowoczesnych i konkurencyjnych branżowo specjalizacji, – niski wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości, – brak silnych przedsiębiorstw będących 'zachętą' dla innych inwestorów;
Sfera środowiska przyrodniczego, kulturowego i turystyka	
<ul style="list-style-type: none"> – walory środowiska przyrodniczego umożliwiające rozwój agroturystyki, – w południowej części gminy występowanie wysokich walorów przyrodniczych tj. <ul style="list-style-type: none"> • rezerwat przyrody „Bagno Chlebowo”, • Obszar mający znaczenie dla wspólnoty „Bagno Chlebowo” PLH300016 Natura 2000, • Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015 Natura 2000, • obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka”, • obszar mający znaczenie dla wspólnoty „Dolina Wełny” PLH300043 Natura 2000, • obszar chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko- 	<ul style="list-style-type: none"> – brak rozwiniętej bazy noclegowej, – brak zbiorników wodnych, jezior, – brak ścieżek rowerowych, – brak promocji walorów turystycznych i przyrodniczych, – średnio urozmaicony krajobraz gminy, – mała ilość zagospodarowanych miejsc wypoczynkowych i rekreacyjnych (m.in. pól biwakowych).

<p>Wągrowiecka",</p> <ul style="list-style-type: none"> – występowanie terenów leśnych, – występowanie zabytków związanych z dziedzictwem kulturowym (zabytkowe parki, kościoły), – korzystne warunki glebowe. 	
---	--

Tab. 1

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 9. Szanse i zagrożenia rozwoju gminy Ryczywół

Szanse	Zagrożenia
Sfera społeczna i jakość życia mieszkańców	
<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do informacji poprzez sieć internetową, – możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowej mieszkańców, – prężna działalność Gminnego Centrum Informacji, – wykorzystanie środków pochodzących z funduszy strukturalnych na działania prospołeczne; 	<ul style="list-style-type: none"> – odpływ osób w wieku produkcyjnym, – słabe zaangażowanie społeczne, – rosnące koszty opieki społecznej, – postępująca migracja ludności, – brak perspektyw na nowe i atrakcyjne miejsca pracy, co odstrasza młodzież i zniechęca do zdobywania dalszego wykształcenia, – odpływ młodzieży z gminy w poszukiwaniu lepszych warunków życia;
Sfera gospodarcza i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> – poprawa dostępności komunikacyjnej gminy, – wykorzystanie środków z funduszy unijnych, – dobrze rozbudowana infrastruktura drogowa oraz techniczna, – rozwój sektora rolno-spożywczego, – pozyskanie zewnętrznych inwestorów, – powstanie grup producenckich, – stopniowy wzrost liczby mieszkańców gminy z wykształceniem średnim i wyższym, – wyznaczanie terenów pod nowe budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz usługi i produkcję; 	<ul style="list-style-type: none"> – postępujące zużycie sieci infrastruktury technicznej i brak ich renowacji, – brak dróg o nawierzchni utwardzonej, – brak planów zagospodarowania przestrzennego, – uzależnienie dochodów przeważającej liczby mieszkańców od warunków pogodowych, – brak znaczącej bazy przetwórczej i przechowalni, – ograniczony budżet gminy i niedostatek środków inwestycyjnych;
Sfera środowiska przyrodniczego, kulturowego i turystyka	
<ul style="list-style-type: none"> – stworzenie zalewu na rzece Flincie, – renowacja istniejących zabytków, – rozwój agroturystyki, – wzrost atrakcyjności turystycznej gminy poprzez rozbudowę sieci szlaków i ścieżek turystycznych, – wyznaczenie ścieżek rowerowych, – wyznaczenie działek budowlanych na 	<ul style="list-style-type: none"> – brak inwestycji w zakresie obsługi ruchu turystycznego, – niewielkie nakłady finansowe na ochronę środowiska oraz dziedzictwa kulturowego, – konflikt między dążeniem do rozwoju techniczno-ekonomicznego, a wymogami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,

terenach atrakcyjnych, – rozwój świadomości regionalnej, – stworzenie symbolu gminy, promocja.	– brak hoteli, brak pól biwakowych, ścieżek rowerowych.
--	---

Źródło: opracowanie własne

8. Główne funkcje gminy i poszczególnych miejscowości

Przyszły rozwój gminy ściśle związany jest z aktualnymi funkcjami zarówno całej gminy jak i poszczególnych miejscowości. Funkcje te będą kontynuowane bądź modyfikowane. Główną funkcją gminy Ryczywół jest produkcja rolnicza oraz jej obsługa. Poszczególne miejscowości pełnią zbliżone oraz wzajemnie uzupełniające się funkcje.

Tab. 10. Istniejące funkcje główne i uzupełniające wg. miejscowości w gminie Ryczywół

Lp.	Miejscowość	Funkcja główna	Funkcja uzupełniająca
1.	Boruchowo	mieszkalnictwo, rolnictwo	-
2.	Dąbrówka Ludomska	mieszkalnictwo, rolnictwo	produkcja rolniczo - hodowlana
3.	Gorzewo	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, działalność produkcyjna, produkcja rolniczo - hodowlana, infrastruktura techniczna
4.	Gościejewko	mieszkalnictwo, rolnictwo	-
5.	Igrzyna	mieszkalnictwo, rolnictwo	-
6.	Krężoły	mieszkalnictwo, rolnictwo	produkcja rolniczo – hodowlana
7.	Lipa	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, gospodarka leśna
8.	Ludomicko	mieszkalnictwo, rolnictwo	gospodarka leśna
9.	Ludomy	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, produkcja rolniczo – hodowlana, gospodarka leśna
10.	Ninino	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, działalność produkcyjna
11.	Orłowo	mieszkalnictwo, rolnictwo	produkcja rolniczo – hodowlana
12.	Piotrowo	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, gospodarka leśna
13.	Potajewice	mieszkalnictwo, rolnictwo	-
14.	Radom	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, produkcja rolniczo - hodowlana, gospodarka leśna
15.	Ryczywół	mieszkalnictwo, usługi, rolnictwo	działalność produkcyjna, produkcja rolniczo - hodowlana, infrastruktura techniczna
16.	Skrzetusz	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, produkcja rolniczo -

			hodowlana, działalność produkcyjna
17.	Tłukawy	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, produkcja rolniczo – hodowlana, gospodarka leśna
18.	Wiardunki	mieszkalnictwo, rolnictwo	usługi, produkcja rolniczo – hodowlana
19.	Zawady	mieszkalnictwo, rolnictwo	-

Źródło: opracowanie własne

8.1 Ocena istniejącego zainwestowania i zagospodarowania

Największą powierzchnię w gminie zajmują obszary wysoczyznowe występujące w postaci dwóch zwartych obszarów oddzielonych od siebie doliną rzeki Flinty. Część zachodnia wysoczyzny rozciąga się od miejscowości Radom przez Skrzetusz, Gorzewo, aż do miejscowości Dąbrówka Ludomska. Cechą charakterystyczną tej części wysoczyzny jest biegnące południkowo wyniesienie - Wał Ryczywolski. Przeważającą część obszaru gminy stanowią powierzchnie o małych spadkach. W jej krajobrazie dominują położone wokół wiosek pola uprawne i łąki, w części południowej również lasy.

Powierzchnia gminy w przeważającej części jest jednorodna, przeważają użytki rolnicze pośród, których wykształciły się jednostki osadnicze o dominującej funkcji mieszkalnej, uzupełnionej niezbędnymi usługami. W centralnej części gminy, z północy na południe wzdłuż rzeki Flinty oraz w południowej części gminy krajobraz jest bardziej urozmaicony poprzez łąki i kompleksy leśne oraz niewielkie wzniesienia.

Ocena oraz charakterystyka istniejącego zainwestowania i zagospodarowania gminy przedstawia się następująco:

- o miejscowe rolnictwo, ukierunkowane jest głównie na produkcję roślinną i chów zwierząt (lokalnie drobiu, trzody chlewnej i bydła). Do intensyfikacji produkcji rolnej predestynowane są płaskie powierzchnie wysoczyznowe obejmujące głównie grunty obrębów: Skrzetusz, Ryczywół, Krężoły, Gorzewo, Orłowo, Ludomy, Wiardunki, Ninino, Gościejewko, Zawady, Tłukawy.

Gleby północnej części gminy np. w Radomiu, Piotrowie, Połajewicach, Igrzynie, a także w południowej części np. w Ludomicku, Lipie, Dąbrówce Leśnej, Boruchowie, z racji położenia w sąsiedztwie lasów i łąk sąsiadujących z Flintą wyróżniających się walorami przyrodniczo-krajobrazowymi wskazane są raczej do umiarkowanego rozwoju (w zakresie optymalizującym wymagania produkcji i ochrony środowiska, z preferencjami dla sposobów użytkowania nie wymagających intensywnego nawożenia, np. rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności);

- o istniejące ośrodki produkcji rolnej to w większości gospodarstwa powstałe na bazie dawnych PGR i RSP adaptujące pozostawione zabudowania, często zrujnowane lub zdewastowane;
- o na obszarze gminy Ryczywół dominują tereny rolnicze, które stanowią 72% obszaru gminy, gmina dysponuje dostatecznie dużą przestrzenią, która stanowić może potencjalną ofertę do kształtowania rozwoju społeczno – gospodarczego;
- o teren gminy posiada potencjał środowiska przyrodniczego, który jest atutem gminy dla jej rozwoju w kierunku umacniania, wzbogacania i rozwoju funkcji wypoczynkowo – turystycznej;
- o zwiększenie lesistości terenu zalecane jest zwłaszcza na glebach napiaskowych, w pierwszym rzędzie kl. VI, kompleksu żyniego bardzo słabego (7);
- o pożądana byłaby obwodnica drogowa wsi Ludomy oraz wsi Ryczywół wyprowadzająca większość ruchu tranzytowego ze wsi – poprawi to standard życia jej mieszkańców;
- o znacznie mniejsze możliwości rozwojowe mają miejscowości gminy otoczone glebami wysokich klas bonitacyjnych (np. Orłowo, Ludomy, Gorzewo, Krężyły, Skrzetusz, Gościejewko, Ninino,) pozostaje głównie dopełnienie zabudową terenów istniejącego zainwestowania oraz wymiana zdekapitalizowanych budynków;
- o warunkiem poprawy standardu życia i wypoczynku oraz zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej jest kompleksowa realizacja zaleceń dotyczących terenów zieleni;
- o dzięki usytuowaniu terenu w obrębie GZWP nie ma deficytu wody pitnej;
- o niepokoi zanieczyszczenie wód powierzchniowych, przyjmujących duże ładunki zanieczyszczeń rolniczych (obszarowych) i ścieków komunalnych - gmina jest w znacznej części zwodociągowana, tymczasem w kanalizację sanitarną wyposażonych jest ok. 42% budynków mieszkalnych.

8.2 Możliwości rozwojowe gminy (walory i słabości środowiska)

Wśród atutów środowiska, szczególnie korzystnych dla rozwoju gminy Ryczywół, wymienić należy przede wszystkim walory produkcyjne gleb. Największą powierzchnię wśród gleb gminy Ryczywół zajmują gleby brunatnoziemne występujące na powierzchniach wysoczyznowych. Na płaskich powierzchniach, zbudowanych z glin i piasków gliniastych wykształcone zostały gleby brunatne właściwe, zaliczane do II i III klasy bonitacji, kompleksów pszennych dobrych i bardzo dobrych. Największe powierzchnie gleb klasy II i III występują na południowy zachód od wsi Skrzetusz oraz na

zachód od wsi Gorzewo. Gleby przydatne do produkcji rolnej znajdują się, poza obszarami zurbanizowanymi, właściwie na terenie całej gminy, a w szczególności w środkowej i północnej części gminy. Rolnicza przydatność gleb występujących na terenie gminy jest stosunkowo dobra – prawie 55% powierzchni gminy zajmują gleby dobrych i średnio dobrych gleb bonitacyjnych. Łączny udział gleb II i III klasy bonitacyjnej na terenie Gminy wynosi 23,7% ogółu powierzchni.

W południowej części gminy występują walory przyrodniczo-krajobrazowe i rekreacyjne terenu, w tym tereny leśne, obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Puszcza Notecka” PLB300015, obszary mające znaczenie dla wspólnoty „Dolina Wełny” PLH300043, „Bagno Chlebowo” PLH300016, obszary chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka”, „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka” oraz rezerwat przyrody „Bagno Chlebowo”.

Nadto, na terenie gminy znajdują się obszary wód termalnych o znaczeniu praktycznym w kredzie dolnej i jurze dolnej. Zlokalizowane są również cztery udokumentowane złoża kruszywa naturalnego oraz cztery udokumentowane złoża torfów.

Przez teren gminy Ryczywół przechodzi Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP): nr 139 Dolina Kopalna Smogulec – Margonin.

Zasoby wód podziemnych na obszarze gminy Ryczywół znajdują się w granicach dwóch jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) tj.: nr 41 (PLGW600041), nr 42 (PLGW600042). Charakteryzują się dobrym stanem chemicznym i ilościowym.

Łączna powierzchnia lasów stanowi 23,7% obszaru gminy. Odznaczają się one przydatnością rekreacyjną (duża wartość zdrowotna, walory estetyczne). W środkowej części gminy, z północy na południowy – zachód przebiega korytarz ekologiczny Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka. Obejmuje on m.in. tereny łąk nad rzeką Flintą oraz tereny leśne na południu gminy.

Ważna jest również dobra dostępność komunikacyjna pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy oraz połączenie komunikacyjne gminy w układem zewnętrznym, w tym z dużymi ośrodkami miejskimi, poprzez drogę wojewódzką nr 178 oraz sieć dróg powiatowych i gminnych.

Do słabości środowiska można zaliczyć budowę geologiczną. Spoiste podłoże powierzchni wysoczyznowych sprzyja szybkiemu odpływowi wód opadowych a nie ich retencji. W efekcie, podczas wiosennych roztopów i długotrwałych, intensywnych opadów deszczu dochodzi do podtapiania części gruntów. Jednocześnie latem występuje niedobór wody w glebie (uregulowanie, wyprostowanie i pogłębienie wielu rzek i cieków ułatwia szybki odpływ wody).

Niewielki udział zadrzewień na terenach rolnych pełniących rolę barier biogeochemicznych ułatwia spływ resztek nawozów i środków ochrony roślin do wód powierzchniowych. Wody cieków głównych są zanieczyszczone, wciąż bowiem nieuregulowana jest gospodarka wodno-ściekowa – prawie wszystkie miejscowości zostały zwodociągowane, jednakże są jeszcze znaczne braki w wyposażeniu gospodarstw domowych w sieć kanalizacyjną.

Niewiele jest miejscowych źródeł zanieczyszczenia powietrza. Największy wpływ na stan higieny atmosfery ma tzw. emisja niska (z lokalnych kotłowni i palenisk indywidualnych) oraz ruchliwe trasy komunikacyjne, w tym przebiegająca w południowej części gminy droga wojewódzka nr 178 (zanieczyszczenie spalinami, hałas itp.). Okresowo odczuwalne mogą być tzw. emisje transgraniczne, niosące zanieczyszczenia z odległych okręgów przemysłowych. Naturalna bariera w postaci zalesionego Wału Lwówecko-Rakoniewickiego częściowo łagodzi szkodliwe oddziaływanie przemieszczających się zanieczyszczeń.

9. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Ryczywół

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Ryczywół (bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę) zostały opracowane w oparciu o:

- A) analizy ekonomiczne,
- B) analizy finansowe,
- C) analizy środowiskowe,
- D) analizy społeczne i gospodarcze,
- E) prognozę demograficzną,
- F) maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę,
- G) chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- H) chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę,
- I) chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w planach miejscowych,
- J) zapotrzebowanie na nową zabudowę, a chłonność obszarów,
- K) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,

L) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy, na obszarach zwartych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,

M) potrzeby inwestycyjne gminy, a możliwości finansowania, lokalizowanie zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi i obowiązującymi planami miejscowymi.

9.1 Analizy ekonomiczne

• **Bilans dochodów i wydatków budżetowych**

Poziom dochodów i wydatków budżetowych w okresie 2010-2017 został przedstawiony w poniższej tabeli. W pierwszych dwóch latach badanego okresu obserwujemy wzrost dochodów, któremu towarzyszy nieznaczny spadek wydatków. Kolejne dwa lata charakteryzuje sytuacja odwrotna, nastąpił bowiem spadek dochodów oraz wzrost wydatków. W późniejszych latach zauważyć można tendencję wzrostu poziomu dochodów jak i wydatków. Dynamika wzrostu wydatkowania posiadanych środków od 2015 roku była dość duża. Jest to dobrze widoczne szczególnie w roku 2017, kiedy to wydatki w stosunku do roku poprzedniego wzrosły aż o 24%. Tak znaczny przyrost wydatków byłby dużym zagrożeniem dla stabilności finansowej samorządu, gdyby nie towarzyszył mu wzrost dochodów. W badanym okresie następują wahania w zakresie dochodów i wydatków. Nie można bowiem jasno określić jednego trendu charakteryzującego zobrazowaną w tabeli poniżej sytuację. Niemniej należy zauważyć, iż nie każdy rok zamknął się nadwyżką budżetową. Największy niedobór środków finansowych wystąpił w roku 2017 przekraczając poziom 5 mln zł. W pozostałych latach, w których wystąpił deficyt, wielkości te były zdecydowanie mniejsze. Występujący deficyt był głównie związany z realizacją priorytetowych dla Gminy inwestycji. Niemniej utrzymywanie w dłuższym okresie polityki, w której poziom wydatków przekracza poziom dochodów niesie ze sobą oczywiste zagrożenie dla stabilności finansowej samorządu.

Tab. 11. Bilans dochodów i wydatków budżetowych w latach 2010 – 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Dochody	18429957,18	20918205,14	22954140,59	21678040,67	23598279,87	25231891,9	29453053,62	36384364,57
Wydatki	20451976,78	20018420,2	20827838,47	22003997,5	24380259,7	22742458,42	28912669,65	41875107,85
Bilans	-2022019,6	899784,94	2126302,12	-325956,83	-781979,83	2489433,48	540383,97	-5490743,28

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy w Ryczywole

• **Dochody gminy**

W poniższej tabeli przedstawiono dochody samorządu w ujęciu kwotowym. W całym analizowanym okresie można wyodrębnić jeden wiodący dział, jeśli chodzi o dochody, tj. subwencje. W kolejnych miejscach znajdują się dotacje celowe. Dużo mniejsze znaczenie mają podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach należnych budżetowi Państwa oraz pozostałe dochody. Łącznie te trzy działy wygenerowały nieco ponad 27% wszystkich dochodów budżetowych w badanych latach. Równorzędność wielu źródeł dochodów jest w ujęciu generalnym zjawiskiem pozytywnym. Oznacza ona, iż wahania w zakresie jednej pozycji będą miały mniejsze znaczenie w przypadku całości budżetu. W 2017r. dochody pochodzące z dotacji celowych stanowiły pierwsze miejsce w dochodach gminy i liczyły ok. 36,5% wszystkich dochodów.

Dodatkowym wnioskiem, jaki możemy wyciągnąć z analizy poniższej tabeli jest fakt, iż główne działy dochodów budżetu utrzymują się na mniej więcej stałym poziomie w stosunku do całości dochodów, a ich nieznaczne wahania uniemożliwiają wyznaczenie jakiegokolwiek trwałego trendu.

Tab. 12. Dochody gminy Ryczywół w latach 2010 – 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Podatki i opłaty lokalne	2496215,9	2501266,03	2259296,54	2820913,86	3038539,79	3140581,6	3148782,13	3007816,99
Dochody z majątku Gminy	255167,62	1685087,8	1744366,46	486245,5	1303554,01	1737652,54	297076,5	4044267,74
Subwencje	9445632	9652748	10355328	10412524	10524287	10941982	11302113	11238378
Udziały w podatkach należnych budżetowi państwa	1688080,73	1981520,39	1941731,93	2099513,29	2405906,49	2669072,33	3054027,53	3346041,06
Dotacje celowe	3819757,26	4203711,68	4634022,86	4536878,95	3788957,77	4724103,96	10029365,5	13297017,97
Pozostałe dochody	725103,67	893871,24	2019394,8	1321965,07	2537034,81	2018499,47	1621688,96	1450842,81
Razem	18429957,18	20918205,14	22954140,59	21678040,67	23598279,87	25231891,9	29453053,62	36384364,57

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy w Ryczywólcu

• **Wydatki gminy**

W analizowanym okresie poziom wydatków samorządu charakteryzuje duża stabilność. Zaobserwować można stosunkowo niewielkie zmiany w wydatkach, jakie zaszły na przestrzeni lat. Ze względu na niewielkie spadki nie możliwe jest określenie jednego, stałego trendu. Przedstawiony model świadczy o przemyślanej polityce finansowej

Gminy, a także o skrupulatności w planowaniu wydatków inwestycyjnych. Wydatki gminy możemy podzielić na wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne.

❖ **wydatki bieżące**

Analiza wydatków bieżących daje nam nieco więcej informacji na temat tendencji, związanych z najważniejszymi kategoriami kosztów. Pozbawione są one wydatków majątkowych, które mimo wszystko mają charakter incydentalny i dzięki temu poniższe zestawienie pozwala wyciągnąć pełniejsze wnioski, jeśli chodzi o wahania oraz poziom wydatków w poszczególnych pozycjach.

W przypadku najważniejszej kategorii, tj. oświaty i wychowania, obserwujemy, iż koszty bieżące rosną, dynamika wzrostu jest jednak niewielka. Bardzo podobnie kształtuje się obraz wydatkowania środków w kategorii pomoc społeczna. W 2016r. wydatki bieżące na pomoc społeczną wzrosły ponad dwukrotnie. Jest to związane z realizacją rządowego programu Rodzina 500 Plus, który rozpoczął się 01.04.2016r. W dalszej kolejności pojawiają się wydatki, związane z funkcjonowaniem administracji publicznej. Tutaj koszty także rosną, przy czym dynamika, podobnie jak w przypadku działu oświata i wychowanie jest niewielka. Pozostałe działy mają zdecydowanie mniejsze znaczenie, jeśli chodzi o wysokość kosztów bieżących.

Z poniższej tabeli możemy również wysnuć wnioski, dotyczące stosunku wydatków bieżących do wydatków ogółem. W całym analizowanym okresie przyjmują one wartości w przedziale 66,10-89,25%, co daje średnią na poziomie 82,5% wszystkich ponoszonych kosztów. Takie wartości należy uznać za wartość średnią. Porównywalne samorzady na bieżące funkcjonowanie wydają nawet około 90%.

Tab. 13. Wydatki bieżące gminy Ryczywół w latach 2010 – 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rolnictwo i łowiectwo	821143,88	850390,94	880395,67	980477,79	1007065,66	1013139,53	1009770,8	979766,69
Leśnictwo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transport i łączność	245030,14	244893,34	244898,57	309850,26	254618,81	219123,36	263371,95	356864,14
Turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gospodarka mieszkaniowa	280927,38	190091,95	308252,59	506915,32	245953,31	303398,92	191197,19	318186,45

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ryczywół

Działalność usługowa	20426,6	21597,83	27469,57	55359,78	45903,16	13535,91	12428,1	12233,79
Administracja publiczna	1792280,86	1966773,65	2016515,36	2124729,02	2357484,01	2390431,77	2527760,32	2724847,14
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	52880,78	36111,36	1278	1220	56516	70927	8081,97	1431
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	188698,64	165564,56	149114,25	119122,58	152129,84	156878,29	155081,99	188432,58
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	34260,65	43565,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obsługa długu publicznego	44012,54	51898,95	71679,38	32513,4	19919,92	37656,21	28334,51	40922,48
Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	7447345,34	8032302,56	9183709,1	9199108,24	9206409,44	9417742,78	9213062,74	9696089,89
Szkolnictwo wyższe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona zdrowia	72427,55	72587,53	67982,83	75921,16	73291,07	74466,61	105087,49	109949,1
Pomoc społeczna	3666432,92	3803238,77	3921014,2	4095423,27	4224337,51	4237785,64	9531138,06	1324655,16
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	76349,52	125407,08	115208,88	170627,97	93699,91	2001,95	1600	700
Edukacyjna opieka wychowawcza	130110,4	127789,72	146860,89	142479,67	107039,84	88645,94	65700,99	55547,4
Rodzina	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9610974,68
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	384863,62	356457,65	422519,06	685156,14	1021210,16	1038785,75	1176792,57	1222120,79
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	464382,28	470546,88	524911,11	600244,86	847466,05	843247,77	682339,53	768222,01
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5952
Kultura fizyczna i sport	122473,91	95797,69	160526,86	203079,86	231633,06	389548,75	243584,64	263672,1

Razem	15844047,01	16655015,51	18242336,32	19302229,32	19944677,75	20297316,18	25215332,85	27680567,4
Wydatki ogółem	20451976,78	20018420,2	20827838,47	22003997,5	24380259,7	22742458,42	28912669,65	41875107,85
Stosunek % wydatków bieżących do wydatków ogółem	77,47	83,20	87,59	87,72	81,81	89,25	87,21	66,10

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy w Ryczywole

❖ wydatki inwestycyjne (majątkowe)

Poniżej zamieszczono tabelę, która zawiera dane odnośnie wydatków na inwestycje, ponoszonych w ramach wyszczególnionych działów. Możemy z niej wywnioskować, iż największe nakłady w okresie 2010-2017 samorząd poniósł w dziale rolnictwo i łowiectwo. Porównywalne, ale nieco mniejsze wydatki, poniesiono w dziale transport i łączność oraz kultura fizyczna i sport. Łącznie w 2017r. na te cele wydatkowano 71% wszystkich środków przeznaczonych na inwestycje.

Tab. 14. Wydatki inwestycyjne gminy Ryczywół w latach 2010 - 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rolnictwo i łowiectwo	2213461,57	1659358,35	36999,25	1140964,07	2760453,7	537666	690000	1000000
Transport i łączność	2073579,79	981930,4	735437,84	791954,82	723625,23	617563,8	1033740,42	3031471,56
Gospodarka mieszkaniowa	0,00	31834,3	136940,56	492986,46	40374,77	55600	142669,4	789582,65
Oświata i wychowanie	61760,1	26828,38	122243,61	0,00	377545,08	104191,68	68580,45	15213,4
Administracja publiczna	0,00	34836,99	36970,04	27591,29	44186,37	0,00	8622,3	0,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż.	0,00	0,00	4104	129121,8	0,00	10887,48	0,00	385499,92
Ochrona zdrowia	10000	0,00	0,00	0,00	250000,00	250000	20000	0,00
Pomoc i polityka społeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	9000,00	0,00	0,00	2896455,83
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,00	0,00	290109,75	0,00	30000,00	834630,52	20367,69	11874,85
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	249128,31	279500,3	83088,32	0,00	92931,00	0,00	9163,5	0,00
Kultura fizyczna i sport	0,00	349115,97	1139608,78	119149,74	107465,8	34602,76	1704193,04	6064442,24
Razem	4607929,77	3363404,69	2585502,15	2701768,18	4435581,95	2445142,24	3697336,8	14194540,45

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Ryczywół

• **Zadłużenie gminy**

Stan zadłużenia gminy Ryczywół zaprezentowano w poniższej tabeli. Relacja zadłużenia do dochodów ogółem utrzymuje się w przedziale 2-15%. Najwyższy poziom zadłużenia w ujęciu kwotowym miał miejsce w roku 2010, a najniższy w roku 2013. Wartości zadłużenia obserwowane w poszczególnych latach badanego okresu należy uznać za dalekie od tych, które tradycyjnie uznawane są za niosące zagrożenie utraty płynności i tym samym wypłacalności Gminy.

Tab. 15. Zadłużenie gminy Ryczywół w latach 2010 – 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wysokość zaciągniętych kredytów i pożyczek	2227941,86	1557921,59	166706,51	0,00	1901331	242191,04	1066326,78	8093532,58
Spląty kredytów i pożyczek	484000,00	1762968,89	1580952,95	517425,15	0,00	0,00	368211,23	205223,54
Inne źródła przychodów	1068000,00	995230,72	1709968,36	1142648,12	0,00	0,00	0,00	0,00
Stan zadłużenia na koniec roku	2811941,86	2626894,56	1142648,12	625222,97	2311553,97	1020538	1066326,78	4614857
Dochody ogółem	18429957,18	20918205,14	22954140,59	21678040,67	23598279,87	25231891,9	29453053,62	36384364,57
Stosunek zadłużenia do dochodów ogółem	15,26	12,56	4,98	2,88	9,80	4,04	3,62	12,68
Stosunek wydatków majątkowych do wydatków ogółem	22,53	16,80	12,41	12,28	18,19	10,75	12,79	33,90
Wydatki majątkowe w ujęciu kwotowym	4607929,77	3363404,69	2585502,15	2701768,18	4435581,95	2445142,24	3697336,8	14194540,45

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy w Ryczywole

9.2 Analizy finansowe

Przy analizie możliwości finansowych pomocna będzie Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Ryczywół na lata 2018-2028 przyjęta przez Radę Gminy Ryczywół uchwałą Nr XXXII/275/2017 z dnia 20.12.2017r. zmieniona uchwałami:

- Nr XXXIII/282/2018 z dnia 23 lutego 2018 r.
- Nr XXXV/298/2018 z dnia 30 marca 2018 r.
- Nr XXXVI/312/2018 z dnia 24 kwietnia 2018 r.
- Nr XXXVII/316/2018 z dnia 30 maja 2018 r.
- Nr XXXVIII/327/2018 z dnia 20 czerwca 2018 r.

Wskazać należy, iż Wieloletnia Prognoza Finansowa opiera się na długoterminowej prognozie nadwyżki operacyjnej, która obrazuje zdolność obsługi zobowiązań oraz możliwości samodzielnego finansowania przedsięwzięć. Analiza ma stanowić pomoc przy podejmowaniu decyzji o wielkości i okresie realizowanych przedsięwzięć oraz kształtowaniu przyszłych budżetów Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST).

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Rycyzwół jest realistyczna i przedstawia dla każdego roku objętego prognozą:

- a) dochody i wydatki bieżące,
- b) dochody i wydatki majątkowe, w tym dochody ze sprzedaży majątku i wydatki na planowane i realizowane przedsięwzięcia,
- c) wynik budżetu,
- d) przeznaczenie nadwyżki albo sposób sfinansowania deficytu,
- e) przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego i planowanego do zaciągnięcia,
- f) kwotę długu JST według nowej ustawy oraz sposób sfinansowania spłaty długu.

Podkreślić należy, iż w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2018 – 2028 przyjęto wzrost ogólnych kwot dochodów i wydatków w latach 2018 – 2028 w oparciu o dane historyczne oraz założenia makroekonomiczne zawarte w wytycznych Ministerstwa Rozwoju i Finansów na potrzeby wieloletnich prognoz jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto przy konstruowaniu prognozy wykorzystano wiedzę na temat strategii rozwoju Gminy, przeanalizowano realizowane przedsięwzięcia, prognozy, projekty i zadania oraz zebrano wiedzę na temat planowanych przedsięwzięć i przewidywanego ryzyka. W zakresie prognozowania długu Gminy, przeanalizowano umowy kredytowe i ich harmonogramy spłat oraz inne umowy przekraczające rok budżetowy. Przeprowadzono również symulację spłaty zadłużenia z uwzględnieniem tego, które jest planowane do zaciągnięcia w związku z już realizowanymi i planowanymi w przyszłości przedsięwzięciami.

W tabelach poniżej przedstawione zostały dochody, wydatki oraz wynik budżetu w latach 2018 - 2028.

Tab. 16. Prognozowane dochody gminy Ryczywół do 2028r.

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	z tego:									
		Dochody bieżące	w tym:					Dochody majątkowe	w tym:		
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	podatki i opłaty	w tym: Z podatku od nieruchomości	z subwencji ogólnej		z tytułu dotacji środków przeznaczonych na cele bieżące	ze sprzedaży majątku	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2
2018	36 179 157,75	32 262 738,17	3 632 031,00	8 000,00	4 689 342,00	1 943 543,00	11 478 613,00	11 231 256,17	3 916 419,58	53 772,00	3 857 647,58
2019	32 289 615,00	31 872 475,00	3 770 048,00	8 304,00	4 843 040,00	2 017 398,00	11 829 067,00	10 338 090,00	417 140,00	88 000,00	329 140,00
2020	33 168 630,00	33 083 630,00	3 913 310,00	8 620,00	5 027 076,00	2 094 059,00	12 278 572,00	10 730 937,00	85 000,00	85 000,00	0,00
2021	34 339 641,00	34 274 641,00	4 054 189,00	8 930,00	5 208 051,00	2 169 445,00	12 720 601,00	11 117 251,00	65 000,00	65 000,00	0,00
2022	35 474 255,00	35 474 255,00	4 196 086,00	9 243,00	5 390 333,00	2 245 376,00	13 165 822,00	11 506 355,00	0,00	0,00	0,00
2023	36 644 906,00	36 644 906,00	4 334 557,00	9 548,00	5 568 214,00	2 319 473,00	13 600 294,00	11 886 065,00	0,00	0,00	0,00
2024	37 817 543,00	37 817 543,00	4 473 263,00	9 854,00	5 746 397,00	2 393 696,00	14 035 503,00	12 266 419,00	0,00	0,00	0,00
2025	38 989 886,00	38 989 886,00	4 611 934,00	10 159,00	5 924 535,00	2 467 901,00	14 470 604,00	12 646 678,00	0,00	0,00	0,00
2026	40 159 582,00	40 159 582,00	4 750 292,00	10 464,00	6 102 271,00	2 541 938,00	14 904 722,00	13 026 078,00	0,00	0,00	0,00
2027	41 324 209,00	41 324 209,00	4 888 050,00	10 767,00	6 279 237,00	2 615 654,00	15 336 959,00	13 403 834,00	0,00	0,00	0,00
2028	42 522 610,00	42 522 610,00	5 029 803,00	11 079,00	6 461 335,00	2 691 508,00	15 781 731,00	13 792 545,00	0,00	0,00	0,00

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ryczywół.

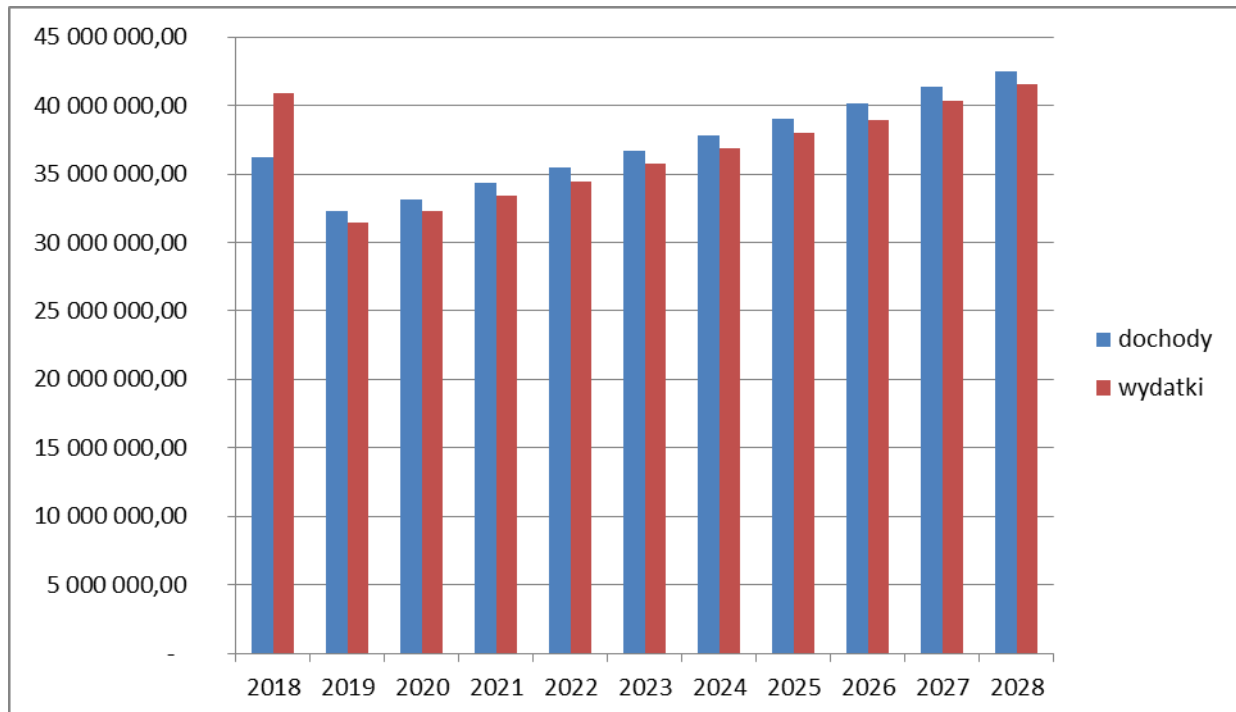
Tab. 17. Prognozowane wydatki gminy Rycyzwół do 2028r.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	z tego:								Wydatki majątkowe
		Wydatki bieżące	w tym:							
			z tytułu poręczeń	w tym:		wydatki na obsługę długu	w tym:			
				Gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	na spłatę przyjętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa		odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy	w tym"		
2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1			2.1.3.1.2		
2018	40894333,61	31613164,61	0,00	0,00	0,00	434000,00	434000,00	71900,00	47800,00	9281169
2019	31402623,25	29616700,00	0,00	0,00	x	365445,00	365445,00	0,00	36400,00	1785923,25
2020	32275382,02	30311036,00	0,00	0,00	x	328500,00	328500,00	0,00	23900,00	1964346,02
2021	33448519,82	31025399,00	0,00	0,00	x	293300,00	293300,00	0,00	13200,00	2423120,82
2022	34441163,23	31755402,00	0,00	0,00	x	255000,00	255000,00	0,00	4500,00	2685761,23
2023	35735586,00	32505412,00	0,00	0,00	x	217500,00	217500,00	0,00	300,00	3230174,00
2024	36842083,00	33277009,00	0,00	0,00	x	181900,00	181900,00	0,00	0,00	3565074,00
2025	38014406,00	34067207,00	0,00	0,00	x	144720,00	144720,00	0,00	0,00	3947199,00
2026	38891682,00	34873549,00	0,00	0,00	x	103000,00	103000,00	0,00	0,00	4018133,00
2027	40324209,00	35699812,00	0,00	0,00	x	60000,00	60000,00	0,00	0,00	4624397,00
2028	41522610,00	36550807,00	0,00	0,00	x	20000,00	20000,00	0,00	0,00	4971803,00

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Rycyzwół

Na rycinie poniżej przedstawiona została zależność pomiędzy dochodami, a wydatkami w latach 2018-2028. Zauważyć należy, że od 2019 r. dochody przewyższają wydatki.

Ryc. 6. Dochody i wydatki gminy Rycyzwół w latach 2018 -2028

źródło: opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiony został wynik budżetu, czyli różnica pomiędzy dochodami, i wydatkami.

Tab. 18. Prognozowany wynik budżetu do 2028r.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu	w tym:	
		dochody ogółem	wydatki ogółem
L.p.	3	3.1	3.2
2018	-4715175,86	36179157,75	40894333,61
2019	886991,75	32289615,00	31402623,25
2020	893247,98	33168630,00	32275382,02
2021	891121,18	34339641,00	33448519,82
2022	1033091,77	35474255,00	34441163,23
2023	909320,00	36644906,00	35735586,00
2024	975460,00	37817543,00	36842083,00
2025	975480,00	38989886,00	38014406,00
2026	1267900,00	40159582,00	38891682,00
2027	1000000,00	41324209,00	40324209,00
2028	1000000,00	42522610,00	41522610,00

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Rycyzwół

Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, iż budżet gminy Ryczywół jedynie w 2018 r. będzie charakteryzował się deficytem. W następnych latach prognozowane jest wystąpienie nadwyżki budżetowej. Deficyt w roku 2018 planuje się pokryć pożyczką z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast osiągniętą nadwyżkę w latach 2018 – 2028 prognozuje się przeznaczyć na spłatę zadłużenia.

9.3 Analizy środowiskowe

Po przeanalizowaniu uwarunkowań środowiskowych gminy Ryczywół uznać należy iż bariery dla rozwoju osadnictwa występują przede wszystkim w południowej części gminy (związane z istniejącymi formami ochrony przyrody), wzdłuż doliny rzeki Flinty (tereny zaniżone, łąki) oraz w środkowej i środkowo – zachodniej części gminy z uwagi na dobre klasy bonitacyjne gruntów (zwłaszcza grunty klasy III). Przyszłe kierunki zagospodarowania gminy winny uwzględniać walory krajobrazowe. W pozostałych obszarach gminy, zarówno podłoże geologiczne, jak i rzeźba terenu nie tworzą przeszkód dla rozwoju zabudowy. Zaleca się zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, alei w ciągach komunikacyjnych i innych zgrupowań drzew. Należy chronić istniejące drzewa, w związku z czym należy ograniczać do niezbędnego minimum (ewentualnie pod niezbędną infrastrukturę techniczną czy drogową) wycinkę drzew. Nie należy zmieniać przeznaczenia terenów leśnych na cele nieleśne i nierolnicze.

Rolnicza przydatność gleb występujących na terenie gminy jest stosunkowo dobra – prawie 55% powierzchni gminy zajmują gleby dobrych i średnio dobrych gleb bonitacyjnych. Łączny udział gleb II i III klasy bonitacyjnej na terenie Gminy wynosi 23,7% ogółu powierzchni. W związku z powyższym wskazane jest, aby przed wyłączeniem z produkcji rolnej chronić gleby wysokich klas bonitacyjnych przed nadmierną antropopresją. W pierwszej kolejności do zabudowy powinno przeznaczać się gleby o najniższych klasach bonitacyjnych.

W przyszłym zagospodarowaniu należy unikać wprowadzania funkcji mogących pogorszyć jakość środowiska przyrodniczego, a także środowiska życia mieszkańców gminy Ryczywół. Należy zapewnić dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku poprzez zachowanie odpowiedniej odległości nowoprojektowanych terenów zabudowy od ciągów komunikacyjnych, gwarantując ochronę przed negatywnym oddziaływaniem w zakresie emisji hałasu.

9.4 Analizy społeczne i gospodarcze

Rozwój gospodarczy gminy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia

poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną także dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Należy przy tym podkreślić, iż samorząd lokalny nie dysponuje – zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych – narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie gminy. Nie oznacza to jednak, że nie może on pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce i na rynku pracy.

Po przeanalizowaniu zebranych danych uznać należy, iż liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Ryczywół od roku 2013 systematycznie wzrasta. Wcześniejsze lata charakteryzował bowiem niewielki spadek. W roku 2010 zarejestrowanych było 456 podmiotów, w tym 422 w sektorze prywatnym, a w roku 2017 już 530 - nastąpił więc wzrost liczby podmiotów o 74. Podkreślenia wymaga fakt, iż wzrasta głównie liczba podmiotów w sektorze prywatnym.

Tab. 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Ryczywół w latach 2010-2017

Podmioty gospodarki narodowej	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem	456	451	449	475	481	488	501	530
w tym:								
Sektor publiczny	14	14	14	14	13	13	13	14
Sektor prywatny	442	437	435	461	468	467	477	504
w tym:								
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	375	365	360	378	379	373	374	387
Spółki handlowe	23	25	28	33	36	41	46	57
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0	0	0	0
Spółdzielnie	5	5	5	5	5	5	6	6
Fundacje	0	0	0	0	0	0	1	0
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	10	13	13	16	17	18	18	19

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, iż w latach 2010 – 2017 można było zaobserwować średni przyrost podmiotów gospodarki narodowej na poziomie ok. 9

podmiotów. Zaznaczyć należy, iż średni, roczny przyrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą wynosi ok. 2, a spółek handlowych wynosi ok. 5. Zakładając w przyszłych latach wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na takim samym poziomie w roku 2047 na terenie gminy Ryczywół prognozuje się zarejestrowanie ok. **270** nowych firm, w tym przyrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 60, a spółek handlowych o 150.

Tab. 20. Prognozowana liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Ryczywół do roku 2047

	2017	2022	2027	2032	2037	2042	2047
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	530	575	620	665	710	755	800
w tym:							
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	387	397	407	417	427	437	447
Spółki handlowe	57	82	107	132	157	182	207

źródło: opracowanie własne

9.5 Prognoza demograficzna

Liczba ludności gminy Ryczywół systematycznie wzrasta.

Na podstawie przedstawionych we wcześniejszych rozdziałach informacji zauważyć można, iż liczba ludności gminy Ryczywół w ciągu 10 lat wzrosła o 201 osób. Zakładając dynamikę zmian liczby ludności na tym samym poziomie można prognozować, iż liczba ludności gminy Ryczywół w 2047r. wzrośnie o 603 osoby i wyniesie ok. **7982** osób.

Tab. 21. Prognozowane zmiany liczby ludności w latach 2017 - 2047

	2017	2027	2037	2047
Liczba ludności	7379	7580	7781	7982

źródło: opracowanie własne

9.6 Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

W poniższej tabeli zostały przedstawione wydatki poniesione w latach 2010 – 2017 na wykonanie sieci komunikacyjnych z rozróżnieniem na kategorie dróg oraz szczegółowe inwestycje.

Tab. 22. Wydatki gminy Ryczywół na drogi w latach 2010-2017

Rok	Zadanie	Wydatki [zł]
2010	DROGI GMINNE	1 948 579,79
	w tym:	
	Budowa drogi w Gorzewku	1 439 701,82
	Przebudowa Pl. 1 Maja w Ryczywole – II etap	169 115,65
	Budowa dróg osiedlowych wraz z kanalizacją deszczową w Ryczywole – II etap	339 762,32
	DROGI POWIATOWE	125 000,00
	w tym:	
Budowa drogi powiatowej nr 2020P	125 000,00	
	RAZEM	2 073 579,79
2011	DROGI GMINNE	932 390,10
	w tym:	
	Budowa drogi w Łopiszewie	932 390,10
	DROGI POWIATOWE	49 540,30
	w tym:	
	Dofinansowanie budowy chodników przy drogach powiatowych w gminie Ryczywół	49 540,30
	RAZEM	981 930,40
2012	DROGI GMINNE	735 437,84
	w tym:	
	Budowa nawierzchni ul. Sosnowej w Ryczywole	140 159,72
	Przebudowa ulicy Kościuszki w Ryczywole	409 228,15
	Remont parkingów na Pl. 1 Maja w Ryczywole	88 596,93
	Remont parkingów przed Gminnym Ośrodkiem Kultury w Ryczywole	97 453,04
	RAZEM	735 437,84
2013	DROGI GMINNE	691 954,82
	w tym:	
	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych we wsi Trzy Góry	381 936,31
	Budowa kanalizacji burzowej wraz z chodnikiem we wsi Skrzetusz	219 982,37
	Budowa nawierzchni ul. Brzozowej – odcinek I	90 036,14
	DROGI POWIATOWE	100 000,00
	w tym:	
Budowa chodników przy drogach powiatowych na terenie gminy Ryczywół	100 000,00	
	RAZEM	791 954,82
2014	DROGI GMINNE	723 625,23
	w tym:	
	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych we wsi Dąbrówka Ludomska	524 547,18
	Budowa nawierzchni ul. Bukowej w Ryczywole	199 078,05
	RAZEM	723 625,23
2015	DROGI GMINNE	557 563,80
	w tym:	
	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych we wsi Dąbrówka Ludomska etap II	385 626,58
	Budowa drogi z kanalizacją deszczową ul. Dębowej w Ryczywole	171 937,22
	DROGI POWIATOWE	60 000,00
	w tym:	
Budowa bezpiecznego przejścia dla pieszych na ul. Mikołajczaka w Ryczywole – 1352P	60 000,00	
	RAZEM	617 563,80
2016	DROGI GMINNE	828 205,42
	w tym:	
	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych we wsi Tłukawy	259 461,97
	Budowa drogi z kanalizacją deszczową ul. Sosnowa w Ryczywole	510 934,68
	Przebudowa drogi w Gorzewie	57 808,77
	DROGI POWIATOWE	200 000,00
	w tym:	
Dotacja celowa pn.: „Przebudowa wiaduktu nad linią kolejową w ciągu drogi powiatowej nr 1846P w Łopiszewie”	200 000,00	
	RAZEM	1 028 205,42
2017	DROGI GMINNE	2 323 024,47
	w tym:	

	Budowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych we wsi Gorzewo	340 729,93
	Budowa drogi gminnej Zawady-Ninino	1 915 781,45
	Budowa drogi na osiedlu Przyjaźni w Ryczywole	9 000,03
	Przebudowa drogi przy ul. Marcinkowskiego	53 113,06
	Zakup i montaż wiaty przystankowej dla miejscowości Dąbrówka Ludomska	4 400,00
	DROGI POWIATOWE	708 815,00
	w tym:	
	Pomoc finansowa dla Starostwa Powiatowego na „Przebudowę drogi powiatowej nr 2019P Ludomy-Ryczywół odcinek Ludomy-Gorzewo od km 3+450 na długości 3427m”	708 815,00
	RAZEM	3 031 839,47
	RAZEM W LATACH 2010 – 2017, w tym:	9 984 136,77
	drogi gminne	8 740 781,47
	drogi powiatowe	1 243 355,30

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Urzędu Gminy Ryczywół

W latach 2010 – 2017 na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie sieci komunikacyjnych wydano 9 984 136,77 zł. Największe wydatki nastąpiły w roku 2017 - 3 031 839,47 zł, co stanowi ok. 30 % ogółu wydatków na ten cel w omawianych latach. Rekordowe wydatki w roku 2017 są związane z realizacją wielu priorytetowych inwestycji z zakresu sieci komunikacyjnych – przebudowy dróg gminnych.

W tabeli poniżej zestawione zostały szczegółowe informacje dotyczące wydatków poniesionych w latach 2010 – 2017 na wykonanie niezbędnej infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Tab. 23. Wydatki na zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej

Rok	Zadanie	Wydatki [zł]
2010	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ryczywole – II etap	2 163 497,28
	Budowa placu zabaw we wsi Radom „Kolorowe podwórko”	49 964,29
	Remont świetlic wiejskich w miejscowości Piotrowo, Zawady oraz Lipa	249 128,31
	RAZEM	2 462 589,88
2011	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Ryczywole – II etap	1 659 358,35
	Przebudowa i remont GOK	279 500,30
	Moje boisko – Orlik 2012	238 718,43
	Budowa placów zabaw w miejscowości Ryczywół, Gorzewo, Dąbrówka Ludomska, Skrzetusz i Tłukawy	110 397,54
	RAZEM	2 287 974,62
2012	Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowościach Lipa, Ryczywół i Skrzetusz	69 319,75
	Remont świetlicy Gorzewo	83 088,32
	Moje boisko – Orlik 2012	1 139 608,78
	RAZEM	1 292 016,85
2013	Budowa linii wodociągowej we wsi Lipa Bagna	122 383,30
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami we wsi Gorzewo-Łaszczewiec-Ludomy	397 494,94
	Wykonanie monitoringu na stadionie w Ryczywole	24 999,75
	Wymiana pieca CO - hala sportowa w Ryczywole	24 249,99
	Budowa placu zabaw – Wyspa zabaw Wiardunki	23 300,00
	Budowa placu zabaw – Kraina zabaw pod Lipami	23 000,00
	Budowa placu zabaw – Klub zabaw Ninino	23 000,00
	RAZEM	638 427,98
2014	Montaż osadników szlamowych	30 000,00
	Budowa ogrodzenia działki świetlicy wiejskiej w Gorzewie	86 432,00
	Budowa placu zabaw w Zawadach	30 435,30
	Budowa wiaty rekreacyjnej we wsi Ludomy	67 922,64

	Budowa linii wodociągowej wsi Połajewice	250 220,00
	Budowa linii wodociągowej we wsi Tłukawy	22 192,68
	Budowa linii wodociągowej we wsi Lipa	12 997,00
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączykami we wsiach Gorzewo-Łaszczewiec-Ludomy –II etap	2 475 044,02
	RAZEM	2 975 243,64
2015	Nowe centrum rekreacyjne wsi – staw Tłukawski	37 666,00
	Zagospodarowanie Placu 1 Maja w Ryczywole	834 630,52
	RAZEM	872 296,52
2016	Zagospodarowanie przestrzeni Pl. 1Maja w Ryczywole	12 000,00
	Modernizacja oświetlenia ulicznego	8 367,69
	Budowa zbiornika bezodpływowego przy świetlicy w Tłukawach	9 163,50
	Budowa hali widowiskowo-sportowej w Ryczywole	1 500 000,01
	Budowa siłowni zewnętrznej we wsi Lipa	9 850,00
	Budowa wiejskiej strefy rekreacji	25 809,00
	Oryginalne centrum sportu i aktywnej rekreacji w Ryczywole	77 907,00
	Linowy plac zabaw w Piotrowie	29 525,00
	Utwardzenie placu na terenie rekreacyjnym w Ludomach	29 919,55
	Wykonanie i montaż boksów dla drużyn piłkarskich – boisko w Lipie	9 600,00
	RAZEM	1 712 141,75
2017	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	11 874,85
	Budowa Sali widowiskowo-sportowej w Ryczywole	6 044 545,03
	Budowa urzędzeń rekreacyjnych „Wesołe Podwórko” we wsi Ludomy	7 897,21
	RAZEM	6 064 317,09
	RAZEM LATA 2010 - 2017	18 305 008,33

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Urzędu Gminy Ryczywół.

W latach 2010 – 2017 na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej wydano 18 305 008,33 zł. Największe wydatki nastąpiły w roku 2017 – 6 064 317,09 zł, co stanowi 33% ogółu wydatków na ten cel w omawianych latach. Rekordowe wydatki w roku 2013 są związane z realizacją wielu priorytetowych inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej, m.in. budową Sali widowiskowo-sportowej w Ryczywole.

Po przeanalizowaniu prognozowanego wyniku budżetowego do 2028r., szczegółowych wydatków na cele związane z wykonaniem sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej czy kanalizacyjnej, możliwość pozyskania dotacji unijnych lub inwestorów prywatnych uznać należy, iż Gmina Ryczywół posiada możliwości finansowania wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.

9.7 Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy, na obszarach zwartych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

W związku z lokalizacją nowej zabudowy na terenach gminy konieczne będzie, w pierwszej kolejności, wyposażenie tych terenów w infrastrukturę techniczną (sieć wodociągową i kanalizacyjną) i drogową (utwardzenie dróg, chodniki, oświetlenie uliczne). Konieczne będzie również zabezpieczenie funduszy przeznaczonych na odbieranie, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Ryczywół oraz świadczenie usług transportowych w zakresie przywozu i odwozu dzieci i młodzieży do szkół. Podkreślić należy, iż gmina Ryczywół w swoich planach finansowych na najbliższe lata uwzględniła potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji zadań własnych związanych z lokalizacją nowej zabudowy.

W tabeli poniżej przedstawiony został wykaz przedsięwzięć wieloletnich zaprezentowany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Ryczywół na lata 2017 – 2028. W najbliższych latach do najważniejszych przedsięwzięć wieloletnich zaliczyć należy m.in. modernizację dróg gminnych.

Tab. 24. Wydatki gminy Ryczywół na przedsięwzięcia w latach 2018-2021

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe	Limity wydatków w poszczególnych latach				Limit zobowiązań
					2018	2019	2020	2021	
1. Wydatki na przedsięwzięcia - ogółem, z tego:				15 160 331,00	6 072 806,90	220 126,10	0,00	0,00	691 588,02
1.a wydatki bieżące				918 253,00	409 179,90	220 126,10	0,00	0,00	307 580,00
1.b wydatki majątkowe				14 242 078,00	5 663 627,00	0,00	0,00	0,00	384 008,02
1.1. Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1, 2 i 3, z tego:				223 212,00	72 212,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1. wydatki bieżące				223 212,00	72 212,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2. wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2. Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno - prywatnego, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.1. wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2. wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3. Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2), z tego:				14 937 119,00	6 000 594,90	220 126,10	0,00	0,00	691 588,02
1.3.1. wydatki bieżące				695 041,00	336 967,90	220 126,10	0,00	0,00	307 580,00
1.3.1.1	Analiza popytu na przewozy kolejowe pasażersko-towarowe na połączeniu aglomeracyjnym Czarnków-Rogoźno-Wągrowiec – Analiza popytu	Urząd Gminy	2017-2018	7 500,00	7 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.2	Dowozy szkolne – Bezpieczne dowożenie uczniów do szkół na terenie Gminy Ryczywół	Urząd Gminy	2017-2018	255 000,00	145 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.3	Dowozy szkolne w roku 2018/2019 – bezpieczne dowożenie uczniów do szkół	Urząd Gminy	2018-2019	307 580,00	131 820,00	175 760,00	0,00	0,00	307 580,00
1.3.1.4	Najem kserokopiarek niezbędnych do funkcjonowania pracy w Urzędzie Gminy w Ryczywolu	Urząd Gminy	2017-2018	24 000,00	12 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ryczywół

1.3.1.5	Opracowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy	2017-2019	54 120,00	20 700,90	33 419,10	0,00	0,00	0,00
1.3.1.6	Przeprowadzenie audytu wewnętrznego – ocena kontroli i zarządzania ryzykiem	Urząd Gminy	2017-2018	14 000,00	9 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1.7	Zakup licencji na dostęp do programu Lex Samorząd Terytorialny – zakup programu niezbędnego do pracy na stanowiskach pracowniczych w Urzędzie Gminy	Urząd Gminy	2017-2019	32 841,00	10 947,00	10 947,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.wydatki majątkowe				14 242 078,00	5 663 627,00	0,00	0,00	0,00	384 008,02
1.3.2.1	Budowa drogi na Osiedlu Przyjaźni w Ryczywole	Urząd Gminy	2017-2018	359 001,00	350 000,00	0,00	0,00	0,00	33 981,28
1.3.2.2	Budowa drogi w Tłukawach – poprawa bezpieczeństwa na drodze	Urząd Gminy	2017-2018	14 760,00	14 760,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.3	Poprawa bazy sportowo-rekreacyjnej – budowa Sali sportowo-widowiskowej	Urząd Gminy	2016-2018	9 159 230,00	1 614 680,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.4	Przebudowa drogi w Łoposzewie – poprawa bezpieczeństwa na drogach.	Urząd Gminy	2017-2018	501 125,00	501 125,00	0,00	0,00	0,00	7 154,01
1.3.2.5	Wniesienie udziałów do Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Ryczywole – na realizację projektu w ramach Poddziałania 4,3,1, Gospodarka wodno-ściekowa – Zwiększenie płynności finansowej	Urząd Gminy	2017-2018	2 670 000,00	1 670 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.2.6	Zagospodarowanie terenu wraz z budową boiska wielofunkcyjnego przy zespole Szkół w Ludomach – Poprawa bazy sportowej	Urząd Gminy	2017-2018	1 537 962,00	1 513 062,00	0,00	0,00	0,00	342 872,73

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Urzędu Gminy w Ryczywole

9.8 Potrzeby inwestycyjne gminy, a możliwości finansowania

Gmina Ryczywół w perspektywie krótko i długoterminowej planuje realizację wielu inwestycji. Realizacja najważniejszych z nich obciąży budżet samorządu. Zaznaczyć jednak należy, iż zakłada się finansowanie ww. inwestycji z funduszy pochodzących z dotacji celowych, dofinansowań oraz w ramach partycypacji kosztów z potencjalnymi Inwestorami. Gmina Ryczywół w planowaniu wydatków zmuszona będzie realizować inwestycje według pilności potrzeb.

Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, iż gmina Ryczywół w sposób racjonalny i zrównoważony będzie realizowała kolejne inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, drogowej i społecznej. Przeanalizowanie kondycji finansowej gminy oraz ilość zrealizowanych inwestycji pozwala uznać, iż gmina Ryczywół będzie wywiązywała się z realizacji zadań własnych.

9.9 Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

- zabudowa mieszkaniowa

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą demograficzną uznać należy, iż liczba ludności gminy Ryczywół w 2047r. wzrośnie o 603 osoby i wyniesie około **7982** osób. Dla takiej liczby mieszkańców konieczne będzie uwzględnienie powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej.

W roku 2017 przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 93,0 m², zaś przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosiła 25,7 m².

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wynikające z prognozy demograficznej wyniesie zatem około **15 497,1 m²**. Z dokonanej analizy istniejącej substancji mieszkaniowej wynika iż konieczne jest zwiększenie standardów zamieszkania, w związku z czym istnieje zapotrzebowanie na kolejne **331 100,00 m²** powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej. Analizy społeczne, środowiskowe, społeczno - gospodarcze a także analizy decyzji administracyjnych z zakresu warunków zabudowy i zagospodarowania terenów, wykazały kolejne zapotrzebowanie na ok. **689 970,86m²** powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej. Łączne zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wynosi więc **1 036 567,96m²**.

- zabudowa przemysłowa

Dla prognozowanej liczby nowych podmiotów gospodarczych należy przewidzieć tereny, na których będą mogły być zlokalizowane nowe firmy. Konieczne jest określenie

zapotrzebowania na nowe tereny przeznaczone pod funkcje usługowe oraz przemysłowe.

W celu oszacowania ww. zapotrzebowania konieczne jest przyjęcie założenia, iż jeden podmiot gospodarki narodowej (firma) będzie znajdował się na jednej działce budowlanej. Zaznaczyć należy, iż powierzchnia zabudowy poszczególnych funkcji została określona na podstawie przeanalizowania parametrów istniejącej zabudowy oraz wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Z uwagi na różnorodne formy architektoniczne budynków oraz zawłościami związane z obliczaniem powierzchni użytkowej budynków proponuje się, w celu uproszczenia obliczeń, przyjąć założenie, iż wielkość powierzchni użytkowej budynku tożsama jest z powierzchnią zabudowy terenu. W tabeli poniżej zostały przedstawione przyjęte wskaźniki oraz wielkości.

Tab. 25. Zestawienie powierzchni zabudowy oraz powierzchni użytkowych niezbędne do wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę usługowo – produkcyjną

L.p.	Funkcja	Powierzchnia pojedynczej działki budowlanej [m ²]	Powierzchnia zabudowy terenu [%]	Powierzchnia zabudowy terenu [m ²]	Powierzchnia użytkowa budynku [m ²]
1.	RM/U	1000	30%	300	300
2.	M/U	1000	40%	400	400
3.	M/P	1000	40%	400	400
4.	U	1000	45%	450	450
5.	US, UK	1000	45%	450	450
6.	UT	1000	35%	350	350
7.	P/U	1000	50%	500	500
8.	R/P	3000	20%	600	600
ŚREDNIA				431,25	431,25

źródło: opracowanie własne

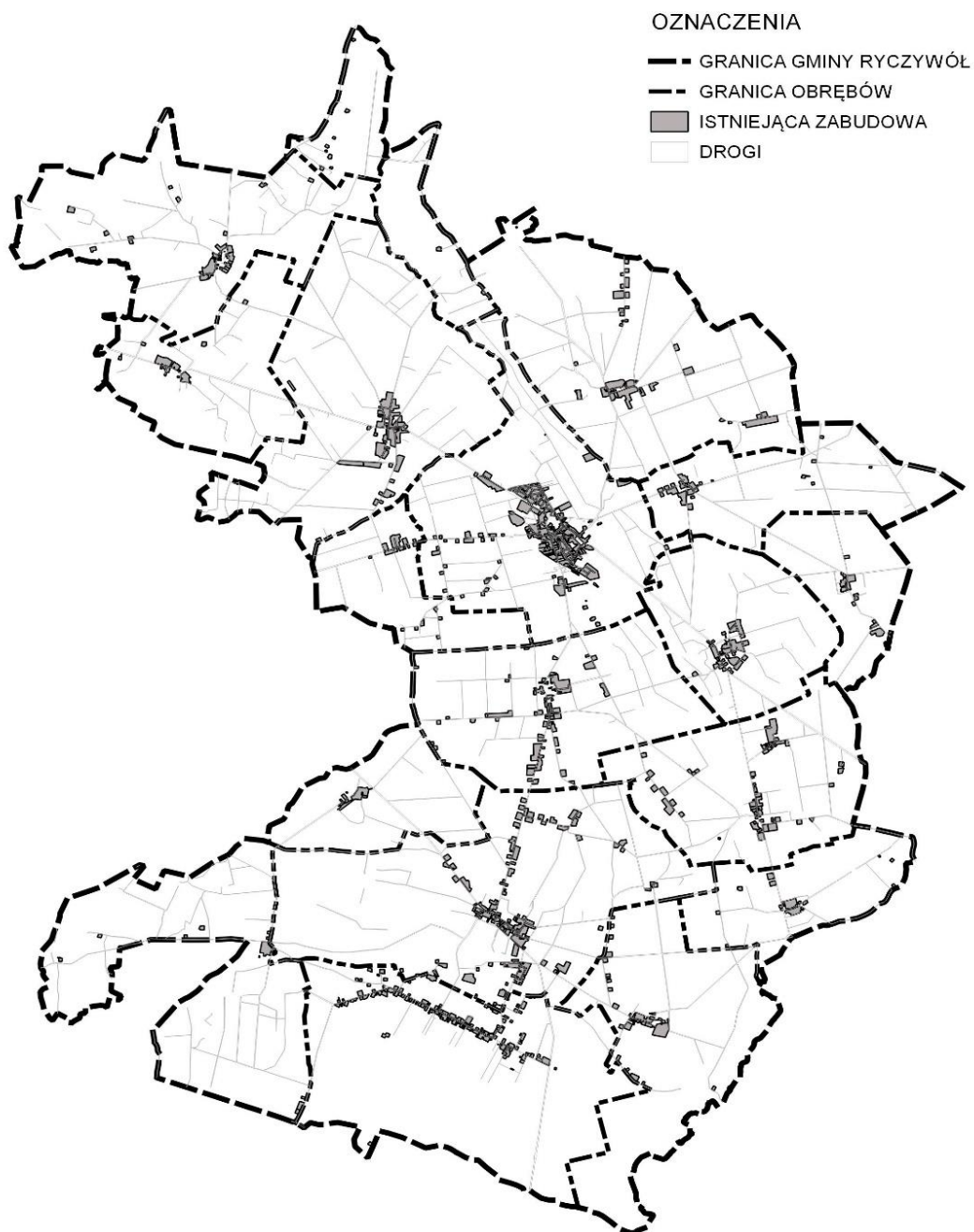
Dla dalszych obliczeń przyjmuje się średnią powierzchnię użytkową budynków, czyli 431,25 m². W związku z powyższym zapotrzebowanie na nową zabudowę związaną z usługami oraz przemysłem w gminie Ryczywół wyrażoną w powierzchni użytkowej budynków wynosi **116 437,50 m²** (270 nowych podmiotów gospodarki narodowej x 431,25 m² powierzchni użytkowej budynków). Z dokonanej analizy istniejącej substancji zabudowy wynika iż konieczne jest zwiększenie standardów budynków, w związku z czym istnieje zapotrzebowanie na **64 600 m²**. Analizy społeczne, środowiskowe, gospodarcze, analizy decyzji administracyjnych z zakresu warunków zabudowy i zagospodarowania a przede wszystkim analizy związane z projektowaną drogą ekspresową S11 wykazały

kolejne zapotrzebowanie na ok. **62 983,71m²**. Łączne zapotrzebowanie na zabudowę usługową, przemysłową wynosi więc **244 021,21m²**.

9.10 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze)

Rozważania odnośnie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę należy rozpocząć od określenia obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze). W tym celu konieczne jest przeanalizowanie przestrzennego rozmieszczenia istniejącej zabudowy (rycina poniżej), wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Analizując poniższą rycinę zauważyć można, iż istniejąca zabudowa zlokalizowana jest przy głównych ciągach komunikacyjnych, w większości tworzy zwartą zabudowę w ramach wsi.

Ryc. 7. Istniejąca zabudowa na terenie gminy Ryczywół

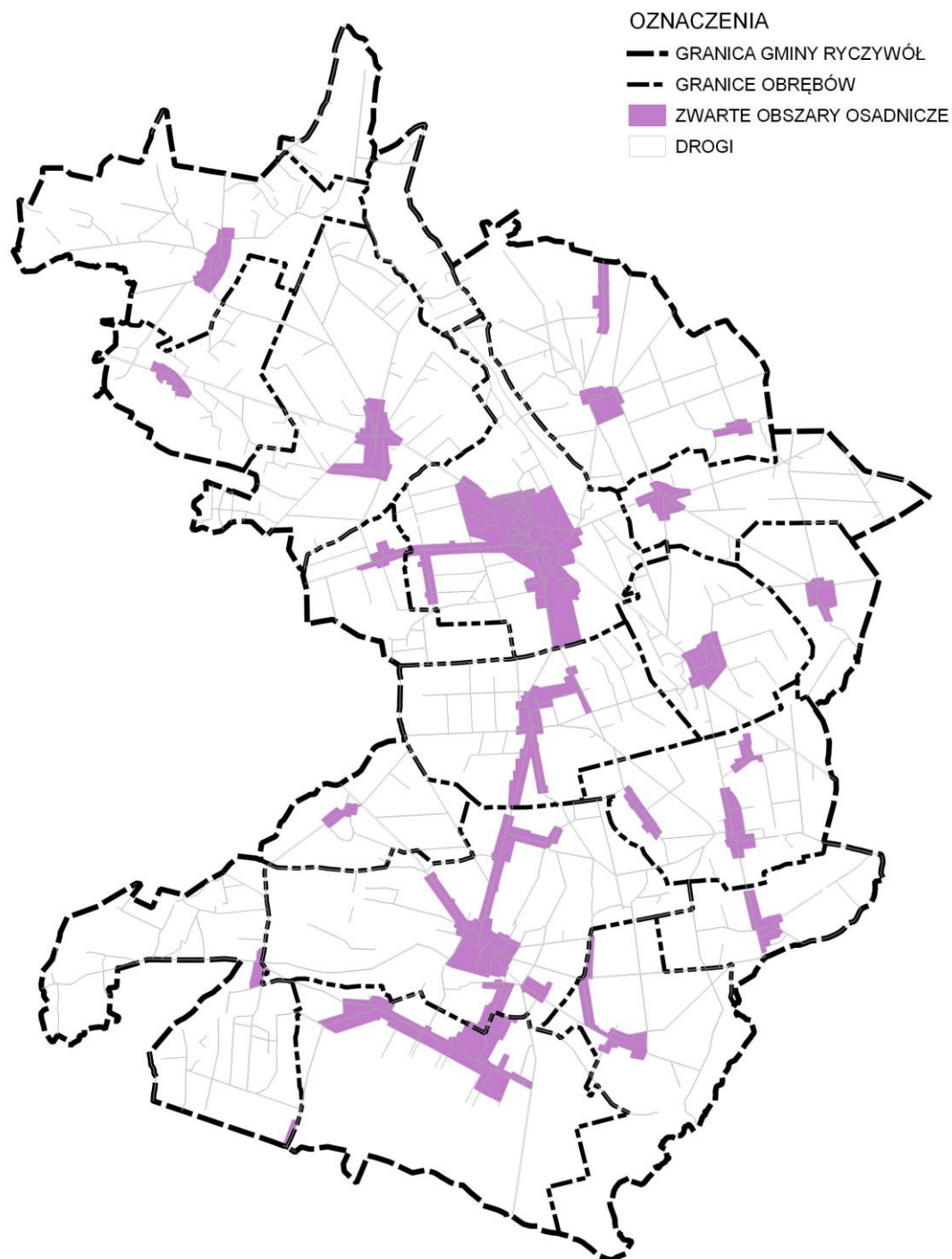

źródło: opracowanie własne

Na tak powstałym szkielecie można wyodrębnić obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze). Na rycinie poniżej przedstawione zostało przestrzenne rozłożenie zwartych obszarów osadniczych na terenie gminy Ryczywół.

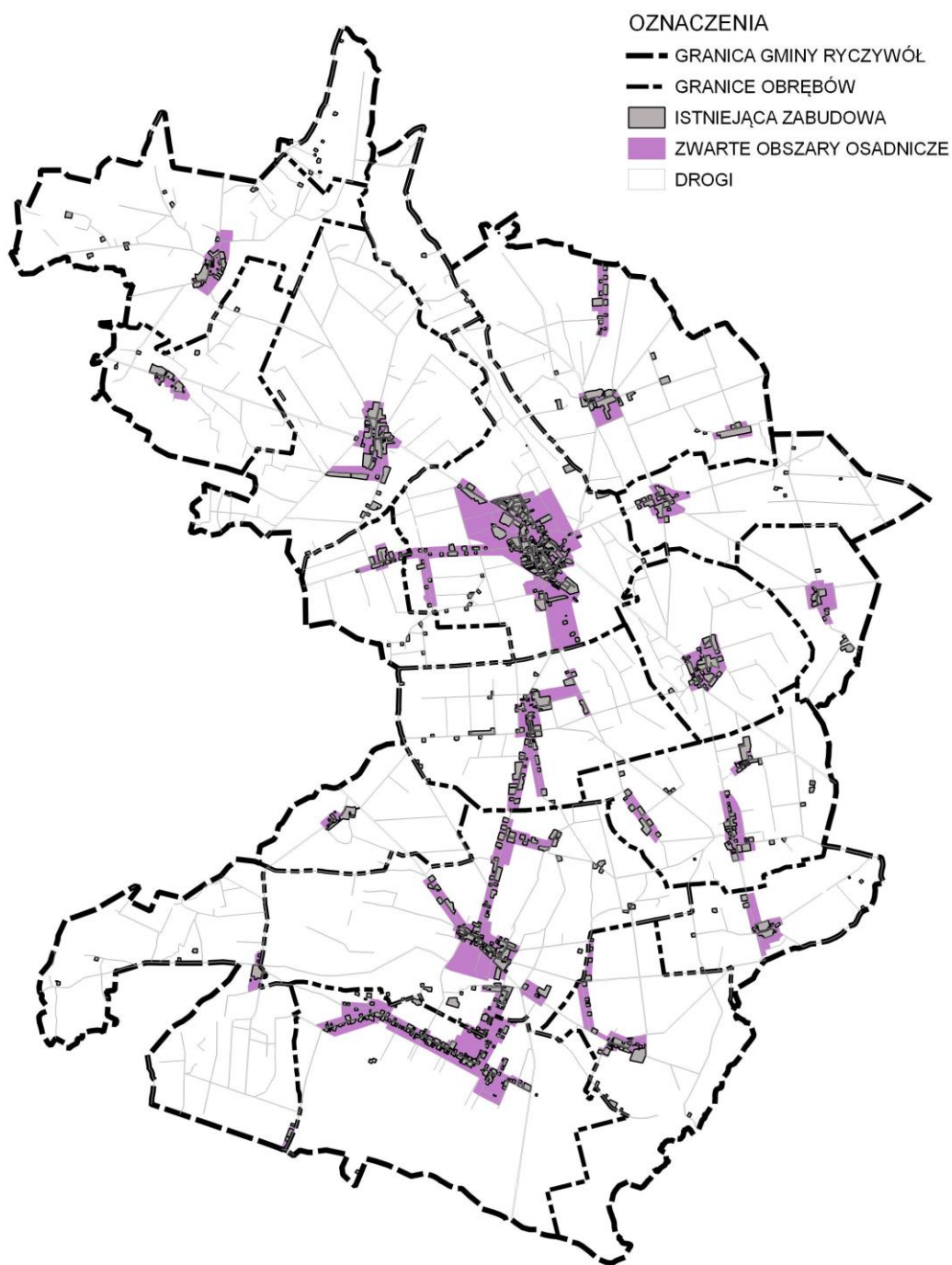
Po przeprowadzeniu inwentaryzacji istniejącej zabudowy i wyodrębnieniu jej ze zwartych obszarów znajdujących się na terenie gminy Ryczywół można przystąpić do oszacowywania powierzchni rezerw w obrębie zwartych obszarów osadniczych. Na poniższych rycinach przedstawione zostało rozmieszczenie istniejącej zabudowy na tle zwartych obszarów osadniczych w gminie Ryczywół.

Ryc. 8. Zwarte obszary na terenie gminy Ryczywół

źródło: opracowanie własne

Ryc. 9. Istniejąca zabudowa na tle zwartych obszarów osadniczych na terenie gminy Ryczywół

Kolejnym krokiem niezbędnym do uzyskania powierzchni użytkowej rezerw istniejących jednostek urbanistycznych jest przyjęcie dla każdej funkcji średniej wielkości pojedynczej działki oraz powierzchni użytkowej budynków na pojedynczej działce. Wskaźniki te zostały określone na podstawie przeanalizowania poszczególnych funkcji istniejącej zabudowy w gminie Ryczywół, zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz parametrów charakterystycznych takich jak: wielkość działki, powierzchnia zabudowy i intensywność zabudowy. Podkreślić należy, iż z uwagi na różnorodne formy architektoniczne budynków oraz zawiłości związane z obliczaniem powierzchni użytkowej zabudowy, w celu uproszczenia obliczeń, przyjęto założenie, iż wielkość powierzchni użytkowej budynku tożsama jest z powierzchnią zabudowy terenu. W tabeli poniżej zestawione zostały powierzchnie rezerw w obrębie zwartych obszarów z podziałem na funkcje zabudowy.

Tab. 26. Powierzchnie rezerw w zwartych obszarach osadniczych

Funkcja terenu*	Powierzchnia rezerw istniejących jednostek osadniczych [m²]	Powierzchnia pojedynczej działki [m²]	Liczba działek	Powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce [m²]	Powierzchnia użytkowa zabudowy rezerw istniejących jednostek osadniczych
1	2	3	4 (2/3)	5	6 (4x5)
RM/U	3 454 255	1000	3454,26	300	1036276,5
M/U	537526	1000	537,53	400	215010,4
M/P	6628,8	1000	6,63	400	2651,52
U	19624,8	1000	19,62	450	8831,16
US,UK	38996	1000	39,00	450	17548,2
UT	0	1000	0,00	350	0
P/U	357740	1000	357,74	500	178870
R/P	0	3000	0,00	600	0
RAZEM	4414770,6	-	-	-	1459187,78

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

RM/U – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,

M/U – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,

M/P – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

U - tereny zabudowy usługowej,

US – tereny sportu i rekreacji,

UK – tereny kultury i kultury fizycznej,

UT - tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej,

P/U - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

R/P – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny,

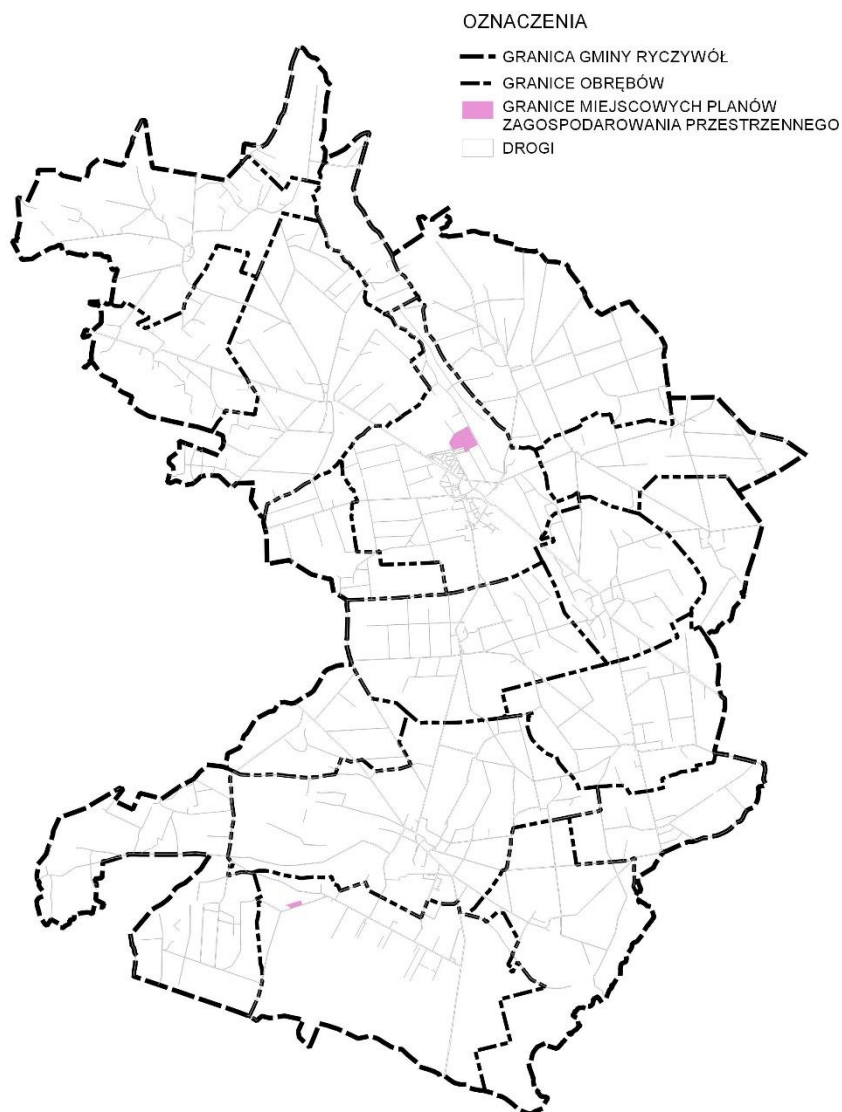
Na terenie gminy Ryczywół w obszarach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej występuje łącznie **1 459 187,78 m²** rezerw powierzchni użytkowej zabudowy.

9.11 Chłonność obszarów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę

Podobnie jak w przypadku zwartych obszarów osadniczych rozważania odnośnie rezerw powierzchni przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych należy rozpocząć od określenia przestrzennego rozłożenia obowiązujących planów miejscowych na terenie gminy Ryczywół. W celu obliczenia chłonności w ramach planów miejscowych, wzięto pod uwagę jedynie dwa z pięciu obowiązujących planów miejscowych na terenie gminy Ryczywół. Pozostałe trzy plany miejscowe zawierają się w zwartych jednostkach osadniczych. Granice planów miejscowych poza zwartymi obszarami osadniczymi przedstawiono na poniższej rycinie (ryc. 10).

Tereny obowiązujących planów miejscowych wziętych do obliczeń chłonności są nie zabudowane.

Ryc. 10. Miejsce plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Ryczywół poza zwartymi obszarami osadniczymi

źródło: opracowanie własne

Kolejnym krokiem niezbędnym do uzyskania powierzchni użytkowej zabudowy rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jest przyjęcie dla każdej funkcji średniej wielkości pojedynczej działki oraz powierzchni użytkowej pojedynczej działki. Wskaźniki te zostały określone na podstawie przeanalizowania poszczególnych funkcji istniejącej zabudowy w gminie Ryczywół, zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz parametrów charakterystycznych takich jak:

wielkość działki, powierzchnia zabudowy i intensywność zabudowy. Podkreślić należy, iż z uwagi na różnorodne formy architektoniczne budynków oraz zawłości związane z obliczaniem powierzchni użytkowej budynków, w celu uproszczenia obliczeń, przyjęto założenie, iż wielkość powierzchni użytkowej zabudowy tożsama jest z powierzchnią zabudowy terenu. W tabeli poniżej zestawione zostały powierzchnie rezerw w obrębie zwartych obszarów z podziałem na funkcje zabudowy.

Tab. 27. Powierzchnie rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Funkcja terenu*	Powierzchnia rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego [m²]	Powierzchnia pojedynczej działki [m²]	Liczba działek	Powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce [m²]	Powierzchnia użytkowa zabudowy rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
1	2	3	4 (2/3)	5	6 (4x5)
RM/U	22095,8	1000	22,10	300	6628,74
M/U	0	1000	0,00	400	0
M/P	0	1000	0,00	400	0
U	0	1000	0,00	450	0
US,UK	0	1000	0,00	450	0
UT	148809	1000	148,81	350	52083,15
P/U	0	1000	0,00	500	0
R/P	0	3000	0,00	600	0
RAZEM	170904,8	-	-	-	58711,89

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

RM/U – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,

M/U – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,

M/P – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

U - tereny zabudowy usługowej,

US – tereny sportu i rekreacji,

UK – tereny kultury i kultury fizycznej,

UT - tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej,

P/U - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

R/P – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny.

Na terenie gminy Ryczywół, w granicach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, poza zwartymi jednostkami osadniczymi, występuje łącznie **58 711,89 m²** rezerw powierzchni użytkowej zabudowy.

9.12 Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (zwartych obszarów osadniczych) oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

W tabeli poniżej przedstawione zostało zestawienie rezerw powierzchni w obrębie istniejących zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych. Na terenie gminy Ryczywół występuje łącznie **1517899,67 m²** rezerwy powierzchni użytkowej zabudowy.

Tab. 28. Zestawienie powierzchni rezerw w obrębie istniejących zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych

Funkcja terenu	Rezerwy powierzchni					
	w tym:				Ogółem	
	w obrębie zwartych obszarów osadniczych		w planach miejscowych		w obrębie zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych	
	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy
	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
1	2	3	4	5	6	7
RM/U	3 454 255	1036276,5	22095,8	6628,74	3476350,8	1042905,24
M/U	537526	215010,4	0	0	537 526	215010,4
M/P	6628,8	2651,52	0	0	6 628,80	2651,52
U	19624,8	8831,16	0	0	19624,8	8831,16
US,UK	38996	17548,2	0	0	38 996	17548,2
UT	0	0	148809	52083,15	148 809	52083,15
P/U	357740	178870	0	0	357740	178870
R/P	0	0	0	0	0	0
RAZEM	4414770,6	1459187,78	170904,8	58711,89	4585675,40	1517899,67

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

RM/U – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,

M/U – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,

M/P – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

U - tereny zabudowy usługowej,

US – tereny sportu i rekreacji,

UK – tereny kultury i kultury fizycznej,

UT - tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej;

P/U - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

R/P – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny.

9.13 Zapotrzebowanie na nową zabudowę, a chłonność obszarów

Na podstawie przeprowadzonych analiz ekonomicznych, finansowych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych oraz prognozy demograficznej gmina Ryczywół do roku 2047 będzie wykazywała zapotrzebowanie na **1 036 567,96m²** powierzchni użytkowej nowej zabudowy przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową oraz **244 021,21m²** pod zabudowę przemysłową. Zapotrzebowanie wynikające z powyższych analiz na nową zabudowę do 2047r. wyniesie **1 280 589,17 m²** powierzchni użytkowej zabudowy (zapotrzebowanie wynikające z analiz, bez uwzględnienia zapotrzebowania wynikającego z niepewności rozwojowych). Łączne zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową, usługową i przemysłową na terenie gminy, uwzględniające niepewność procesów rozwojowych na poziomie ok. 25% wyniesie **1 600 236,46m²**.

Tab. 29. Zapotrzebowanie na nową zabudowę gminy Ryczywół

Funkcja terenu*		Powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]
1	Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wynikające z:	1 036567,96
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozy demograficznej, • polepszenia jakości zamieszkania – wzrost wskaźnika powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę, • analiz wydanych decyzji o warunkach zabudowy, • analiz środowiskowych i społecznych, • analiz finansowych, 	
2	Zapotrzebowanie na zabudowę usługową, przemysłową, wynikające z:	244 021,21
	<ul style="list-style-type: none"> • prognozy wzrostu podmiotów gospodarczych, • rewitalizacji istniejącej zabudowy przemysłowej, • analiz wydanych decyzji o warunkach zabudowy, • analiz środowiskowych i społecznych, • analiz finansowych, • projektowanej drogi ekspresowej S11 	
3.	Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową, usługową i przemysłową wynikające z niepewności procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30% (zgodnie z art. 10, ust. 7 pkt 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2018 poz. 1945 ze zm.) - przyjęło ok. 25% zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz	319 647,29
RAZEM		1 600 236,46m²

źródło: opracowanie własne

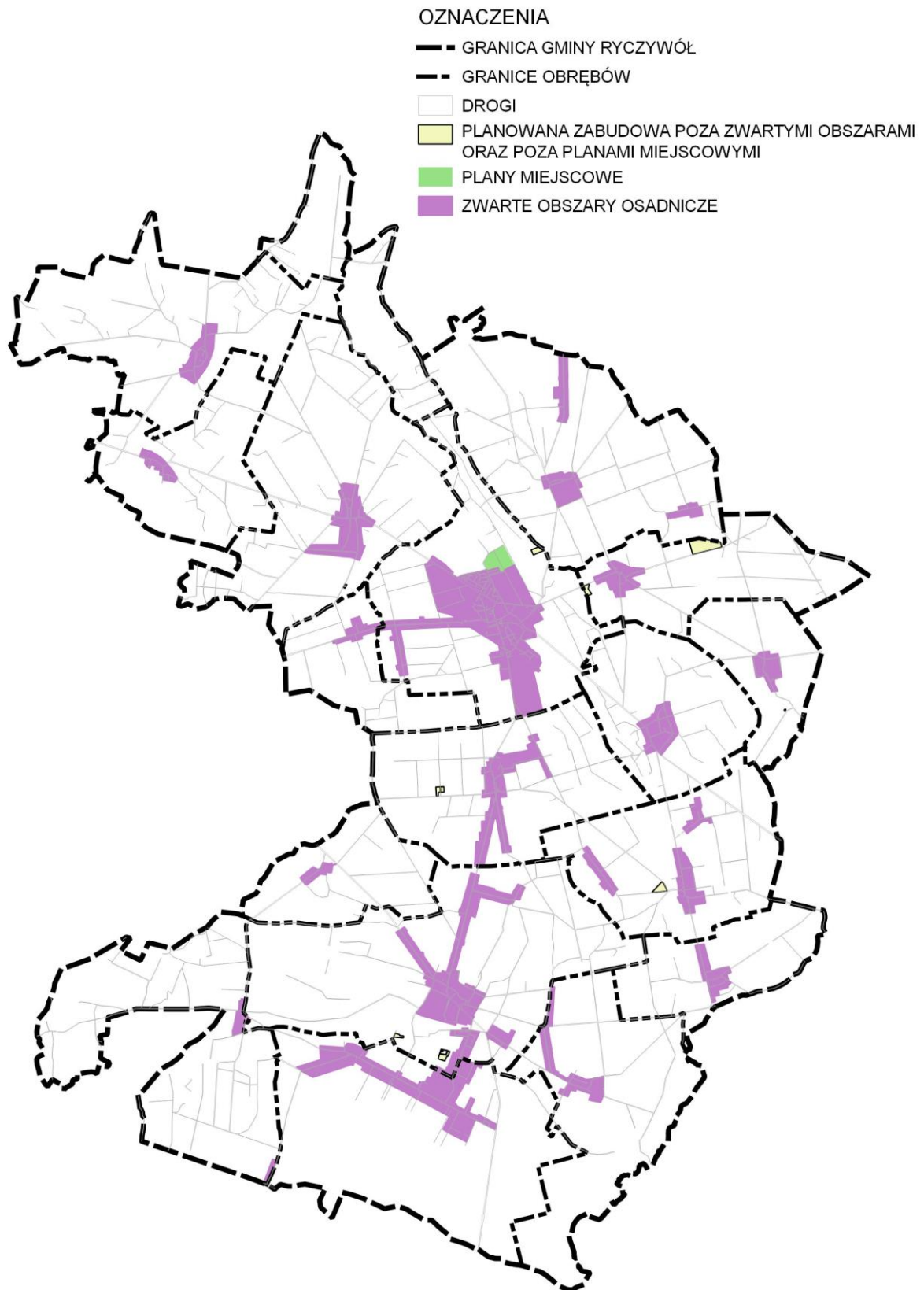
Analizując powyższą tabelę można zauważyć, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę powierzchni użytkowej rezerw terenów na terenie obszarów zwartych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynoszącą **1 517 899,67 m²**.

9.14 Lokalizowanie zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi i obowiązującymi planami miejscowymi

Na rysunku Studium wyznaczono niewiele terenów zlokalizowanych poza zwartymi jednostkami osadniczymi oraz poza planami miejscowymi. W ramach wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej (RM/U) wyznaczono jedynie ok. 16,5ha nowych terenów, co stanowi ok. 4,8% w stosunku do zabudowy RM/U zlokalizowanej w granicach zwartych obszarów oraz planów miejscowych. Około 1,8 ha przeznaczono pod usługi turystyki i zabudowy rekreacji indywidualnej (UT), co stanowi 12,06% ogółu usług turystyki w ramach zwartych obszarów i planów miejscowych oraz ok. 2,4 ha przeznaczono pod tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów oraz tereny zabudowy usługowej (P/U za wyjątkiem terenów P/U w sąsiedztwie drogi ekspresowej S11), co stanowi ok. 6,96% ogółu terenów P/U w ramach zwartych obszarów i planów miejscowych. W miejscowości Zawady, w sąsiedztwie projektowanej drogi ekspresowej S11 wyznaczono ok. 10,5 ha terenów P/U. Wyznaczono również ok. 1,7ha terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej, składów i magazynów.

Podkreślenia wymaga fakt, iż gmina Ryczywół jest gminą o charakterze wiejskim. Istniejąca zabudowa zlokalizowana poza centrum miejscowości ma charakter rozproszony. Zaznaczyć należy, iż w gminie Ryczywół większość zabudowy zagrodowej zlokalizowana jest poza wyznaczonymi zwartymi obszarami oraz planami miejscowymi. Rozmieszczenie istniejącej zabudowy poza terenami o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (obszary zwarte) oraz obowiązującymi planami miejscowymi przedstawione zostało na rycinie poniżej.

Ryc. 11. Rozmieszczenie istniejącej zabudowy poza zwartymi obszarami osadniczymi i planami miejscowymi

źródło: opracowanie własne

Tabelaryczne zestawienie powierzchni planowanej zabudowy na terenach obszarów zwartych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz poza tymi obszarami przedstawione zostało w tabeli poniżej.

Tab. 30. Powierzchnia planowanej zabudowy na terenie gminy Ryczywół

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia użytkowa budynku [m ²]
1	Powierzchnia planowanej zabudowy, w tym:	1 600 236,46
1.1	powierzchnia zabudowy na terenie zwartych obszarów osadniczych	1459187,78
1.2	powierzchnia zabudowy na terenie obowiązujących planów miejscowych	58711,89
1.3	powierzchnia zabudowy poza zwartymi obszarami osadniczymi oraz planami miejscowymi	82 336,79

źródło: opracowanie własne

Analizując powyższą tabelę zauważyć należy, iż planowana zabudowa zlokalizowana poza obszarami zwartymi oraz obowiązującymi planami miejscowymi wynosi 82 336,79m² co stanowi ok. 5,42% ogólnej powierzchni planowanej zabudowy w zwartych obszarach i planach miejscowych.

Na terenie obrębu Zawady, poza zwartymi obszarami osadniczymi oraz planami miejscowymi przewiduje się lokalizację terenów produkcyjnych, usługowych czy magazynowych w sąsiedztwie orientacyjnego przebiegu drogi ekspresowej S11. Lokalizacja ta może stanowić zaczątek rozwoju gospodarczego na terenie gminy Ryczywół, z uwagi na polepszenie dostępności komunikacyjnej.

Zaznaczyć należy, że prognozy demograficzne opierają się głównie na biologicznych przesłankach i nie uwzględniają pewnych czynników losowych i politycznych. Potencjalny rozwój szeroko rozumianego przemysłu może generować wzrost liczby ludności. Brak terenów mieszkaniowych wynikający z braku możliwości precyzyjnego oszacowania procesów gospodarczych, społecznych i demograficznych może stać się barierą dla rozwoju gospodarczego gminy Ryczywół. Barierą dla rozwoju gospodarczego gminy może stać się również zbyt mała powierzchnia terenów przeznaczonych pod rozwój przemysłu. W celu osiągnięcia rozwoju gospodarczego konieczne jest uwzględnienie w dokumentach planistycznych szerokiej możliwości lokalizowania nowych firm i technologii.

Dla harmonijnego rozwoju gminy Ryczywół pożądane byłoby utrzymanie zależności pomiędzy terenami przeznaczonymi pod nową zabudowę na obszarach zwartych, objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz poza tymi terenami. W związku z powyższym, z uwagi na niepewność procesów rozwojowych uznać należy, iż uzasadnione jest uwzględnienie możliwości rozwoju istniejącej zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi oraz objętymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Powiększenie powierzchni tych terenów podyktowane jest zapewnieniem harmonijnego rozwoju gminy, które jest uzasadnione istniejącą strukturą funkcjonalno-przestrzenną, wydanymi decyzjami administracyjnymi w zakresie planowania przestrzennego oraz zaobserwowanymi procesami osadniczymi.

W tabeli poniżej przedstawiona została możliwość lokalizowania nowej zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi oraz planami miejscowymi wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy.

Tab. 31. Powierzchnia terenów poza obszarami zwartej zabudowy oraz planami miejscowymi

Funkcja terenu*	Powierzchnia rezerw poza obszarami zwartymi i planami miejscowymi [m²]	Powierzchnia pojedynczej działki [m²]	Liczba działek	Powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce [m²]	Powierzchnia użytkowa zabudowy poza obszarami zwartymi i planami miejscowymi
1	2	3	4 (2/3)	5	6 (4x5)
RM/U	165 555,87	1000	165,55	300	49 666,76
M/U	0	0	0	0	0
M/P	0	0	0	0	0
U	0	0	0	0	0
US,UK	0	0	0	0	0
UT	17940,2	1000	17,94	350	6279,07
P/U	24816	1000	24,82	500	12408,2
P/U*	104837	6000	17,47	600	10483,7
R/P	17495,3	3000	5,83	600	3499,06
RAZEM	330644,37	-	-	-	82 336,79

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

RM/U – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,

M/U – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,

M/P – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

U - tereny zabudowy usługowej,

US – tereny sportu i rekreacji,

UK – tereny kultury i kultury fizycznej,

UT - tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej,

P/U - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,

P/U* - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej w sąsiedztwie projektowanej drogi ekspresowej S11,

R/P – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny,

Przeznaczenie terenów pod nową zabudowę umożliwi zrównoważony i całościowy rozwój gminy.

10. Stan prawny gruntów - obowiązujące opracowania planistyczne

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają 31 ha co stanowi zaledwie 0,2% powierzchni gminy. Jest to wynik bardzo niski w skali województwa, gdzie planami miejscowymi pokryto ponad 20% powierzchni Wielkopolski (2017 r.). Dominującą funkcją przeznaczenia terenów w planach miejscowych jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Na terenie gminy Ryczywół obowiązuje 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stan na październik 2018 r.).

Tab. 32. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Ryczywół

Lp.	Rok sporządzenia planu	Miejscowość	Nr uchwały i data jej podjęcia wraz z przedmiotem i zakresem ustaleń planów miejscowych	Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego	Sposób przeznaczenia terenu w mpzp
1.	1997	Ninino	Uchwała Nr VII/34/97 z dnia 30 grudnia 1997 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół – wieś Ninino, obejmującego obszar działek o nr ewid. 114/3 i 114/4.	Nr 4/98 z dnia 16 lutego 1998 r.	PU

2.	2002	Lipa	Uchwała Nr XXXII/201/2002 z dnia 9 października 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół na obszarze wsi Lipa – działki o numerach ewidencyjnych 28, 29 i 33	Nr 146 z dnia 9 grudnia 2002 r.	Mj/u, D, kx, K
3.	2002	Radom	Uchwała Nr XXXII/202/2002 z dnia 9 października 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół na obszarze wsi Radom – działka o numerze ewidencyjnym 216	Nr 146 z dnia 9 grudnia 2002 r.	Mj/u, K
4.	2002	Wiardunki	Uchwała Nr XXXII/203/2002 z dnia 9 października 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryczywół na obszarze wsi Wiardunki – działka o numerze ewidencyjnym 82/1	Nr 146 z dnia 9 grudnia 2002 r.	Mj/u, K
5.	2003	Ryczywół	Uchwała Nr XVI/62/2003 z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz fragmentu terenu działalności usługowej i produkcji spożywczej w Ryczywole; część działki o nr ew. 455/2		MN, UP/P, KP, KD

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Ryczywole

W latach 2008-2017 wydano 604 decyzje o warunkach zabudowy oraz w latach 2011-2017 wydano 47 decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego. Większość decyzji dotyczy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

11. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Ustalenia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej uznaje się za zasadne. Gmina Ryczywół, w południowym krańcu obrębu Dąbrówka Ludomska znajduje się:

- a) w nieznacznej części na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a ustawy *Prawo wodne* (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.), tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($q=1\%$),
- b) w nieznacznej części na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($q=0,2\%$);

Gmina Ryczywół występuje:

- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b) ustawy *Prawo wodne* (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.), tj. poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($q=10\%$);
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

12. Tereny zamknięte

W granicach administracyjnych gminy Ryczywół znajdują się obszary zamknięte ustanowione przepisami odrębnymi, do których należą tereny kolei. Obszary te znajdują się w granicach obrębów tj.:

- Boruchowo dz. o nr ewid.: 25;
- Gorzewo dz. o nr ewid.: 301/1, 301/2;
- Krężoły dz. o nr ewid.: 11;
- Ryczywół dz. o nr ewid.: 50/1, 50/6, 50/7;
- Skrzetusz. dz. o nr ewid.: 438, 519, 539;
- Wiardunki dz. o nr ewid.: 56.

13. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ (uchwalonego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.) wyznaczano dla gminy Ryczywół cele

i zadania, które szczegółowo opisano w „Kierunkach rozwoju gminy”, tom II, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryczywół.

14. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym

Stwierdza się brak audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego. W zawiązku z powyższym nie można wyznaczyć rekomendacji i wniosków dla gminy Ryczywół, ani granic krajobrazów priorytetowych.

15. Zagrożenia ludności i jej mienia

Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i mienia na terenie gminy Ryczywół stanowią mogą wypadki na drogach. Negatywny wpływ na warunki zamieszkania na terenie gminy może wywierać hałas, który wiąże się z przebiegiem drogi wojewódzkiej nr 178 oraz linii kolejowej. Zasadniczymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego kołowego są m.in.: natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan nawierzchni dróg.

BIBLIOGRAFIA

- Dąbrowski St., Hydrogeologia i warunki ochrony wód podziemnych Wielkopolskiej Doliny Kopalnej. Wydawnictwo SGGW-AR, Warszawa 1990;
- Ekologiczna sieć *Natura 2000* – problem czy szansa; pr. zb. pod red. M. Makomskiej-Juchiewicz i St. Tworka. IOP PAN, Kraków 2003;
- Koncepcja krajowej sieci ECONET-Polska; pr. zb. pod red. A. Liro; Fundacja IUCN, Warszawa 1998;
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa 2001;
- Mała encyklopedia leśna; pr. zb. PWN, Warszawa 1991;
- Ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów w Polsce, pr. zb. pod red. B. Łonkiewicza. Fundacja IUCN, Warszawa 1996;
- P. Pawlaczyk i A. Jermaczek, Poradnik lokalnej ochrony przyrody. Wydawnictwo Lubuskiego Klubu Przyrodników, Świebodzin 2000;
- Regiony klimatyczne Polski (wg W. Okołowicza); mat. szkoleniowe GEOPROJEKT Warszawa, 1982;
- A. Richling, J. Solon, Ekologia krajobrazu. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993;
- Słownik krajoznawczy Wielkopolski, pr.zb.; PWN, Warszawa-Poznań 1992
- Szponar A., Rinke Z., Metody badań geografii fizycznej, cz.I; Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 1981;
- Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski wg gmin; IUNiG, Puławy 1981.

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie gminy Ryczywół na tle powiatu obornickiego i sąsiednich gmin	9
Ryc. 2. Formy ochrony przyrody na tle gminy Ryczywół	24
Ryc. 3. Szlak rowerowy na terenie gminy Ryczywół	50
Ryc. 4. Użytkowanie gruntów na terenie gminy Ryczywół wg stanu na 2018 rok	52
Ryc. 5. Sieć dróg na terenie gminy Ryczywół	53
Ryc. 6. Dochody i wydatki gminy Ryczywół w latach 2018 -2028	73
Ryc. 7. Istniejąca zabudowa na terenie gminy Ryczywół	86
Ryc. 8. Zwarte obszary na terenie gminy Ryczywół	88
Ryc. 9. Istniejąca zabudowa na tle zwartych obszarów osadniczych na terenie gminy Ryczywół	89
Ryc. 10. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Ryczywół poza zwartymi obszarami osadniczymi	92
Ryc. 11. Rozmieszczenie istniejącej zabudowy poza zwartymi obszarami osadniczymi i planami miejscowymi	98

SPIS TABEL

Tab. 1. Złoża występujące na terenie gminy Ryczywół	14
Tab. 2. Mieszkańcy stali w poszczególnych miejscowościach (dane na dzień 07.03.2019r.)	45
Tab. 3. Podstawowe dane demograficzne gminy Ryczywół	46
Tab. 4. Bezrobotni zarejestrowani w gminie w latach 2005-2017	47
Tab. 5. Wyposażenie budynków mieszkalnych gminy Ryczywół, powiatu obornickiego, województwa wielkopolskiego w instalacje techniczno-sanitarne w 2017 roku	48
Tab. 6. Liczba placówek i uczniów przypadających na daną kategorię placówek szkolnych w latach 2008-2018	49
Tab. 7. Miejsca przekazania odpadów selektywnych zebranych w I półroczu 2018 r.	56
Tab. 8. Mocne i słabe strony gminy Ryczywół	57
Tab. 9. Szanse i zagrożenia rozwoju gminy Ryczywół	58
Tab. 10. Istniejące funkcje główne i uzupełniające wg. miejscowości w gminie Ryczywół	59
Tab. 11. Bilans dochodów i wydatków budżetowych w latach 2010 – 2017	64
Tab. 12. Dochody gminy Ryczywół w latach 2010 – 2017	65
Tab. 13. Wydatki bieżące gminy Ryczywół w latach 2010 – 2017	66
Tab. 14. Wydatki inwestycyjne gminy Ryczywół w latach 2010 - 2017	68
Tab. 15. Zadłużenie gminy Ryczywół w latach 2010 – 2017	69
Tab. 16. Prognozowane dochody gminy Ryczywół do 2028r.	71
Tab. 17. Prognozowane wydatki gminy Ryczywół do 2028r.	72
Tab. 18. Prognozowany wynik budżetu do 2028r.	73
Tab. 19. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Ryczywół w latach 2010-2017	75
Tab. 20. Prognozowana liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Ryczywół do roku 2047	76
Tab. 21. Prognozowane zmiany liczby ludności w latach 2017 - 2047	76

Tab. 22. Wydatki gminy Ryczywół na drogi w latach 2010-2017	77
Tab. 23. Wydatki na zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej	78
Tab. 24. Wydatki gminy Ryczywół na przedsięwzięcia w latach 2018-2021	81
Tab. 25. Zestawienie powierzchni zabudowy oraz powierzchni użytkowych niezbędne do wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę usługowo – produkcyjną.....	84
Tab. 26. Powierzchnie rezerw w zwartych obszarach osadniczych	90
Tab. 27. Powierzchnie rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	93
Tab. 28. Zestawienie powierzchni rezerw w obrębie istniejących zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych	94
Tab. 29. Zapotrzebowanie na nową zabudowę gminy Ryczywół	96
Tab. 30. Powierzchnia planowanej zabudowy na terenie gminy Ryczywół	99
Tab. 31. Powierzchnia terenów poza obszarami zwartej zabudowy oraz planami miejscowymi	100
Tab. 32. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Ryczywół.....	101

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XXII/187/2020
Rady Gminy Rycywół
z dnia 4 grudnia 2020 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY RYCZYWÓŁ

KIERUNKI ROZWOJU GMINY
ORAZ
UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH
ROZWIĄZAŃ WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ STUDIUM

TOM II

PRACOWNIA URBANISTYCZNA Magdalena Kalinowska „PLAN 21”

Niniejsze opracowanie - *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Ryczywół*, sporządził zespół projektowy w składzie:

Główny projektant:

mgr Magdalena Kalinowska, członek ZOIU nr Z-383

Zespół projektowy:

mgr inż. Aleksandra Raźniewska

Spis treści:

1. Wizja rozwoju gminy	5
1.1. Ogólne cele i kierunki rozwoju	5
1.2. Ogólne zasady kształtowania polityki przestrzennej w gminie Ryczywół.....	5
1.3. Program działań związanych z realizacją polityki przestrzennej	6
2. Ocena przydatności terenu dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania	10
3. Kierunki ochrony zasobów środowiska przyrodniczego	11
3.1. Kierunki przewidywanych zmian w środowisku przy utrzymaniu dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania terenu	11
3.2. Główne problemy do rozwiązania	12
3.3. Obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną	16
4. Kierunki ochrony zasobów środowiska kulturowego	17
4.1. Zasady ochrony obiektów i zespołów indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków	18
4.2. Zasady kształtowania nowej zabudowy w sąsiedztwie obiektów wpisanych do rejestru zabytków i w otoczeniu obiektów zabytkowych	22
4.3. Zasady ochrony i utrzymania zewidencjonowanych zabytków architektury i budownictwa o lokalnych walorach zabytkowych, tworzących charakterystyczny krajobraz miejscowości (wymagające uszczegółowienia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego)	23
4.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	25
4.5. Regionalne cechy zabudowy i zagospodarowania.....	26
5. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i usług	27
5.1. Mieszkalnictwo	27
5.2. Usługi	29
6. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej i produkcji	31
7. Kierunki rozwoju leśnictwa i rolnictwa	33
8. Kierunki eksploatacji kruszywa naturalnego.....	35
9. Kierunki rozwoju usług turystyki, sportu i rekreacji.....	35
10. Kierunki rozwoju terenów zieleni, ogrodów działkowych i cmentarzy	36
11. Kierunki rozwoju systemów komunikacji.....	37
11.1. Kierunki rozwoju sieci dróg publicznych	38
11.2. Kierunki rozwoju systemu ścieżek rowerowych	41
11.3. Kierunki rozwoju gminnej komunikacji publicznej	42
11.4. Kierunki rozwoju terenów kolejowych.....	42
12. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.....	44
12.1. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia ludności w wodę	44
12.2. Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków	44
12.3. Kierunki rozwoju zaopatrzenia w energię elektryczną	46
12.4. Kierunki rozwoju odnawialnych źródeł energii	48
12.5. Kierunki rozwoju sieci gazowej	48

12.6.	Kierunki i zasady zagospodarowania odpadów	49
12.7.	Kierunki rozwoju infrastruktury teletechnicznej.....	50
12.8.	Kierunki rozwoju ciepłownictwa	51
13.	Zasady gospodarowania nieruchomościami gminnymi oraz zasady organizowania i koordynowania inwestycji.....	52
14.	Zadania własne gminy wynikające z realizacji ustaleń studium	53
15.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....	54
15.1.	Zadania wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.....	54
15.2.	Zadania wynikające z innych dokumentów planistycznych.....	57
16.	Obowiązujące opracowania planistyczne dla terenów gminy	57
17.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	58
18.	Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.....	58
19.	Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² oraz obszary przestrzeni publicznej	59
20.	Obszary, dla których zamierza się sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.....	59
21.	Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych	59
22.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych	60
23.	Standardy wykorzystania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego.....	60
24.	Etapowanie realizacji zabudowy terenów	69
25.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.....	70
26.	Obszary przeznaczone pod odnawialne źródła energii wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW	70
26.1.	OZE – elektrownie wiatrowe	70
26.2.	OZE – fotowoltaika	70
27.	Rozpoznanie, udokumentowanie, eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego	71
28.	Tereny zamknięte.....	71
29.	Obszary zdegradowane	71
30.	Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	72
II.	UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ STUDIUM.....	73
31.	Tereny rozwojowe i obszary strategiczne.....	73
32.	Zasady zagospodarowania obszarów zabudowanych i podlegających zabudowie	76
32.1.	Obszary przeznaczone pod nową zabudowę w miejscowości Ryczywół	76
32.2.	Obszary przeznaczone pod nową zabudowę w poszczególnych miejscowościach gminy Ryczywół	78
	SPIS RYCIN.....	88
	SPIS TABEL	88

1. Wizja rozwoju gminy

1.1. Ogólne cele i kierunki rozwoju

Do głównych i nadrzędnych celów rozwoju gminy Ryczywół należą:

- zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszemu poziomowi życia,
- zmniejszenie bezrobocia poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
- usprawnienie komunikacji oraz poprawa funkcjonowania transportu publicznego,
- realizowanie działań wspierających rozwój kultury,
- racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego oraz ich ochrona,
- silna współpraca władz samorządowych z mieszkańcami,
- lepsze wykorzystywanie środków pochodzących ze środków Unii Europejskiej.

Cele te zgodne są z zasadą zrównoważonego rozwoju, której koncepcja została określona w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz.U. 2018 poz. 799 ze zm.). Wskazuje ona, iż zrównoważony rozwój to „taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”.

1.2. Ogólne zasady kształtowania polityki przestrzennej w gminie Ryczywół

Przedstawione w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ryczywół* zasady gospodarowania przestrzenią wytyczają politykę przestrzenną, której realizacja należy do zadań władz lokalnych. Polityka przestrzenna określona w *Studium* jest podstawą do podejmowania i realizacji działań inwestycyjnych, prowadzenia dalszych działań rozwojowych, a w szczególności do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla obszarów, które nie posiadają obowiązującego planu miejscowego.

Na politykę przestrzenną gminy Ryczywół składają się następujące cele strategiczne rozwoju:

- 1) Zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszego poziomu życia poprzez stymulowanie wzrostu w lokalnej sferze gospodarczej, a przez to generowanie dochodów zarówno w sektorze podmiotów, jak i w sektorze gospodarstw domowych, a pośrednio również dochodów do budżetu gminy.

2) Zapewnienie wysokiej jakości obsługi administracyjnej i zarządzania strategicznego przez aparat samorządowy, umożliwiających długofalowy rozwój gminy i pozyskiwanie partnerów dla przedsięwzięć rozwojowych, wpływających m.in. na zmniejszanie bezrobocia.

3) Zachowanie zasobów naturalnych, architektonicznych i kulturowych, zachowanie ładu przestrzennego oraz harmonii pomiędzy naturalnym krajobrazem wraz z tradycyjnym budownictwem wiejskim oraz nowymi obiektami.

Realizacja w/w celów odbywać powinna się zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, racjonalnego przeznaczenia terenów pod nowe inwestycje oraz ogólnie pojmowanego harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego. Wszystkie kategorie są ze sobą spójne, a realizacja każdej z nich nie może odbywać się w oderwaniu od pozostałych oraz w oderwaniu od przestrzeni gminy, środowiska przyrodniczego i człowieka.

W tym celu konieczna jest skuteczna współpraca pomiędzy wszystkimi podmiotami zainteresowanymi rozwojem Ryczywołu, wypracowaniem prawidłowych instrumentów organizacyjnych, planistycznych i finansowych oraz prowadzeniem dialogu ze społecznością lokalną.

Prowadzenie polityki przestrzennej gminy zgodnie z ww. zasadami i wskazówkami przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, harmonijnego funkcjonowania obszarów zainwestowanych, estetycznej przestrzeni krajobrazu oraz zachowania walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego gminy.

1.3. Program działań związanych z realizacją polityki przestrzennej

Elementami środowiska decydującymi o przydatności funkcjonalno-przestrzennej gminy Ryczywół są głównie: walory przyrodniczo-krajobrazowe środkowej części gminy rozciągające się z północy na południe wzdłuż doliny rzeki Flinty oraz południowa zalesiona część gminy (na które składa się zróżnicowanie rzeźby terenu, zespoły leśne i mozaika zbiorowisk roślinnych) oraz zwarte kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych (w szczególności klasy III) na obszarze środkowej, środkowo – wschodniej i środkowo – zachodniej części gminy.

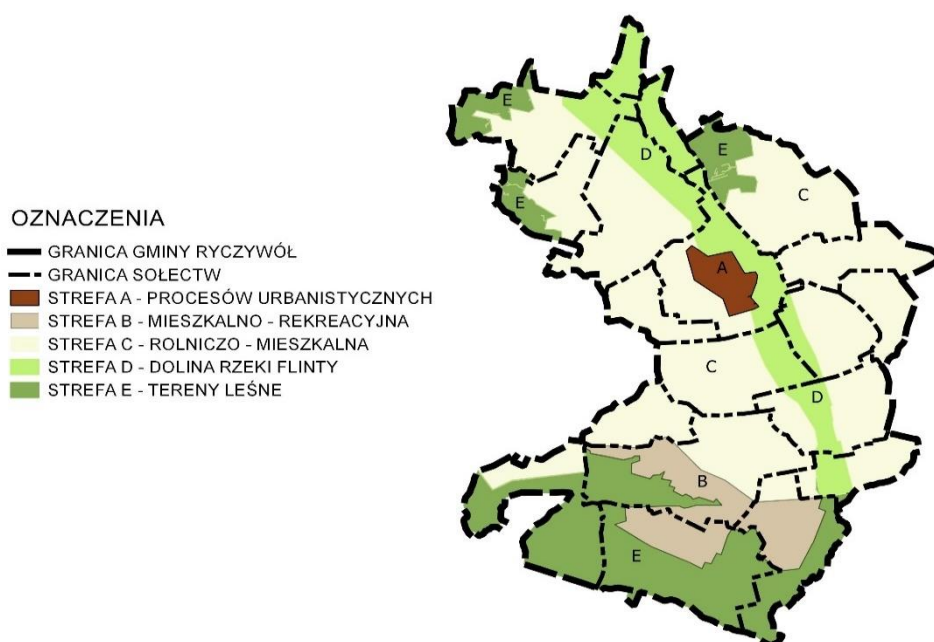
W strukturze przyrodniczo-funkcjonalnej gminy wyróżniono:

- strefę procesów urbanistycznych (A) w centralnej części gminy,
- strefę mieszkalno – rekreacyjną (B) zajmującą połacie południowej części gminy,
- strefę mieszkalno - rolniczą (C) obejmującą rozległe połacie gminy użytkowane rolniczo,
- strefę doliny rzeki Flinty (D);
- strefę leśną (E) w południowej i północnej części gminy.

- A.** STREFA PROCESÓW URBANISTYCZNYCH to głównie tereny zurbanizowane wsi Ryczywół, rozciągające się w środkowej części gminy; obszar predestynowany do dalszego rozwoju społeczno – gospodarczego, funkcji osadniczej, usług, działalności gospodarczej;
- B.** STREFA MIESZKALNO – REKREACYJNA (południowa część gminy za wyjątkiem terenów leśnych) obejmuje tereny zurbanizowane, w tym rozwijające się mieszkalnictwo jednorodzinne w miejscowościach Ludomy, Lipa, Dąbrówka Ludomska;
- C.** STREFA MIESZKALNO - ROLNICZA – w zachodniej, środkowo – zachodniej i południowej części gminy, obejmująca tereny użytkowane rolniczo oraz obszary wsi; położona poza zasięgiem systemu obszarów chronionych i w większości zajęta przez dobre gleby – stanowiąca naturalną bazę żywieniową gminy, predestynowana do intensyfikacji produkcji rolnej z rozwojem zabudowy mieszkaniowej do uzupełnienia (dopełnienia) terenów już zainwestowanych;
- D.** STREFA DOLINY RZEKI FLINTY – przebiegająca od północy w kierunku południowym w środkowej części gminy wzdłuż doliny rzeki Flinty;
- E.** STREFA LEŚNA – przebiegająca w południowej i na obrzeżach północnej części gminy; obejmuje tereny leśne a także obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerwat przyrody „Bagno Chlebowskie”.

Strukturę przyrodniczo – funkcjonalną gminy przedstawiono na rycinie poniżej.

Ryc. 1 Struktura przyrodniczo-funkcjonalna gminy
Ryczywół

Źródło: opracowanie własne

Reasumpcja walorów gminy skłania do sformułowania następujących wskazań i podstawowych zasad prorozwojowych:

- dna terenów dolin Flinty oraz jej bezimiennych dopływów, powinny być wyłączone z zabudowy; w obszary te należy wprowadzać łąkowe zadrzewienia i zieleń ponieważ tworzą one lokalny system ekologiczny gminy;
- wody opadowe i roztopowe mogą być kierowane do wód powierzchniowych poprzez zorganizowane systemy kanałów lub rowów, tworzonych wyłącznie dla terenów utwardzonych;
- całość zamierzeń inwestycyjnych w gminie, niezależnie od ich charakteru i funkcji, powinna być realizowana na następujących warunkach:
 - kierowanie wytwarzanych przez nie ścieków bytowych, przemysłowych, komunalnych do projektowanych systemów kanalizacyjnych; należy ograniczyć do minimum tzw. rozwiązania tymczasowe, które wobec warunków hydrograficznych gminy są nie do przyjęcia;
 - stosowanie we wznoszonych obiektach systemów grzewczych niskoemisyjnych, opartych o inne paliwa niż węgiel,
 - wyposażenie tych obiektów w takie systemy usuwania i unieszkodliwiania odpadów, które zagwarantują ochronę terenu gminy przed ich wpływem;
- projektowane na obszarze gminy obiekty usługowe i produkcyjne, winny być lokalizowane w sąsiedztwie tras komunikacyjnych;
- w strefy przylegające do tras komunikacyjnych, w przypadku ich niezabudowywania, należy wprowadzać pasy zieleni izolacyjnej;
- dla obszarów gromadzących zasoby przyrodnicze gminy już objętych prawnymi formami ochrony przyrody lub przewidywanych do objęcia taką ochroną należy zagwarantować ochronę przed nadmiernym zainwestowaniem;
- na terenach: obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Bagno Chlebowo” PLH300016, obszaru specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015, obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Wełny” PLH300043, obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka” i „Puszcza Notecka” oraz rezerwatu przyrody „Bagno Chlebowo”, winny zdecydowanie przeważać funkcje ochronne; funkcje innego typu mogą być wprowadzane wyłącznie pod warunkiem nie naruszania w istotnym zakresie zasobów środowiska przyrodniczego, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody;
- lasy gminy, niezależnie od ich stanu własnościowego, jako lasy pełniące także funkcje ochronne, winny być w całości utrzymane;
- należy obejmować ochroną konserwatorską obszary i obiekty ważne zarówno z punktu widzenia środowiska przyrodniczego, jak i kulturowego;

- należy dążyć do zmniejszenia stosowania paliw stałych, zwłaszcza węgla, jako nośnika energii dla ogrzewania wszystkich przewidywanych w studium terenów przeznaczonych pod obiekty kubaturowe;
- należy unikać lokalizacji oraz rozbudowy obiektów obniżających walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru;
- wskazane jest opracowanie działań hamujących procesy degradujące i niszczące struktury i ekosystemy, poprzez podejmowanie przedsięwzięć rehabilitacyjnych, renowacyjnych i rewitalizacyjnych,
- należy utrzymywać i kontynuować racjonalne gospodarowanie terenów przestrzeni otwartej oraz zabudowanej,
- należy zapobiegać rozwojowi i wprowadzaniu do przestrzeni gminy elementów uciążliwych, które powodują znaczące przekroczenia standardów jakości środowiska i obniżają jakość życia na terenie gminy Ryczywół.

Dla tak założonych głównych kierunków rozwoju i szczegółowych kategorii działań określono poniższe programy przedsięwzięć:

- opracowanie działań hamujących procesy degradujące i niszczące struktury i ekosystemy poprzez podejmowanie przedsięwzięć rehabilitacyjnych, renowacyjnych i rewitalizacyjnych,
- opracowanie szczegółowego programu rozwoju sieci infrastruktury technicznej, uwzględniającego możliwy rozwój obszarów zabudowanych na terenie gminy, w tym rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, systemu gospodarowania odpadami,
- opracowanie programu wprowadzania i uzupełniania pasów zieleni śródpolnej, glebochronnej, wodochronnej, izolacyjnej i przydrożnej,
- kontroli i egzekwowania wprowadzania elementów ochronnych od strony uciążliwych zakładów i obiektów,
- opracowanie programów restauracyjnych i modernizacyjnych zespołów podworskich, w tym parków podworskich, wiejskich oraz ogrodów,
- hamowanie i zapobieganie procesom degradacji gleb, w tym erozji, poprzez zapewnienie prawidłowej struktury gruntów rolnych, łąk, pastwisk i zadrzewień,
- wprowadzanie i promocja metod ekologicznego sposobu prowadzenia gospodarki rolnej, w tym ogólnie pojęta edukacja ekologiczna społeczeństwa,
- przygotowywanie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej wszelkiego typu, zabudowy usługowej i produkcyjnej, budowę dróg publicznych, uzbrajanie terenu w niezbędną infrastrukturę, rozbudowę infrastruktury społecznej, zagospodarowanie terenów zieleni i podnoszenie jakości przestrzeni publicznej w sposób zrównoważony;
- modernizację istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- promocję gminy jako obszaru atrakcyjnego w aspekcie zamieszkania, turystyki, lokalizacji zakładów pracy itd.

2. Ocena przydatności terenu dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania

Analizując całokształt uwarunkowań obszaru gminy dla realizacji poszczególnych funkcji użytkowych można wyróżnić następujące kierunki w zakresie form zagospodarowania:

Tab. 1 Ocena przydatności terenu dla poszczególnych funkcji użytkowania

FUNKCJA	STOPIEŃ PRZYDATNOŚCI	CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE	OGRANICZENIA, ZAGROŻENIA, UCIAŹLIWOŚCI
Rekreacyjna /turystyczna/	obszar średnio przydatny	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość wytyczenia ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, - możliwość tworzenia baz turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - brak rozbudowanej bazy rekreacyjnej i turystycznej (usługi hotelowe, gastronomiczne, itp.) - brak zbiorników wodnych, - brak turystycznych tradycji gminnych, - brak ścieżek rowerowych,
Rolnicza	obszar wysoce przydatny	<ul style="list-style-type: none"> - znaczny udział gleb wysokich i średnich klas bonitacyjnych, - niski stopień degradacji środowiska, - wielowiekowe tradycje gminy, - korzystne warunki geomorfologiczne i klimatyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> - erozja i spłukiwanie gleb, - niedostateczny stopień wyposażenia w urządzenia melioracyjne i ich złe utrzymanie, - ograniczenia ekologiczne dotyczące możliwości stosowania nawozów i środków ochrony roślin
Leśna	obszar średnio przydatny	<ul style="list-style-type: none"> - wskazane zalesienie powierzchni zagrożonych spłukiwaniem i erozją oraz słabych gleb i nieużytków w celu zwiększenia lesistości gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - niski udział gleb niższych klas bonitacyjnych, - niewielkie powierzchnie predysponowane do zalesienia
Mieszkaniowo – Usługowo – Przemysłowa	obszar przydatny	<ul style="list-style-type: none"> - potrzeba rozbudowy bazy usługowej i przemysłowej, - istnienie terenów przydatnych do zabudowy zwłaszcza mieszkaniowej, - wysoki stopień zwodociągowania gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - brak systemów kanalizacyjnych, - znaczny udział gleb wysokich i średnich klas bonitacyjnych,

źródło: opracowanie własne

Gmina Ryczywół to teren głównie rolniczy, w południowej części gminy wyróżniający się dużymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i atrakcyjnością

rekreacyjną. Rolnictwo nieznacznie uzupełniane jest rozwijającą się zabudową mieszkaniową jednorodzinną, zwłaszcza w okolicach miejscowości Ryczywół, Ludomy i Lipa. Szansą na pewne ożywienie gospodarcze jest przebiegająca przez teren gminy droga wojewódzka nr 178, ułatwiająca dostępność komunikacyjną z innymi miejscowościami. Istotna jest intensyfikacja rolnictwa, a także poprawa kondycji miejscowych usług i działalności gospodarczej oraz przyciągnięcie nowych inwestorów. W miarę możliwości należy dążyć do zwiększenia zainteresowania możliwościami rekreacyjnego wykorzystania lasów, nawet jeśli miałyby to być formy wypoczynku adresowane do dosyć wąskiego grona osób, preferujących ciszę i bliski kontakt z przyrodą.

3. Kierunki ochrony zasobów środowiska przyrodniczego

3.1. Kierunki przewidywanych zmian w środowisku przy utrzymaniu dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania terenu

Upadek części uciążliwych i szkodliwych zakładów przemysłowych na obszarze Wielkopolski, liczne działania modernizacyjne oraz organizacyjne (obejmujące m.in. zmiany w technologii produkcji i restrukturyzację urządzeń energetycznych), poprawa stanu dróg oraz coraz większa efektywność działań proekologicznych wpłynęły korzystnie na stan higieny atmosfery gminy Ryczywół.

Oceniając skalę istniejących przeobrażeń środowiska brano pod uwagę przede wszystkim:

- o zakres antropogenicznych przekształceń abiotycznych elementów środowiska,
- o zakres zmian wpływających na różnorodność występujących zbiorowisk roślinnych i stopień przekształcenia szaty roślinnej,
- o działania powodujące zanieczyszczenie środowiska (źródła zanieczyszczeń).

Utrzymanie dotychczasowego użytkowania oraz zagospodarowania terenu, a przy tym brak kompleksowej i konsekwentnej realizacji programu ochrony środowiska oznaczać może m.in.:

- o dalsze zmniejszanie się odporności i zdolności do równoważenia procesów wewnętrznych biocenozy (w pierwszym rzędzie licznych małych, izolowanych zespołów zieleni), a w konsekwencji ich obumieranie i degradację,
- o stałe pogarszanie się jakości drzewostanów, osłabienie zdolności pochłaniania i rozpraszania zanieczyszczeń,
- o dalsze obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, a w konsekwencji deficyt wody,

- o postępującą degradację wód powierzchniowych i gruntowych, w tym zanieczyszczenie głównego poziomu użytkowego i konieczność poszukiwania nowych obszarów wodonośnych,
- o akumulację zanieczyszczeń w glebie i roślinach, stopniową degradację oraz zmniejszenie aktywności biologicznej gleb, nasilenie procesów erozji, ubożenie zespołów roślinnych,
- o wzrost zanieczyszczenia powietrza i zwiększenie hałasów komunikacyjnych.

3.2. Główne problemy do rozwiązania

Zakładając zrównoważony rozwój gminy Ryczywół należy dążyć do:

- o zachowania wysokich walorów środowiska oraz zwiększania potencjału ekologicznego gminy,
- o utrzymania w miarę korzystnego bilansu wodnego oraz eliminowania niedostatków,
- o rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
- o dalszej intensyfikacji produkcji rolnej,
- o nadania rolnictwu bardziej ekologicznego charakteru,
- o wykorzystania istniejących predyspozycji środowiska dla rozwoju mieszkalnictwa i rekreacji, a także dla rozwoju działalności produkcyjnej.

Inne kierunki działań to:

- 1) *Ochrona terenów leśnych o charakterze węzłów ekologicznych, decydujących o potencjale ekologicznym terenu i zapewniających równowagę w środowisku.* Są to najcenniejsze przyrodniczo tereny gminy, o dominującym udziale dojrzałych fitocenoz, nie zaburzonej strukturze gatunkowej i warstwowej. Szczególnie ważne dla zachowania równowagi ekologicznej. Stan zbiorowisk roślinnych oraz świata zwierzęcego nie budzi większych zastrzeżeń. Nie obserwuje się tu jeszcze wyraźnego wzrostu ubóstwa gatunkowego (będącego następstwem postępującej urbanizacji i uproszczenia struktury krajobrazu), charakterystycznego dla innych rejonów kraju. Utrudnienia w funkcjonowaniu systemu zasilania i wymiany wartości ekologicznych, wynikające głównie z sąsiedztwa terenów zainwestowanych, czy barier technicznych (drogi), są nieliczne.
- 2) *Ochrona terenów otwartych, tworzących sieć obniżeń dolinnych w tym korytarza ekologicznego Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka, stanowiących system zasadniczych i uzupełniających (lokalnych) łączników ekologicznych, zapewniających równowagę w środowisku i pełniących jednocześnie rolę układu wentylacyjnego gminy.* Są to szczególnie cenne przyrodniczo tereny gminy. Od sprawności działania tego układu (zasilania i wymiany wartości ekologicznych)

zależy prawidłowe funkcjonowanie wielu systemów przyrodniczych, zachowanie zróżnicowanej struktury krajobrazowej i różnorodności biologicznej środowiska. Utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego nie wymaga wielkich nakładów inwestycyjnych. W większości są to tereny nie zainwestowane, zajęte w dużej mierze przez urozmaicone ekosystemy leśne, łąkowe i wodne.

- 3) Traktowanie dużych zespołów leśnych jako ważnego składnika równowagi ekologicznej w biosferze oraz niezbędnego zaplecza środowiska przyrodniczego dla rekreacji. Największe tereny leśne znajdują się w południowej i na skrawkach północno-zachodniej i północno - wschodniej części gminy. Niewielkie kompleksy leśne biegną południkowo wzdłuż rzeki Flinty. Kompleksy te odznaczają się na ogół starym drzewostanem i średnią przydatnością rekreacyjną (wartość zdrowotna, walory estetyczne). Należy jednak pamiętać, że znaczna część lasów pełni ważne funkcje ochronne (głównie wodo- i glebochronne), stąd penetracja turystyczna powinna być ograniczona do wyznaczonych szlaków. Lasy wpływają korzystnie (łagodząco) na mikroklimat sąsiednich terenów. Wymuszają cyrkulację powietrza wzbogacając jego skład fizyko-chemiczny w tlen, ozon oraz inne substancje śladowe podnoszące komfort bioklimatyczny.
- 4) Preferowanie różnorodności biologicznej ekosystemów, zgodnej z uwarunkowaniami siedliskowymi, podjęcie działań na rzecz objęcia ochroną prawną miejsc cennych przyrodniczo. Lasy są obszarami o dynamicznej równowadze, wyrażającej się naturalną współzależnością pomiędzy cechami siedliskowymi ekosystemu (rzeźba terenu, gleby, warunki wodne, mikroklimat itp.) a zbiorowiskami roślinnymi oraz światem zwierzęcym. Przebudowa części drzewostanów oraz wzbogacenie ich składu gatunkowego mogłoby poprawić nieco zubożoną strukturę krajobrazu części gminy, zwiększyć atrakcyjność estetyczną występujących kompleksów leśnych oraz ich odporność na czynniki naturalne (abiotyczne i biotyczne) oraz antropogeniczne.
- 5) Wzbogacenie biocenoz leśnych nektarodajnymi gatunkami roślin zielnych; obsadzenia drzew owocowych wzdłuż dróg gminnych.
- 6) Ochrona drzewostanów parkowych (zapewnienie im rewaloryzacji, rewitalizacji i fachowej pielęgnacji), większych skupisk zieleni, i okazałych drzew, pojedynczych tworów przyrody żywej itp. Zespoły parkowe występujące w gminie stanowią niezwykle ważne dla prawidłowego funkcjonowania systemu zasilania i wymiany wartości ekologicznych gminy tereny. Zaniedbane tereny parków w gminie przy jednoczesnej odbudowie zachowanych częściowo założeń dworskich, mogłyby stanowić atrakcję turystyczną gminy. Zwiększyłoby to prestiż poszczególnych miejscowości i być może spowodowało wzrost świadomości ekologicznej miejscowej społeczności. Parki stanowią utrwalony element krajobrazu wiejskiego wzbogacając w sposób znaczący jego wartości estetyczne.

- 7) Zadrzewienie gruntów zdegradowanych i nie użytkowanych rolniczo oraz gleb niskich klas bonitacyjnych, względnie zagrożonych erozją z wykorzystaniem drzewostanów wielogatunkowych. Realizacja powyższych zaleceń stwarza możliwość wzbogacenia składu gatunkowego lasów, przeciwdziałania niekorzystnym procesom erozyjnym itp. Brak tego typu działań, to postępujące niszczenie mniej odpornych fragmentów lasu, intensyfikacja procesów erozyjnych, zmniejszenie bądź utrata wartości produkcyjnych gleb, itp.
- 8) Preferencje dla rozwoju ekologicznego kierunku gospodarki rolnej.
- 9) Dostosowanie produkcji rolnej do warunków środowiska, zwłaszcza zasobności i produktywności gleb oraz ograniczanie negatywnych skutków oddziaływania rolnictwa na środowisko, poprzez racjonalne stosowanie środków nawożenia mineralnego i upowszechnianie biologicznych metod zwalczania szkodników.
- 10) Zorganizowanie warunków dla różnych form rekreacji poprzez m.in. wyznaczanie szlaków rowerowych i pieszych. Korzystnym działaniem byłoby również wprowadzenie ścieżek do jazdy konnej, śródleśnych pól biwakowych itp. Warunki do wypoczynku powinni znaleźć tu ludzie szukający spokoju i bliskiego kontaktu z naturą.
- 11) Dążenie do stabilizacji przestrzennej jednostek osadniczych, obejmującej m.in. ograniczenie zabudowy rozproszonej (zagrodowej).
- 12) Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej terenów gminy.
- 13) Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i niedopuszczanie do pogorszenia jakości wód podziemnych. Duży wpływ na czystość wód powierzchniowych i podziemnych ma stan sanitarny Flinty, która prowadzi wody znacznie zanieczyszczone. Dzieje się tak m.in. w wyniku przedostawania się do wód zanieczyszczeń obszarowych z pól uprawnych. Konieczna jest zatem większa dbałość o istniejącą roślinność przybrzeżną, na obszarach wysoczyznowych pożądane wprowadzenie większej ilości drzew i krzewów oraz zwiększenie powierzchni użytków zielonych w dolinach małych cieków.
- 14) Ochrona zasobów wodnych winna być realizowana poprzez uwzględnienie określonych warunków i ograniczeń w ich użytkowaniu wynikających ze zinwentaryzowanych stref ochronnych ujęć podpowierzchniowych i podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych,
- 15) Utrzymanie korzystnego bilansu wodnego. Realizację powyższego celu zapewnić może przeciwdziałanie procesom zaniku drobnych cieków i zbiorników wodnych, racjonalne wykorzystanie wody, modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, sukcesywna rozbudowa kanalizacji zwłaszcza sanitarnej, zwiększenie gęstości zadrzewień śródpolnych i łąk oraz odbudowa zniszczonych oczek wodnych.
- 16) Przeciwdziałanie procesom zaniku drobnych cieków i zbiorników wodnych oraz obniżania się poziomu wód gruntowych (szczególna ochrona gleb wytworzonych

na podłożu organicznym, ochrona roślinności łąkowej i przybrzeżnej, ograniczenie technicznej obudowy cieków, unikanie prostowania ich przebiegów itp.). W dużej mierze od gospodarki wodno-ściekowej w gminie zależy stan sanitarny poszczególnych rzek i cieków. Wymagania prowadzonych w przeszłości prac melioracyjnych spowodowały usunięcie ich naturalnej obudowy biologicznej stanowiącej rodzaj filtra dla zanieczyszczeń obszarowych z pól uprawnych. Należy znaleźć rozwiązanie, nie utrudniające prowadzenia konserwacji cieków i rowów melioracyjnych, a pozwalające na ochronę zachowanych zadrzewień oraz uzupełnienie powstałych ubytków. Liczne drobne cieki, niejednokrotnie obsadzone zielenią, łączące tereny wysoczyznowe z systemem dużych obniżeń dolinnych, tworzą sieć lokalnych powiązań przyrodniczo-ekologicznych, są naturalnymi klinami nawietrzającymi (napływ czystego powietrza z terenów leśnych) i kanałami grawitacyjnego spływu wychłodzonego powietrza, ostojami zwierząt itp. Z potrzebą ochrony naturalnych cech wód powierzchniowych oraz ich obudowy biologicznej wiąże się działania mające na celu spowolnienie dalszego obniżania się poziomu wód gruntowych i przeciwdziałanie procesom zaniku szeregu cieków i zbiorników wodnych. Roślinność łąkowa pełni ważną funkcję regulacyjną, wpływając korzystnie na zmniejszenie odpływu wód opadowych z terenów wysoczyznowych. Szczególnie dużą zdolność retencji wód mają grunty organiczne, występujące w podłożu łąk i nieużytków wodnych (podmokłości) wytworzonych na glebach torfowych, mułowotorfowych i murszowatych, a obecnych jedynie w dnach niektórych dolin.

- 17) Ograniczenie dopływu substancji biogenych i toksycznych do rzek i cieków poprzez utrzymanie lub wprowadzenie na ich obrzeżach zieleni łąkowej, pełniącej rolę tzw. bariery biogeochemicznej - wskazane jest utworzenie kilkunasto-kilkudziesięciometrowej strefy wolnej od zabudowy, wypełnionej zróżnicowaną zielenią o strukturze ażurowej, ułatwiającej przewietrzanie terenu. Będzie ona pełnić rolę naturalnej bariery biogeochemicznej, ograniczającej dopływ zanieczyszczeń do cieku.
- 18) Poprawa stanu sanitarno-klimatycznego gminy (zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i obniżenie poziomu hałasu) - odbywać się to powinno m.in. poprzez zmianę technologii produkcji przedsiębiorstw usytuowanych w obrębie terenów mieszkaniowych oraz ograniczenie hałasu komunikacyjnego generowanego m.in. przez przebiegającą przez gminę drogę wojewódzką nr 178;
- 19) Aktywne przeciwdziałanie skażeniu środowiska, preferencje dla zmiany technologii ogrzewania i upowszechnianie czystych ekologicznie nośników energii oraz tworzenie warunków do wprowadzenia niekonwencjonalnych źródeł energii, stosowania zamkniętych obiegów wody itp. - w trosce o środowisko ogromne znaczenie mają

przyjęte priorytety zachęcające mieszkańców gminy do określonych działań proekologicznych i rozwijania świadomości ekologicznej społeczności lokalnych.

20) Odtwarzanie zasobów oraz walorów środowiska, poprzez przeciwdziałanie zmianom cech konfiguracyjnych terenu i prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych.

21) Pożądane wydaje się zalesienie, bądź zadrzewienie gruntów rolniczo nieprzydatnych i nieużytków. Miejscami wskazane jest również wyrównanie postrzępionej linii brzegowej lasów, uzupełnienie pozostawionych enklaw lub wręcz przeciwnie, stworzenie drobnych zadrzewień ostojowych, klinów nawietrzających itp. Odpowiednie ukształtowanie zieleni poprawić może cyrkulację powietrza na obszarze całej gminy.

22) Inspirowanie do wprowadzania technologii bezodpadowych.

23) Propagowanie roli zieleni wysokiej w krajobrazie (m.in. jej wpływu na utwalenie terenów podatnych na erozję, kształtowanie cyrkulacji powietrza, zdolności retencyjnych itp.) wśród społeczności lokalnej.

Przy wyznaczaniu terenów i lokalizowaniu obiektów wymagających ochrony akustycznej należy zachowywać właściwe odległości od źródeł hałasu. Przy zagospodarowaniu poszczególnych obszarów powinno eliminować się możliwość kolizji sąsiadujących ze sobą funkcji – tereny potencjalnie uciążliwe powinny być sytuowane w odpowiedniej odległości od tych wymagających komfortu akustycznego. W przypadku braku takiej możliwości należy stosować skuteczne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne ograniczające emisję hałasu co najmniej do poziomów dopuszczalnych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.3. Obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną

W zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego gminy szczególnie ważne jest zachowanie podstawowych zasobów środowiska poprzez ochronę i wzmocnienie systemu przyrodniczego w zakresie nieodnawialnych i długoodnawialnych zasobów.

Na terenie gminy Ryczywół istniejące obszary chronione na podstawie przepisów odrębnych to:

- Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Notecka” PLB300015,
- Obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka”,
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Dolina Wełny” PLH300043,
- Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka”,
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Bagno Chlebowo” PLH300016,
- Rezerwat przyrody „Bagno Chlebowo”,

- Pomniki przyrody, obejmujące 12 drzew - okazów sędziwych.

Nie wyznacza się nowych terenów proponowanych do objęcia ochroną na podstawie przepisów odrębnych. Jednakże Dolinę Flinty pokrywającą się w znacznej mierze z korytarzem ekologicznym Puszcza Notecka – Puszcza Zielonka należy traktować jako potencjalny obszar prawnej ochrony przyrody.

Na terenie obszarów głównego zbiornika wód podziemnych GZWP nr 139 Dolina Kopalna Smogulec – Margonin zakazuje się lokalizacji składowisk odpadów niebezpiecznych i innych stanowiących zagrożenie dla wód podziemnych. Ponadto lokalizacja inwestycji, która swym charakterem może stanowić zagrożenie dla wód podziemnych, powinna być poprzedzona badaniami hydrogeologicznymi i zastosowaniem odpowiednich zabezpieczeń w trakcie budowy i eksploatacji.

4. Kierunki ochrony zasobów środowiska kulturowego

Zasady ochrony zasobów środowiska kulturowego określone zostały w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. (tj. Dz.U. 2018 poz. 2067). Zobowiązuje ona także wszystkich obywateli do ochrony dóbr kultury, a samorządy lokalne do zorganizowania i zapewnienia w tym celu środków finansowych, prawnych i organizacyjnych. Organy administracji publicznej odpowiadają również za zadania związane z zapobieganiem niszczeniu oraz niewłaściwemu użytkowaniu zabytków, przeciwdziałaniem kradzieży, a także nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę. Ochrona zabytków polega również na uwzględnianiu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska przyrodniczego.

Główne cele ochrony zasobów kulturowych gminy Ryczywół obejmują:

- zachowanie dziedzictwa kulturowego gminy Ryczywół w tym ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obiekty i obszary szczególnie wartościowe, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej,
- zachowanie i ekspozycję zasobów krajobrazu kulturowego oraz jego struktury,
- zachowanie i formowanie wysokiej jakości środowiska antropogenicznego oraz zapewnienie jego trwałego i zrównoważonego użytkowania.

Główne cele ochrony zasobów kulturowych mogą zostać osiągnięte poprzez realizację celów szczegółowych, którymi są:

a) w zakresie ochrony przestrzennych wartości krajobrazu kulturowego:

- utrzymanie historycznie ukształtowanej struktury osadniczej, w tym układów przestrzennych wsi sołeckich, a także sieci dróg,
- utrzymanie i rewaloryzacja historycznej zabudowy układów przestrzennych występujących na terenie gminy, rehabilitacja i rewitalizacja zdegradowanych obszarów i obiektów,

- zachowanie dominant kulturowych i krajobrazowych,
- kontynuacja kształtowania krajobrazu kulturowego zgodnie z tradycją oraz nawiązywanie do historycznych i regionalnych rozwiązań w tym zakresie,
- przeciwdziałanie i zapobieganie bezplanowym i chaotycznym podziałom terenu, powstawaniu nowych budowli substandardowych oraz lokalizacji obiektów wymagających znacznych przekształceń topografii terenu,
- ochrona terenów zabytkowych cmentarzy,
- uporządkowanie spraw własnościowych;

b) w zakresie ochrony obiektów kultury materialnej:

- ochrona stanowisk archeologicznych przed zniszczeniem i dewastacją, ich bieżące ewidencjonowanie oraz nanoszenie nowoodkrytych stanowisk na mapę gminy,
- utrzymanie i eksponowanie cmentarzysk i innych obiektów archeologicznych posiadających charakterystyczną formę krajobrazową,
- zachowanie walorów estetycznych oraz dążenie do dobrego stanu technicznego obiektów zabytkowych, w tym kościołów, szkół, obiektów użyteczności publicznej, obiektów produkcyjnych, zespołów dworskich i założeń folwarcznych, zabudowy zagrodowej oraz innych elementów zagospodarowania miejscowości,
- zachowanie przestrzennych układów siedlisk, pomników, krzyży, kapliczek przydrożnych, urządzeń technicznych i komunikacyjnych, układów zieleni parków, cmentarzy, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych,
- utrzymanie i eksponowanie wartości zabudowy historycznej, jej proporcji, formy, typu dachów, układu drzwi i okien, zdobnictwa, materiałów budowlanych,

c) w zakresie zachowania wartości niematerialnych środowiska kulturowego gminy Ryczywół:

- utrzymanie historycznych nazw miejscowości i obiektów topograficznych,
- działania edukacyjne i promocyjne wśród mieszkańców gminy, potencjalnych turystów oraz inwestorów.

4.1. Zasady ochrony obiektów i zespołów indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków

Osiągnięcie wymienionych głównych i szczegółowych celów ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Ryczywół wymaga podejmowania wielu działań ze strony władz lokalnych, urzędów i instytucji, przedsiębiorców oraz mieszkańców gminy. Najważniejszym instrumentem w tym zakresie jest odpowiednia i racjonalna polityka przestrzenna władz gminy, określająca m.in. zasady ochrony i gospodarowania zasobami środowiska kulturowego gminy.

Do głównych zasad ochrony obiektów i zespołów indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków należą:

- zachowanie historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru zabytków, w tym zachowanie:
 - bryły obiektu wraz z konstrukcją,
 - formy dachu i kąta nachylenia,
 - rodzaju pokrycia dachowego,
 - wystroju elewacji,
 - kompozycji otworów okiennych,
 - detalu architektonicznego m.in. gzymsów, opasek okiennych,
 - historycznej stolarki okiennej i drzwiowej;
- utrzymanie (ewentualnie rewaloryzacja) otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem;
- opracowanie rozwiązań inwestycyjnych na podstawie zaleceń konserwatorskich, zgodnie z odpowiednimi przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków;
- zabezpieczenie widoku na zabytek, umożliwiającego ekspozycję obiektów lub obszarów z ustalonych kierunków widokowych;
- respektowanie stałych zasad kształtowania architektury w odniesieniu do zabytkowej zabudowy; dążenie do usunięcia lub przebudowy obiektów kolidujących z historycznym układem i lokalną architekturą, dostosowanie nowych obiektów do historycznej kompozycji przestrzennej i historycznej architektury (sposób usytuowania budynku na działce, liczba kondygnacji, rodzaj i sposób ustawienia kalenic, możliwy do zastosowania materiałów budowlanych z preferencją dla materiałów tradycyjnych, zastosowanie określonych detali architektonicznych; ustalone zasady powinny obowiązywać w stosunku do małej architektury: ogrodzeń, nawierzchni, schodów zewnętrznych, latarni, kiosków, słupów ogłoszeniowych, tablic informacyjnych, ławek i itd.);

Wszelkie prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, montaż instalacji technicznych, reklam, podział zabytku wpisanego do rejestru zabytków wymagają uzyskania pozwolenia konserwatorskiego. Na terenie zabytkowych założeń parkowych należy utrzymać wyznaczone granice parków, bezwzględnie chronić stary zachowany drzewostan i układ kompozycyjny oraz przestrzenny, nie należy stawiać żadnych nowych budynków lub ogrodzenia bez wydania przez właściwe służby ochrony zabytków zgody na lokalizację i zatwierdzenia projektu; wszelkie wycinki w parku, nowe nasadzenia i prace pielęgnacyjne muszą uzyskać pozwolenie właściwej służby ochrony zabytków.

Do głównych zasad i kierunków ochrony obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków należą:

- utrzymanie wszystkich obiektów i obszarów zabytkowych figurujących w rejestrze i ewidencji zabytków, zapewnienie ich dobrego stanu technicznego i estetycznego,
- zachowanie właściwego stanu otoczenia obiektów, w tym zieleni, obiektów małej architektury oraz zagospodarowania sąsiednich obszarów,
- uzgadnianie z właściwym organem służby ochrony zabytków na obszarach wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków lokalizacji nowych obiektów budowlanych oraz przekształcenie obiektów istniejących,
- przestrzeganie obowiązku, jaki nałożony został na właścicieli i użytkowników obiektów wpisanych do rejestru zabytków, w tym obiektów i obszarów ochrony archeologicznej, dotyczącego konieczności uzgadniania z odpowiednimi organami z zakresu ochrony zabytków wszelkich zmian w zakresie funkcji, formy i detali architektonicznych, wystroju wewnątrz itd.,
- uwzględnianie wytycznych konserwatorskich przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla obiektów objętych ochroną, bądź będących w sąsiedztwie.

Obiekty zabytkowe i historyczne (wpisane do rejestru zabytków i ujęte w gminnej ewidencji zabytków) oraz strefy ochrony konserwatorskiej, jak również strefy ochrony powiązań widokowych i krajobrazowych, związanych z zespołami dworsko – parkowymi, powinny mieć zapewnioną właściwą ochronę w przypadku lokalizacji inwestycji mających wpływ na środowisko i krajobraz kulturowy obejmujący zabytkowe obiekty architektoniczne i zabytkowe kompleksy zieleni (lokalizacje typu elektrownie wiatrowe, maszty telefonii komórkowej, obiekty budowlane o znacznej wysokości, drogi, linie kolejowe itp.).

W odniesieniu do zabytkowych parków dworskich i pałacowych objętych ochroną w formie wpisu do rejestru zabytków – należy zagwarantować ograniczone możliwości zabudowy historycznych założeń ogrodowych oraz ich wtórnych podziałów. W zabytkowych parkach ochronie podlega rozplanowanie z istniejącą siecią dróg, alei, cieków wodnych, osi i powiązań widokowych oraz starodrzew i zieleń parkowa (zespoły roślinne, ich rodzaje, rozmiary, wody ruchome i stojące), rzeźba terenu, dominanty kompozycyjne i architektoniczne. Wszelkie działania podejmowane na terenach zespołów pałacowo – parkowych powinny służyć zachowaniu, utrwaleniu oraz utrzymaniu w jak najlepszym stanie zabytków architektury oraz zieleni w łączy z zachowaniem walorów przyrodniczych zespołu. Należy podjąć wszelkie starania o zachowanie zadrzewień, równowagi ekologicznej oraz stosunków wodnych.

Podczas planowania lokalizacji elektrowni wiatrowych należy wykluczyć możliwość zakładania ich na terenie założeń pałacowo – parkowych, cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków a także w bezpośrednim sąsiedztwie wpisanych do rejestru lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków zespołów dworsko – parkowych oraz w ich dalszym otoczeniu biorąc pod uwagę najważniejsze osie widokowe wiodące w kierunku tych zespołów i prowadzące od nich na zewnątrz (np. wzdłuż alei i dróg dojazdowych). Powiązania widokowe są bowiem integralnym składnikiem funkcjonowania zespołów zabytkowych w krajobrazie, często specjalnie projektowanym i jako takie stanowią wartość podnoszącą walory kulturowe i krajobrazowe gminy. Zgodnie z podziałem strefy wizualnego oddziaływania elektrowni wiatrowych, zamieszczonym w dokumencie opublikowanym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w 2017r. „Zalecenia w zakresie uwzględniania wpływu farm wiatrakowych na krajobraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko” ze stanowiska konserwatorskiego nie powinno się lokalizować elektrowni wiatrowych na terenie równinnym poniżej 4 km od zabytkowego obiektu lub zespołu, przy czym istnieje możliwość zwiększenia tejże odległości ze względu na specyficzne uwarunkowania, którymi mogą być np. obecność ważnych elementów historyczno – kulturowych, o znaczeniu co najmniej regionalnym.

Wpisanie nowych obiektów do rejestru i ewidencji zabytków powinno nastąpić w drodze specjalistycznych prac i procedur określonych w obowiązujących przepisach prawa. Uzupelnieniem wymienionych głównych zasad ochrony prawnej obiektów i obszarów zabytkowych jest upowszechnianie informacji o wartościach historycznych, krajobrazowych i kulturowych tychże obiektów. Działanie to przyczyni się do zwiększenia społecznej roli w procesie ochrony zabytków, tak bardzo istotnej w przypadku małych, lokalnych społeczności. Edukacyjny aspekt w procesie ochrony zabytków może być realizowany poprzez m.in.:

- włączenie najbardziej atrakcyjnych obiektów zabytkowych w trasy turystyczne, ścieżki i trasy edukacyjne, za pomocą oznakowania turystycznego obszaru (drogowskazy, tablice informacyjne, mapy, przewodniki),
- uwzględnianie obiektów zabytkowych w treści map, przewodników, materiałów promocyjnych gminy,
- organizację imprez kulturalnych, sportowych, turystyczno-rekreacyjnych itp.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego w granicach stref ochrony stanowisk archeologicznych podczas prac ziemnych związanych z zabudowaniem bądź zagospodarowaniem przedmiotowego terenu należy prowadzić badania archeologiczne. Wobec powyższego zastosowanie mają właściwe przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 6 ust. 1 pkt. 3 lit. a, art. 36 ust. 1 pkt. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (tj. Dz.U. 2018 poz. 2067). Inwestor, w tych obszarach winien uzyskać pozwolenie właściwej służby

ochrony zabytków na prowadzenie prac archeologicznych przed uzyskaniem pozwolenia na zabudowę.

Należy objąć ścisłą ochroną konserwatorską zgodnie z art. 7 ust. 1 Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r. (tj. Dz.U. 2018 poz. 2067) stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Na terenie stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz wszelkich działalności gospodarczych w tym w szczególności: wydobywania kruszywa, budowli przemysłowych oraz innych działań faktycznych, których skutkiem miałyby być przekształcenie terenu, a prace porządkowe prowadzone w jego obrębie wymagają uzgodnienia z właściwą służbą ochrony zabytków. Ponadto w trakcie prowadzenia prac ziemnych na terenach upraw polowych, w lasach, przy budowie dróg, uzbrojenia komunalnego, realizacji obiektów kubaturowych itd., przypadkowe odkrycie obiektów archeologicznych należy zabezpieczyć oraz zgłosić właściwej służbie ochrony zabytków.

4.2. Zasady kształtowania nowej zabudowy w sąsiedztwie obiektów wpisanych do rejestru zabytków i w otoczeniu obiektów zabytkowych

Do najważniejszych zasad zaliczyć należy:

- określenie strefy ochrony widokowej w celu zachowania (przywrócenia) historycznej panoramy zabytku (obiekty sakralne, zespoły dworsko-parkowe, układy urbanistyczne, w tym historyczny układ urbanistyczny miejscowości Ryczywół),
- określenie zasad zagospodarowania: np. zakaz zabudowy, nasadzeń drzew, lokalizacji wolno stojących nośników reklamowych, masztów telefonii komórkowej, elektrowni wiatrowych i innych zakłócających wygląd na eksponowany zabytek,
- opracowanie analiz widokowych dopuszczających możliwości i określających zasady inwestowania, w przypadku planowanego zagospodarowania terenu w granicach strefy ochrony widokowej,
- nie dopuszczanie do zabudowy zakłócającej ekspozycję zabytku,
- nie dopuszczanie lokalizacji obiektów o formach i kubaturze obcych w historycznie ukształtowanej przestrzeni (urządzeń przemysłowych, wież telefonii komórkowej, elektrowni wiatrowych – wpływających deprecjonująco na panoramę miejscowości i zespołów zabytkowych, stanowiąc konkurencję dla zabytkowej architektury – wież kościołów, będących historycznymi dominantami obszarów wiejskich); wymienione inwestycje mają niekorzystny wpływ na ukształtowanie zabytkowej przestrzeni jako element nie harmonizujący z krajobrazem kulturowym; poprzez ingerencję elementów obcych zniszczeniu

ulegają wartości widokowe, przestrzenne założenia, panoramy oraz otoczenie zabytkowych obiektów o wartości lokalnej,

- w sąsiedztwie parków nie należy lokalizować inwestycji mogących niekorzystnie wpływać na warunki mikroklimatyczne panujące w parkach oraz stan zieleni, powodujących degradację obszarów parkowych oraz otulin parków poprzez źródła zanieczyszczeń: środki ochrony roślin, zrzuty ścieków na łąki, ścieki, nielegalne składowiska odpadów,
- dążenie do zachowania lub odtworzenia historycznych układów komunikacyjnych i osi widokowych.

W zakresie ochrony historycznego układu urbanistycznego miejscowości Ryczywół należy dążyć do zachowania istniejącego rozplanowania ulic z rynkiem, przebiegu ulic z zachowaniem ich szerokości oraz historycznych linii zabudowy. Należy dążyć też do zachowania historycznego podziału działek. Należy zachować w dobrym stanie istniejącą zabudowę historyczną.

Nowo wznoszone budynki leżące na terenie założenia urbanistycznego miejscowości Ryczywół winny być dostosowane do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji, powierzchni murów, otworów i uwzględniać sąsiedztwo obiektów historycznych w szczególności tych wpisanych do rejestru zabytków i objętych ochroną konserwatorską. Wykończenie zewnętrzne nowych budynków winno być kontynuacją tradycyjnych technik budowlanych.

W zakresie działań zmierzających do ochrony i zachowania zabytkowej zabudowy na terenie gminy Ryczywół należy w szczególności:

- zachować wartościową zabudowę wiejską,
- ograniczać zmiany w bryle, detalach architektonicznych oraz rozmiarach obiektów,
- dla nowych budynków budowanych w sąsiedztwie obiektów zabytkowych, kontynuować cechy dotychczasowej zabudowy historycznej,
- zachować historycznie ukształtowane układy zieleni parkowej, okazałe obsadzenia przydrożnych drzew o charakterze pomnikowym,
- ograniczyć lokalizację wolnostojących nośników reklam, wież telefonii komórkowych, w sąsiedztwie obiektów zabytkowych.

4.3. Zasady ochrony i utrzymania zewidencjonowanych zabytków architektury i budownictwa o lokalnych walorach zabytkowych, tworzących charakterystyczny krajobraz miejscowości (wymagające uszczegółowienia na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego)

Do najważniejszych zasad zaliczyć należy:

- zapewnienie zachowania walorów funkcjonalnych i użytkowych obiektu,
- ochronę historyczną układów: ruralistycznych, parcelacyjnych, komunikacyjnych, w tym: przekroje ulic, nawierzchnie, zasady zagospodarowania parceli, szpalery przydrożne, integralność zabytkowej struktury przestrzennej wsi,
- ochronę historycznego układu urbanistycznego miejscowości Rycyzwół,
- wprowadzenie odpowiednich ustaleń odnośnie ochrony obiektów ujętych w ewidencji zabytków gminy posiadających walory historyczne; obiekty te powinny zostać określone jako podlegające ochronie konserwatorskiej ze względu na czas powstania, walory architektoniczne, historyczne, wartość lokalno-kulturową i przynależność do historycznej zabudowy miejscowości; należy dążyć do utrzymania historycznej formy architektonicznej obiektu: gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki okiennej i drzwiowej (w przypadku budynków z elewacjami ceglanymi lub z dekoracją architektoniczną należy zrezygnować ze stosowania zewnętrznego ocieplenia w postaci płyt styropianowych, wełny mineralnej oraz blachy dachówkopodobnej jako pokrycia dachowego;
- określenie zasad kształtowania współczesnych elementów zagospodarowania obszaru chronionego poprzez kontynuację tradycyjnego sposobu zagospodarowania terenu z możliwością zagospodarowania na nowe funkcje, utrzymanie historycznie wykształconej linii zabudowy, formy dachów, wysokości i formy ogrodzeń, rozwiązań komunikacyjnych, w tym ustalenie zasad parkowania i miejsc postojowych,
- wykluczenie funkcji ze względu na zabytkowy charakter obszaru, mogą to być np.: funkcje usługowe i inne, generujące np. wzmożony ruch pojazdów, wymagające dużej ilości miejsc postojowych itp.

Ochrona poszczególnych obiektów zabytkowych nierozzerwalnie wiąże się z ochroną wartości kulturowych krajobrazu i przestrzeni gminy. W tym aspekcie należy zwrócić uwagę przede wszystkim na:

- zachowanie i utrzymanie terenów otwartej przestrzeni krajobrazu rolniczego,
- zachowanie harmonijnego krajobrazu w aspekcie widoczności z perspektywy ciągów komunikacyjnych oraz punktów widokowych,
- zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych oraz ich uzupełnianie,
- zachowanie i ekspozycja krzyży i kapliczek przydrożnych,
- zachowanie przebiegu dróg wraz z ich okazałymi obsadzeniami.

4.4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Stanowiska wpisane do rejestru zabytków objęte są ścisłą ochroną konserwatorską zgodnie z art. 7 ust. 1, ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. W przypadku stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków konserwator zabytków nie wyraża zgody na prowadzenie jakichkolwiek robót budowlanych. Na terenie stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz wszelkich działalności gospodarczych w tym w szczególności: wydobywania kruszywa, budowli przemysłowych oraz innych działań faktycznych, których skutkiem miałyby być przekształcenie terenu, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W gminie Ryczywół znajduje się kilkaset zewidencjonowanych i rozpoznanych stanowisk archeologicznych, stanowiących dobro kultury i objętych ochroną konserwatorską. Wpisane do rejestru zabytków grodzisko (Ninino, stan.1 , obszar AZP 44-27/60, nr rejestru 855/A, decyzją z dnia 17 lutego 1970 r.,) położone w niewielkiej odległości na południowy-zachód od wsi Ninino, objęte jest pełną ochroną prawną.

Wytyczne dotyczące ochrony obiektów archeologicznych na terenie gminy Ryczywół, zgodne z obowiązującymi przepisami prawa wskazują na:

- konieczność zgłaszania odpowiedniemu organowi służby archeologiczno-konserwatorskiej zamiarów podjęcia prac ziemnych (w tym przede wszystkim z wykonywaniem głębokich wykopów), prac melioracyjnych, budową infrastruktury technicznej i transportowej oraz zalesianiem użytków rolnych w obrębie bądź otoczeniu stanowiska archeologicznego,
- konieczność dokonywania uzgodnień z właściwym organem ds. ochrony zabytków w przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów w granicach obszarów kulturowych.

Podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem, a wymagających prac ziemnych podejmowanych:

- przy lub w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów ujętych w ewidencji konserwatorskiej,
- na terenie zabytkowych parków podworskich ujętych w ewidencji konserwatorskiej,
- w granicach stref ochrony stanowisk archeologicznych wyznaczonych w części graficznej Studium,

należy prowadzić badania archeologiczne. Inwestor winien przy tym uzyskać pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie badań

archeologicznych, przed wydaniem decyzji o wydaniu pozwolenia na budowę. Ponadto przed rozpoczęciem inwestycji związanych z pracami ziemnymi należy ustalić faktyczną ilość stanowisk archeologicznych znajdujących się w kolizji z planowaną inwestycją. W tym celu należy przeprowadzić rozpoznawcze badania powierzchniowo – sondażowe, na które inwestor również musi uzyskać pozwolenie właściwej służby ochrony zabytków, w którym zostanie określony zakres niezbędnych prac archeologicznych.

Na terenie gminy Ryczywół nie występują dobra kultury współczesnej.

4.5. Regionalne cechy zabudowy i zagospodarowania

I. Zabudowa mieszkaniowa w gminie Ryczywół winna cechować się:

- a) lokalizacją wg zasady dominującej w danej miejscowości,
- b) zachowaniem przy przebudowie, remoncie, budowie budynków następujących cech typowych dla zabudowy regionu Wielkopolski:
 - rzut budynku prostokątny bez dobudówek o proporcjach 1 do 2 (druga kondygnacja w ramach poddasza),
 - wysokość budynku 1-2 kondygnacji, dopuszcza się do 3 kondygnacji jeżeli zabudowa nawiązuje do istniejącej,
 - dach dwuspadowy, wielospadowy o spadku połaci ok. 35° – 45°,
 - krycie budynków materiałami nie powodującymi dysharmonii z istniejącym budownictwem na danym terenie,
 - symetryczna bądź bliska symetrycznej kompozycja otworów na elewacji frontowej,
 - zaznaczony cokół budynku,
 - nieznacznie wysunięty okap,
 - stosowanie tradycyjnych rozwiązań materiałowych, w tym kolorystyki występującej lokalnie w miejscowości.

II. Budynki użyteczności publicznej, w tym samodzielne sklepy, remizy, obiekty gastronomiczne, sportowe i inne winny być projektowane indywidualnie, w wielkości i formach nawiązujących do budownictwa tradycyjnego.

III. Zalecane jest używanie kamienia polnego, kamienia ciosanego lub kostki kamiennej do wykonywania nawierzchni podjazdów i dziedzińców, budowy murów oporowych i ogrodzeń lub ich części.

IV. Wskazane jest stosowanie różnych odmian parkanów drewnianych, drewnianych i metalowych bram i furtek, należy ograniczyć ogrodzenia z siatki, prętów zbrojeniowych oraz ograniczyć stosowanie ogrodzeń z płyt betonowych.

5. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i usług

5.1. Mieszkalnictwo

W kontekście możliwości rozwojowych gminy Ryczywół istotne jest wyznaczenie nowych obszarów pod zabudowę mieszkaniową i usługową wszystkich typów, gdyż rozwój tej sfery życia społeczno-gospodarczego gminy w największym stopniu wpływa na szeroko pojmowany rozwój lokalny.

W Studium wyznaczono tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej, mieszkaniowo – usługowej oraz ich połączenia z funkcjami uzupełniającymi. Tereny te oznaczone zostały na rysunku Studium symbolami:

- **RM/U** – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,
- **M/U** – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,
- **M/P** - tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej.

Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców gminy Ryczywół istotne jest podnoszenie standardów zamieszkania w już istniejących zasobach mieszkaniowych gminy.

Należy uwzględnić potrzeby mieszkaniowe wszystkich grup społecznych zamieszkujących gminę. Wiąże się to z realizacją polityki mieszkaniowej władz gminy wobec najuboższych ekonomicznie obywateli. W tym celu w planach rozwojowych i inwestycyjnych należy uwzględnić budowę nowych budynków (m.in. budownictwo socjalne), a także rehabilitację i odnowę starych zasobów mieszkaniowych. Odnosi się to głównie do zabytkowej substancji mieszkaniowej. Konieczne są również inwestycje związane z wymianą infrastruktury technicznej, jej rozbudową, usprawnianiem systemu komunikacji drogowej, zagospodarowywaniem terenów zielonych, wyznaczaniem terenów sportu i rekreacji oraz wypoczynku.

Przy realizacji nowej zabudowy należy także mieć na uwadze następujące zapisy:

- należy przyjąć zasadę utrzymania istniejącej zabudowy mieszkaniowej z możliwością jej rozbudowy, przebudowy, remontu z jednoczesnym porządkowaniem istniejącej zabudowy gospodarczej i użytkowej, z zachowaniem walorów historycznych układów przestrzennych i zabudowy oraz budowę nowej zabudowy;

- należy zapewnić dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku poprzez zachowanie odpowiedniej odległości nowoprojektowanych terenów zabudowy od ciągów komunikacyjnych, gwarantując ochronę przed negatywnym oddziaływaniem w zakresie emisji hałasu,
- należy zakazać lokalizacji obiektów budowlanych lub urządzeń, których funkcjonowanie mogłoby spowodować przekroczenie standardów jakości środowiska,
- bezwzględnie należy zachować istniejące tereny zieleni, w miarę możliwości należy zachować i chronić wysoką zieleń przydrożną,
- nowe działki budowlane, stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy powinny posiadać powierzchnię i kształt umożliwiające ich prawidłowe zagospodarowanie, o powierzchni biologicznie czynnej najlepiej nie mniejszej niż 40% powierzchni działki, z zapewnionym dostępem komunikacyjnym oraz możliwością podłączenia do istniejącej lub projektowanej sieci infrastruktury technicznej,
- należy zapobiegać nadmiernemu wydłużaniu zabudowy wzdłuż głównych tras komunikacyjnych,
- proponowanie nowych układów urbanistycznych odznaczających się zawartością i różnorodnością funkcji powinno odbywać się z poszanowaniem istniejących układów ruralistycznych,
- plombowa zabudowa mieszkaniowa winna nawiązywać gabarytami i charakterem do zabudowy sąsiedniej,
- do momentu realizacji komunalnej kanalizacji sanitarnej, dopuszcza się wyposażenie nowej zabudowy mieszkaniowej w indywidualne rozwiązania w tym zakresie, zgodnie z przepisami odrębnymi, w zbiorniki bezodpływowe, przydomowe oczyszczalnie ścieków,
- należy ustalić zasady obsługi w zakresie infrastruktury, między innymi zaopatrzenie w wodę zdatną do spożycia przez ludzi, odprowadzanie ścieków, ogrzewanie, gospodarkę odpadami i inne,
- należy zapewnić zachowanie odpowiedniej odległości nowej zabudowy od istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych, gwarantując ochronę przed szkodliwym promieniowaniem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych oraz sieci gazociągowych,
- dla prawidłowej ochrony przeciwpożarowej należy zachować odpowiednie odległości zabudowy od granicy lasu; zgodnie z przepisami odrębnymi; analogicznie, zgodnie z przepisami odrębnymi, należy przyjmować odległość od lasu innych obiektów zakwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi;

- należy uwzględnić linie rozgraniczające tereny o różnych funkcjach i sposobie zagospodarowania uwzględniając potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi.

Największe powierzchniowo tereny mieszkaniowe (RM/U) zostały wyznaczone w miejscowościach: Ludomy, Lipa, Skrzetusz. Wielofunkcyjną zabudowę wiejską, w tym zabudowę zagrodową, mieszkaniową, usługową wyznaczono również w miejscowościach: Boruchowo, Dąbrówka Ludomska, Gorzewo, Gościejewko, Ludomicko, Ninino, Piotrowo, Radom, Tłukawy, Wiardunki i Zawady.

Największe powierzchniowo tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej, (M/U) wyznaczone zostały w miejscowości Ryczywół, gdzie na obszarze całej miejscowości dominuje funkcja mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna oraz usługowa. Stanowi ona uzupełnienie istniejącej już zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej oraz wyznacza nowe tereny przeznaczone pod zabudowę, zwłaszcza w północno – zachodniej, północno – wschodniej i zachodniej części wsi.

W obrębie miejscowości Ryczywół wyznaczono również tereny zabudowy mieszkaniowej z możliwością uzupełniających funkcji produkcyjnych i usługowych (M/P). Obejmują one istniejącą zabudowę produkcyjno – mieszkaniową w centrum wsi jak i nowe tereny w południowo – zachodniej części wsi w sąsiedztwie terenów kolejowych oraz przy drodze powiatowej nr 2019P.

Na terenach wsi Połajewice oraz Igrzyna, nie wyznacza się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej poza uwzględnieniem istniejącej zabudowy zagrodowej.

W miejscowości Lipa, Radom, Wiardunki, wyznaczono częściowo tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej w oparciu o istniejące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

5.2. Usługi

Największa liczba instytucji i placówek usługowych zlokalizowanych jest w miejscowości Ryczywół. Dotyczy to zarówno usług rynkowych, jak i publicznych. Podmioty tego typu funkcjonują również w innych obrębach takich jak Gorzewo, Ludomy, Lipa, Radom, Szetusz, Wiardunki. Miejscowość Ryczywół stanowi centralny ośrodek gdzie skupiona jest większość jednostek usługowych, zaspokajających podstawowe potrzeby mieszkańców.

Głównym zadaniem rozwojowym w odniesieniu do placówek już istniejących jest podnoszenie jakości świadczonych usług przy jednoczesnym tworzeniu warunków dla powstawania nowych obszarów pod działalność usługową, w tym komercyjną. Rozwój

usług powinien towarzyszyć rozwojowi obszarów mieszkaniowych w gminie przy zachowaniu zasad proporcjonalności i racjonalności.

Priorytetem dla władz lokalnych przy prowadzeniu polityki przestrzennej gminy powinno być przede wszystkim zapewnienie dostępu do podstawowych usług dla wszystkich mieszkańców terenu gminy oraz rozwój usług ponadpodstawowych i ponadlokalnych.

Obszary przeznaczone pod rozwój usług oznaczone zostały w Studium w zdecydowanej większości przypadków jako obszary wchodzące w skład wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, a także towarzyszące obszarom zabudowy mieszkaniowej, działalności gospodarczej, działalności produkcyjnej w gospodarstwach rolnych oraz jako wyłączne funkcje usługowe, stanowiące przede wszystkim usługi administracji publicznej, oświaty i edukacji oraz kultu religijnego. Są to tereny oznaczone symbolami:

- **U** - tereny zabudowy usługowej,
- **RM/U** – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,
- **M/U** – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,
- **M/P** – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej.
- **P/U** – tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- **R/P** – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny.

Rozwój sfery usług dotyczyć przede wszystkim będzie:

- utrzymania i możliwości lokalizacji usług w formie uzupełniającego przeznaczenia terenu, z zastrzeżeniem, że negatywne oddziaływanie działalności usługowej nie może przekraczać lokalu (o ile będzie ona prowadzona w budynku o więcej niż jednym mieszkaniu), bądź w wypadku lokalizacji usług wolnostojących terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny,
- zachowania art. 144 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym eksploatacja instalacji powodująca wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza, emisję hałasu oraz wytwarzanie pól elektromagnetycznych nie powinna, z zastrzeżeniem ust. 3 powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny;
- przekształceń jakościowych już istniejących obiektów i obszarów usługowych oraz ich otoczenia, poprzez poprawę walorów architektonicznych, standardu wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

- prowadzenia polityki przestrzennej gminy w sposób zapewniający równomierny i racjonalny rozwój usług w gminie, poprzez sterowanie ich powstawaniem zgodnie z potrzebami mieszkańców i interesem gminy,
- niwelowania różnic w wyposażeniu obszarów w usługi handlu, rzemiosła, kultury na poszczególnych obszarach wiejskich.

W skali całej gminy obszarem o nadrzędnej roli w zakresie funkcji usługowej jest miejscowość Ryczywół, która stanowi także centralny ośrodek administracyjny gminy. W miejscowości tej koncentruje się zdecydowana większość placówek handlowych i usługowych, w tym siedziby urzędów i instytucji, pełniących funkcje centrotwórcze. Obszar ten wpływa na tworzenie więzi społecznych, tworzy wizytówkę gminy.

Na całym obszarze wiejskim, w granicach wyznaczonych terenów rozwojowych jednostek osadniczych, można lokalizować usługi, które nie są uciążliwe i nie kolidują z innymi funkcjami terenów sąsiadujących. Należy jednak dążyć do scentralizowania i wytworzenia lokalnych ośrodków usług podstawowych, zlokalizowanych centralnie w stosunku do istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej.

Miejscowościami predestynowanymi do pełnienia funkcji lokalnych ośrodków usługowych są również Gorzewo, Ludomy, Lipa, Radom, Szretusz, Wiardunki, w których zlokalizowanych jest, zaraz po Ryczywole najwięcej budynków usługowych. Są to głównie usługi oświaty, edukacji oraz kultu religijnego.

Istniejące i nowoprojektowane obiekty i placówki usługowe, zwłaszcza te związane z administracją publiczną, opieką zdrowotną oraz oświatą należy modernizować i projektować zgodnie z zasadami dostępności dla osób niepełnosprawnych, w otoczeniu wysokiej jakości przestrzeni publicznej (zieleń urządzona, skwery) oraz z zapewnieniem odpowiedniej liczby miejsc postojowych.

Ponadto działalność usługowa nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska na tereny zabudowy sąsiadującej. Proponuje się wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej na terenach sąsiadujących z terenami zabudowy mieszkaniowej.

6. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej i produkcji

Pożądanymi kierunkami rozwoju działalności gospodarczej i produkcyjnej w gminie Ryczywół będą:

- podnoszenie jakości oferowanych usług i produktów,
- przygotowanie przez lokalne władze różnorodnej oferty terenów przeznaczonych pod aktywizację gospodarczą, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze,

- opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zwłaszcza dla nowych obszarów aktywizacji gospodarczej,
- rozbudowywanie i modernizacja sieci infrastruktury technicznej i drogowej,
- wypracowanie systemu pomocowego dla już funkcjonujących i potencjalnych inwestorów, z wykorzystaniem takich narzędzi jak np. ułatwienia instytucjonalne i organizacyjne,
- rozwój małych i średnich podmiotów gospodarczych,
- dopuszczanie do realizacji dużych przedsięwzięć inwestycyjnych w tym stosujących w procesie produkcyjnym nowoczesnych technologii nie zagrażających zdrowiu ludzi oraz przyjaznych dla środowiska przyrodniczego,
- zakaz inwestycji naruszających standardy jakości środowiska przyrodniczego poza użytkowanym terenem,
- uwzględnienie dotychczasowych branż produkcji oraz podmiotów, których produkcja oparta będzie na lokalnych surowcach i zasobach,
- przy lokalizowaniu nowych zakładów produkcyjnych należy maksymalnie wykorzystywać i zagospodarowywać nieużytkowane obiekty i tereny poprodukcyjne,
- ewentualna zmiana użytkowania lub przebudowa zabytkowych gospodarczych założeń folwarcznych na inne cele związane z nowymi formami aktywności gospodarczej wymaga uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- rozwój obszarów przeznaczonych pod działalność gospodarczą i produkcyjną powinien następować z zachowaniem bezpieczeństwa dla poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, terenów upraw polowych i z zasadą 'niekolizyjności' w stosunku do funkcji mieszkaniowej,
- działalność gospodarcza nie może powodować naruszeń warunków zamieszkania na terenach sąsiednich, powodować utrudnień w ruchu drogowym, zagrożeń zdrowia i życia powodowanych wzmożonym ruchem samochodów osobowych i ciężarowych.

W myśl przepisów z zakresu ochrony środowiska ochrona poszczególnych komponentów środowiska polega na zapewnieniu jak najlepszego ich stanu, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych, poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych samych poziomach oraz zmniejszenie poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- utrzymanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach oraz doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty,

- utrzymanie poziomu substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach, zmniejszenie poziomu substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane oraz zmniejszenie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Wyjątkiem od tych zasad jest art.144 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Nowoprojektowane tereny działalności gospodarczej, w tym tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej, wyznaczono przede wszystkim w południowej części wsi Ryczywół, w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 2019P oraz terenów kolejowych, a także w Gorzewie i Wiardunkach.

Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej wyznaczone zostały na rysunku Studium symbolami:

- **P/U** - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- **R/P** – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny,
- **M/P** – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej.

7. Kierunki rozwoju leśnictwa i rolnictwa

Gospodarka rolna i leśna, wraz z rozwojem innych dziedzin życia społeczno-gospodarczego, wymaga przemian i dostosowywania jej do nowych, zmieniających się wewnętrznych i zewnętrznych czynników rozwoju oraz barier ich hamujących.

Przemiany i restrukturyzacja rolnictwa, w tym terenów wiejskich powinny polegać przede wszystkim na:

- przebudowie struktury gospodarstw rolnych indywidualnych w kierunku gospodarstw bardziej efektywnych, większych powierzchniowo, których produkcja dostosowywana będzie do zmieniającego się popytu i potrzeb mieszkańców,
- różnicowaniu struktury zasiewów,
- rozwoju przemysłu rolnego i przetwórczego, opartego na lokalnych zasobach i surowcach,
- rozwoju działalności pozarolniczej oraz rozbudowie sieci usług towarzyszących,
- racjonalnym gospodarowaniu zasobami środowiska, w tym ochronie gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych,

- ekologicznym kierunku produkcji rolnej.

W zakresie obecnie prowadzonej gospodarki rolnej przewiduje się:

- utrzymanie istniejących terenów rolniczych, pastwisk, łąk, zadrzewień za wyjątkiem terenów przeznaczonych na rysunku Studium na inne cele,
- utrzymanie i zwiększenie istniejących zadrzewień śródpolnych, cieków i urządzeń melioracyjnych; w przypadkach podejmowania działań inwestycyjnych na obszarze wyposażonym w urządzenia melioracyjne inwestor zobowiązany jest do zaprojektowania zabezpieczenia bądź przebudowy istniejących systemów melioracyjnych w porozumieniu z właściwym organem,
- stosowanie nawozów, w sposób który nie powoduje zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz dla środowiska,
- rozwijanie działań na rzecz komasacji silnie rozdrobnionych gruntów rolnych,
- promowanie rozwoju produkcji zdrowej żywności,
- ograniczenie wyłączenia z produkcji rolnej gleb klas I-III oraz gleb pochodzenia organicznego wszystkich klas bonitacyjnych.

Odnośnie gospodarki leśnej przewiduje się utrzymanie terenów leśnych jako istotnego elementu systemu ekologicznego. Dodatkowo na terenach leśnych zakazuje się degradacji stosunków wodnych oraz nakazuje się ochronę zasobów glebowych.

Na rysunku Studium nie wyznaczono terenów związanych z gospodarką leśną. Uznaje się, że w ramach wyznaczonych na rysunku Studium terenów RM/U, lasów, mogą być zlokalizowane budynki związane z obsługą leśną jak np. leśniczówki.

Studium nie wyznacza terenów pod zalesienie jednak nie oznacza to zakazu zalesienia jeśli będzie taka potrzeba. Wynika to z faktu, iż w granicach gminy występują głównie gleby wysokiej klasy bonitacyjnej. Jeśli nastąpi konieczność przeznaczenia terenów pod zalesienie powinno się ono odbywać przy uwzględnieniu poniższych kryteriów:

- przeznaczanie na cel zalesienia gruntów najniższych klas bonitacyjnych, na których produkcja rolna jest nieopłacalna,
- nie powinno zalesiać się obszarów, które stanowią punkty widokowe i panoramy krajobrazowe, a także obszarów podlegających ochronie.

Realizacja zalesień i zadrzewień na terenie gminy powinna być prowadzona na podstawie projektu i programu gospodarki zadrzewieniowej według następujących zasad:

- zalesienia obszarów o słabych gruntach ornych oraz terenów powyrobowiskowych – w ramach rekultywacji,
- zadrzewienia kępowe, punktowe – na granicy użytkowania pomiędzy polem a łąką i w pobliżu oczek wodnych,

- zadrzewienia pasmowe – śródpolne, tworzące sieć zadrzewień na kierunkach panujących wiatrów i zadrzewienia rzędowe wzdłuż dróg.

Proponuje się zachowanie istniejących zadrzewień śródpolnych oraz przydrożnych, wpływających korzystnie na walory użytkowe i estetyczno-krajobrazowe i pełniących funkcję izolacyjną i ochronną.

Na rysunku Studium w zakresie gospodarki rolnej wyznaczono następujące obszary:

- **R/P** – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny,
- **RM/U** – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej.

Tereny R/P zlokalizowane są w miejscowościach Dąbrówka Ludomska, Gorzewo, Krężoły, Ludomy, Orłowo, Ryczywół, Radom, Skrzetusz, Tłukawy, Wiardunki.

8. Kierunki eksploatacji kruszywa naturalnego

Na terenie gminy zlokalizowane są cztery udokumentowane złoża kruszywa naturalnego w Igrzynie, Lipie i Ludomach. Na analizowanym obszarze nie odnotowano występowania terenów i obszarów górniczych. Na rysunku Studium nie wyznacza się terenów eksploatacji kruszywa naturalnego.

9. Kierunki rozwoju usług turystyki, sportu i rekreacji

Na terenie gminy Ryczywół wyznaczono oddzielne tereny przeznaczone pod usługi sportu i rekreacji, kultury i kultury fizycznej oraz usługi turystyki.

Na rysunku Studium wyznaczono tereny:

- **US** – tereny sportu i rekreacji,
- **UK** - tereny kultury i kultury fizycznej,
- **UT** - tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej.

Tereny sportu i rekreacji zlokalizowane są przede wszystkim w Ryczywole, a także w Dąbrówce Ludomskiej, Gorzewie, Lipie, Ludomach, Nininie, Orłowie, Radomiu, Wiardunkach. Tereny usług turystyki wyznaczono w północno – wschodniej części miejscowości Ryczywół oraz w Ludomach.

Tereny przeznaczone na cele kultury i kultury fizycznej, wyznaczono na rysunku Studium w miejscowościach:

1) Lipa:

- działka nr ewid. 117, obręb 0007,
 - działka nr ewid. 118/2, obręb 007,
- 2) Ninino: działka nr ewid. 96, obręb 0010,
- 3) Orłowo: działka nr 29/2, obręb 0011,
- 4) Ryczywół:
- działka nr ewid. 606/2, obręb 0015,
 - działka nr ewid. 606/4, obręb 0015,
 - działka nr ewid. 770, obręb 0015.

Rozwój przedsięwzięć w zakresie rozwoju turystyki, kultury, kultury fizycznej, rekreacji i wypoczynku obejmować powinny:

- odpowiednie zagospodarowanie lokalnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, co umożliwi dostęp do tych zasobów mieszkańcom i turystom,
- monitoring ruchu turystycznego, w celu przeciwdziałania i zapobiegania degradacji zasobów środowiska,
- opracowanie spójnej z zamierzeniami gmin sąsiadujących, koncepcji rozbudowy infrastruktury turystycznej i uzupełniającej – tras turystycznych, bazy noclegowej, gastronomicznej, agroturystycznej itd.,
- budowę sieci szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, konnych z uwzględnieniem istniejących ścieżek rowerowych o znaczeniu priorytetowym w skali powiatu oraz ścieżek międzygminnych,
- budowę systemu informacji turystycznej, obejmującego:
 - sieć jednolitych graficznie tablic i znaków informacyjnych (mapy, plansze, drogowskazy), umożliwiających lepszą penetrację terenu i najciekawszych obiektów gminy,
 - przygotowanie i dystrybucję materiałów informacyjnych takich jak mapy, plany, przewodniki, foldery,
- organizację imprez kulturalnych i sportowych związanych z regionem i promujących lokalne atrakcje turystyczne,
- rewitalizację istniejących parków podworskich wraz z ich historyczną zabudową.

10. Kierunki rozwoju terenów zieleni, ogrodów działkowych i cmentarzy

W zakresie terenów zieleni w tym parków, ogrodów działkowych i cmentarzy przewiduje się zachowanie wszystkich istniejących terenów zieleni oraz przeznaczenie

terenów pod nowe obszary zieleni. Obszary te wyznaczono na rysunku Studium symbolami:

- **Z** – tereny zieleni,
- **ZD** – tereny ogrodów działkowych,
- **ZC** – cmentarze,
- **ZO** – tereny zieleni ogrodowej.

Tereny zieleni obejmują przede wszystkim zielen parkową zabytkową, wchodzącą w granice zabytkowych założeń dworsko – folwarcznych, skwery zieleni w centrach wsi oraz zielen okalająca istniejące cmentarze, stanowiącą zielen izolacyjną. Tereny zieleni wyznaczono przede wszystkim w Ryczywole, a także w miejscowościach: Boruchowo, Dąbrówka Ludomska, Gorzewo, Gościejewo, Ludomy, Ninino, Orłowo, Radom, Wiardunki. W przypadku założeń pałacowo-parkowych należy zachować strefy ochrony zewnętrznych powiązań widokowych parku, strefy ochrony ekologicznej oraz ochrony krajobrazu wraz z wszelkimi ograniczeniami związanymi z prowadzeniem inwestycji zarówno na obszarach parków, jak i w ich najbliższym otoczeniu, w porozumieniu z właściwą służbą ochrony zabytków.

Nowe tereny zieleni, przez które należy rozumieć także zielen towarzyszącą i izolacyjną, należy wprowadzać na obszary o zróżnicowanym sposobie zagospodarowania i użytkowania, na tereny położone wzdłuż cieków wodnych oraz przy tranzytowych i często uczęszczanych szlakach transportowych, zwłaszcza przy drodze wojewódzkiej nr 178.

Na rysunku Studium przedstawiono tereny istniejących cmentarzy a także granice cmentarzy zabytkowych w miejscowościach: Boruchowo, Lipa, Ludomy, Ryczywół, Wiardunki, Zawady, Igrzyna, Ludomicko, Tłukawy, Piotrowo, Radom, Skrzetusz, Gościejewko. W sąsiedztwie istniejących cmentarzy należy zachować strefy ochronne zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zachować należy również istniejące tereny ogrodów działkowych (ZD) zlokalizowane w Ryczywole. W sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w miejscowościach Radom, Gorzewo, Dąbrówka Ludomska wyznaczono tereny zieleni ogrodowej (ZO).

11. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Wskazania Studium w zakresie systemu komunikacji i transportu w gminie Ryczywół opierać się będą na terenach obsługi komunikacji samochodowej, sieci dróg publicznych, sieci ścieżek rowerowych oraz komunikacji publicznej.

11.1. Kierunki rozwoju sieci dróg publicznych

Układ dróg publicznych na terenie gminy Ryczywół tworzy sieć dróg głównych: droga wojewódzka nr 178, drogi powiatowe oraz lokalne i dojazdowe – drogi gminne.

Do głównych założeń i wytycznych kształtowania sieci drogowej na terenie gminy Ryczywół należą:

- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych i gminnych na terenie całej gminy,
- budowa oraz uzupełnianie chodników wzdłuż dróg przebiegających przez poszczególne miejscowości, a dla potrzeb komunikacji publicznej zatok postojowych, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy,
- wprowadzanie w miejscach szczególnie uciążliwych i niebezpiecznych, zwłaszcza na obszarach intensywnej zabudowy, rozwiązań usprawniających ruch samochodowy, np. rond, progów zwalniających, szczególnie w miejscach o największej liczbie wypadków i kolizji drogowych,
- zapewnienie właściwego klimatu akustycznego poprzez utrzymanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, a w przypadku gdy to nie jest możliwe wprowadzanie rozwiązań minimalizujących ponadnormatywną jego emisję (np. budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej, stosowanie 'cichych' nawierzchni, izolacja budynków na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą itd.),
- przekształcenia istniejącej sieci drogowej w taki sposób, by możliwie w największym stopniu wyprowadzić ruch tranzytowy poza obszary intensywnej zabudowy wiejskiej, przy zachowaniu płynności ruchu,
- wyznaczenie miejsc postojowych i parkingów zarówno dla samochodów osobowych, jak i ciężarowych,
- przyjęcie minimalnych odległości linii projektowanej zabudowy od linii rozgraniczających dróg i ulic zgodnie z przepisami odrębnymi,
- sukcesywne uzyskiwanie parametrów technicznych dróg zgodnych z obowiązującymi aktualnie warunkami technicznymi projektowania i sytuowania dróg przy zachowaniu rezerwy terenu na ich rozbudowę;
- realizacja południowej obwodnicy miejscowości Ryczywół, łącząca drogę powiatową nr 2019P z drogą powiatową 1352P oraz realizacja południowo - wschodniej obwodnicy miejscowości Ryczywół, łącząca drogę powiatową nr 1352P z drogą powiatową 2020P oraz w kierunku zachodnim łącząca się ponownie z drogą powiatową nr 1352P; orientacyjny przebieg obwodnic pokazano na rysunku Studium,
- realizacja południowej obwodnicy miejscowości Ludomy, której orientacyjny przebieg pokazano na rysunku Studium;

- realizacja drogi ekspresowej S11, której orientacyjny przebieg, we wschodniej części gminy, wskazano na rysunku Studium.

Dla projektowanej drogi ekspresowej S11 wskazuje się następujące ustalenia:

- 1) realizację drogi ekspresowej (roboty budowlane) należy prowadzić zgodnie z przepisami obowiązującymi, w tym w szczególności zgodnie z ustawą o drogach publicznych,
- 2) minimalna odległość obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni dodatkowych, realizowanych w pasie drogowym drogi ekspresowej, powinna wynosić minimum 40,0m,
- 3) obsługa komunikacyjna terenów przyległych do drogi ekspresowej winna odbywać się z dróg lokalnych i zbiorczych, z włączeniem do drogi S11 wyłącznie na projektowanych węzłach drogowych,
- 4) lokalizacja reklam, tablic reklamowych, urządzeń reklamowych i szyldów skierowanych do użytkowników przyszłej drogi S11 lub mogących rozpraszać uwagę użytkowników tej drogi możliwa jest wyłącznie przy zachowaniu przepisów odrębnych.

Dla drogi wojewódzkiej nr 178 /Wałcz/ – Trzcianka – Czarnków – Oborniki wskazuje się następujące ustalenia:

- dla istniejącego przebiegu drogi wojewódzkiej utrzymuje się istniejące granice pasa drogowego oraz przyjmuje się parametry techniczne właściwe dla dróg klasy technicznej głównej ruchu przyspieszonego/głównej (GP/G), zgodnie z §4 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016r., poz. 124). Zwiększa to wymogi dotyczące zjazdów, poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego i innych parametrów zgodnie z cytowanym rozporządzeniem. Zmiana granic pasa drogowego będzie następowała zgodnie z potrzebami rozbudowy drogi, a ustalenie klasy technicznej podyktowane będzie istniejącymi uwarunkowaniami terenowymi.
- dostępność terenu do drogi wojewódzkiej należy zapewnić wewnętrznymi układami komunikacyjnymi, połączonymi z tą drogą poprzez drogi niższej kategorii, a w przypadku ich braku bezpośrednio z dróg wojewódzkich, za pomocą istniejących lub projektowanych zjazdów z tych dróg; dopuszcza się przebudowę włączeń do drogi wojewódzkiej (skrzyżowań i zjazdów) na warunkach określonych przez zarządcę drogi; przy lokalizacji nowych, bezpośrednich włączeń (skrzyżowań i zjazdów publicznych) do drogi wojewódzkiej oraz przebudowie istniejących, należy uwzględnić rozwiązania techniczne, pozwalające zapewnić bezpieczeństwo wszystkim uczestnikom ruchu

drogowego, takie jak np. rozbudowa drogi wojewódzkiej o dodatkowe pasy ruchu dla relacji skrzyżnych (lewoskręt czy pasy włączenia i wyłączenia pojazdów), zmiana lokalizacji zjazdów przy równoczesnej likwidacji zjazdów istniejących itp.;

- przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w miarę możliwości terenowych należy wprowadzać rezerwację terenu przeznaczonego pod drogi wewnętrzne (KDW), równoległe do pasa drogowego drogi wojewódzkiej, o funkcji zbiorczo – rozpraszającej ruch; ze względu na funkcję dróg należy stosować dla nich normy jak dla dróg publicznych klasy dojazdowej (D);
- obiekty budowlane na terenach przylegających do drogi wojewódzkiej należy lokalizować zachowując odległość od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi wojewódzkiej, zgodnie z art. 42 i 43 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2068 ze zm.), uwzględniając rezerwę terenu pod przyszłą budowę dróg, o której mowa w art. 35 ust. 2 i ust. 4 w/w ustawy;
- lokalizacja obiektów budowlanych od strony drogi wojewódzkiej, w tym urządzeń reklamowych (tablice reklamowe, szyldy itp.) wymaga zachowania warunków odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi wojewódzkiej określonej w ww. ustawie o drogach, oraz nie może powodować uciążliwości dla uczestnika ruchu drogowego, takich jak np. utrudnienie czytelności informacji drogowskazowej, ograniczenie widoczności, ośnienie;
- obiekty budowlane, przeznaczone na pobyt ludzi, należy lokalizować poza zasięgiem uciążliwości drogi (jak np. hałas, drgania i wibracja, zanieczyszczenia powietrza) określonym z Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska i przepisach szczególnych do tej ustawy; w przypadku lokalizacji w/w obiektów w zasięgu uciążliwości inwestor ma obowiązek stosowania w tych obiektach środków technicznych zmniejszających uciążliwość do poziomu określonego w przepisach odrębnych;
- na drodze wojewódzkiej dopuszczony jest ruch pojazdów, których nacisk pojedynczej osi nie może przekraczać dla drogi nr 178 – 10 ton zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 21 kwietnia 2017r. w sprawie wykazu dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 10 t oraz wykazu dróg krajowych po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 8 t (Dz. U. z 2017r. poz. 878); należy zobowiązać właściciela terenu objętego Studium, jak również przewoźników, do przestrzegania tego obciążenia; w przypadku poruszania się pojazdów nienormatywnych konieczne jest uzyskanie zezwolenia, zgodnie z art. 64

Ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1990 ze zm.) i przepisami wykonawczymi do tej ustawy;

- zagospodarowując działkę budowlaną, przylegającą do pasa drogowego drogi wojewódzkiej, należy urządzić stosownie do jej przeznaczenia i zabudowy, miejsca postojowe dla samochodów osobowych użytkowników stałych i przebywających czasowo na terenie działki, w jej granicach, zgodnie z §18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie; Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich nie zezwala na lokalizację miejsc postojowych i parkingów w pasie drogowym drogi wojewódzkiej;
- lokalizację infrastruktury technicznej, nie związanej z funkcjonowaniem drogi wojewódzkiej (jak np. kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa itp.) należy przewidzieć poza pasem drogowym; w szczególnych przypadkach dopuszcza się lokalizację infrastruktury w pasie drogowym, poza jezdnią, a w obrębie jezdni wyłącznie celem przejść poprzecznych.

Dla drogi wojewódzkiej nr 178 należy zachować przepisy odrębne, w tym przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach" i wydanego na jego podstawie „Zarządzenia nr 2 Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 stycznia 2017r. – w sprawie wdrażania wymagań techniczno – obronnych w zakresie projektowania i użytkowania dróg obiektów inżynierskich”.

11.2. Kierunki rozwoju systemu ścieżek rowerowych

Budowa ścieżek rowerowych w gminie w znacznym stopniu wpłynie na wzrost bezpieczeństwa dla użytkowników ruchu drogowego. Pomimo dogodnych warunków dla rozwoju sieci szlaków i tras rowerowych, rower jako środek transportu nie odgrywa obecnie znaczącej roli w systemie komunikacji w gminie. Na terenie gminy stwierdza się brak ścieżek rowerowych. Występuje jedynie 80 – cio metrowa ścieżka w miejscowości Ryczywół.

Do głównych kierunków rozwoju sieci tras rowerowych w gminie należą:

- budowa tras rowerowych łączących atrakcyjne elementy zainwestowania gminy,
- zorganizowanie spójnego systemu ścieżek i tras rowerowych, łączących wszystkie miejscowości w gminie, a także gminy sąsiednie gwarantujących łatwiejszy dostęp mieszkańców do placówek usługowych, handlowych, terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- wykorzystanie w procesie budowy nowych ścieżek rowerowych istniejących dróg polnych i leśnych oraz dróg gminnych,

- uwzględnianie w modernizacji ulic i dróg gminnych budowy odrębnych pasów dla ruchu rowerowego lub ciągów pieszo-rowerowych,
- odpowiednie oznakowanie i zagospodarowanie szlaków rowerowych w tablice informacyjne, mapy, wiaty przeciwdeszczowe, miejsca postojowe, pojemniki na odpady,
- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących wyznaczania tras ścieżek rowerowych o funkcjach turystycznych i komunikacyjnych,
- podejmowanie przy budowie systemu tras rowerowych współpracy z władzami gmin sąsiednich.

11.3. Kierunki rozwoju gminnej komunikacji publicznej

W zakresie komunikacji publicznej, działania władz gminy powinny dążyć do rozwoju gminnej komunikacji zbiorowej uzupełniającej już istniejącą komunikację publiczną (PKS, przewoźnicy prywatni), w celu zwiększenia dostępności przestrzennej obszaru gminy.

11.4. Kierunki rozwoju terenów kolejowych

Na terenie gminy Ryczywół znajdują się tereny kolejowe, położone wzdłuż nieczynnej linii kolejowej nr 236 relacji Wągrowiec – Bzowo Goraj. Linia zaliczana jest do kategorii drugorzędnej o charakterze ponadlokalnym. Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Wielkopolska 2020+, przewiduje się rewitalizację linii kolejowej.

Na rysunku Studium wskazano tereny oznaczone symbolem:

- **TK** – tereny infrastruktury kolejowej.

W granicach gminy znajdują się tereny kolejowe, które są terenami zamkniętymi, zgodnie z przepisami odrębnymi. Zostały one wraz ze strefami ochronnymi wyznaczone na rysunku Studium.

Tereny infrastruktury kolejowej na etapie sporządzania planów miejscowych mogą zostać przeznaczone na inne funkcje za zgodą właściwego zarządcy kolei. Pozostałe w sąsiedztwie linii kolejowej obiekty dworcowe wykorzystane mogą zostać na cele usługowe, mieszkaniowe czy działalności gospodarczej.

Na terenach sąsiadujących z linią kolejową nie zaleca się wprowadzać zabudowy mieszkaniowej. Budynki mieszkalne w tej lokalizacji, będą narażone na uciążliwość/oddziaływanie hałasu związane z eksploatacją linii kolejowej.

Na terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej, dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,

pod warunkiem zastosowania rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych, ograniczających uciążliwości akustyczne poniżej poziomów ustalonych w przepisach odrębnych. Budynki i budowle należy lokalizować zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym.

Zakazuje się wprowadzanie nieoczyszczonych i oczyszczonych ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych na tereny kolejowe.

Zagospodarowanie terenów sąsiadujących z terenami kolejowymi winno bezwzględnie uwzględniać postanowienia przepisów odrębnych, w tym:

- Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane,
- Ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym,
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie,
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymania zastłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych,
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- PN-85/B-02170 „Ocena szkodliwości drgań przekazywanych przez podłoże na budynki”,
- PN-85/B-02171 „Ocena wpływu drgań na ludzi i budynki”.

Dla wszystkich obiektów budowlanych, wchodzących w zakres inwestycji realizowanych na gruntach będących w bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych oraz ewentualnie krzyżujących się i przebiegających przez tereny kolejowe należy przed ich realizacją na etapie opracowania projektów, uzyskać zgodne z przepisami odrębnymi uzgodnienie z PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Poznaniu. Przy ewentualnym kolidowaniu przyszłościowych inwestycji z istniejącymi obiektami budowlanymi np. liniowymi, będących własnością jednostek powstałych w wyniku restrukturyzacji i prywatyzacji PKP S.A., usunięcie tych kolizji nastąpić powinno na warunkach określonych przez właściciela danego obiektu zgodnie z przepisami

odrębnymi. Na działkach będących w użytkowaniu wieczystym PKP S.A. należy dążyć do ograniczenia terenów rezerwowanych pod korytarze węzłów i ulic, a skrzyżowania z linią kolejową powinny być zaplanowane po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwego miejscowo zarządcy infrastruktury kolejowej, zgodnie z przepisami odrębnymi.

12. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Na terenie gminy Ryczywół dopuszcza się wszędzie, gdzie nie jest to sprzeczne z przepisami odrębnymi, lokalizację infrastruktury technicznej. Ponadto, na rysunku Studium wyznaczono tereny **IT** – tereny infrastruktury technicznej.

Tereny te jako oddzielne jednostki zostały wyznaczone w miejscowościach: Ryczywół, Gorzewo, Ludomy i Orłowo.

12.1. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia ludności w wodę

Zaopatrzenie terenów gminy Ryczywół w wodę odbywać się będzie z istniejących wodociągów. Funkcjonujący system zaopatrzenia ludności w wodę należy utrzymywać z koniecznością wykonywania niezbędnych remontów, a w przypadku wystąpienia takiej potrzeby, dalszej rozbudowy sieci wodociągowej. Sytuacja taka wystąpi m.in. w następstwie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, usługowego i działalności gospodarczej na obszarach przewidzianych do tego typu zabudowy.

Powinno dążyć się do połączenia działających już odcinków wodociągów na terenie gminy, celem zapewnienia ciągłości dostaw wody.

12.2. Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków

Jednym z celów strategicznych rozwoju każdej gminy, w tym gminy Ryczywół jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. W tym zakresie konieczne jest wykonanie szeregu inwestycji, polegających przede wszystkim na kontynuowaniu rozbudowy i budowy sieci kanalizacyjnej w granicach całej gminy.

Ochrona wód musi być realizowana przez maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń (zwłaszcza substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i wód powierzchniowych. Planowane rozwiązania przestrzenne w zakresie gospodarki ściekowej powinny uwzględniać:

- budowę zbiorczej kanalizacji sanitarnej i deszczowej eliminującej w maksymalny sposób indywidualne sposoby oczyszczania ścieków komunalnych,
- objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni,

- na obszarach przewidzianych do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą do czasu jej wybudowania dopuszczenie odprowadzenia ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych tylko jako rozwiązania tymczasowego,
- dążenie do indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzenia ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych, tylko na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych powinno być ograniczone do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie stanowiło zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych),
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych,
- rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększenie małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody.

W zakresie ograniczania uciążliwości obiektów dla otoczenia wprowadza się zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu i wód powierzchniowych. Na terenach zainwestowanych obowiązuje zasada podłączania obiektów mieszkaniowych, usługowych, gospodarczych i przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej, sukcesywnie wraz z rozbudową i budową nowych systemów kanalizacji.

Ścieki opadowe i roztopowe ujmowane z powierzchniowego odwodnienia ciągów komunikacyjnych, placów, parkingów i innych powierzchni utwardzonych, należy odprowadzać i oczyszczać zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ustalenia w zakresie uporządkowania gospodarki wodno – ściekowej powinny ponadto uwzględniać zapisy Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych zarówno w zakresie oczyszczania i odprowadzania ścieków, jak i budowy, rozbudowy oraz modernizacji komunalnych systemów, względnie rozwiązań technicznych w tym zakresie.

12.3. Kierunki rozwoju zaopatrzenia w energię elektryczną

Sieć dystrybucyjna

W ramach zaopatrzenia w energię elektryczną z sieci dystrybucyjnej ustala się:

- adaptację, przebudowę i rozbudowę istniejących i budowę nowych elementów systemu energetycznego, tj. sieci średniego napięcia 15kV, stacji transformatorowych 15/0,4 kV, sieci niskiego napięcia,
- realizację nowych i modernizację sieci elektroenergetycznych w uzasadnionych przypadkach jako kablowe, a stacji transformatorowych jako kompaktowych, zwłaszcza na terenach zwartej zabudowy,
- zachowanie wzdłuż istniejących i planowanych napowietrznych linii elektroenergetycznych pasów technologicznych, w obrębie których obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie,
- pasy wolne od zabudowy wzdłuż istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych należy ustalić w uzgodnieniu z właściwym gestorem sieci, zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym Polskimi Normami,
- usuwanie kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami energetycznymi będącymi własnością operatora systemu dystrybucyjnego odbywać się będzie zgodnie z przepisami odrębnymi.

W związku z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy, nowymi inwestycjami budowlanymi wystąpić może konieczność rozbudowy istniejącego systemu zaopatrzenia obszaru w energię elektryczną. Niezbędne w tym przypadku będzie wygospodarowywanie powierzchni pod lokalizację nowych stacji transformatorowych. Konieczne jest również bieżące monitorowanie stanu sieci energetycznej, wraz z prowadzeniem inwestycji modernizacyjnych, w tym realizacja inwestycji polegającej na stopniowej wymianie napowietrznych sieci energetycznych na sieci kablowe, zwłaszcza na terenach zabudowy mieszkaniowej.

Należy przewidywać zapewnienie dostępu do urządzeń energetycznych w celu prowadzenia konserwacji i usuwania awarii. Ustala się zakaz lokalizacji obiektów uniemożliwiających dojazd do istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej ciężkim sprzętem transportowym.

Należy wykorzystać istniejącą infrastrukturę elektroenergetyczną. W miarę możliwości należy wyznaczyć niezbędne tereny dla lokalizowania stacji transformatorowych oraz należy rezerwować odpowiednie pasy terenów wolne od zabudowy i przeszkód terenowych na obszarze istniejących lub projektowanych dróg publicznych dla pobudowania linii energetycznych średniego napięcia SN i niskiego napięcia nn, miejsca w liniach rozgraniczających ulic na cele prowadzenia sieci elektroenergetycznych. Przewiduje się również budowę infrastruktury elektroenergetycznej SN-15kV oraz nn-0,4kV

w zależności od zapotrzebowania mocy szczytowej. W przypadku powstania obszarów zabudowy niskiej (rozdrobnione usługi, budownictwo jednorodzinne itp.) może zaistnieć konieczność pobudowania wolnostojących stacji transformatorowych typu miejskiego. W takiej sytuacji należy wyznaczyć miejsca przeznaczone na ich lokalizację tj. samodzielne działki o powierzchni 50-70 m². Działki te powinny posiadać bezpośredni dostęp do drogi publicznej. Miejsca te najlepiej wyznaczyć tak, aby żaden z nowoprojektowanych budynków, nie był zlokalizowany od projektowanej stacji transformatorowej w odległości większej niż 350m, licząc po najbliższej trasie wyznaczanej przez ciągi komunikacyjne. Tereny pod budowę stacji transformatorowych dla nowych obszarów wymagających dostaw energii elektrycznej (np. osiedli mieszkaniowych) należy wyznaczyć z uwzględnieniem zasady lokalizacji stacji w miejscach pozwalających na równomierny rozkład obciążenia wokół stacji i dojazd sprzętu ciężkiego do stacji. Ze względów technicznych i ekonomicznych nie zaleca się lokalizacji stacji na obrzeżach osiedli.

W pobliżu istniejących linii elektroenergetycznych należy uwzględnić ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z przepisów odrębnych. Wzdłuż przebiegu istniejących i planowanych linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej należy uwzględnić pasy technologiczne (pasy ochrony funkcyjnej) w obrębie tychże linii. Wyznacza się pasy technologiczne wzdłuż projektowanych i istniejących linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych, w poziomie nie mniejsze niż:

- dla linii napowietrznych SN – 14 m (po 7 m po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii napowietrznych nn – 0,4 kV – 7 m (po 3,5 m po każdej ze stron od osi linii),
- dla linii kablowych SN i nn – 0,4 kV – 0,5 m (po 0,25 m po każdej ze stron od osi linii).

W pasach ochrony funkcyjnej obowiązuje zakaz sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii wg. przepisów odrębnych. Na trasach projektowanych i istniejących linii kablowych obowiązuje zakaz zabudowy oraz nasadzeń drzew i krzewów o rozbudowanym systemie korzeniowym. Wszystkie obiekty przewidziane do budowy, przebudowy lub remontu w zblizeniu lub na skrzyżowaniu z infrastrukturą techniczną elektroenergetyczną podlegają przepisom odrębnym. Dopuszcza się budowę, przebudowę, remont i utrzymanie istniejącej infrastruktury technicznej elektroenergetycznej na podstawie przepisów odrębnych. Dopuszcza się prawo do podziału istniejących działek celem wydzielenia terenów dla lokalizacji stacji transformatorowych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się z budowanej, przebudowanej, remontowanej i istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej na podstawie przepisów odrębnych.

Na obszarze gminy Ryczywół nie występują elektroenergetyczne linie przesyłowe wysokiego napięcia.

12.4. Kierunki rozwoju odnawialnych źródeł energii

Na rysunku Studium wyznaczono tereny:

- **OZE-W** – tereny odnawialnych źródeł energii - elektrownie wiatrowe, wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100kW,
- **OZE-F** - tereny odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika, wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100kW.

Na rysunku Studium wyznaczono również strefy ochronne, urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, w których obowiązują ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

Teren pod lokalizację fotowoltaiki (OZE-F) wyznaczono w miejscowości Radom. Jest to teren wyznaczony w oparciu o wydaną decyzję o warunkach zabudowy. Drugi teren pod lokalizację fotowoltaiki wyznaczono w miejscowości Ludomy. Strefa ochronna terenów pod lokalizację fotowoltaiki pokrywa się z granicami terenu OZE – F.

Teren istniejącej lokalizacji elektrowni wiatrowej (OZE-W), wyznaczono w miejscowości Gorzewo. Zlokalizowana jest tam jedna elektrownia wiatrowa o mocy 0,8MW, średnicy wirnika ok. 43,7 oraz o wysokości całkowitej do 100m od poziomu terenu. Wokół elektrowni wiatrowej wyznaczono jej strefę ochronną uwzględniając przepisy odrębne.

12.5. Kierunki rozwoju sieci gazowej

Przez teren gminy Ryczywół nie przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia. Uzgodniony przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki „Plan Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ – SYSTEM S.A. na lata 2018 -2027” nie zakłada rozbudowy przesyłowej sieci gazowej wysokiego ciśnienia na terenie gminy Ryczywół. W przypadku pojawienia się zapotrzebowania na gaz z przesyłowej sieci gazowej wysokiego ciśnienia przez potencjalnego klienta, warunki odbioru gazu będą uzgadniane pomiędzy stronami i będą zależały od szczegółowych warunków technicznych i ekonomicznych uzasadniających rozbudowę sieci przesyłowej.

W zakresie ogólnych ustaleń dotyczących rozwoju sieci gazowej przewiduje się:

- zaopatrzenie w gaz ziemny do celów gospodarczych i grzewczych z istniejących, jak i sukcesywnie projektowanych i realizowanych sieci gazowych, na podstawie przepisów odrębnych;
- usytuowanie gazociągów zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe,

- lokalizację gazociągów średniego i niskiego ciśnienia w liniach rozgraniczających dróg lub poza pasami jezdni, na podstawie przepisów odrębnych, w uzgodnieniu z właściwym zarządcą drogi; dopuszcza się lokalizację gazociągu średniego i niskiego ciśnienia poza pasami dróg w sposób nie kolidujący z istniejącym i projektowanym zainwestowaniem;
- utrzymanie przebiegu istniejących gazociągów z dopuszczeniem rozbudowy, przebudowy, remontu i likwidacji istniejących oraz budowę nowych sieci gazowych;
- zachowanie ograniczeń wynikających z przebiegu sieci gazowej, zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym odpowiednich odległości podstawowych, względem stref kontrolowanych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przy projektowaniu sieci gazowych należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa oraz normy branżowe. Lokalizacja obiektów budowlanych względem zarówno istniejącej, jak i planowanej sieci gazowej w/c, powinna być zgodna z wymaganiami zawartymi w przepisach. Ponadto należy uwzględnić, iż doprowadzenie gazu ziemnego do potencjalnych odbiorców na przedmiotowym rejonie może nastąpić, jeżeli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczenia paliwa gazowego.

12.6. Kierunki i zasady zagospodarowania odpadów

Gospodarka odpadami na terenie gminy Ryczywół prowadzona jest w oparciu o przepisy odrębne. Współczesne standardy gospodarki odpadami wiążą się z wdrażaniem systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz wprowadzania technologii recyklingu i odzysku odpadów. Niezbędnymi działaniami w tym zakresie jest wyposażenie każdego gospodarstwa domowego oraz wsi w odpowiednie pojemniki i kontenery na odpady, które wywożone będą sukcesywnie na składowisko odpadów. Sytuacja taka ograniczyć może również powstawanie dzikich składowisk odpadów.

Do odpowiedniej realizacji programu selektywnej gospodarki odpadami i osiągnięcia założonych celów niezbędny jest proces edukacji i uświadamiania mieszkańców gminy. W tym celu należy podjąć działania edukacyjne dzieci i młodzieży, przedstawicieli firm i instytucji, poprzez organizację szkoleń, wykładów, konkursów, prowadzenie kampanii reklamy społecznej (ulotki, foldery, plakaty).

Głównym celem rozwoju gminy Ryczywół w zakresie gospodarki odpadami jest zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich odzysku i unieszkodliwiania. Dla osiągnięcia założonych celów, konieczne jest podjęcie następujących kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na terenie omawianej gminy:

- podnoszenie świadomości społecznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów, kreowania zachowań konsumentów w kierunku zakupu produktów o minimalnej wielkości opakowań, produktów wykonanych z recyklingu oraz ograniczenia zakupu produktów jednorazowego użytku, a także popularyzacja stosowania materiałów wysokiej jakości,
- wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi,
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów, w szczególności wprowadzenie selektywnej zbiórki papieru w biurach i szkołach, recyklingu opakowań, tonerów z drukarek i kopiarek,
- wdrażanie i usprawnienie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych,
- redukcja w odpadach kierowanych na składowiska zawartości składników biodegradowalnych, poprzez ich kompostowanie na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- podjęcie działań zmierzających do rekultywacji dzikich składowisk odpadów,
- czasowe składowanie odpadów z grupy niebezpiecznych na terenie własnej nieruchomości i utylizowanie w wyspecjalizowanych zakładach przetwórstwa bądź składowanie w miejscach wyznaczonych do tego typu odpadów.

Ww. działania mają na celu zapobieganie i zmniejszanie ilości powstających odpadów. Gospodarka odpadami na terenie gminy powinna odbywać się zgodnie z ustaleniami *Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego*. Gmina Ryczywół wchodzi w skład I Regionu gospodarowania odpadami.

12.7. Kierunki rozwoju infrastruktury teletechnicznej

Na terenie gminy funkcjonuje podstawowy system telekomunikacyjny, który zapewnia łączność telefoniczną dla mieszkańców oraz podmiotów działalności gospodarczej w gminie.

W zakresie rozwoju infrastruktury teletechnicznej przewiduje się:

- zachowanie istniejących elementów infrastruktury teletechnicznej, telekomunikacyjnej oraz budowę nowych, w tym z dopuszczeniem wszelkich robót budowlanych w zakresie telekomunikacji i teletechniki;
- możliwość wykorzystania wszelkich dostępnych środków łączności, jak i sieci telefonicznych i kablowych, telefonii radiowej i telefonii komórkowej,
- lokalizację nowych elementów tego typu infrastruktury, takich jak centrale czy szafy dostępowe zwłaszcza w pasach w granicach przestrzeni publicznych (np. dróg i ulic) po uzasadnieniu techniczno – ekonomicznym oraz z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z ochrony osi widokowych

i krajobrazu, a także po uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,

- lokalizację masztów telefonii komórkowej,
- obsługę abonentów za pośrednictwem indywidualnych podłączeń na warunkach określonych przez operatorów sieci;
- dopuszczenie usytuowania sieci teletechnicznej w drogach i ciągach pieszych, a w sytuacjach uzasadnionych względami technicznymi, bezpieczeństwa lub innymi wynikającymi z potrzeb społeczno – gospodarczych, dopuszczenie usytuowania sieci teletechnicznej poza liniami rozgraniczającymi dróg, z zachowaniem przepisów odrębnych;
- dopuszczenie lokalizowania naziemnych obiektów kubaturowych urządzeń telekomunikacyjnych w uzasadnionych technicznie lokalizacjach, jako obiektów wolnostojących, jak i wewnątrz budynków, z zachowaniem przepisów odrębnych;
- zapewnienie dostępu do sieci teletechnicznej w trybach zwykłej eksploatacji, jak i w trybie awaryjnym, z zachowaniem przepisów odrębnych;
- zachowanie odpowiednich stref i odległości ujętych w stosownych normach i przepisach – odnośnie teletechnicznych sieci podziemnych i nadziemnych,
- dopuszczenie zmiany sieci nadziemnej na podziemną,
- budowę i rozbudowę telekomunikacyjnych linii i sieci radiowych, wraz z niezbędnymi obiektami i antenami linii radiowych, stacji bazowych telefonii komórkowej i linii radiowych łączących te stacje, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym przepisami o ochronie środowiska, szczególnie w zakresie ochrony ludności przed wpływami magnetycznego promieniowania niejonizującego;
- stworzeniu warunków przestrzennych dla zachowania ciągłości powyżej wymienionych działań w celu umożliwienia budowy społeczeństwa informatycznego, uwzględniając potrzeby jego rozwoju gospodarczego, szkolnictwa, handlu i swobodnego przepływu informacji, zgodnie z odpowiednimi dyrektywami prawodawstwa Unii europejskiej.

W zakresie rozwoju telefonii bezprzewodowej, opartej na rozbudowie i powstawaniu nowych masztów stacji bazowych, należy lokalizować tego typu obiekty w taki sposób by maksymalnie ograniczyć negatywne ich oddziaływanie na ludzi, zwierzęta oraz na krajobraz przyrodniczy i kulturowy.

12.8. Kierunki rozwoju ciepłownictwa

W zakresie rozwoju ciepłownictwa ustala się:

- w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw dla celów grzewczych, stosowanie ograniczeń i zakazów, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zaopatrzenie w energię cieplną z lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła, z dopuszczeniem stosowania paliw charakteryzujących się niskimi wskaźnikami emisyjnymi (np. drewno, biomasa), gazowych i olejowych oraz ogrzewania opartego o źródła czystej energii, takie jak pompy ciepła, kolektory słoneczne itp.,
- przechodzenie na bardziej ekologiczne paliwa energetyczne takie jak olej opałowy czy gaz płynny,
- stosowanie nowoczesnych rozwiązań w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł niskotemperaturowych (pompy ciepłe), energii wiatru i energii słonecznej,
- dążenie do zmniejszania zapotrzebowania na energię cieplną w wyniku postępującej termorenowacji budynków, co przyczyni się do oszczędności energii.

13. Zasady gospodarowania nieruchomościami gminnymi oraz zasady organizowania i koordynowania inwestycji

Na jakość przestrzeni gminy przy realizacji inwestycji, wpływ ma sposób gospodarowania terenami w gminie i przeznaczanie ich na określone cele. W tym przypadku należy zwrócić szczególną uwagę na:

- lokalizację nowych zakładów usługowych, względnie produkcyjnych w miejscach koncentracji przedsiębiorstw danej branży,
- przeprowadzanie analiz scalania i parcelacji gruntów w zależności od potrzeb, w celu uzyskania efektywnej i poprawnej struktury własności i przestrzeni,
- racjonalne gospodarowanie gminnymi zasobami gruntowymi.

Podstawą do prowadzenia gospodarki nieruchomościami i zarządzania zasobem gminnym jest m.in. ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 121 ze zm.). Według ww. ustawy do gminnego zasobu nieruchomości należą nieruchomości:

- stanowiące przedmiot własności gminy, które nie zostały przekazane w użytkowanie wieczyste,
- będące przedmiotem użytkowania wieczystego gminy,
- nabyte w drodze umowy na własność lub użytkowanie wieczyste gminy,
- nabyte w drodze wyłączenia na rzecz gminy,
- stanowiące własność gminy w drodze zamiany lub darowizny, albo co do których gmina uzyskała prawo użytkowania wieczystego,

- stanowiące własność gminy i w stosunku, do których po dniu w którym ustawa zaczęła obowiązywać, wygasło prawo użytkowania wieczystego, trwałego zarządu lub użytkowania,
- pozostały po zlikwidowanych lub sprywatyzowanych komunalnych zasobach prawnych oraz zlikwidowanych jednostkach organizacyjnych,
- stały się własnością gminy na skutek zrzeczenia się,
- zostały nabyte w drodze pierwokupu,
- zostały nabyte w drodze podziałów oraz scaleń i podziałów,
- zostały przejęte na własność gminy na podstawie innych tytułów prawnych.

Zasoby gminne mogą zostać wykorzystane w celu prowadzenia polityki rozwojowej gminy, dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej, na realizację budownictwa mieszkaniowego, w tym socjalnego oraz budowy i modernizacji urządzeń infrastruktury technicznej.

Z punktu widzenia racjonalnej gospodarki zasobem nieruchomości gminnych, konieczne będzie wprowadzenie cyfrowego systemu informacyjnego, który umożliwi m.in. prowadzenie monitoringu zmian zachodzących w strukturze zagospodarowania gminy Ryczywół. Opracowany w ten sposób system wpłynąć może również na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy, związany z lepszym dostępem do informacji dla potencjalnych inwestorów.

Zasoby gminne mogą zostać wykorzystane w celu prowadzenia polityki rozwojowej gminy, dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej, na realizację budownictwa mieszkaniowego, w tym socjalnego oraz budowy i modernizacji urządzeń infrastruktury technicznej.

14. Zadania własne gminy wynikające z realizacji ustaleń studium

Studium wskazuje na szereg inwestycji – zadań własnych gminy, które narzucone zostały na władze gminne przez obowiązujące przepisy prawa. Z przepisów tych wynika, iż gmina zobligowana jest m.in. do:

- zapewnienia odpowiedniego poziomu usług podstawowych – oświaty, opieki zdrowotnej i społecznej, zgodnie z występującymi potrzebami,
- wyrównywania poziomu życia mieszkańców wszystkich obszarów gminy.

Do zadań własnych gminy należą także przedsięwzięcia związane m.in. z:

- ładem przestrzennym, ochroną środowiska, gospodarką wodną,
- siecią ulic i dróg gminnych, mostami,
- siecią infrastruktury technicznej w tym kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągów, utrzymania czystości i porządku, składowisk i unieszkodliwiania odpadów, zaopatrzenia w energię elektryczną i gaz,

- zasobami gminnego budownictwa mieszkaniowego, w tym socjalnego,
- sferą życia społecznego, w tym m.in. kulturą, ochroną zabytków, kulturą fizyczną, sportem i turystyką, polityką prorodzinną,
- porządkiem publicznym i bezpieczeństwem obywateli, ochroną przeciwpożarową i przeciwpowodziową,
- utrzymaniem gminnych obiektów użyteczności publicznej, obiektów administracyjnych, cmentarzy gminnych, zieleni i zadrzewień,
- targowiskami i halami targowymi,
- promocją gminy, współpracą z organizacjami pozarządowymi, społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

15.1. Zadania wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w Studium należy uwzględnić zapisy dotyczące inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zawarte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, a odnoszące się do terenu na którym studium obowiązuje.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Wielkopolska 2020+, przyjętego Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2019 r., poz. 4021), wyznaczano dla gminy Ryczywół m.in. następujące zadania w zakresie:

- 1) rozwoju komunikacji drogowej, podwyższanie parametrów technicznych istniejącej sieci drogowej poprzez wskazanie klasy technicznej GP jako docelowej dla odcinków drogi wojewódzkiej nr 178,
- 2) w zakresie poprawy dostępności i obsługi komunikacyjnej rozbudowa podstawowego układu drogi wojewódzkiej nr 178,
- 3) Budowy obwodnicy w miejscowości Ludomy;
- 4) Modernizacja linii kolejowej nr 236 w celu przystosowania do prędkości ≥ 100 km/h (dla pociągów osobowych);
- 5) Rozwijanie sieci kolejowej poprzez wznowienie ruchu pasażerskiego na nieczynnej linii kolejowej nr 236 Wągrowiec – Rogoźno,
- 6) Celów polityki przestrzennej w wiejskim obszarze funkcjonalnym tj.:
 - b) poprawa jakości przestrzeni osadniczej wsi,

- c) ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - d) ochrona dziedzictwa kulturowego,
 - e) wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
 - f) poprawa dostępności komunikacyjnej,
 - g) rozbudowa systemów infrastruktury technicznej;
- 7) Celów polityki regionalnej w ramach obszarów wiejskich wymagających wsparcia procesów rozwojowych tj:
- a) wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji,
 - b) wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej,
 - c) rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki,
 - d) przeciwdziałanie procesom migracyjnym,
 - e) zwiększenie możliwości zatrudnienia przez zwiększenie mobilności zawodowej,
 - f) budowa infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii,
 - g) budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
 - h) zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego,
 - i) tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych.
 - j) stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych,
 - k) propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi,
 - l) promocja i ochrona dziedzictwa kulturowego wsi,
 - m) rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi;
- 8) Celów polityki regionalnej w ramach obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej tj.:
- a) promocja programów rolnośrodowiskowych,
 - b) wsparcie ekologicznej produkcji rolnej oraz odnowy tradycyjnych, regionalnych tras zwierząt i odmian roślin,
 - c) ograniczanie erozji gleb,
 - d) wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej, zwłaszcza wzdłuż jezior i rzek, mających na celu zabezpieczenie antyerozyjne dla gleb rolniczych i zabezpieczenie przed sptywem do wód powierzchniowych substancji biogennej oraz jako refugia dla zwierząt,
 - e) budowa i konserwacja oraz właściwa eksploatacja urządzeń melioracyjnych,
 - f) wsparcie edukacji rolniczej i promocja wysokiej jakości żywności oraz produktów tradycyjnych i regionalnych;
- 9) Celów polityki regionalnej w ramach obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy, tj m.in.:

- a) zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych,
 - b) wzrost retencji korytowej przez konserwację międzywali bądź teras zalewowych rzek,
 - c) prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne,
 - d) odnowa i ochrona ekosystemów wilgotnych,
 - e) zadrzewienia i zalesienia,
 - f) ochrona wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi,
 - g) ilościowa ochrona wód podziemnych oraz ochrona przed zanieczyszczeniami,
 - h) renaturalizacja cieków wodnych (w tym odbudowa zdegradowanych środowisk wodnych),
 - i) racjonalna gospodarka wodami opadowymi,
 - j) wsparcie działalności oraz doposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt służący do usuwania skutków powodzi i podtopień;
- 10) Celów polityki regionalnej w ramach obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych - cel ten realizowany powinien być przede wszystkim poprzez plany kompleksowej aktywizacji obejmujące instrumenty stosowane w ramach innych celów, ukierunkowane na specyficzną sytuację na tych obszarach;
- 11) Celów polityki regionalnej w ramach obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe, tj.:
- a) poprawa dostępności komunikacyjnej do usług,
 - b) wsparcie systemowych rozwiązań (prawnych, formalnych, organizacyjnych) zwiększających popyt i podaż usług publicznych,
 - c) wspieranie zaangażowania podmiotów gospodarki społecznej w realizację usług publicznych,
 - d) poprawa podaży usług, w tym e-usług;
- 12) Celów polityki regionalnej w ramach obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich tj.:
- a) modernizacja podstawowej sieci drogowej, budowa nowych odcinków tworzących i organizujących system oraz scalających i wiążących go z systemami zewnętrznymi,
 - b) wzmocnienie lokalnej sieci dróg, szczególnie na obszarach o najniższej dostępności transportowej do ośrodka wojewódzkiego,
 - c) modernizacja i rozwój systemów drogowych wraz z budową obwodnicy,

- d) poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez przebudowę miejsc niebezpiecznych oraz wsparcie podmiotów działających w strefie ratownictwa drogowego,
 - e) budowa spójnego systemu dróg rowerowych i infrastruktury im towarzyszącej,
 - f) upowszechnianie zasady inwestowania w drogi przed zabudową terenu,
 - g) podejmowanie inicjatyw, działań lobbingowych na rzecz dostosowania krajowej polityki transportowej, w zakresie transportu drogowego, i wynikających z niej inwestycji do potrzeb Wielkopolski.
- 13) Strefy ograniczania intensywności procesów osadniczych i inwestycyjnych obejmujących tereny pełniące istotne funkcje przyrodnicze – obszary węzłowe o randze regionalnej. Na terenach tych wymagane jest zachowanie funkcji i spójności systemu przyrodniczego poprzez uwzględnienie m.in.:
- a) przebiegu międzynarodowego ekologicznego korytarza lądowego,
 - b) przebiegu regionalnego korytarza ekologicznego doliny rzeki Flinty i Kanału Ludomickiego,
 - c) ochronę istniejących zasobów leśnych,
 - d) ochronę cennych przyrodniczo obszarów mokradłowych.

15.2. Zadania wynikające z innych dokumentów planistycznych

Przy projektowaniu i zagospodarowywaniu terenu należy uwzględnić zadania, wynikające z innych dokumentów planistycznych i strategicznych, dotyczących:

- realizacji drogi ekspresowej S11 w sąsiedztwie miejscowości Tłukawy, Zawady, Gościejewko, Ninino, Wiardunki, Boruchowo,
- modernizacji dróg powiatowych, drogi wojewódzkiej,
- zwiększania lesistości gminy, w oparciu o „Krajowy Program Zwiększania Lesistości” opracowany przez Ministerstwo Środowiska;
- ochrony i renowacji zabytków na terenie gminy,
- systemu oczyszczania ścieków komunalnych, w oparciu o „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych” z aktualizacjami.

16. Obowiązujące opracowania planistyczne dla terenów gminy

Na terenie gminy Ryczywół obowiązuje 5 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (stan na 01.2018r.). Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają 31 ha co stanowi zaledwie 0,2% powierzchni gminy. Procedura sporządzania planów miejscowych przeprowadzana jest w zależności od złożonych wniosków, od prowadzonej polityki przestrzennej gminy, w tym możliwości finansowych gminy. Granice obowiązujących miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego określono na rysunku Studium – Uwarunkowania Rozwoju, a ich wyszczególnienie znajduje się w części dotyczącej „Uwarunkowań rozwoju gminy” tom I.

17. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Na terenie objętym Studium wyznaczono obszar, na którym rozmieszczona będzie inwestycja celu publicznego o znaczeniu lokalnym, w zakresie komunikacji drogowej. Jest to południowa obwodnica miejscowości Ryczywół łącząca drogę powiatową nr 2019P z drogą powiatową 1352P oraz realizacja południowo - wschodniej obwodnicy miejscowości Ryczywół, łącząca drogę powiatową nr 1352P z drogą powiatową 2020P oraz w kierunku zachodnim łącząca się ponownie z drogą powiatową nr 1352P.

18. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Na rysunku Studium nie wyznacza się obszarów, dla których należy obowiązkowo sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Jednakże, zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie planowania przestrzennego i prowadzenia polityki przestrzennej przez władze gminy, pożądanym jest opracowywanie planów miejscowych dla:

- o wszystkich terenów, dla których opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisów odrębnych, w tym m.in. w przypadku zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i terenów leśnych na cele nieleśne,
- o obszarów historycznej i współczesnej zabudowy, dla których konieczne jest przeprowadzenie działań rehabilitacyjnych, restrukturyzacyjnych i rewitalizacyjnych;
- o nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę dla obsługi których należy stworzyć nowy układ komunikacyjny (drogi, miejsca postojowe) oraz uzbroić teren w podstawowe elementy infrastruktury technicznej tj. sieć wodociągową, sieć elektroenergetyczną, sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

19. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej

Studium nie wyznacza obszarów wymagających przeprowadzania scaleń i podziałów nieruchomości. Uzależnione jest to od określenia przeznaczenia terenu oraz powierzchni i kształtu działki inwestycyjnej. Jeśli w trakcie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wyniknie potrzeba przeprowadzenia tych procedur, działania takiego nie będzie się uznawać za sprzeczne z poniższym dokumentem.

Na obszarach objętych Studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznych.

Na obszarach objętych Studium nie wyznacza się obszarów na których ustala się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

20. Obszary, dla których zamierza się sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Na obszarach objętych Studium nie wyznacza się obszarów dla których zamierza się sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Będą one opracowywane sukcesywnie w zależności od potrzeb i wpływających wniosków a także w zależności od możliwości finansowych gminy.

21. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

Mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione m.in. obszary szczególnego zagrożenia powodzią sporządził Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Mapy te obowiązują od dnia 15 kwietnia 2015r. na podstawie art. 88f ust. 5 i 6 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.) w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 5 stycznia 2011r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r. Nr 32, poz. 159, ze zm.)

Na podstawie map zagrożenia powodziowego ustalono, że gmina Ryczywół, w południowym krańcu obrębu Dąbrówka Ludomska, znajduje się:

- a) w nieznacznej części na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.), tj. na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);
- b) w nieznacznej części na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$).

W związku z powyższym na terenach położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, obowiązują zakazy, a także możliwość zwolnienia od zakazów, zgodnie z ustaleniami przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią wynikających z ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.).

Gmina Ryczywół, występuje:

- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b) ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.), tj. poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Na terenie gminy Ryczywół nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

22. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na obszarze gminy Ryczywół brak jest obszarów pomników zagłady w myśli ustawy z dnia 7 maja 1999 roku o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 421 z późn. zm.), dlatego też ustalenia w tym zakresie uznaje się za bezprzedmiotowe.

23. Standardy wykorzystania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego

Wskazanie standardów wykorzystania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego oraz ich późniejsze uwzględnianie przy projektowaniu zabudowy i przeznaczaniu terenów pod nowe inwestycje, zapewni wysoką jakość przestrzeni, podniesie jakość życia lokalnej społeczności, zapewni ochronę interesów publicznych oraz umożliwi racjonalne prowadzenie gospodarki finansowej gminy Ryczywół. Standardy te powinny być uwzględniane zwłaszcza na etapie konstruowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, w przypadku braku planu miejscowego.

Standardy te nie są jednak wyraźnie sprecyzowane, a jedynie wskazują uśrednione wartości. Dokładne sprecyzowanie standardów powinno nastąpić w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem tych wskazanych w Studium, po dokonaniu szczegółowej analizy urbanistycznej.

W zagospodarowaniu przestrzeni gminy Ryczywół powinno dążyć się do maksymalizowania efektów, które wynikać będą z racjonalnego gospodarowania przestrzenią, w tym przede wszystkim do prawidłowej lokalizacji poszczególnych funkcji. Należy w związku z tym zwrócić szczególną uwagę na:

- maksymalne wykorzystanie istniejącej zabudowy i obszarów zainwestowanych, w szczególności wartościowej tkanki wiejskiej oraz funkcjonujących urządzeń technicznych i komunikacyjnych,
- położenie danego terenu względem sieci transportowej i infrastruktury technicznej,
- tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową powinny być wznoszone poza zasięgiem jakichkolwiek negatywnych oddziaływań, które mogłyby powodować przekroczenia standardów jakości życia, poza zasięgiem ponadnormatywnych emisji do środowiska, w tym zwłaszcza poza oddziaływaniem drogi wojewódzkiej nr 178;
- emisje hałasu na granicy z terenami objętymi ochroną akustyczną nie mogą przekraczać dopuszczalnych norm w tym zakresie; ochronę przed hałasem terenów podlegających ochronie akustycznej należy zapewnić poprzez odpowiednią lokalizację tych terenów względem obiektów będących źródłem hałasu lub poprzez stosowanie skutecznych środków technicznych, technologicznych lub organizacyjnych ograniczających emisję hałasu co najmniej do poziomów dopuszczalnych na terenach chronionych akustycznie;
- w myśl przepisów z zakresu ochrony środowiska ochrona poszczególnych komponentów środowiska polega na zapewnieniu jak najlepszego ich stanu, w szczególności poprzez:
 - utrzymanie poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych, poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych samych poziomach oraz zmniejszenie poziomów hałasu i pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
 - utrzymanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach odrębnych oraz doprowadzanie jakości wód co najmniej do wymaganego przepisami odrębnymi poziomu, gdy nie jest on osiągnięty,
 - utrzymanie poziomu substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach, zmniejszenie poziomu substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane oraz zmniejszenie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach,

- wyjątkiem od tych zasad jest art.144 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska;
- należy zapewnić zachowanie odpowiedniej odległości linii elektroenergetycznych od budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, gwarantując ochronę przed szkodliwym promieniowaniem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- należy dbać o ustanowione oficjalnie obszary chronione oraz zwyczajowo stanowiące szkielet systemu terenów zielonych i uznane jako korytarze ekologiczne, obszary klimatyczne i rekreacyjne,
- niekonfliktowość lokalizacji przedsięwzięcia,
- wzajemne uzupełnianie i dopełnianie się funkcji,
- skupienie się na inwestycjach aktywizujących gospodarkę gminy Ryczywół, które tworzą nowe miejsca pracy i podnoszą dochód gminy,
- wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i wypoczynkowych oraz dla celów rekreacji.
- w przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu przepisów odrębnych, wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz sporządzenia raportu na podstawie przepisów odrębnych, należy przestrzegać zapisów zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- dla terenów położonych w sąsiedztwie linii kolejowej nr 236 relacji Wągrowiec – Bzowo Goraj należy uwzględnić przepisy odrębne, w tym wynikające m. in. z ustawy z dnia 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym (tj. Dz. U z 2017r., poz. 2117 ze zm.), rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015r., poz. 1744);

Tereny historycznej zabudowy należy rewitalizować, modernizować i unowocześniać, poprzez renowację istniejącej infrastruktury lub poprzez wprowadzenie nowej.

Tereny gminy wymagają dalszej rozbudowy infrastruktury technicznej i modernizacji systemu drogowego. W pierwszej kolejności w niezbędne elementy infrastruktury technicznej powinny zostać wyposażone nowe obszary rozwojowe. Należy zapewnić im również dostęp do sieci komunikacyjnej oraz podstawowej infrastruktury technicznej.

Ważne z punktu widzenia możliwości kształtowania jakości przestrzeni są standardy zabudowy i zagospodarowania terenu, które w wymierny sposób można

przełożyć na konkretne parametry i wskaźniki zabudowy. Zostały one przedstawione poniżej:

1. Powierzchnie nowo wydzielanych działek budowlanych:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: nie mniej niż 0,3 ha,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P:
 - dla budynków wolnostojących: nie mniej niż 800 m²,
 - dla budynków w zabudowie bliźniaczej: nie mniej niż 600 m²,
 - dla budynków w zabudowie szeregowej: nie mniej niż 400 m²,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie mniej niż 1000 m²,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: nie mniej niż 1000m²,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: nie mniej niż 400m²,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: nie mniej niż 500 m²,
- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: nie mniej niż 1000 m²,
- h. dla pozostałych terenów nie określa się.

2. Minimalne szerokości frontów nowo wydzielonych działek budowlanych:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: nie mniej niż 25,0m,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P:
 - dla budynków wolnostojących: nie mniej niż 20,0m,
 - dla budynków w zabudowie bliźniaczej: nie mniej niż 15,0m,
 - dla budynków w zabudowie szeregowej: nie mniej niż 9,0m,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie mniej niż 25,0m,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: nie mniej niż 20,0m,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: nie mniej niż 15,0m,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: nie mniej 18,0m,

- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: nie mniej niż 25,0m,
- h. dla pozostałych terenów nie określa się.

3. Rodzaje dachów:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: dachy dwuspadowe, dachy wielospadowe z dopuszczeniem dachów płaskich,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: dachy dwuspadowe, dachy wielospadowe z dopuszczeniem dachów płaskich,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: dachy dwuspadowe, dachy wielospadowe, dachy mansardowe z dopuszczeniem dachów płaskich,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: dachy dwuspadowe, dachy wielospadowe z dopuszczeniem dachów płaskich, dachy łukowe,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: dachy dowolne,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: dachy dwuspadowe, dachy wielospadowe z dopuszczeniem dachów płaskich,
- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: dachy dwuspadowe, dachy wielospadowe z dopuszczeniem dachów płaskich, dachy łukowe,
- h. dla pozostałych terenów dopuszcza się wszelkie rodzaje dachów.

4. Kąt nachylenia połaci dachowych:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: 30°- 45°, z dopuszczeniem dachów płaskich do 12°,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: 30°- 45°, z dopuszczeniem dachów płaskich do 12°,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: do 45°,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: do 45°,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: dowolne,

- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: 30°- 45°, z dopuszczeniem dachów płaskich do 12°,
- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: do 45°,
- h. dla pozostałych terenów dopuszcza się wszelkie kąty nachylenia dachów.

5. Wskaźniki dotyczące powierzchni całkowitej zabudowy:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: nie więcej niż 30%,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie więcej niż 40%,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie więcej niż 40%,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: nie więcej niż 50%,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: nie więcej niż 45%,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: nie więcej niż 35%,
- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: nie więcej niż 50%,
- h. dla pozostałych terenów nie określa się.

6. Wskaźniki dotyczące powierzchni biologicznie czynnej:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: nie mniej niż 45%,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie mniej niż 30%,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie mniej niż 30%,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: nie mniej niż 20%,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: nie mniej niż 35%,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: nie mniej niż 35%,
- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: nie mniej niż 20%,
- h. dla pozostałych terenów nie określa się.

7. Wysokości budynków z liczbą kondygnacji nadziemnych:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: do 10,0m, do 3 kondygnacji,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: do 10,0m, do 3 kondygnacji,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: do 16,0m, do 4 kondygnacji,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: do 12,0m, do 3 kondygnacji,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: do 12,0m, do 3 kondygnacji, z dopuszczeniem zwiększenia wysokości w przypadku zaistnienia takiej potrzeby,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: do 12,0m, do 3 kondygnacji,
- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: do 12,0m, do 3 kondygnacji, z dopuszczeniem zwiększenia wysokości i liczby kondygnacji w zależności od potrzeb technologicznych,
- h. dla pozostałych terenów nie określa się.

8. Liczba miejsc postojowych:

- a. dla zabudowy zagrodowej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, R/P oraz na terenach rolniczych: nie mniej niż 2 miejsca na lokal mieszkalny,
- b. dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie mniej niż 2 miejsca na lokal mieszkalny,
- c. dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w ramach terenów RM/U, M/U, M/P: nie mniej niż 1,5 miejsca na lokal mieszkalny,
- d. dla zabudowy usługowej, w ramach terenów RM/U, M/U, M/P, U, R/P, P/U: nie mniej niż 1 miejsce na każde 100m² powierzchni użytkowej usług w budynku,
- e. dla usług sportu i rekreacji w ramach terenów US, kultury i kultury fizycznej w ramach terenów UK: nie mniej niż 1 miejsce na każde 100m² powierzchni użytkowej usług w budynku,
- f. dla usług turystyki, rekreacji indywidualnej w ramach terenu UT: nie mniej niż 1 miejsce na każde 100m² powierzchni użytkowej usług w budynku, lecz nie mniej niż 1 miejsce na 1 pokój gościnny oraz nie mniej niż 2 miejsca na jeden budynek rekreacji indywidualnej,

- g. dla zabudowy działalności produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów P/U, R/P, M/P: dla samochodów osobowych nie mniej niż 1 miejsce na każde 150m² powierzchni użytkowej o funkcji produkcyjnej, składowej, magazynowej w budynku i dla samochodów ciężarowych w ramach działki o ile zajdzie taka potrzeba,
- h. dla pozostałych terenów nie określa się.

Wskazane parametry i wskaźnik zabudowy mogą zostać zmienione po dokonaniu analizy urbanistycznej na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub jeśli tak wynika z wydanych decyzji administracyjnych, w tym decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Formy budynków, gabaryty i kształty należy dostosowywać i harmonijnie komponować z otoczeniem i krajobrazem.

Dla budowli o wysokości równej i większej niż 50 m n.p.t. należy stosować przepisy odrębne.

Przy zabudowie i zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić następujące wskazania:

- na terenach rolnych dopuszcza się lokalizację zabudowy zagrodowej, w tym agroturystyki oraz obiektów produkcji rolnej,
- na terenach leśnych dopuszcza się zabudowę związaną z gospodarką leśną oraz infrastrukturę techniczną i drogową, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- na terenach rolnych, łąkach, pastwiskach oraz innych terenach niezabudowanych dopuszcza się lokalizację stawów rybnych oraz wód powierzchniowych,
- na terenach całej gminy dopuszcza się lokalizację stawów rybnych oraz wód powierzchniowych,
- dopuszcza się przeznaczenie gruntów słabych klas bonitacyjnych oraz innych terenów niezabudowanych pod zadrzewienie i zalesienie,
- na terenach zabytkowych parków podworskich dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń i obiektów mieszkaniowych, mieszkaniowo – usługowych, usługowych, zwłaszcza z zakresu edukacji, gastronomii, turystyki, sportu i rekreacji, po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwego organu służby ochrony zabytków,
- w zwartych obszarach wsi należy dążyć do tworzenia wysokojakościowej nowej przestrzeni służącej społeczności lokalnej, m.in. place, skwery, parki,
- w przypadku powstania mas ziemnych podczas realizacji ustaleń zawartych w projekcie Studium zaleca się jego wykorzystanie do niwelacji innych terenów lub przetransportowanie, zgodnie z przepisami odrębnymi; nadwyżki

mas ziemnych mogą zostać także przekazane przez poszczególne podmioty do wykorzystania poza terenami objętymi Studium,

- należy zapewnić właściwe dojazdy do poszczególnych terenów jednostkom ratowniczo – gaśniczym Państwowej Straży Pożarnej oraz zapewnić wymagane zapotrzebowanie wodne do celów gaśniczych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz.U. z 2009r., Nr 124 poz. 1030 ze zm.),
- należy wprowadzić zakaz lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- na terenach gminy dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej w tym dróg, dojazdów, dróg pieszych, rowerowych, pieszo - rowerowych oraz infrastruktury technicznej a także obiektów małej architektury, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- na terenach gminy dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi wraz towarzyszącą infrastrukturą;
- wszelkie planowane inwestycje powinny być przeprowadzone w poszanowaniu dla historycznego układu parków zabytkowych z zachowaniem zabytkowej substancji roślinnej; należy dążyć do zachowania historycznego układu komunikacyjnego i osi widokowych;
- w sąsiedztwie parków zabytkowych nie należy lokalizować inwestycji mogących niekorzystnie wpłynąć na zachowanie kompozycji układów zieleni oraz kompozycji krajobrazowych; celem ochrony zabytków wpisanych do rejestru, poza ścisłą ochroną zabytkowej tkanki obiektu, jest zapewnienie odpowiedniego otoczenia dla wyeksponowania wartości historycznych i artystycznych obiektu, zadanie to powinno być realizowane poprzez utworzenie strefy ochrony powiązań widokowych;
- tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową powinny być wznoszone poza zasięgiem jakichkolwiek negatywnych oddziaływań, które mogłyby powodować przekroczenia standardów jakości życia, poza zasięgiem ponadnormatywnych emisji do środowiska, w tym zwłaszcza poza oddziaływaniem dróg wojewódzkich nr 178,
- stosowanie się do ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzennym na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wynikających z przepisów szczególnych, w tym z ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, (Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.), zgodnie z którymi na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zakazuje się:

- gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania,
- lokalizowania nowych cmentarzy.

Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, zwolnić od przedmiotowych zakazów, wynikających z przepisów Prawa Wodnego (ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, Dz. U. z 2018r., poz. 2268 ze zm.), określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód;

- w celu zachowania właściwych standardów jakości powietrza należy przestrzegać przepisy odrębne, w tym w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu;
- zaleca się stosowanie cech architektonicznych typowych dla obszaru gminy Ryczywół oraz rozważenie możliwości zastosowania tradycyjnej architektury na terenach wiejskich, która harmonijnie wkomponowana w krajobraz, wpłynie na ukształtowanie atrakcyjnego środowiska wizualnego i krajobrazowego gminy.

Na terenie gminy Ryczywół dopuszcza się budowę, ujętej w rządowym „Programie budowy dróg krajowych na lata 2014 – 2023 (z perspektywą do 2025r.) drogi krajowej klasy ekspresowej S11 relacji Poznań – Piła, zgodnie z przepisami odrębnymi. Orientacyjny przebieg projektowanej drogi ekspresowej S11 wyznaczono na rysunku Studium. W przypadku konieczności zmiany przebiegu drogi ekspresowej S11 dopuszcza się inną lokalizację drogi na terenie gminy Ryczywół przy zachowaniu przepisów odrębnych.

24. Etapowanie realizacji zabudowy terenów

Kształtowanie przestrzeni i krajobrazu gminy Ryczywół związane jest z odpowiednim etapowaniem zagospodarowywania terenów:

- w pierwszej kolejności należy zabudowywać tereny, gdzie istnieje możliwość podłączenia nowoprojektowanych budynków do istniejącej infrastruktury technicznej,
- drugimi w kolejności obszarami są te, które uzbroić można poprzez rozbudowę istniejącej sieci infrastruktury technicznej,
- w ostatnim etapie można zagospodarowywać te tereny, które wymagają budowy infrastruktury technicznej, w tym dróg od podstaw.

Nie zaleca się zabudowywania nowych, niezagospodarowanych dotychczas obszarów, poprzez realizację zabudowy rozproszonej lub tworzącej „wyspy”, rozdzielone użytkami rolnymi.

25. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Rekultywacją i uporządkowaniem otoczenia należy objąć tereny niezorganizowanych składowisk odpadów.

Niezbędna jest rewaloryzacja, konserwacja, a czasem i podbudowa zielenią zabytkowych parków podworskich.

W przedmiotowym opracowaniu nie wyznacza się obszarów wymagających remediacji.

26. Obszary przeznaczone pod odnawialne źródła energii wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW

26.1. OZE – elektrownie wiatrowe

Na rysunku Studium wyznaczono jeden obszar dla lokalizacji odnawialnych źródeł energii – elektrowni wiatrowej (OZE - W) wytwarzającej energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefą ochronną. Jest to teren istniejącej elektrowni wiatrowej w miejscowości Gorzewo. Obowiązuje dla niej strefa ochronna, w granicach której należy zachować ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi. Strefa ochronna została wyznaczona zgodnie z przepisami odrębnymi, uwzględniając dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wirnik wraz z łopatom (całkowita wysokość elektrowni wiatrowej).

Na terenie gminy, poza wyznaczonym terenem OZE – W, dopuszcza się lokalizację mikroinstalacji oraz przydomowych czy przyzakładowych elektrowni wiatrowych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW.

26.2. OZE – fotowoltaika

Na obszarze gminy wyznacza się dwa tereny pod lokalizację inwestycji fotowoltaicznych wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100 kW – oznaczonych na rysunku Studium symbolem OZE – F, wraz ze strefą ochronną. Tereny znajdują się w miejscowości Radom oraz Ludomy. W granicach stref ochronnych należy

zachować ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W stosunku do inwestycji wytwarzających energię mniejszą niż 100 kW dopuszcza się ich lokalizację na wszystkich terenach funkcjonalnych, z zastrzeżeniem iż nie wskazana jest ich lokalizacja na terenach o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, glebach o wysokich klasach bonitacji oraz w pobliżu pasiek. Panele słoneczne zaleca się również umieszczać na dachach wielkopowierzchniowych obiektów kubaturowych – zwłaszcza na obiektach usługowych, produkcyjnych i magazynach.

Rozwojowi fotowoltaiki towarzyszyć powinien rozwój sieci elektroenergetycznych. Nowe linie elektroenergetyczne zwłaszcza niskiego i średniego napięcia realizowane powinny być jako kablowe (podziemne).

Z uwagi na występowanie na terenie gminy obszarów wód termalnych istnieje potencjał do ich wykorzystania w zakresie energii geotermalnej. W przypadku potwierdzenia występowania tego typu potencjału należy dążyć do wykorzystania energii geotermalnej ze względu na jej odnawialność i znikomy wpływ na środowisko.

27. Rozpoznanie, udokumentowanie, eksploatacja złóż ropy naftowej i gazu ziemnego

Na terenie gminy Ryczywół nie występują złoża ropy naftowej i gazu ziemnego, w związku z czym nie ma terenów i obszarów górniczych związanych z wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego. Teren gminy Ryczywół znajduje się poza obszarem koncesyjnym PGNiG SA w Warszawie na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Nie są również prowadzone działalności poszukiwawczo – rozpoznawcze w przedmiotowym zakresie.

28. Tereny zamknięte

Przy zabudowie i zagospodarowaniu terenów powinny być uwzględniane istniejące tereny zamknięte. Na terenie gminy Ryczywół znajdują się obszary zamknięte ustanowione przepisami odrębnymi, do których należą tereny kolei. Obszary te znajdują się w granicach obrębów tj.: Boruchowo, Gorzewo, Krężoły, Ryczywół, Skrzetusz, Wiardunki. Granicę terenów zamkniętych wraz ze strefami ochronnymi określono na rysunku Studium.

29. Obszary zdegradowane

Na terenie gminy Ryczywół nie wyznacza się obszarów zdegradowanych.

30. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Ryczywół nie wyznacza obiektów lub obszarów, dla których należy określić w złożu kopaliny filar ochronny.

II. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ STUDIUM

31. Tereny rozwojowe i obszary strategiczne

W niniejszym Studium wyznaczono nowe tereny, które umożliwią rozwijanie struktury przestrzennej gminy Ryczywół w sposób jakościowy i ilościowy. Rozwój będzie dokonywać się na dwóch typach terenów:

- na terenach już zainwestowanych – poprzez uzupełnianie zabudowy na wolnych gruntach, dobudowywanie, rozbudowywanie istniejących obiektów, a także poprzez procesy rehabilitacji, rewaloryzacji, rewitalizacji i modernizacji; głównym celem tego typu rozwoju będzie rozwój jakościowy tych obszarów, na których należy zwrócić uwagę zwłaszcza na rozbudowę infrastruktury technicznej oraz udoskonalanie warunków komunikacyjnych;
- nowe tereny rozwojowe, które wymagają dalszych rozwiązań planistycznych oraz rozbudowy infrastruktury technicznej i drogowej na ich obszarze.

Wyznaczone na rysunku Studium tereny, przeznaczone pod zabudowę, oznaczają funkcję dominującą, a nie wyłączną. W związku z tym zabudowa ta może być uzupełniania innymi funkcjami z uwzględnieniem zasad i wskazówek określonych w Studium a także funkcjami wynikającymi z istniejącego zagospodarowania przestrzennego oraz z analiz przestrzennych dokonywanych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź innych opracowań planistycznych i dotyczących rozwoju gminy. Ponadto na terenach obszaru całej gminy dopuszcza się lokalizację szeroko rozumianej infrastruktury technicznej oraz infrastruktury drogowej.

Ogólnie pojmowany rozwój gminy, związany z dwoma typami terenów doprowadzić ma do:

- rozwoju jakościowego jednostek osadniczych,
- podnoszenia standardów zamieszkania oraz obsługi w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej,
- poprawy jakości i estetyki środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- poprawy jakości życia mieszkańców.

Na rysunku Studium oznaczono obszary o różnym przeznaczeniu, które stanowią dominujące kierunki rozwoju obszarów przeznaczonych pod zabudowę z możliwością uzupełnienia ich innymi funkcjami wzajemnie niekolidującymi, w zależności od potrzeb wynikających ze stanu istniejącego jak i zamierzeń projektowych. Należą do nich:

1. **RM/U** – tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej,
2. **M/U** – tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej,
3. **M/P** – tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,
4. **U** - tereny zabudowy usługowej,
5. **US** – tereny sportu i rekreacji,
6. **UK** – tereny kultury i kultury fizycznej,
7. **UT** - tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej;
8. **P/U** - tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej,
9. **R/P** – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny,
10. **Z** – tereny zieleni,
11. **ZD** – tereny ogrodów działkowych,
12. **ZC** – cmentarze,
13. **ZO** - tereny zieleni ogrodowej,
14. **IT** – tereny infrastruktury technicznej,
15. **TK** – tereny infrastruktury kolejowej,
16. **RK** – rynek,
17. **OZE-W** – tereny odnawialnych źródeł energii - elektrownie wiatrowe wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100kW,
18. **OZE-F** - tereny odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100kW.

Ponadto na rysunku studium zaznaczono następujące tereny:

1. drogi oraz pozostałe ciągi komunikacyjne,
2. pastwiska,
3. nieużytki,
4. lasy,
5. łąki,
6. zadrzewienia,
7. sady,
8. wody powierzchniowe śródlądowe,
9. tereny rolnicze klasy gruntów I-III,
10. tereny rolnicze klasy gruntów IV-VI.

Na rysunku Studium wyznaczono także następujące obiekty i obszary:

1. granicę gminy Ryczywół,
2. granice obrębów gminy Ryczywół,
3. pomniki przyrody żywej (okazałe drzewa),
4. granicę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 139 Dolina Kopalna Smogulec – Margonin,
5. granicę korytarza ekologicznego "Puszcza Notecka - Puszcza Zielonka",
6. granicę obszaru specjalnej ochrony ptaków "Puszcza Notecka" PLB300015,
7. granicę obszaru mającego znaczenie dla wspólnoty "Dolina Wełny" PLH300043,
8. granicę obszaru mającego znaczenie dla wspólnoty "Bagno Chlebowo" PLH300016,
9. granicę Obszaru Chronionego Krajobrazu "Puszcza Notecka",
10. granicę Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka",
11. granicę rezerwatu przyrody "Bagno Chlebowo",
12. lasy wodochronne,
13. granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%),
14. granice obszaru, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%),
15. granice występowania złóż torfów (Z5 - Z8),
16. granice występowania złóż kruszyw naturalnych (Z1 - Z4),
17. obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków (1 - 16),
18. stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków (1),
19. historyczny układ urbanistyczny miejscowości Ryczywół,
20. granice zespołów zabytkowych (A1 - A2),
21. granice zabytkowych parków podworskich (A - G),
22. granice zabytkowych cmentarzy,
23. strefy ochrony stanowisk archeologicznych,
24. drogi wojewódzkie,
25. drogi powiatowe,
26. drogi gminne,
27. linię kolejową nr 236,
28. orientacyjny przebieg projektowanej drogi ekspresowej S11,
29. orientacyjny przebieg południowej i południowo – wschodniej obwodnicy Ryczywołu,
30. orientacyjny przebieg południowej obwodnicy wsi Ludomy,
31. istniejącą ścieżkę rowerową,

32. istniejące ujęcia wód,
33. istniejące studnie,
34. istniejącą elektrownię wiatrową o mocy powyżej 100kW,
35. strefę ochronną urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW,
36. granice terenów zamkniętych wraz ze strefami ochronnymi.

Na rysunku Studium przedstawiono tabelarycznie:

1. walory kulturowe - wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
2. walory kulturowe - wykaz zabytkowych parków,
3. walory kulturowe - wykaz zespołów zabytkowych,
4. walory kulturowe - stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków,
5. wykaz złóż surowców.

32. Zasady zagospodarowania obszarów zabudowanych i podlegających zabudowie

Na obszarze gminy Ryczywół wyznaczono nowe obszary przeznaczone pod rozwój dominujących funkcji i typów zabudowy i zagospodarowania terenu. Są to głównie tereny przeznaczone pod wielofunkcyjną zabudowę wiejską, w tym zabudowę zagrodową w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, zabudowę mieszkaniową, usługową, mieszkaniowo – usługową, oraz tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów.

32.1. Obszary przeznaczone pod nową zabudowę w miejscowości Ryczywół

1. Tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej (RM/U), tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej (M/U), tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej (M/P):
 - tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej (RM/U) zlokalizowane są w północnej części wsi wzdłuż drogi powiatowej nr 1352P, tworząc zwartą nową przestrzeń pod zabudowę oraz obejmując w części istniejącą zabudowę zagrodową. Występują również jako zabudowa rozproszona we wschodniej części obrębu wzdłuż drogi powiatowej nr 1846P a także w południowej części obrębu Ryczywół. Tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej (M/P) występują w centralnej części wsi, w miejscu istniejących terenów produkcyjno – usługowych. Tereny produkcyjno – usługowe w razie zaistniałej potrzeby będzie można przekształcać na tereny mieszkaniowe,

przy zachowaniu środków technologicznych wykluczających wzajemną konfliktowość funkcji,

- tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej (M/U) przeważają w centralnej części miejscowości, obejmując istniejącą zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz wielorodzinną a także istniejące usługi. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową z usługami wyznaczono w części północno – zachodniej, północno – wschodniej oraz w części zachodniej. Stanowiąc będą zorganizowane osiedla zabudowy mieszkaniowej. W sąsiedztwie torów kolejowych, z uwagi na uciążliwość hałasu, zaleca się przeznaczenie terenów pod zabudowę nie przeznaczoną na stały pobyt ludzi oraz zastosowanie pasów zieleni izolacyjnej. Nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową z usługami w części wschodniej i południowej wsi stanowią uzupełnienia istniejącej zabudowy, dopełniając zwartą jednostkę osadniczą jaką jest miejscowość Ryczywół.
- 2. Tereny zabudowy usługowej (U) wyznaczono w miejscu istniejących usług; są to m.in. usługi handlu, usługi kultu religijnego, usługi oświaty i edukacji, usługi administracji publicznej. Zlokalizowane są w różnych częściach miejscowości Ryczywół. Nowe tereny pod zabudowę usługową wyznaczono na południu wsi, w sąsiedztwie terenów kolejowych oraz zabudowy produkcyjnej. Realizacja usług jest dopuszczona w granicy terenów zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo – usługowej, usługowej (M/U).
- 3. Tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej (P/U) wyznaczono w środkowo – wschodniej oraz w południowej części wsi w pobliżu torów kolejowych w miejscu ich występowania. Nowe tereny działalności produkcyjnej wyznaczono w południowej części wsi pomiędzy torami kolejowymi a drogą powiatową nr 2019P oraz w północno – zachodniej części wsi Ryczywół wzdłuż drogi powiatowej nr 2734P. Stanowią one kontynuację oraz dopełnienie terenów P/U zlokalizowanych po zachodniej stronie ww. drogi powiatowej.
- 4. W północno – wschodniej części wsi, w sąsiedztwie lasów oraz doliny rzeki Flinty wyznaczono tereny usług turystyki, zabudowy rekreacji indywidualnej (UT); z uwagi na bliskie sąsiedztwo terenów infrastruktury technicznej, zaleca się wprowadzenie pasów izolacyjnych z zielenią tak by skutecznie uniknąć niekorzystnego oddziaływania istniejącej oczyszczalni ścieków na tereny wypoczynkowe.
- 5. Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P), wyznaczone w północno – zachodniej części obrębu Ryczywół stanowią kontynuację istniejących obiektów produkcji rolnej.
- 6. W granicach wsi Ryczywół wyznaczono również:

- tereny sportu i rekreacji (US) w środkowo – północnej części wsi w pobliżu istniejącej szkoły oraz jako kontynuację istniejących obiektów sportu i rekreacji;
 - tereny kultury i kultury fizycznej (UK), w środkowo – północnej części wsi w pobliżu istniejącej szkoły oraz we wschodniej części miejscowości przy drodze powiatowej nr 1177P,
 - tereny cmentarzy (ZC) w południowej części Ryczywołu w miejscu istniejącego cmentarza, wraz z zachowaniem stref ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - tereny zieleni (Z):
 - w centralnej części Ryczywołu jako zieleni parkową,
 - w sąsiedztwie istniejącego kościoła jako zieleni krajobrazową,
 - okalającą cmentarz jako zieleni izolacyjną
 - oraz w sąsiedztwie szkoły jako zieleni rekreacyjną;
 - tereny istniejących ogrodów działkowych (ZD) w środkowo – zachodniej części wsi wzdłuż drogi powiatowej nr 1846P oraz w północno – wschodniej części wsi,
 - tereny infrastruktury technicznej (IT) w miejscu istniejących urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej w tym oczyszczalni ścieków z rezerwą terenową;
 - tereny kolejowe (TK) położone wzdłuż istniejącej linii kolejowej.
7. Dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej, hydrotechnicznej, kolejowej.
8. Dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

32.2. Obszary przeznaczone pod nową zabudowę w poszczególnych miejscowościach gminy Ryczywół

Boruchowo

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową i zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, a także rozproszoną istniejącą poza zwartą częścią wsi zabudowę zagrodową;
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż głównych dróg gminnych i powiatowych;
- we wschodniej części wsi zachowuje się istniejący cmentarz z pasem zieleni izolacyjnej, wraz z zachowaniem stref ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,

- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej, w tym kolejowej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Dąbrówka Ludomska

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodziną i wielorodzinną, a także istniejącą zabudowę zagrodową zlokalizowaną wzdłuż dróg gminnych w północno – zachodniej części obrębu oraz w części południowej,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż głównych dróg gminnych oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 2040P,
- wyznacza się tereny sportu i rekreacji (US) w miejscu istniejącego boiska sportowego
- utrzymuje się tereny zieleni parkowej zabytkowego parku,
- utrzymuje się tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P) z możliwością zmiany profilu działalności z rolniczego na poza rolniczy,
- w sąsiedztwie terenów zabudowy wielorodzinnej wyznacza się tereny zieleni ogrodowej (ZO),
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Gorzewo

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodziną i wielorodzinną, a także istniejącą zabudowę zagrodową zlokalizowaną w południowej części obrębu wzdłuż drogi powiatowej nr 2019P oraz we wschodniej części obrębu wzdłuż drogi gminnej,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż głównych dróg gminnych oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 2019P,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi,

- utrzymuje się istniejącą zabudowę produkcyjną w północnej części wsi wraz z uzupełnieniem o nowe tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej (P/U) położone wzdłuż drogi gminnej, łączące tereny istniejącej działalności gospodarczej,
- w północnej części wsi utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P),
- wyznacza się teren usług sportu i rekreacji u zbiegu drogi powiatowej nr 2019P oraz drogi gminnej,
- wyznacza się tereny zieleni parkowej w miejscu istniejącego parku zabytkowego, a także zieleni krajobrazowej oraz zieleni ogrodowej w sąsiedztwie istniejącej zabudowy wielorodzinnej,
- w północno – wschodniej część wsi utrzymuje się teren infrastruktury technicznej – (IT),
- w północnej części obrębu zlokalizowana jest elektrownia wiatrowa o mocy 0,8MW, zgodnie z przepisami odrębnymi wyznaczono strefę oddziaływania, w której obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej, w tym kolejowej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Gościejewko

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową i zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną a także istniejącą zabudowę rozproszoną poza zwartą częścią wsi;
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż głównych dróg gminnych oraz drogi powiatowej nr 2020P,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Igrzyna

- utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową,
- nie wyznacza się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- dopuszcza się na terenach rolnych lokalizację zabudowy zagrodowej zgodnie z potrzebami,

- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Krężoły

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową i zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną a także istniejącą zabudowę rozproszoną poza zwartą częścią wsi zlokalizowaną w południowej części obrębu,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż drogi powiatowej nr 1846P,
- utrzymuje się tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych i rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P) z możliwością zmiany profilu działalności z rolniczego na poza rolniczy,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej, w tym kolejowej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Lipa

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną a także istniejącą zabudowę zagrodową zlokalizowaną w południowej części obrębu,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż głównych dróg gminnych oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 2041P,
- utrzymuje się tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej (M/U), we wschodniej części wsi, w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 178,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi,
- wyznacza się tereny usług sportu i rekreacji (US) oraz tereny kultury i kultury fizycznej (UK), w centralnej części wsi, towarzyszące terenom usług oświaty i usług publicznych,
- utrzymuje się istniejący cmentarz (ZC), wraz z zachowaniem stref ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,

- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ludomicko

- utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową zlokalizowaną we wschodniej oraz południowej części wsi oraz zabudowę zagrodową rozproszoną w centralnej części obrębu, w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 2042P,
- wyznacza się niewielkie nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy zagrodowej,
- wyznacza się teren zieleni (Z) stanowiący część zabytkowego parku,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ludomy

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, a także istniejącą zabudowę zagrodową i mieszkaniową zlokalizowaną w kierunku północnym, wzdłuż drogi powiatowej nr 2019P, w kierunku północno – zachodnim wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 178, a także wzdłuż dróg gminnych w południowej części obrębu,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż głównych dróg gminnych oraz wzdłuż drogi powiatowej nr 2019P i drogi wojewódzkiej nr 178; z uwagi na uciążliwość dróg, a zwłaszcza drogi wojewódzkiej, budynki mieszkalne należy sytuować możliwie jak najdalej od drogi oraz zastosować środki techniczne ograniczające hałas, w tym pasy zieleni izolacyjnej; nowe tereny zabudowy mieszkaniowej wyznaczono również przy drodze powiatowej nr 2040P w południowo – wschodniej części obrębu,
- utrzymuje się tereny zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej (M/U), zlokalizowane w południowej części obrębu z dopuszczeniem uzupełniającej zabudowy,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi (U),
- utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P),

- utrzymuje się teren usług sportu i rekreacji (US) u zbiegu drogi powiatowej nr 2024P oraz drogi gminnej,
- wyznacza się tereny zieleni parkowej w miejscu istniejącego parku zabytkowego, a także zieleni krajobrazowej w sąsiedztwie istniejącego cmentarza,
- utrzymuje się dwa istniejące cmentarze (ZC), wraz z zachowaniem stref ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w południowo - środkowej części wsi utrzymuje się teren infrastruktury technicznej – (IT),
- w południowej części obrębu wyznacza się teren usług turystyki i zabudowy rekreacji indywidualnej (UT);
- w północno – wschodniej części obrębu wyznacza się teren odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100kW (OZE – F) wraz ze strefą ochronną, w której obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie, strefa ochronna pokrywa się z granicami terenu OZE-F,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ninino

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zlokalizowaną w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 1352P oraz dróg gminnych,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę produkcyjną w środkowej części wsi wyznaczając teren obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, teren zabudowy usługowej (P/U), wyznacza się nowe tereny P/U wzdłuż drogi powiatowej nr 1352P w południowej części obrębu oraz we wschodniej części obrębu;
- w centralnej części wsi wyznacza się tereny usług sportu i rekreacji (US) oraz tereny kultury i kultury fizycznej (UK),
- wyznacza się tereny zieleni parkowej w sąsiedztwie istniejącego parku zabytkowego,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,

- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Orłowo

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż drogi gminnej,
- w północnej części wsi utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składowe i magazyny (R/P),
- w zachodniej części wsi utrzymuje się teren infrastruktury technicznej – (IT),
- wyznacza się tereny usług sportu i rekreacji (US) oraz tereny kultury i kultury fizycznej (UK),
- wyznacza się tereny zieleni parkowej w miejscu istniejącego parku zabytkowego,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Piotrowo

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną zlokalizowaną wzdłuż drogi powiatowej nr 1352P, a także rozproszoną zabudowę zagrodową zlokalizowaną wśród terenów rolniczych,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, wzdłuż drogi powiatowej nr 1352P,
- utrzymuje się teren zabudowy usługowej (U) w centralnej części wsi,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Połajewice

- utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową,
- nie wyznacza się nowych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- dopuszcza się na terenach rolnych lokalizację zabudowy zagrodowej, zgodnie z potrzebami,

- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Radom

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, a także rozproszoną zabudowę zagrodową zlokalizowaną pośród terenów rolniczych,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, w sąsiedztwie głównych dróg gminnych oraz drogi powiatowej nr 2018P;
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi (U),
- utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P),
- utrzymuje się teren usług sportu i rekreacji (US) w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 2018P;
- wyznacza się tereny zieleni (Z) w północnej części wsi, przy terenach stawów,
- w północnej części wsi wyznacza się teren odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika wytwarzających energię o mocy przekraczającej 100kW (OZE – F) wraz ze strefą ochronną, w której obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie, strefa ochronna pokrywa się z granicami terenu OZE-F,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Skrzetusz

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zlokalizowaną w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 1352P oraz dróg gminnych, a także rozproszoną zabudowę zagrodową w południowej części wsi,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi,

- utrzymuje się istniejącą zabudowę produkcyjną w środkowo – wschodniej części wsi wyznaczając teren obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, teren zabudowy usługowej (P/U),
- w zachodniej części obrębu utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P),
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej, w tym kolejowej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Tlukawy

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zlokalizowaną w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 1177P oraz dróg gminnych, a także rozproszoną zabudowę zagrodową w północnej i we wschodniej części obrębu wzdłuż drogi gminnej;
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową w centralnej części wsi,
- w zachodniej i we wschodniej części obrębu utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składy i magazyny (R/P),
- wyznacza się orientacyjny przebieg projektowanej drogi ekspresowej S11;
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wiardunki

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną, a także istniejącą zabudowę zagrodową zlokalizowaną w zachodniej części obrębu wzdłuż drogi gminnej oraz w północno – wschodniej części obrębu pomiędzy drogami powiatowymi nr 1352P oraz 2025P,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, przede wszystkim wzdłuż drogi powiatowej nr 2025P,
- utrzymuje się istniejącą zabudowę usługową (U) w centralnej części wsi,

- utrzymuje się istniejącą zabudowę produkcyjną w północno – zachodniej części wsi oraz wyznacza się nowe tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej (P/U) położone wzdłuż drogi gminnej, na zachód od zwartej terenu wsi, a także wzdłuż drogi powiatowej nr 1352P w południowo – wschodniej części obrębu;
- w środkowej części wsi oraz północnej części obrębu utrzymuje się istniejące tereny obsługi produkcji rolnej, z możliwością przekwalifikowania na tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej, składowe i magazyny (R/P),
- w południowej części wsi wyznacza się teren usług sportu i rekreacji (US) przy drodze powiatowej nr 2025P oraz w północnej części obrębu przy drodze gminnej wśród zabudowy mieszkaniowej,
- w południowej części wsi wyznacza się tereny zieleni (Z),
- utrzymuje się istniejący cmentarz (ZC) zlokalizowany na wschód od wsi, wraz z zachowaniem stref ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej, w tym kolejowej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zawady

- utrzymuje się istniejącą zwartą zabudowę wsi – zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodziną, a także rozproszoną zabudowę zagrodową w północnej i we wschodniej części obrębu,
- wyznacza się nowe tereny wielofunkcyjnej zabudowy wiejskiej, w tym zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej stanowiące uzupełnienie istniejącej zabudowy wsi, przede wszystkim wzdłuż drogi powiatowej nr 2020P oraz 2021P,
- utrzymuje się istniejący cmentarz (ZC) zlokalizowany na północ od wsi, wraz z zachowaniem stref ochronnych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- wyznacza się nowe tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, tereny zabudowy usługowej (P/U) wzdłuż drogi powiatowej nr 2021P;
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury drogowej, infrastruktury technicznej,
- dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

SPIS RYCIN

Ryc. 1 Struktura przyrodniczo-funkcjonalna gminy Ryczywół7

SPIS TABEL

Tab. 1 Ocena przydatności terenu dla poszczególnych funkcji użytkowania 10